

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PALLE ROSENKRANTZ:

BISKOP BAST OG DE FATTIGES PENGE

EN REDEGØRELSE FOR JUSTITSMORDET PAA
JOHN WESLEYS DISCIPEL
I AARET 1926
I
HOVEDSTADEN KØBENHAVN I DANMARK

WOELS FORLAG (CAI M. WOEL)
KØBENHAVN - MCMXXIII

INDHOLD:

	Side
Fortale: 1. Personlige Bemærkninger	5
Første Kapitel: Anton Bast som Præst og Biskop 1867—1924.	
2. Metodisterne, deres Kristendom og Love	9
3. Anton Bast som Præst og Biskop, særlig i København ..	13
4. Den sociale Virksomhed set med Fortidens Øjne	20
5. Angrebene paa Biskop Bast og deres Aarsager	39
6. Byrdal-Kommissionen	44
Andet Kapitel: Retssagen mod Biskop Bast, 1924—26.	
7. Klagen og Anklageskriftet	48
8. Forsvarer og Anklager	63
9. Nævningetinget og Rettergangen	73
10. Efter Dommen	88
Tredie Kapitel: Genoptagelsessagen. 1927—28.	
11. Det falske Bordereau og de rigtige Tal	99
12. Genoptagelsessagen for Østre Landsret.....	113
13. Østre Landsrets Kendelse	118
14. Slutning	128

Bilag: Klage, Anklageskrift, Dom, Genoptagelsesbegæringer,
Indlæg og Bilag B.

FORTALE.

1. *Personlige Bemærkninger.*

I Sommeren 1900 kom Forfatteren af disse Linier for første Gang i sit Liv til Fiskerflækken Løkken ved Jæmmerbugten i Vendsyssel. Det brusende Hav mod den hvide, brede Strand, de lune Klitter og Brinkerne mod Nord ved Rudbjerg Knude og det stolte, slanke Fyr, det gamle Børglum Kloster paa Bakken bag Flækken og den vidtstrakte Vildmose med Thise Kirke paa sit Næs gjorde et dybt Indtryk paa mig og i en Række Aar tilbragte jeg med min Hustru og mine Børn Sommeren i Løkken ved denne hvide, brede Strand.

Her lærte jeg en Fiskerbefolkning at kende, der straks vandt mit Hjerte. Og inden ret længe befandt jeg mig i en Kreds af flittige, ærlige og gode Mænd, blandt hvilke flere blev trofaste Venner, med hvem Samlivet hører til mit Livs bedste Minder. Jævne og sindige i deres Færd, ærlige og redelige i deres Handlinger, modige i deres farlige Dont og hjælpsomme mod deres Fæller, var disse Fiskere ægte Vestjyder, der kun talte lidt, men tænkte over meget og i deres Sømandsfærd fra fjerne Have havde lært og set mangt og meget.

Blandt disse Slægter lærte jeg Slægten Bast at kende. Jeg selv mødte Anton Bast første Gang en Sommer kort efter Aarhundredskiftet. Han var den Gang Metodistpræst i Odense, født i 1867, akkurat lige gammel med mig. Hans ranke, lyse Skikkelse gjorde straks Indtryk paa mig, hans Bysbørn havde hun Ros tilovers for ham og hans Fødeby var stolt af sin Søn, der betød noget i det Samfund, hvori han virkede.

Jeg husker en varm, stille Sommerdag, da Løkkens ene-

ste Langfarts-Fartøj, »Sluppen«, kom fra Norge, og jeg tog med en stor Ladepram ud for at se paa Skibet. Ombord i Prammen var Anton Bast, og jeg husker hvorledes den gamle Pram tog Vand, og jeg Landkrabbe blev helt betænkelig ved Færden. Den rolige, søvante, unge Præst lo venligt ad mig, og vi talte paa Færden om adskillige Ting, Lidet anede jeg den Gang, for 25 Aar siden, at denne Mand og jeg en Gang skulde komme ombord sammen paa en Pram, der lækkede under en haard Sejlads, og at det skulde blive min Lod at forsøge at hjælpe ham paa Færden anden Gang, vi to, som det hedder paa godt, gammelt dansk, var »paa Skib sammen«.

Der gik 25 Aar, før jeg atter mødte Anton Bast. I de mellemliggende Aar var han blevet en stor og berømt Mand, som hvert Barn i Landet kendte. I Dahl og Engeltofts »Dansk biografisk Leksikon« hedder det om ham, at han, da han i Aaret 1906 blev Præst ved Metodistkirken i København, »navnlig har indlagt sig Fortjeneste ved sit energiske Arbejde for filantropiske Opgaver. Han havde i 1910 grundlagt Centralmissionen, der søger at yde baade materiel og aandelig Hjælp til de alleruslest stillede af Storbyens Proletariat, og ved denne Virksomhed har han vundet almindelig Anerkendelse«. Han var i en Aarrække Fattigpræsten, hvem alle fattige og hjælpeløse saa hen til med Haab, han var i ægte oldkristelig Forstand Frelserens Discipel, der, naar han forkyndte Ordet for rige og fattige, aldrig glemte at lindre den timelige Nød, hvor den mødte ham paa hans Vej. Og i 1920 var han som første Ikke-Amerikaner bleven udnævnt til Biskop for den nordiske Area i den biskeppelige Metodistkirke, der omfatter en Menighed ti Gange saa stor som Danmarks Befolkning.

Men — da jeg mødte ham i Efteraaret 1927 var svære Størmene gaaet hen over ham. Anklaget og forulæmpet i flere Aar af misundelige og slettænkende Mennesker, var han sluttelig blevet beskyldt for grove Forbrydelser, under en Sensations-Proces forfulgt og anklaget for Handlinger af den laveste Art, men frikendt for dem alle, fordi Anklagen savnede

enhver Grundvold. Dog var han ved Skæbnens uforstaaelige Spil dømt for en meningsløs Anklage, og under en glammende Fordømmelse i Aviserne havde han udstaaet sin Straf og stod nu beredt til at føre sit Forsvar for sin Kirkes Prælater. Miskendt og misforstaaet af alle dem, i hvis Kreds han havde virket.

Og dog, den Biskop Bast jeg mødte, var den samme frejdige Mand, med Sjælefreden og den gode Samvittighedslyse Smil paa sine Læber, ranket mod Livets Storme, lige fast i sin Tro, overbærende selv mod sine foragtelige Fjender og sikker paa sin gode Sag. Tilfældet førte os sammen og i næsten et halvt Aar arbejdede jeg med ham paa hans Sag.

Det er om dette Arbejde, denne Bog handler. Men forinden jeg gaar over til de enkelte Begivenheder, det er min Opgave at skildre, vil jeg give det Billede af Biskop Anton Bast, som mit næsten daglige Samvær med ham har skabt.

I vor Opfattelse af mange Ting er vi vidt forskellige, hans Liv, fra han var Hyrdedreng i Børglum Herred, til han blev en af sin Kirkes Primater, har været saare forskelligt fra mit, men jeg tror, at et langt Liv i Syslen med psykologiske Problemer har gjort mig det muligt at fælde en rigtig Dom over denne Mands Væsen:

Anton Bast er en typisk Repræsentant for et Kirkesamfund, hvis aandelige Liv er præget af oldkristelige Traditioner, en Discipel, der vandrer rundt i Verden og gør sin Mesters Tjeneste. Hans hele Liv er gennemtrængt af hans Tro, hans Tanke og hans Tale røber Præsten i en Menighed, hvis Opgave er tvedelt en aandelig og en timelig Virksomhed. Men jeg har sjælden truffet en mere forstaaende Mand end Anton Bast. Han kan tale med alle og er ens mod alle, han smiler og ler med de glade og ejer Smaamandsønnens lyse, lune Livsglæde, parret med den alvorfulde Forstaaelse af Sorger, Synder og Lidelser. Han forstaaer, og derfor tilgiver han lettere, end han dømmer. Han er sejt og udholdende i sit Arbejde, nøjsom i sit daglige Liv, han er præget af et sjældent Storsind, hvor det gælder at give og

hjælpe, og hvor det gælder at hævde sin Kirkes Stolthed og Ære. I dette minder han mig stundom om Historiens store Prælater. Han giver aldrig op, men forfølger sit Maal trods alle Hindringer, og det er, som om Modgang ikke magter at kue ham eller standse ham paa hans Færd.

Men hvad jeg først og sidst beundrer hos Anton Bast er hans milde, kærlige Sind, hans Taknemmelighed for hver ydet Smaatjeneste og hans næsten naive Tro paa det gode hos alle. Det har været muligt at tilføje ham Nederlag, fordi han ikke »*slaar først*«, ikke af Svaghed, for svag er Anton Bast sandelig ikke; men fordi han ikke vil *gøre ondt*, fordi hans Kristenkærlighed er blevet en Del af hans Væsen.

Det er min faste Overbevisning, at en Mand som Anton Bast kan man vel saare og forulempe ved øvet Uret, men man kan ikke besejre ham ved Urettens Vaaben, man kan ikke knuse hans Mod og man kan ikke berøve ham hans Arbejdsvillie og hans faste Tro paa Forsynets Planer med ham.

Jeg føler dybt for ham og alt, hvad jeg med mine svage Midler kan gøre for ham, det har jeg gjort og vil bestandig gøre, fordi jeg har lært at agte ham og holde af ham i hans Modgangs Stunder. Det er derfor jeg, inden jeg gaar over til den rent saglige Gennemgang af det, der her er mit Emne, inden jeg skildrer den blodige Uret, der er begaaet mod Anton Bast og klarlægger saa godt jeg formaar, hvorfor jeg taler om »*Uret*«, har villet sige disse personlige Ord, der giver altfor lidt.

Søren Kierkegaard har Ret, naar han siger: *Det er en evig Umulighed at straffe den Uskyldige*. For mig er den dømte Anton Bast en større Mand end den anerkendte og indflydelsesrige Area-Biskop. Og jeg slutter disse personlige Udtalelser med et ærligt Vidnesbyrd om, at Sagen mod Biskop Bast, der saaledes har forhøjet min Ærbødighed for Manden, har voldet mig pinlig Skamfølelse paa mit Fædrelands Vegne og paa den Kreds af Juristers Vegne, som jeg ved min Uddannelse og Virksomhed tilhører.

Palle Rosenkrantz.

FØRSTE KAPITEL.

Anton Bast som Præst og Biskop i København.

2. *Det Metodistiske Samfund i Danmark.*

Det var to Brødre John og Charles Wesley ved Oxford Universitetet, Presbytere i Church of England, der i 1729 lagde Grunden til det metodistiske Trossamfund, der begyndte som den Wesleyanske Kirke i Storbritannien. Den hvilede paa Forkyndelse ved Lægmand med det Maal for Øje gennem Syndserkendelse at naa Retfærdiggørelse og derefter Helliggørelse ved et Liv efter Skriftens Bydende. Det er let forstaaeligt, at en Lære som denne, der staar i nogen Modstrid med den lutherske Teologi, ikke havde Udsigter til at blive venligt modtaget af Statskirken i Norden. Den voksede op i England, bredte sig i 1766 til New York, og efter de forenede Staters Løsrivelse fra Moderlandet i 1783 blev dens Kirke størst i det frie Amerika, hvor den nu har sit Hovedsæde og tæller Millioner af Medlemmer. Allerede 1784 organiseredes i Baltimore Juledag den biskoppelige metodistiske Kirke, der paa Grundlag af en Konstruktion, der endnu væsentlig uforandret gælder, blev det største og betydeligste af alle de Metodist-Samfund, der udleder deres Oprindelse fra Brødrene Wesley.

For at forstaa den Sag, de følgende Sider behandler, er det nødvendigt i ganske korte Omrids at tegne denne Kirkes Struktur, dens vigtigste Bud til sine Medlemmer og dens Fremvækst i Danmark, det Land, der nyder den tvivlsomme Ære at være bleven Skuepladsen for det paa en Gang sørgelige og for os ydmygende Drama, der for Historien vil være knyttet til Biskop Anton Basts Navn.

Læren er kortelig denne:

1. Metodisterne tror paa den treenige Gud.
2. De tror paa Kristi Fødsel som Menneske, hans Offerdød paa Korset og Menneskehedens Frelse ved denne.
3. De tror paa Opstandelsen og Dommen ved Genkomsten.
4. De tror paa den hellige Aand.
5. Biblen, den hellige Skrift, er nødvendig for Frelsen, hvad der ikke staar at læse der, kræver ikke Tro. Og de nævner visse kanoniske Bøger af den gamle Pagt samt hele det nye Testamente.
6. De anerkender den Morallære, der indeholdes i Budene — d. v. s. det den gamle Retslære kaldte: Guds Lov.
7. De tror paa Syndefaldet og Arvesynden.
- 8—12. De tror, at den frie Villie er afhængig af Naade, at Retfærdiggørelse naas ved Tro og ikke ved Gerninger og Fortjeneste, dog anerkendes de gode Gerninger som Troens Frugter, gode Gerninger ud over Budene anerkendes ikke som særlig Fortjeneste og om Syndsforladelse efter Retfærdiggørelse lærer de, at den er mulig.
- 13—19. Om Kirken lærer de, at den er de troendes Samfund, hvor Ordet prædikes og Sakramenterne administreres. De benægter Skærsilden og Tilbedelse af Helgener, og de kræver Gudstjeneste paa Folkets Sprog. Daaben og Nadveren er deres Sakramenter, og de tager Afstand fra andre, særlig Katolikerne med deres Kreds af Sakramenter. Daaben er et Tegn paa Genfødselen, og Børn skal døbes i Kirken. De benægter Transubstantiationen, men indtager Nadveren i de to Former som Symboler. Lægfolk bør nyde begge Former.
- 20—25. De hævder, at Offeret er sket en Gang og ikke kan gentages. Præster maa indgaa Ægteskab. I Kirke-Ritualerne giver de udstrakt Frihed og overlader dem til de enkelte Kirker, dog at Menigheden bør følge dem, naar de er givne. De anerkender Statens Magt og Ejendomsretten, kan anbefale Afholdenhed, de tillader Ed forlangt af Retten.

Som det heraf vil ses, er der i denne Kirkes Trosartikler intet, der i sit Væsen afviger fra det, vore Børn lærer, om der maaske i Dogmerne er Forskel fra de lutherske.

De almindelige Regler, Metodisterne paalægger deres Menigheder er af en væsentlig religiøs Natur, idet de stiller Menighedens Saligheds Sag i første Række, men dernæst kræver et Liv, der holder sig fri for de Synder, der er i alle kristne Staters Moral og Straffelove betegnede som Synder og Forbrydelser, ligesom de pligttro giver Bud, der forener god Orden, Sædelighed og Redelighed i Samkvem med Mennesker.

Ganske særligt anbefaler de Velgørenhedsvæsenet: mætte de sultne og klæde de nøgne. Indtrængende kræver de af deres Menigheds Medlemmer, at de flittigt dyrker Gud ved Kirkegang og Læsning i Bibelen, at de deltager i Nadveren og holder Bøn, at de faster og er afholdende.

De holder Justits mellem Brødrene, tilgiver dem, der angrrer, men udelukker de Uforbederlige af deres Samfund.

Det er let at se, at disse Regler heller ikke afviger stort fra de Anvisninger, den danske Folkekirkes Præster giver deres Sognebørn, kun det understreges som betydningsfuldt for den Sag, denne Bog behandler, at et lille Samfund som Metodisterne i høj Grad kræver et Menighedsliv, og at den, der i 40 Aar har virket som Præst i denne Menighed og har naaet den højeste Post indenfor denne i et langt Liv, maa have fulgt sin Kirkes Regler ud over Bogstaverne og derved dannet sin Karakter og sin Livsførelse under Brødrenes vaagne Iagttagelse saaledes, at det er en betænkelig Sag for Udenforstaaende pludselig at sigte en saadan Mand for Handlinger, der kun kan skyldes en slet Karakter og en umoralsk Vandel.

Kirken ledes fra Amerika og bestaar af lokale Samfund, der holder fjerdingaarlige Konferencer. Generalkonferencen holdes hvert 4. Aar i Amerika og bestaar af Præster og Læg-mænd, der vælges. Den er Kirkens øverste Myndighed. Aarskonferencen optræder i de forskellige biskoppelige Samfund,

og i det hele ligger Kirkens Styre i Biskoppernes Hænder, frit under Generalkonferencens Kontrol hver i sin Kreds.

Metodisterne kom først ret sent til Danmark, det var Pastor Ch. Willerup, der i 1858 lagde Grunden til det danske Metodistsamfund, og dets Vækst var langsom. Først i 1865 blev Samfundet statsanerkendt og i 1866 indviedes St. Marcuskirken (Jerusalemskirken) i Rigensgade. I Aarenes Løb blev der dannet Menigheder i Provinsbyer og ude paa Landet, men de var smaa og ubetydelige. Sin Missionstidende fik Samfundet i 1873, og tyve Aar efter var der i flere store Provinsbyer som Randers, Odense og Vejle bygget anseelige Kirker, ligesom en Række Kapeller var vokset op i de mindre Byer.

Det var for Størstedelen Smaafolk, der sluttede sig til Samfundet, men blandt Præsterne var mange dygtige og ansete Mænd, og i 1884 talte Samfundet 1000 Medlemmer med 22 Søndagsskoler, der underviste 1400 Børn. Kirken raadede over Ejendomme til Værdi af over 300,000 Kr. Den lededes af en Superintendent under en Biskop i Amerika.

Men selvfølgelig førte dette lille Samfund af troende, hvis Liv var præget af deres Tro, en stille upaaagtet Tilværelse i et Land, hvor Halvdelen af Befolkningen slet ingen Forbindelse har i det daglige med nogen Kirke, og de fleste af den anden Halvdel lever et socialt set meget frit Liv under Statskirken, der ikke kræver meget af sine Medlemmer, udenfor de Kristne, der har sluttet sig til enkelte bærende og førende Retninger.

Det er ikke for meget sagt, at den Mand, der først drog vort Samfunds Opmærksomhed hen paa det lille metodistiske Kirkesamfund, var Præsten Anton Bast ved Jerusalemskirken i København. I en forholdsvis kort Aarrække blev han den absolut ledende indenfor den sociale Forsorg og Slumvirksomhed i København, og med hans Navn og hans Blad »Fyrtaarnet« blev Interessen vakt for den metodistiske Centralmission, han havde skabt, saa hans Kirkesamfund i kort Tid blev et af dem, man lagde Mærke til, og et Medlemsled mellem de Kristne og Ikke-Kristne, der ønskede at øve

Godgørelighed og Barmhjertighed, og den store, fattige, nødlidende Kreds, enhver Storby rummer.

I henimod 20 Aar var det metodistiske Samfunds Anseelse knyttet til »Fattigpræsten«s Navn. Saa blev der Splid indenfor den lille Kreds af styrende og i 1924 skete det, at dette Kirkesamfunds første Mand, den stærke, energiske og beundringsværdige Biskop Anton Bast blev standset i sin vel-signelsesrige Virksomhed.

Herom er det som sagt, at denne Bog handler. Dens Formaal er at yde Anton Bast Oprejsning i Folkets Dom, og derved bøde paa den begaaede uoprettelige Uretfærdighed, samt at bidrage til at mildne den Ulykke og det Angreb paa Ære, som det i sig selv anerkendelsesværdige Kirkesamfund har lidt, *fordi dets Medlemmer forsømte i den rette Stund at flokke sig i Tillid om deres Samfunds bedste Søn.*

3. *Biskop Bast som Præst og Biskop.*

Anton Bast er født 9. September 1867 i Løkken ved Jammerbugten af en oprindelig norsk Slægt, der kom til Danmark ved Aar 1800. Ved denne Tid kom nemlig Anton Basts Bedstefader fra Norge til Danmark og bosatte sig i Aalborg, hvor han ægtede en dansk Pige. Denne Christoffer Bast var Søn af en Læge, Johan Bast, der som Feltlæge under Napoleon deltog i det russiske Felttog og i 1813 druknede i Flo-den Berezina. Christoffer Bast blev Fader til 6 Børn og med Anton Basts Fader, Nicolaj Bast, kom Slægten til Løkken, hvor den endnu har flere Medlemmer. Anton Basts Fader var svagelig og ernærede sig som Malermester, Børnene maatte tjene for Føden og Anton Bast blev Hyrdedreng i Børglum Herred. Faderen havde sluttet sig til den metodistiske Menighed, i 1885 blev Anton Bast selv Metodist og Prædikant, og efter sin Kirkes Love og den nødvendige Uddannelse blev han i 1890 Præst ved Menigheden i Vejle, hvorfra han i 1895 blev forflyttet til Odense. Her virkede han i elleve Aar og deltog med Iver i Afholdssagens Arbejde, ligesom han

traadte ind i det kommunale Liv som Byraadsmedlem og blev en benyttet Mand i Arbejdet for social Forsorg.

Fra sine teologiske Studieaar havde han været grebet af Afholdsbevægelsen og han var gennem sit Arbejde for denne kommet i Berøring med saamegen Nød og Fattigdom, at han ofrede al den Tid, hans kirkelige Arbejde levede ham, i den sociale Forsorgs Tjeneste; et Arbejde hvortil hans Væsen og Evner gjorde ham særlig skikket, i første Række, fordi han forstod at vinde de fattiges og udstødtes Tillid og forstod dem bedre end nogen anden. Han skabte Redningshjemmet »Stormly« i Hjallesø og grundlagde i Aaret 1897 Bladet »Fyrtaarnet« ved egne Midler; et Blad, der fra først af støttede Afholdssagen og som han ejede og drev for egen Regning til Aaret 1923, da han skænkede det til Centralmissionen.

I 1906 blev han Præst ved Jerusalemskirken i København og her kom hans Livsvirksomhed til at ligge, her var det han ydede sit store Arbejde, her var det han vandt sin Kirkes Tillid og opnaaede den Primat Stilling, der blev Aarsag til hans Misunderes Forfølgelse.

Jerusalemskirken var lille og fattig, den var i Gæld og dens Kasse var tom. Bast maatte laane Penge for at bringe Orden i Tingene, men efter to Aars haardt Arbejde var han lige ved at give op. Saa fandt han i Samraad med Biskop Burt den Udvej at skabe en Mission efter den Wesleyanske Central-Missions Mønster. Og medens Kirken og Pastoratet fortsattes som vanligt indenfor Metodistkirken, skabte Bast med Støtte fra Amerika af et Par Tusinde Kroner, en Mission, den senere Centralmission, en selvejende, selvstøttende Institution.

I 1906 bestod Menigheden af 292 Medlemmer med 277 Børn i Søndagsskole og med en Kirkeindtægt af ca. 30,000 Kr. I 1910, da Centralmissionen stiftedes var Menigheden paa 411 Medlemmer med 630 Børn i Søndagsskole, dens Indtægter var ca. 80,000 Kr. og Centralmissionens Indtægter ca. 12,000. I 1920 var Menigheden paa 567 Medlemmer med 530

Børn i Søndagsskole. Kirkens Indtægter var ca. 140,000 Kr. og Centralmissionens Indtægter var over en Million Kroner.

Disse Tal giver bedre end en lang Udvikling Betydningen af Basts Arbejde. Hans Menighed var kun lille, den levede sit eget Liv uforstyrret i den store By, men knyttet til den og med ham som Leder havde han skabt en Virksomhed af et Omfang som en Statsinstitution, en privat Fattigforsorg med et Millionbudget, der havde knyttet Byens Borgere, ja hele Landet til hans Virksomhed og gjort den til et stærkt vejende Led i Staden og Landets sociale Forsorg.

Og vel at mærke, alt dette var én Mands Gerning, Centralmissionen var Anton Bast og kun ham, paa hans Skuldre hvilede alt, hans var Æren, men ogsaa det næsten ubeskrivelige Slid, der var uundgaaeligt i et saa vældigt Arbejde. Og da denne Bog er en Skildring af den haarde Skæbne, der ramte Bast, er det allerede nu nødvendigt at sige, at han ved dette sit Arbejde havde skabt sig Modstandere af meget stor Betydning. Særlig var der *tre* Grupper, der ikke med Venlighed saa paa Metodistpræstens voksende Velgørenheds-Institution.

For det første Folkekirkens Præster, der stod langt tilbage for den uanseelige Metodistkirkes filantropiske Arbejde; kirkelig set levede Metodisterne deres stille Liv, deres Menighed bestod af en lille Kreds af Smaafolk, men deres Præst ragede ved sin Gerning op som et Taarn med en Indflydelse som de katolske Gejstlige i Opera pia's Tid.

For det andet Bladene. — Disse mægtige Tidens Herrer, der selv i vidt Omfang driver filantropiske Virksomheder ved store Indsamlinger o. lign., men ikke kunde tage det op med Bast's lille Blad »Fyrtaarnet« og Centralmissionens rige Strøm af indkomne Gaver.

Og *for det tredie* det stadig mægtige og mægtigere Socialdemokrati, der af Princip modvirker Velgørenhed og i Stedet sætter de velhavendes Pligt til ved høje Skatter at

give Staten Midler til at øve den nødvendige sociale Forsorg.

Saalænge Bast virkede som Præst ved Jerusalemkirken sporedes denne Modvillie kun svagt. Ganske vist mærkede han, efter at have afslaaet visse Tilnærmelser fra socialdemokratisk Side, stadig Arbejderføernes Uvillie, men hans udstrakte filantropiske Gerning i Proletariatets store nødlidende Kreds gjorde ham saa populær blandt Arbejderbefolkningen, at man aldrig for Alvor angreb ham.

Det blev først, da han indenfor sin egen Kreds blev angreben, at han fik at mærke, at Landets og særlig Hovedstadens mægtigste Faktorer ikke var hans Venner og blev hans bitre Angribere.

I 1914 nedbrændte Jerusalemkirken, i hvis Krypt Bast havde indrettet Varmestuer for de Hjemløse, og da Krigen i dette Aar brød ud, fik han meget at kæmpe mod, men Smaastrid og Vanskeligheder indenfor et lille Samfund hører til Dagens Orden i vort Hjemland, og med sligt er det ikke værd at beskæftige sig for meget.

Da Forfølgelsen brød ind over Anton Bast og det lykkedes ham, som vi siden skal se, at vise alle Angreb paa hans offentlige Virksomhed tilbage og klarlig bevise, at alt, hvad han skulde gøre Regnskab for, var i den bedste Orden, blev det Punkt, paa hvilket hans Fjender foreløbig fældede ham, hans private Økonomi. Og derfor sker i denne Fremstilling det usædvanlige, at det, der maa dvæles ved og omtales udførligt, ikke er den vældige offentlige Godgørenhed, ikke det kirkelige Arbejde, men Basts *private* Liv, ja, endog noget saa smaat, som hans private Regnskab og hans Forhold til *sine egne Penge*.

Thi det maa siges allerede her, da Angriberne rejste Forfølgelserne mod Biskop Bast, var deres hæse Angrebs Hyl dette: *Denne Mand har taget og misbrugt de Fattiges Penge*.

Da Sagen var undersøgt og Dom blev fældet, maatte man indrømme, at de Fattiges Penge var der til sidste Øre

og var gaaet til de fattige, som deres Bestemmelse var. Og saa gik det hverken værre eller bedre, end at den Mand, der ved sit haarde Arbejde havde skaffet de Fattige ca. 7 Millioner Kroner, ved Blindhed og Uforstand blev dømt *for at have brugt sine egne Penge til at give de Fattige.*

Det skal nemlig slaas fast allerede her, at det er Sandheden om Anton Bast og den jammerlige Sag, hans Forfølgere rejste mod ham med Øvrighedens og den blinde Offentligheds Støtte.

Thi ganske vist er denne Bog ingen Apologi, Anton Bast er ingen Martyr, der behøver Medynk, denne Bog er et eneste følt og glødende Angreb paa den Uforstand og den taabelige Blindhed, der har sønderlaaet en af vor Bys største og mest fortjenstfulde Virksomheder — men det har den tilfælles med en Apologi, at den samtidig med, at den ærligt fører Angrebet mod dem, der bærer Ansvaret for Uretten, stiller den, der led Uretten, i den Stilling til Sagen, hvor han har retfærdigt Krav paa at staa.

I de første Aar, lige til Kirken brændte i 1914, boede Bast i Stokhusgade i en lille Lejlighed. Hans Hustru var ofte syg, hans Døttre svagelige og han maatte underholde dem alle og tillige give sin begavede Søn en god Opdragelse.

Allerede i 1895 havde Bast grundlagt sit Blad »Fyrtaarnet«, som han selv holdt gaaende, og nu ønskede han at udvide det, for at det kunde tjene hans Livsværk i Velgørenhedens og Slumarbejdets Tjeneste, om dette vil siden blive talt. Centralmissionens velgørende Institution voksede, og Bast traadte frem i en afgjort ledende Stilling indenfor sin Kirke.

Hans Indtægter var smaa, men han var nøjsom og havde altid noget tilovers for dem, der søgte ham. Der blev under Sagen, uden at Retten nogensinde tog mindste Notits dertil, fremlagt Hundreder af Vidnesbyrd om den storstilede Vel-

gørenhed, Bast har øvet. Og det skal her understreges, at al den Løn, Bast fik for en Hjælp uden Betingelser, en Godgørenhed, der ikke kendte Grænser, en Diskretion, der aldrig blev brudt, er den, *at denne Mand, der har givet bort mere end nogen anden dansk Mand nogensinde har givet, ikke Tien-de af hvert som de gamle Jøder, men alt, hvad han havde, og satte sig i dyb Gæld for at give, er bleven straffet ene og alene af den Grund, at han ikke har sikret sig Kvitteringer eller Be-vis for de Hundredetusinder, han har skænket bort af sine egne ved haardt Arbejde fortjente Penge, gennem en Men-neskealder.*

Naar han under Sagen talte derom, blev det opfattet som usandfærdigt Praleri. Han har skabt »Fyrtaarnet«, arbejdet uden Vederlag for Bladet i over tyve Aar, baaret dets Under-skud, der har været oppe paa 50,000 Kroner, afleveret alt, hvad det har givet i Overskud og nu har tolv læge Næv-ninger dømt ham i Ukendskab og Uvidenhed og tre Dommere stadfæstet Dommen, fordi det ikke nytter det allerfjerneste overfor en Sigtelse for Forbrydelse, der er bleven accepteret af et Flertal af Nævninger at klarlægge, at Sigtelsen er *ube-viselig*. Nej, en helt ny dansk Retssædvane kræver, *at den sig-tede selv skal bevise, at han er uskyldig.*

Den Harme, der fylder den, som har sat sig ind i Sagen, er saa stærk, at den frister til de skarpeste Udtryk mod den Samfundsmagt, der saaledes øver Uret og lønner et uvurder-ligt Borgerarbejde med Straf og Forsmædelse, dog er der kun at sige: hele Verdenshistorien er en fortsat Række af Underkendelser af Domme, og at vi dog endnu her i Dan-mark ikke er kommen videre, end at vi med nogen Sikkerhed kan sige, at vore Dommere ikke bevidst og med Villie øver Uretfærdighed.

Men det er tungt nok, at det skal kunne hævdes, at de øver den uden at ville og uden at vide det, og det er tungere at maatte tilstaa, at engang øvet, lader den sig ikke oprette — *af formelle Grunde!*

I 1920 blev Bast som den første Ikke-Amerikaner valgt til Biskop i Norden, han fik en betydelig Indtægt af over 40,000 Kr. om Aaret og ved den Støtte, der ydedes ham fra Amerika, blev han i Stand til at udvide sin Virksomhed og kom til at raade over Millioner.

Der bliver sikkert næppe mere valgt nogen Biskop i den biskoppelige Metodistkirke, der ikke er amerikansk Borger. Thi, som det blev sagt paa Generalkonferencen i 1924: *Vi kan ikke udnævne en Biskop i et Land, hvor vi ikke kan beskytte ham.*

Biskop Bast blev fældet af Misundelse og Ondskab, fældet ved Statens organiserede Domsmagts Medvirken, dømt for Forbrydelser, som ikke alene *han* ikke havde begaaet, *men som overhovedet ikke var begaaet af nogen mod nogen!*

Og hans Kirke, der kendte ham, stolede paa ham og aldrig opgav denne Tro selv efter Dommen, stod hjælpeløs uden at kunne træde til og værge eller beskytte ham. Bastsagen vil gaa over i Historien som et af de sørgeligste Justitsmord, som Vidnesbyrd om, hvorledes en ædel, selvopofrende og jernflittig Mand kan blive slaaet til Jorden og ødelagt ved »den blinde Gudinde«s fortvivlede Fejlgreb, der gør den højeste Ret til den højeste Uret. Naar en Mand er myrdet, kan det forstaaes, om en uskyldig, hvem Indicier er imod, fældes ved Dom. Det er hjerteskrærende og fortvivlende, men det er forstaaeligt. Naar en Mand er frastjaalet Summer, et Hus nedbrændt eller store Bedragerier forøvet, og en uskyldig dømmes derfor, er det haardt og beklageligt, men det er forstaaeligt, da Skaden dog er forvoldt og paaviselig og Samfundet vil ramme dem, der forvoldte den, selv om det undertiden rammer den urette. Men naar der, som i Bastsagen ikke er forvoldt nogen Skade, naar ikke et eneste Menneske melder sig som den, der har lidt Tab, og hele det vældige Apparat sættes i Bevægelse paa løgnagtige Sigtelser mod en uskyldig Mand, der dømmes uden Bevis for Handlinger og Gerninger for den ikke begaaede Forbrydelse, der kun eksisterer i Rettergangens Akter, men aldrig har været ude i Virkeligheden, saa er det meningsløst, ubegribeligt, ja — er det ikke Vanvid?

Og saadan er det i den Sag, denne Bog behandler.

Vi skal nu først skildre den Virksomhed, Bast har skabt, og den Stilling han indtog, før Angrebene paa ham kom frem. Dernæst skal vi skildre hele den fortvivlede Sag i dens Enkeltheder. Den er et Sidestykke til den kendte Dreyfus-Sag i Frankrig, blot at vi som danske maa føle dyb Skamfølelse, fordi vort Fædreland ikke som Frankrig gav den uskyldig dømte fuld Oprensning, da det viste sig, at Beskyldningen mod ham hvilede paa Løgn og Forvanskninger, men at der endnu den Dag i Dag er Mennesker, der af Uvidenhed eller Ondskab fremsætter de Beskyldninger, der Punkt for Punkt er viste tilbage.

4. *Den sociale Virksomhed set med Fortidens Øjne.*

Nu da saa svære Storme er gaaet hen over Biskop Bast, vil det for Læserne af denne Bog være nyttigt at se, hvorledes han selv og hans Samtid saa paa hans Virksomhed, for blot faa Aar siden, inden Uvejret brød ind over hans Livsgerning.

Her gengives tre Bidrag fra et Værk om Centralmissionen fra 1919; de gengives med deres oprindelige Ord, vi skal se, hvorledes der saa ud i den venlige Dal, Uvejret har hærget, og vi skal læse det, idet Skyggerne af det hærgende Vejr danner en Baggrund i vor Bevidsthed, mens vi læser, uden at der, i det vi læser, findes endog i Anelser et Forbud om Ulykken.

1.

Først nogle Ord af Anton Bast om Centralmissionen.

Forhistorie og Grundlæggelse.

Det er i Aar 10 Aar siden, Centralmissionen blev organiseret som en fast Institution, og i den Anledning vil vi udgive et Skrift, som skal have det Formaal at give et Tilbageblik, en Oversigt og — et Fingerpeg imod Fremtiden.

Ti Aar! Er det virkelig kun ti Aar siden, jeg sammen med de faa, der forstod Hensigten med og erkendte Nødvend-

digheden af et saadant Arbejde, begyndte at organisere det Arbejde, der allerede i nogen Tid havde været i fuld Gang. — Det er ufatteligt. Jeg synes snarere, det forekommer mig som 50 Aar. Men er det underligt? *Tænk* først paa, hvilken uhyre Sum af Omtanke, Planer, Bekymringer, Omskiftelser, Kamp, Sejre, Sorger og Glæder — alt i Forbindelse med en Samling af Sejre og Nederlag, disse Aar rummer, — og tænk paa, hvilken Revolution Kirkens Brand, med hvad den medførte, bevirkede i alt — og saa Verdenskrigen, med hvad den har virket i vore Sind, idet den lagde næsten som en Sagn-tids-Taage over alt, hvad vi havde oplevet før den, mens den overlæssede vort Følelsesliv, vor Interessesfære og overspændte vor Modtagelses- og Orienteringsevne samtidig med, at den gjorde os baade nervetrætte og overfladiske. Alt dette gør, at jeg synes, den Tid, der er gaaet, siden vi organiserede Virksomheden — og bestemte os til at gaa frem ad de Baner, vi har foresat os at fastholde, er som en lang Række af store Aar under Lys og Skygge — i Smil og Graad.

Men skulde Centralmissionens virkelige Historie skrives, saa maatte Udgangspunktet rykkes endnu langt længere tilbage — saa vilde det ogsaa blive endnu vanskeligere at betegne det; thi om jeg turde tale om Centralmissionens Arbejde i de ti Aar under Betegnelse »Daad og Dagværk«, saa kan jeg ogsaa med Sandhed sige, at der foran dem ligger mange Aar i Drøm og Digt — i Længsel, Brydninger, angstfulde Tilløb, omsorgsfuld Forberedelse, bævende Ansvarsfølelse — baaret i Bøn af et voksende Kald fra Gud og en — stundom forgrædt Kærlighed til Mennesker i deres Nød.

— — —

Jeg vil gaa langt tilbage — til min Ungdoms Aar, da det evige Livs Kræfter begyndte at røre paa sig i min Aand, og Kaldet til at gaa ud og arbejde i Mesterens Vingaard blev bevidst, klart og stærkt; — da følte jeg mig i Drømme, som ikke var Søvnens, stillet overfor uhyre Menneskeskarer, der ventede noget af mig, som jeg følte mig ansvarlig for — og som jeg maatte give mig til. Jeg følte mig afmægtig samtidig med, at mit Bryst var saa bristende fuldt af noget, jeg

ikke kunde give Navn, Form eller Afløb, men jeg syntes, at jeg havde saa meget, saa uendelig meget at give — netop af det, som Skarerne, der nu begyndte at strømme sammen foran min inderste Bevidsthed, trængte til. — — Og Aarene gik og kom. Jeg blev Præst, arbejdede, prædikede med mere eller mindre Held — de fleste syntes med stort Held. Men jeg var aldrig ganske glad i Gerningen. Jeg syntes hele Tiden, at jeg kun levede og virkede halvt. Der var et Væsen i mig, der sad i Fængsel. Jeg gav Folket Ord — Ordene — Guds Ord — og mine egne — vel mest mine egne, — og jeg gjorde, som mange andre, en Gerning, varetog en Tjeneste, som under Skrøbelighed alligevel blev i nogen Maade til Nytte og Velsignelse, men jeg syntes aldrig, jeg naaede til dem, der behøvede mig mest — det var da i hvert Fald kun lejlighedsvis. Og saadan syntes jeg ogsaa, det gik de andre Præster, jeg kendte.

— — Jeg aflagde i 1896 et Besøg i London og kom der i Forbindelse med den højtbegavede, gudindviede og energiske wesleyanske Metodistpræst Hugh Price Hughes, som var Banebryder for den store Fremskridtsbevægelse i England, der bragte ikke blot Evangeliets Ord til Frelse for Sjælene, men som ogsaa bragte Evangeliets Omsorg og Kraft til Oprejsning, Redning og Lindring i Nøden til de forpinte, forsømte og fordærvede indenfor alle Samfundsklasser ude i det store, brusende Folkehav. Jeg saa med hvilken altbetvingende Energi, bævende Medlidenhed og kristelig Opofrelse, Hughes sammen med sine loyale Hjælpere gav den lidende Verden omkring sig — baade dem, der strømmede til hans Forsamlingssale, og dem ude paa Syndens og Sorgens Veje — Evangeliets Frelse i religiøs, i human og i social Henseende, og med bævende Hjerte drog jeg hjem til Danmark igen med et Indtryk, en Inspiration og en Dragelse henimod de ulykkelige og — uhjulpne Folkemasser, der som Lazarus ligger ved den rige Mands (Menighedens) Dør, fuld af Saar.

Og mens jeg søgte at bringe den enkelte og de mange Evangeliets Hjælp — ikke blot med Menneskelæber: Kirketjeneste, men med Menneskehænder: Kærlighedstjeneste — og

det var alt saa skrøbeligt, saa utilfredsstillende for mig selv — mødte jeg noget andet, som ikke blot greb mig, men fik indgribende Betydning for mit Liv og min Gerning.

— — — To Bøger faldt i mine Hænder, og det var maaske fuldt saa meget deres Titel, der slog ned som Lyn i mig, som deres Indhold. Den ene var William Stead's Bog: »If Christ came to Chicago« — og den anden var Charles M. Sheldons: »In his steps« — eller: »Hvad vilde Jesus gøre?«

»If Christ came«. — »Dersom Kristus kom«. Tænk, om han kom for at holde Dom over Kirkevæsen, Kirkemaskineri og Præster, — — — eller om han kom, om han selv var Præst ved en Kirke, der laa midt i en Storbys brusende, brøllende, larmende, lidende og døende Folkemængde! Hvad vilde han gøre? Vilde han slaa sig til Taals med at prædike saa og saa mange Gange til en bestemt lille Kreds, hvis Kristendom for en Del bestod i at stille Fordringer til Præsten og Forstanderskabet? Vilde han føle det som sit Kald at holde en Menigheds- eller Kirkemaskine, der kunde snurre rundt paa Stedet, gaaende? Var det saadan, han var, da han vandrede henede?

Eller hvad vilde han gøre? —

Svaret var let at give. Og kun Gud ved, hvor meget jeg har lidt og kæmpet under dette Svar — og hvor knust mit Hjerte den Dag i Dag er under det. Ak, om Menighederne og deres Tjenere kendte ham, blev grebet og fyldt af hans Kærlighed — og vilde gaa ind i hans Lidelsers Samfund — han, som *én Gang* led for Verdens Synd, men som *altid* lider med Menneskene i deres Nød og Fortabelse, — jeg gentager: Om vi kendte ham, om den Kærlighed, der drog ham til os arme ned, fik Lov at fylde og tvinge Menigheden, saa blev alt snart anderledes i det brusende Folkehav.

Kan det forundre nogen at høre, at efter at alt dette — om hvilket jeg kunde skrive tykke Bøger — havde grebet ind i mit Liv, laa alt — særlig hvad min Gerning angik — i en anden Belysning for min inderste Bevidsthed. Det, der i min Ungdom og i Aarenes Løb var en bævende Længsel, blev nu

et klart Kald. Jeg saa, at der var kun én Vej for Kirken og dens Tjenere at gaa, og det var: I Mesterens Fodspor — ud til Verdens Nød — ind til de bristende Hjerter.

Paa den Tid brød mine Længsler og mit Kald frem i Digtet, som findes foran i denne Bog (Mindeskriftet). Og jeg forsøgte sammen med andre, som gik med de samme Længsler, at finde Vejen ud til den lidende Verden — ind til de bristende Hjerter. — Men det viste sig snart, at Vejen var vanskelig og trang. — I Odense, hvor jeg paa den Tid levede og virkede — og i København, hvor jeg i 1906 overtog den Kirke og Menighed, hvor Centralmissionen har sit Hjemsted, fik jeg den store Glæde, at en Del Venner, som stod mig nær i Arbejdet, deltog i mine Bestræbelser for at finde Vejen frem.

Og vi fandt den. Jeg nærer efter disse Aars Forløb ikke et Gran af Tvivl om, at det Program, Centralmissionens Arbejde blev begyndt og senere organiseret under: Missions-, Barmhjertigheds- og Redningsvirksomhed — under Mottoet: *»Sjælen i al Barmhjertighed er Barmhjertighed imod Sjælen«*, er et Udtryk for Kristi Lære, Kristi Liv og Kristi Hensigt med hans Menighed — og dens Mission i Verden.

— Ja, derom er jeg fuldt forvisset. Og lige saa vis er jeg paa, at de Idéer og Tanker, disse Ord dækker, er den eneste forsvarlige og fremkommelige Form, under hvilke Kirken i dens ydre Skikkelse — frigjort i sit indre Liv — skal og kan arbejde og vinde frem under det moderne Liv særlig i Storbyerne med deres vældige Skarer af lidende og vildfarne Mennesker inde i disse Byers brogede Virvar under utallige Farer og Trængsler.

— Jeg kan ikke komme ind paa en udtømmende Skildring af, hvorledes det Arbejde, der efterhaanden blev organiseret under Fællesnavnet: Centralmissionen, blev paabegyndt. Maa- ske faar jeg engang Tid til at skrive om det. Utallige Blad- artikler og Bladudklip fra baade Hovedstads- og Provins- blade — fra denne Periode dog særlig Hovedstadsblade — som jeg har indklæbet i Bøger, giver Grundlæggelsens Histo- rie en saare levende Form. Jeg skal her kun bemærke:

1. Min første Tanke var — jeg haaber, at det ogsaa skal blive min sidste — at gøre evangelisk og socialt, hvad jeg troede, Jesus vilde gøre.
2. Jeg bad Mennesker, der havde samme Opfattelse og samme Sind, om at hjælpe mig med Arbejde og Penge.
3. Jeg indviede mig til Gerningen med den Beslutning, at jeg vilde være tro imod mine Idealer og mit Kald, og at jeg vilde give hele mit Liv til denne Tjeneste.
4. Jeg gav mig — som jeg fremdeles søger at gøre — hen til Gerningen i Bøn med Kristi Karakter, Kærlighed, Eksempel og Gerning for Øje i enfoldig Tro paa, at Guds Aand vilde lede mig, naar jeg havde den rene Hensigt at ære Faderen i Himlen og tjene hans Børn paa Jorden — ikke blot de gode, men ogsaa de onde.
5. Jeg besluttede — og er fremdeles besluttet paa — at jeg vilde drive Virksomhederne, som en Forretningsmand driver sin Forretning. Han planlægger, han gør sig Møje, han holder ud, han anspænder alle sine Evner med det ene Maal for Øje: At tjene Penge, — og jeg har forsøgt at sætte alt, der var og blev mig betroet, i Bevægelse for at tjene Gud, tjene mine Medmennesker religiøst og socialt og derigennem tjene Samfundet, som vi alle personligt har større Ansvar overfor, end Samfundet har overfor os.
6. Jeg har hele Tiden søgt at gaa forretningsmæssigt frem i Evangeliets Aand. Centralmissionen er forretningsmæssigt ledet, baade hvad det angaar at tilvejebringe Penge og at give dem ud. Og hele Arbejdet er forretningsmæssigt ledet. Jeg har efterhaanden dannet mig mit eget System, som er et Udslag af den Opdragelse og Uddannelse, min Personlighed er undergaaet i Guds Skole.
7. Paa mine Studierejser i andre Landes Storbyer og Missioner, saavel som ved mine literære kristeligt sociale Studier, har jeg mere søgt at lære, hvad jeg *ikke* skulde gøre, end hvad jeg skulde gøre, ved at faa Klarhed over,

hvor andre greb fejl, og hvad andre maatte forandre i Tidens Løb. Dette befriede ikke mig for Fejltagelser, men jeg tror, at jeg havde begaaet flere, dersom jeg ikke var gaaet frem efter denne Regel.

8. Det har stedse været Formaalet at holde det evangeliske i Forgrunden, men samtidig at organisere, lede — og efterhaanden fuldkommengøre Missionens mange samvirkende Virksomheder saaledes, saa de berører og forsøger at afhjælpe enhver Side af menneskelig Nød baade aandelig og legemlig. Og dersom nogen er i Tvivl om det, saa er han hermed indbudt til at bo hos os, samarbejde med os og stifte Bekendtskab med de forskellige Virksomheder i nogen Tid, — og da véd vi, at vi vil have den paagældendes Forstaaelse, Anerkendelse og Tillid.
9. Vi arbejder stadig med det for Øje, at den Hjælp, vi søger at bringe de enkelte og Hjemmene, skal være Hjælp til Selvhjælp — og derigennem en Tjeneste, vi udfører til Samfundets Vel. Dette giver os da ogsaa Frimodighed til uafladelig at henvende os til baade Personer og Institutioner om Penge til Virksomhedernes Drift og til Barmhjertighedsarbejde overfor de mange tusinde Tilfælde, der i forblødt Trang henvender sig til os.
10. Vi føler os særlig kaldede til at hjælpe dem, der paa Grund af andres Brøde og Forsømmelse lider uskyldigt — og her er det altid Kvinder og Børn først. Men saa er det ogsaa de svage, det gælder. Dem, der ikke kan bane sig selv Vej, dem, der sejles agterud af de yngre og stærkere, dem, der paa Grund af begrænsede Evner og Brist paa Duelighed ikke kommer med i Betragtning paa Arbejdsmarkedet — og endelig de vildfarende, dem, der paa Grund af Synd og Last lever paa tværs af deres Livs Bestemmelse — dem vil vi kaste Redningslinen ud til, inden de gaar tilgrunde i Livets og Syndens Malstrøm.

»Vi tager Staklen under Arm, som Latter og Spot maa døje, Guds billedet i den forpintes Barm vi vogter med Broderøje«.

— — — Vi gør det for Kristi Skyld, hvis Kærlighed tvinger os, vi gør det for hans eller hendes Moders Skyld, vi gør det for Staklens egen Skyld — for hans Menneskeværds og Menneskebestemmelses Skyld — og vi gør det for Samfundets Skyld; thi Samfundet bestaar af Individier, og for hvert Individ, der gaar tabt eller lever abnormt, lider Samfundslegemet Skade.

11. Vi tror, at naar vi arbejder saaledes, er vi i Guds Plan, paa Guds Vej — under Guds Velsignelse. Jeg fastslaar aldrig en Metode, før den viser sig at tjene det Formaal, den skal, og jeg er villig til at forandre den efter Omstændighederne saa langt, som Hensynet til de bærende Principper i Evangeliet tillader det.
12. Jeg modtager enhver Hjælp — baade personlig og pekuniær — der tilbydes, saa langt som det falder i Traad og Aand med foranstaaende — og saa langt som det paa det givne Tidspunkt kan tjene Virksomhederne. Penge, der indtjenes ved Forlystelser, som arrangeres til Fordel for Centralmissionen, kan jeg ikke modtage. — Og Assistance af Mennesker (Talere og Sangere), der ikke kan indgaa i den Tankegang og Form, vi virker i og under, kan vi heller ikke tage imod. Vi er en evangelisk Mission, der kun kan virke med eller ved de Midler og Kræfter, vi kan nedbede Guds Velsignelse over eller anvende i Jesu Kristi Navn.

Centralmissionen har modtaget en uhyre Hjælp fra Pressen lige fra Begyndelsen — og vi modtager fremdeles fra denne Magt en Støtte, som vi ikke kan vurdere højt nok. Vore mange Bøger med Bladudklip vidner i Sandhed derom. Og vort eget Blad »Fyrtaarnet«, som jeg i Brydningsaarene i 90'erne begyndte at udgive under saare beskedne og trange Kaar, er efterhaanden bl. a. som Bindeled med vore Bidragydere blevet et uhyre vigtigt og ganske uundværligt Led i Virksomhederne — ligesom det hele Tiden har været en stor Hjælp for de Hundreder af fattige og svagelige Mennesker, der har tjent Udkommet ved at forhandle det.

14. For mig personlig har, næst Guds Naade, den store og kærlige Forstaaelse og Gavnildhed, som det danske Folk lige fra allerhøjeste Sted og ud i Landets fjerneste Egne har udvist imod Virksomhederne og mig, været en umaaelig stor Opmuntring under det opslidende og ofte forpinte Arbejde — og en Spore til at holde ud, naar Modet var ved at svigte.

Anton Bast.

Forfatteren af denne Bog kan sige af et ærligt Hjerte: »Min lange Syslen med denne Sag foranlediger mig til ikke at nære blot Skygge af Tvivl til Sandheden af alt, hvad Biskop Bast her siger. Sandelig: et saadant var hans Livsværk«.

Herefter følger nogle Ord om »Fyrtaarnet«.

2.

»Fyrtaarnet«.

Køber De »Fyrtaarnet«? Køber De det af Manden, der kommer til Dem paa Kaféen? Eller af Krøblingen, der staar udenfor Stormagasinet? Eller af den fattige Kone, der regelmæssigt en Gang om Ugen ringer paa Deres Dør? Eller køber De det slet ikke?

Hvordan De nu end stiller Dem til Bladet, vil vi gerne fortælle Dem en Smule om, hvad »Fyrtaarnet« har betydet ikke alene for Centralmissionen, men for København i det hele taget.

Oprindeligt startede Pastor Bast »Fyrtaarnet« i 1895 som et lille beskedent Maanedsbld, der først og fremmest kæmpede for Afholdssagen. Bladet oplevede mange trange Aar. Hvem har set et ideelt Bladforetagende, der var lukrativt? Men det lykkedes dog trods alle Vanskeligheder at holde Bladet gaaende, saa det endnu udførte sin Mission, da Centralmissionen begyndte sin Virksomhed.

Pastor Bast besluttede da at vove Springet i at gøre »Fyrtaarnet« til Ugeblad og til Organ for Centralmissionen. Bladet skulde spredes ud over Byen og Landet og bringe

Meddelelser om Missionens Arbejde, skabe Interesse for det i alle Befolkningslag og om muligt skabe en Stab af faste Venner og Bidragydere. Det lykkedes at skaffe et Laan paa 500 Kr., for hvilket første Prøvenummer i »Fyrtaarnet«s nuværende Format blev trykt i ca. 20,000 Eksemplarer. Det var i December 1911.

Da Prøvenumret blev trykt, var der slet ikke tænkt paa Forhandling ved de fattige. Meningen var, at Venner af Virksomheden skulde sprede Bladet og agitere for det — men da de første Bladdynger endnu laa vaade og duftende af frisk Farve paa Kontoret, kom den nye Idé til Verden. —

Det gik saaledes til:

Det var en ond December; raa, vaad. Arbejdsløsheden havde allerede inden Jul naaet en uhyggelig Højde. Vore Kontorer var overfyldte af forsultne og forfrosne Mennesker, der tiggede og bad om Brød og Varme. Det var hjerteskerende og haabløst. For hvad havde vi at give dem? Intet! Alle Kasser var tomme. Pengene til Juleindsamlingen var knap begyndt at komme ind — og det, der *var* kommet, kunde vi dog ikke lade smuldre bort mellem Fingrene, saa vi stod paa bar Bund til Julen. Vi var fuldkommen raadløse. Hvad skulde vi gøre?

Da faldt vort Blik paa Bladdyngerne — og det slog ned i os: Lad os give de fattige Bladet at sælge! Paa den Maade kan vi hjælpe dem. Saa blev da det første »Fyrtaarn«-Salg organiseret. Den første Bladdyng fik Forhandlerne gratis eller i alt Fald paa Kredit — og derefter skulde de betale 5 Øre pr. Nummer. Bladet kostede dengang 10 Øre, saa de tjente selv de resterende 5 Øre.

Bladsælgerne spredtes over København — og det viste sig meget snart, at sjælden var en lykkeligere Idé kommen til Verden i en vanskelig Situation. — Næppe en Time efter, at det første Hold af Sælgere var draget ud, kom de første tilbage og meldte: Alt udsolgt! og købte straalende af Iver og Stolthed en ny Forsyning. Inden Ugen var omme, var det store Oplag revet bort, og et nyt maatte gaa i Trykken.

»Fyrtaarnet«, som København nu kender det, var en Kendsgerning.

Siden er der gaaet 8 Aar — og i Løbet af denne Tid er »Fyrtaarnet« blevet en Faktor, som vi ikke vovede at drømme om den Julemaaned, dets Straaler første Gang skød ud over Byen. Hundreder og atter Hundreder af Mennesker har det givet Brødet. For hvor mange har det ikke i en Krise været den Redningsplanke, der bar dem over Tiggeri og Forbrydelse ind i ærligt Arbejde. Hvor mange Tusinder af Kroner har det ikke skaffet til Centralmissionen baade ved Hjælp af de indlagte Postanvisninger og de ugentlige Artikler om Nøden og det Arbejde, vi prøver at udføre for at lindre den? Over hele Landet naar »Fyrtaarnet« i Dag og forkynder, at her i Storbysens Centrum er der Last, Nød, Forbrydelse, Fortvivelse, men ogsaa en Havn, i hvilken de skibbrudne kan søge ind — hvorfra de kan gøre en ny Start i Livet. Og ved Siden deraf er »Fyrtaarnet« et indflydelsesrigt Ugeblad, der behandler alle aandelige og sociale Spørgsmaal ud fra et sundt, kristeligt Grundsyn — en Væbner i Kampen for Livets gode og ideelle Magter.

Denne Udvikling, der er sket i de forløbne Aar, er til en vis Grad sket i Spring. Vi maatte gøre mange Erfaringer og betale dyre Lærepenge, før vi fandt det rette Spor.

Den vanskeligste Opgave, vi havde, var vel nok at organisere Salget. Det gjaldt om at faa Bladet spredt ud over hele Byen paa samme Tid, som vi maatte sørge for, at den hastig skiftende Forhandlerstab ikke overrendte de samme Distrikter. Nok er Københavnerne offervillige, beundringsværdig offervillige, men de kan dog trættes. Og det hændte de første Aar, at 8—10 »Fyrtaarn«-s-Forhandlere ringede paa den samme Dør i Løbet af en Uge. Hvem kunde fortænke dem, det gik ud over, i, at de blev en Smule ærgerlige. — Men nu har vi faaet Distriktsystemet saa godt indarbejdet, at vi aldrig mere hører Klager i denne Retning.

Saa kom Spørgsmaalet om Sælgerstaben. Se, vi har i Centralmissionen altid haft det Princip hellere at sige ja til en uværdig end nej til en værdig trængende — og hvor omhyggeligt vi end passede paa og sigtede vore Folk, skete det af og til, at uheldige Elementer kom til at forhandle Bladet.

Og det var jo intet opbyggeligt Syn hverken for os eller andre at se en »Fyrtaarn«s-Sælger rave rundt i en Perial med et blussende Ansigt, der var en lidt for direkte Reklame for Bladet. — Der har været stillet store Krav til de Medarbejderes Kærlighed og Forstaaelse, der havde med Bladets Ekspedition at gøre — og det skal her siges til deres Hæder, at deres Kærlighed aldrig svigtede, at deres Taalmodighed aldrig brast — hvor tit de saa end blev narret og skuffet, blev hver ny Sælger modtaget med uskrømtet Venlighed og Tillid, og til sidst lykkedes det at skabe en Forhandlerstab, der heller ikke udadtil misrekommanderede Bladet.

I Løbet af de sidste Par Aar har Sælgerstaben til en vis Grad skiftet Karakter. — Hele den offentlige Understøttelsespolitik, der har været drevet under Dyrtiden, har i nogen Maade overflødiggjort, at Mænd og Kvinder hjælper sig over en Arbejdsløshedsperiode ved at sælge »Fyrtaarnet«. Nu er det hovedsagelig permanent arbejdsudygtige, der sælger Bladet — Mennesker, der paa Grund af et svagt Helbred eller en Legemsfejl er ude af Stand til at foretage sig egentlig legemligt Arbejde, og hvis Uddannelse eller Evner ikke giver dem Adgang til de lettere Stillinger.

Tænk, hvad det betyder for alle disse Mennesker, der ellers vilde være henvist til et kummerligt Liv paa det offentlige Bekostning, at de, takket være »Fyrtaarnet«, har skabt sig en hæderlig Levevej, der giver dem et nogenlunde sorgfrit Udkomme. Tænk paa det, naar Manden eller Konen med »Fyrtaarnet« næste Gang banker paa Deres Dør eller kommer hen til Deres Bord paa Kaféen. —

Sin største Betydning har »Fyrtaarnet« i Dag dog derved, at det med sit store Oplag er en stadig Forbindelse mellem Centralmissionen og Offentligheden. Nu har Bladet sit eget Trykkeri, hvorfra ogsaa den øvrige skriftlige Agitation for Centralmissionen udgaar.

De stærkt stigende Priser og Arbejdslønninger har i Løbet af de sidste Maaneder stillet hele denne Gren af Virksomheden overfor store Vanskeligheder. Gang paa Gang har vi

maattet forhøje Bladets Pris — og alligevel synes det umuligt for os at komme til at arbejde uden Underskud.

Vi maa derfor regne med, at »Fyrtaarnet«s Venner i den Vinter, der kommer, mere end nogensinde staar sammen om Bladet, saa dets Straaler ikke slukkes, men det stadig maa faa Lov til at lyse og bringe mange, mange skibbrudne Stakler i Havn.

3.

Og endelig hidsætter vi et Ugeblads Artikel, betitlet en Foregangsmand.

Mens Navne som *Georg Brandes*, *H. N. Andersen*, *Vilhelm Thomsen*, *Valdemar Poulsen* eller *Harald Høffding* er ukendte for Nørrebros Ungdom, Smaagadernes og de høje, mørke Huses Beboere, har de allesammen hørt Tale om en Mand, de ganske instinktmæssig har faaet Respekt for, ja, ligefrem nærer Ærbødighed overfor. Det er Pastor *Bast*. »Fattigpræsten« har man kaldt Centralmissionens Leder. Han er ingen stor Gejstlig, og hans Forkyndelse refereres ikke i Bladene. Men der er maaske ikke nogen Enkeltperson i København, der har udrettet saa meget godt, hjulpet saa mange Mennesker, som han. Engang ad Aare vil der blive skrevet tykke Værker om hans Arbejde, og han vil blive prist som en af Menneskehedens Velgørere, en Pionér, en Foregangsmand.

Paa en Maade er Pastor Bast ikke skabt for vort lille Samfund, han synes at passe til en af de virkelige Storbyer, London eller New York. Fra *Hall Caines* Skildringer kender vi Mænd af samme Støbning. Men hvor *kan* han daarligt undværes her nu!

Ude i det lille, meget beskedent udstyrede Kontor i Rigenegade sidder Præsten daglig og styrer den store Virksomhed. Hen er en Mand omkring de halvtreds, ser sund og rask ud og er helt stolt over, at nu, da han har Arbejde op over begge Øren, er han aldrig syg, mens han tidligere, da han ikke bød sig selv saa meget, var svagelig.

»Det er nu ti Aar siden«, fortæller Pastor Bast, »at Cen-

tralmissionens Arbejde begyndte under organiseret Form. Det hele voksede ud af en dobbelt Følelse: Jeg mente, at jeg som Præst havde Ansvar baade udenfor og indenfor Kirkens Mure. Der er altid flest udenfor, og man kan roligt sige, at de ulykkeligst stillede er der. Jeg tog fat med ringe Midler og fandt hurtigt, hvor det var, at Hjælpen tiltrængtes. Blandt de mange, mange, der maatte have Støtte, var de hjemløse, alle Staklerne, der sultede og frøs. Nogle lukkede jeg ind i mit Hjem, andre anviste jeg Logishuse, men snart saa jeg, at det ikke var den rigtige Vej, fordi mange af disse Herberger var langtfra, hvad man maatte ønske. Saa var det, vi aabnede Jerusalemiskirkens Krypt for dem, og vi fik meget stort Besøg. Da vi havde faaet Mændene i Tale, gik vi den tidt trange Gang til Hjemmene, hvis de havde haft et. Det var uhyggelige Opdagelsestogter, vi kom paa. Vi gjorde, hvad vi kunde. Vi indrettede Lokaler, hvor der var Nattelogi og Mad til de hjemløse og sultne, og saa søgte de da ogsaa til os i tætte Skarer. Jeg forstod snart, at det ikke kunde blive herved; hvad det fremfor alt gjaldt om, var at skaffe disse ulykkeligt stillede Arbejde, Penge at tjene. Det var det, vi nu i mindre Stil begyndte paa. De skulde arbejde for deres Nattelogi, save Brænde, bringe det i Byen eller lignende, og saa fik de deres Betaling for det. Man gør sig bedst et Begreb om, hvor stor Nøden og Tilstrømningen har været, naar man hører, at der i Kirkens Krypt og andre Sovepladser har ligget 225 Mennesker paa en enkelt Nat. To hundrede og femogtyve ulykkelige, der ikke havde Tag over Hovedet, og som ellers var henvist til Boulevardens Bænke. Jeg fik oprettet Arbejdshjemmet, og efterhaanden tog Organisationen Fart. Saa var det imidlertid, at Kirken brændte, og i to Aar stod Arbejdet med Genrejsningen paa. Men nu skabtes ogsaa hele Centralmissionens Hjem; vi fik opført de mange ny Bygninger, og omsider har vi da her i Rigenegade faaet indrettet os, jeg tror, jeg tør sige udmærket, og udnyttet Pladsen i en Grad, der er temmelig enestaaende.

For hvert Aar er Virksomhedernes Antal steget. Nu har vi følgende:

Alderdomshjemmet, der gennemsnitlig i sidste Aar har huset 18 Pensionærer og 3 Funktionærer. Beboerne er meget gamle Folk, og de fleste af dem har »kendt bedre Dage«, men Livet har ikke handlet saa godt med dem. Nu har de imidlertid fundet Ro og et Hjem. De har det hyggeligt og godt, og de beboer en hel Etage i Centralmissionens store Bygning.

Saa er der *Arbejdshjemmet og Slumherberget*. Her blev der fra 7. November 1917 til 1. April 1918 optaget gennemsnitlig 60 Mænd hver Nat, ialt 7322. Af disse arbejdede de halvtreds daglig for deres Underhold. De savede Brænde, og der blev solgt for 55,000 Kroner.

Arbejdsanvisningen skaffede 221 Mand fast Arbejde og desuden en Mængde tilfældigt Arbejde.

Paa *Adoptionsbureauet* lykkedes det at skaffe fjorten Børn fast Pleje udenfor vore egne Børnehjem, og elleve blev bortadopteret til gode Hjem.

Af »*Fyrtaarnet*« blev der solgt 820,500 Eksemplarer, og 572 Personer var beskæftiget ved Bladsalget i Aarets Løb.

Daglig henvendte et Antal Personer, gennemsnitlig tyve, sig paa vore Kontorer om Hjælp og Vejledning i en eller anden Sag.

Saa har vi »*Herberget for ulykkelige Mødre*«. Her havde 26 Mødre med Børn sidste Aar Ophold i fra to til ni Maanedre. 32 Mødre havde Ophold fra 1—3 Dage.

Paa »*Plejhjemmet for syge Mødres smaa Børn*« blev i Løbet af sidste Aar optaget 178 Børn, mens Mødrene laa syge paa Hospitalet eller hjemme.

Det er i faa Ord og med oplysende Tal nogle af Virksomhederne. Saa maa jeg nævne, at vi har Julebespisningerne, Juleuddelingerne og de almindelige Uddelinger af Tøj og Naturalier. Vi har endvidere Børnehjem, to ved Vejle, to ved Odense, et i Espergærde og et i Unnerup pr. Helsing. Hertil er det, at de Penge hovedsagentlig gaar, der kommer ind ved Salget af »*Foraarsblomsten*«.

Jeg har overfor mine Medarbejdere, i det hele taget i al min Virksomhed her, opstillet nogle Programpunkter, som jeg

har indskærpet dem endelig at overholde. Det er fire Bestemmelser, og de lyder saaledes:

1. Behandl alle ens og med Venlighed, — eller, som jeg mere spøgefuldt kan udtrykke det: Behandl den simple Mand som en Greve, — men behandl ikke Greven som den simple Mand. Men lad være at snobbe for nogen!
2. Ingen maa gaa uhjulpen bort herfra!
3. Øjeblikkelig Nødhjælp skal der tidt ydes. I saadanne Tilfælde, hvor vi ikke kan faa undersøgt, hvem de paa-gældende er, og om de virkelig lider Nød og fortjener Understøttelse, vover Centralmissionen fem Kroner. Det er den øjeblikkelige Nødhjælp, det kan give Mad i Husset, Børnene behøver ikke at gaa sultne i Seng. Vi skal nok hurtigt, hvis det viser sig at være Folk, der ikke har bedraget os, træde hjælpende til. Vedkommende har faaet et Skema til Udfyldelse, og det skal blot afleveres, da bliver deres Forhold hurtigt undersøgt, og de faar den Hjælp, de har Brug for.
4. Al Hjælp er baseret paa Principet: Hjælp til Selvhjælp.

Disse fire Punkter, kan jeg egentlig sige, støtter Centralmissionen sig til. Det er dens inderste Kerne. Et meget stort Arbejde har det været at bringe Hjælpen til Hjemmene; vi maatte gøre vort, for at de kunde blive holdt oppe, og i mange Tilfælde er de blevet det.

Men vi trænger til megen Støtte udefra, — dog, jeg tror, at vi efterhaanden har samlet og vil samle en Skare trofaste Mennesker om os, der kan og vil give, naar vi beder dem, Vi gør det, naar Nøden er størst. »Naar al Nød er afhjulpet«, smiler Pastor Bast, »er Centralmissionens Arbejde forbi, — men heller ikke før«.

Han er jo nok en Idealist, men han er mere end det. Fatigpræsten staar med begge Fødder plantet i Virkelighedens Verden. Han er ingen Fantast. Han véd, hvad han vil, og han kender de ulykkelige Forhold i den By, han lever i, saa godt som nogen. Han vil hjælpe, og han har hjulpet som ingen anden.

Det er simpelthen enestaaende, hvad der i Løbet af en halv Snes Aar ved denne ene Mands utrættelige Energi er naaet. Selv er han meget beskeden. Han siger om sine udmærkede Medarbejdere: »De udfører det meste. Men der skal jo være en Leder«, tilføjer Præsten, ligesom undskyldende. Altid er han travlt beskæftiget, og alligevel faar han Tid til alt.

Han viser mig rundt i sin store Virksomhed, aabner Dør efter Dør og hilser paa de mange Mænd, der kan takke ham for mere, end de sikkert aner. Han tager Hatten af for dem alle, og de løfter da ogsaa Kasketterne og siger: »God Dag«. Disse Mænd har ikke kendt for meget til Venlighed. Vi ser ned i Brændselshugningsrummet, hvor der saves og synges, i Studenterpensionen — ogsaa en saadan har Pastor Bast for nylig oprettet —, i Trykkeriet, i Restaurationen, og saa fører han mig til den Etage, hvor de gamle bor. Der staar en gammel Mor i en af Dørene, hun smiler venligt til den rare Pastor, og de faar ogsaa Tid til at snakke lidt sammen. Men et Øjeblik efter er Præsten og jeg nedenunder — i Børnestuerne. En Plejemor viser en hel Skare vrælende og legende Unger, og Pastor Bast nikker faderligt og venligt til dem allesammen. De »store« Piger — de fem, sekssaarige — kender ham og nejjer.

Og mens vi saa gaar videre, fortæller Fattigpræsten mig om de unge, ulykkelige Kvinder, der kommer her med deres Børn. »Samfundet vil ikke hjælpe dem — men saa vil vi«, siger Præsten. »Og her ser vi kun paa dem som Mødre, og de arbejder for Opholdet, de vasker Børnetøj og gør i Stand, — og den halve Dag har de deres lille Barn — og et Par af de andres — at passe«

Alle nødlidende vil Fattigpræsten hjælpe, og jeg husker paa hans Ord: »Naar al Nød er afhjulpet, er Centralmissionens Arbejde forbi, — men heller ikke før«

Det er Ord, der siger noget. Men hvor findes den Mand, der kan se Frugten af sit Arbejde, som Pastor Bast kan?

Pastor Basts Agitationsrejser i Provinsen er jo nu bleven et fast Led i Centralmissionens Arbejdsplan —, hvad er

da rimeligere, end at vi slutter af med et Provinsblads Referat af et af Lederens Foredrag om Virksomheden. Referatet er hentet fra »Holbæk Amts Avis« for 4. November 1919:

»Og de begyndte alle eendrægteligen at undskyldte sig«. — da blev Husbonden vred og sagde til sin Tjener: *gæk hurtig ud paa Stadens Stræder og Gader og før hid ind Fat-tige og Krøblinger og Halte og Blinde*«.

Der var tusinde Øjenpar rettet mod Fattigpræsten fra Rigensgade, da han i Aftes indledede med denne sælsomme Lignelse fra Lucas' Evangelium, og de sved sig ind i *hans*, som for at ætse dette Løfte fast, da han sluttede:

»Og Tjeneren sagde: *Herre! Det er gjort, som du befoel, og der er endnu Rum*«.

Pastor *Bast* er ikke bange for de krasseste Virkemidler. Han har set ned i Verdens grufuldeste Slamkister uden at miste Modet, og han ved at fortælle om bundløse Dyb af Utøj og Utugt og Drukkenskab og stinkende Elendighed; men hans Virken er ingen negativ Fordømmelse. Han kan tordne mod al denne fortættede Ondskab, og han kan græde, som Mænd græder, over Menneskesjæle, der viljeløst driver ud mod Tilintetgørelsen; men *det* Budskab, han har at fortælle, det, der kunde staa som Motto over hans og hans Centralmissi-
ons Liv; er dette:

»— og der er endnu Rum«.

— — —

Saa slukkes Lyset, og paa Lærredet, der er spændt ud foran Teatrets Scene, løfter en Kristusskikkelse af usigelig Renhed sine Hænder velsignende over Forsamlingen:

»— der er endnu Rum«.

Laterna magica'ens Billeder skifter. Langsomt glider de forbi: Luther, Wesley'erne, Booth, Billy Sunday, Lincoln og mange, mange andre af Menneskeheden's største. — Saa staar med et Ryk Jerusalemskirken i Projektørlyset, og fra nu af glider Billederne forbi: Forstemmende og trøstesløse — opmuntrende og smilgivende, derinde fra Storbyens ufattelige Dybder.

Og Fattigpræsten fortæller. Dump og tonløs er denne

endeløse Beretning om Mænd, der martres til Døde i deres egne Laster, og Kvinder, der kvæles i Smuds og Jammer; men den sløres i sletdulgt Smerte, da han beretter — for det er kun en Beretning, uden eet virkningsøgt Adjektiv — om Slumkvarterernes usle Børn, disse velsignede Unger, som han elsker over alt.

Det er gennem disse Børn, ved Redningen af dem, Centralmissionen yder sin samfundsmæssigt allerstørste Indsats; thi for hvert Barn, den redder fra Ghettoens Infektioner, tilfører den Nationen en Kapital af uberegneligt Omfang. Og at der er reddet en Del, faar man et Indtryk af ved den imponerende Række af Foraarsblomst-Hjem, der til Slut passerer Projektøren.

Der er atter lyst i Salen. Fattigpræsten taler endnu nogle Minutter; men mens Salen forlades af sit usædvanlige Publikum, bruser det som en Jubel gennem Orglets Postludium:

»— *der er endnu Rum*«.

Hvis Jesus kom tilbage — læste vi i Basts Beretning om Velgørenhedsværket i Rigenegade. — Ja, hvis Jesus kom tilbage som Kongernes Konge, i Ekstratog fulgt af de hellige Mænd, der har arbejdet gennem to tusind Aar for hans Rige, saa vilde Landets Konge tage imod ham paa Perronen med trekantet Hat og i Generalsuniform. Menneskene vilde staa i tætte Rækker og Garden i Gala vilde præsentere Gevær, medens dens Musikkorps vilde spille en Choral. Sjællands Biskop vilde holde en af sine mest bevægede Taler og Politiet vilde sørge for, at Krapylet holdt sig paa Afstand af Modtagelses-Ceremonien, hvortil der kun var Adgang for de særlig Indbudne og Pressens Repræsentanter.

Jo, det vilde være en af Københavns store Dage.

Men valgte Frelseren at dukke stille op ude paa Christianshavn i en af de faldefærdige Rønner i Prinsensgade, og derfra at gaa sin Gang mellem Mennesker, prædike Ordet, lindre Nød, mætte de sultne og klæde de nøgne; ja, saa er det

baade rimeligt og sandsynligt, at Bladene vilde blive opmærksomme paa ham, at de vilde skrive pænt om ham i Aviserne og Etatsraaderne aabne ham en Konto i Privatbanken. Men det er saa sikkert som Amen i Kirken, at inden Hanen havde galet ret mange Gange i Nytaarsnat, vilde Judas staa der og forraade sin Mester, en Kreds af usle og ondsindede Mennesker vilde slæbe Frelseren for Øvrigheden, et til det ufattelige, brutalt Politi vilde haane og mishandle ham, og opblæste Anklagere vilde sigte ham, indskrænkede og stive Dommere vilde dømme ham, ikke til Døden paa Korset, — nu bruges i den officielle Verden Korset kun til at hænge paa Værdiges Bryst, paa det Sted, hvor deres Hjerte skulde have siddet, om de havde haft et — men til Fængsel, til Foragt for den store undrende Hob, der selv i Takt med glammende Journalister vilde brøle: Korsfæst ham! Korsfæst ham!

Og i sin Himmel vilde Faderen smile og sige: Tøv lidt med at vende tilbage, min Søn, de der nede i København har meget at lære endnu.

Om Jesus kom tilbage — ja, kom han, som han var, da han gik iblandt os, vilde det gaa ham som skildret, gaa ham, som det gik en ringe og ydmyg Tjener, der forkyndte hans Ord og levede efter hans Bud, mættede de sultne og klædte de nøgne.

Det er derom, vi nu skal læse, naar vi vender Bladet og giver os i Lag med Læsningen af Beretningen om Anton Basts Lidelseshistorie i København, der begyndte i det 1924de Aar efter Christi Fødsel.

5. Angrebene paa Biskop Bast og deres Aarsager.

Vi danske lider af en sørgelig Svaghed, der har voldet mange Taarer, megen Sorg og Fortrød, i ældre Dage megen Blodsudgydelse. Det er en usalig Trang til at ville pille vore store Mænd ned, til i vore Foreninger og Samfund at konspirere mod Lederne og af Misundelse og Nid ikke taale, at det gaar andre godt. Denne Fejl kan ikke skjules,

vor Historie vidner paa hver Side derom. Nu skulde man imidlertid tro, at et lille Kirkesamfund som det metodistiske, der var grundet paa Brødrene Wesleys smukke Lærersætninger og søgte sit direkte Forbillede i Frelserens og hans Disciples Liv maatte være forskaanet for den Art uhyggelige Udslag af menneskelig Svaghed, eller at i hvert Fald Præster og Menighedsraad, naar sligt stak Hovedet frem, energisk vilde tage Synderen ved Haarene. Men saaledes skete det desværre ikke. I den lille Kirkes fredelige Gaard groede Ukrudtet op mellem Stenene, og da Menigheden kom til, rev den de smukke og nyttige Planter op og lod Ukrudtet brede sig til det blev for sent.

En udenforstaaende, som denne Bogs Forfatter, bør være varsom, naar han skriver om et Samfund, han ikke kender, og det vil blive strengt overholdt, at der ikke fældes andre Domme om Medlemmerne af det metodistiske Samfund, end saadanne, der alt er fældede af Samfundets egne Medlemmer overfor Udenforstaaende.

Her skal det blot løselig angives, hvad der var Aarsag til Angrebene indefra, og hvad der udefra kan have bevirket, at de modtoges med Interesse. En amerikansk Gejstlig, Dr. Lynch, der havde besøgt Danmark, og var — hvad der, naar Bast ledede Metodistsamfundet, var uundgaaeligt — bleven gjort opmærksom paa dette Samfund af Dissenters. Hjemvendt angreb han Metodismen og Bast svarede hvast. Det skabte ham Uvillie hos Folkekirkens Gejstlige og blev ham til Skade, da Uvejret brød løs.

Men det kom indefra, fra en Mand, Bast havde vist store Velgerninger, og ved sin Fratræden i Anledning af Overtagelsen af det biskoppelige Hverv havde ansat som sin Efterfølger ved Kirken i Rigensgade. Denne Mand er John Ingerslew, om hvem der intet godt er at sige, og om hvem det er unødigt at sige andet ondt, end det hans egne Handlinger udsiger. Han var udygtig som Præst og hans Efterfølger i 1925 udtaler om Kirken ved hans Fratrædelse:

»Ikke alene er det indre Liv i Kirken i Oprør og Uorden, men ogsaa den økonomiske Tilstand er forfærdelig. Da jeg

kom her, sagde Formanden for Kirkeværgerne: Vi er bankerot, vi har store Forpligtelser og ingen Penge til Skatter og Renter, og det uagtet Kirken havde Indtægter fra Amerika, ca. 50,000 Kroner og en Arv paa 8000 Kr. . . . Pengene var spist op, og Ingerslew havde foruden sin store Gage, der var større end de andre Præsters, faaet et Dyrtidstillæg paa 1200 Kr. om Aaret«.

Desuden var Ingerslew en ufredelig Mand, der geraadede i Strid med sine Kolleger, særlig Pastor Gaarde, der havde været Præst ved Kirken tidligere, og nu var hans Distriktsforstander. Det var en almindelig Antagelse indenfor Kredsen, at Ingerslew led af sygelig Kværulans, og det blev lagt Bast til Last, at han ikke var traadt op mod Ingerslew og havde fjernet ham, der ogsaa havde vendt sig mod Kirkens Generalsekretær, Pastor Chr. Jensen, der ved Basts Ud nævnelse til Biskop, havde overtaget Centralmissionens Ledelse.

Denne farlige Mand førte saaledes en ophidset Strid midt i det lille Samfund, og Bast, der altid foretrak Mildhed og Overbærenhed, undlod at gøre, hvad mange raadede ham til. Da Ingerslew ikke kunde faa Gaarde og Chr. Jensen fjernet, vendte han sine Giftvaaben mod Bast, der ved sin Mildhed havde vundet Agtelse og Kærlighed hos alle; nu var det Biskoppen, der skulde rammes.

Biskop Bast havde i Amerika faaet en Bevilling paa 15,000 Dollars til en Ejendom for Centralmissionen, og mente at anvende dem paa Ejendommen, Rigersgade 21, der ved Skøde formelt var skrevet paa Kirkeværgernes Navn, men som var købt til Brug for Centralmissionen. Dette voldte Strid mellem Kirkeværgerne og Centralmissionen, og Bast vilde løse Striden ved med den største Del af Pengene at indfri Ejendommens Gæld til Landmandsbanken, men dette vilde Centralmissionen ikke og Bast maatte derfor overgive Pengene i dennes Værge.

Herved opstod nu en Gnidning imellem Bast og Kirkeværgerne og Ingerslew fik en Art Støtte i sine uhyggelige Planer, men kort efter geraadede den ufredelige Mand i en Strid med to Kvinder af Menigheden, der endte med at han

blev suspenderet efter Disciplinens § 284, fordi han havde modsat sig Kirkens Afgørelse og var skredet til borgerlig Proces mod sine Modparter.

Desuden havde han henvendt sig til »Ekstrabladet« i København, et Blad, der — uden at der her skal dømmes om Motiver eller Fortjenstfuldhed — har gjort sig til Opgave, at søge Angreb paa Velgørenheds-Institutioner i Offentlighedens Interesse. Angrebene vakte Opsigt, og da de skete i Juletiden under Centralmissionens vigtigste Arbejde, henvendte Bast sig til Justitsministeriet og fik nedsat en Kommission, den saakaldte Byrdalkommission til Undersøgelse af Centralmissionens Forhold og for at klarlægge for Offentligheden, at Beskyldningerne var ugrundede.

Den nærmere Omtale af denne Kommissions Arbejde skal følge siden, her er det blot angivet, at Bast allerede nu var indviklet i en Strid, der havde sin Kilde indenfor Kirken, selv om den, der havde rejst Striden nu var udelukket — ikke ved Basts Initiativ, men ved en disciplinær Dom i den strengt demokratisk regerede Menighed. Samtidig aabnede Ingerslew et Angreb mod Bast, der i giftig Gemenhed overgaar, hvad Offentligheden herhjemme nogensinde har oplevet. Da Bast-Sagen kom op, og Politiet, hvad vi siden skal se, snagede i alt, hvad der kunde være at stikke Næsen i, søgte Bagvaskeren at interessere det for sine gemene Sigtelser, men Justitsministeriet paalagde udtrykkelig de ivrige Sporhunde at holde deres Næser fra alt, hvad der vedrørte den Side af Bagvaskelserne.

Vil nysgerrige Læsere af denne Bog spørge, hvad det da var, Ingerslew beskyldte Bispen for, saa skal det kun svares, at han angreb ham for et Venskabforhold til en fin og sjælden ædel Mand, hans Hustru og Søn, og fremsatte Sigtelser af en saa sjofel og lavsindet Art, at den, der fremsatte dem, i gamle Dage vilde være bleven pisket ud af Byen. Mere er der ikke at sige om den Sag, ganske særligt ikke af en Forfatter, der kender disse Mennesker og ved, hvor smukt deres Forhold er og hvor værdifulde Mennesker, de alle er.

Hvad der i Metodistsamfundet skete i Anledning af disse

Ingerslews Bagvaskelser, staar ikke i Forbindelse med denne Bogs Emne. De, der ikke nøje kender det lille Samfunds indre Liv, maa ryste undrende paa Hovedet over at saadanne Begivenheder kan ske i København i Aaret 1923, man kunde til Nød tænke sig dem foregaaede i en lille amerikansk Ravnecrog i »The middle West«, umiddelbart efter Krigen mellem Nord og Sydstater, men som sagt, vi udenforstaaende har ikke Ret til at dømme om dette lille Samfunds Love og indre Liv. For os har det kun den Interesse, at man nu for første Gang begyndte at kritisere og dele sig i Partier for eller imod den Mand, der i over 20 Aar havde været de danske Metodisters Enhedsmærke, deres første Mand og forgudede Præst.

Folkegunst er som Vesterhav, det kan ligge smilende i Sol, og faa Timer kan rejse dets Bølger vilde og uhyggevækkende, mens Skummet brydes paa deres Toppe.

Disse indre Stridigheder, hvori Angrebene mod Bast lededes af Ingerslew, gav endnu Efterdønninger efter at Ingerslew selv var suspenderet, men paa Generalkonferencen i Amerika 1924 blev Basts Biskopat udvidet til at gælde alle de nordiske Lande og Republikker ved Østersøen. Ingerslew havde intet udrettet i Amerika, hvor han var draget hen, og Kirkens Mænd stod endnu alle samlede om Biskop Bast.

I 1924 kom Spørgsmaalet om Ingerslews Suspension frem paa Aarskonferencen i Danmark. Bast arbejdede paa at faa den hævet, hans kærlige Sind var villigt til at tilgive, og han haabede paa, at Tiden vilde gøre Manden bedre. Her mødte han imidlertid Modstand hos Ingerslews gamle Modstander Pastor Gaarde og for første Gang i sin Virksomhed kom Bast i Mindretal, men alligevel endte det med, at Ingerslew blev overtallig Præst, ikke i Kirkens Arbejde og ubunden af formelt Ansvar.

Det betegnedes fra flere Medlemmers Side som en Fejl. Ingerslew var nu atter Præst i Kirken og kunde arbejde videre paa sine Planer, samtidig med at Bast var kommet i køligt Forhold til sine mangeaarige Ven og Beundrer Pastor Gaarde.

Imidlertid havde Byrdalkommissionen endt sit Arbejde, og da dens Erklæring i det væsentlige var gunstig for Cen-

tralmissionen og Biskop Bast, gik Ingerslew til Justitsministeren og bad ham indlede kriminel Undersøgelse mod Bast. Ministeren afviste denne Begæring og Ingerslew, der i Mellemtiden havde fundet en juridisk Støtte, der ganske passede til hans »rene« Sag, gik saa til Rigsadvokaten med en ny Klage, der blev den, hvorpaa Bastsagen hvilede.

Dette er kun ganske korte Rids af det, der foregik indenfor Kirkens egen Kreds. De her benyttede Oplysninger stammer fra den bedste Kilde, og er dokumenterede ved Akter af en almindelig agtet og æret Mand, der i en Menneskealder har været Kirkens Tjener, og i hvem der ikke findes Svig. Selve Begivenhederne følger nu i Række, som de indtraf, efter at vi først faar Lejlighed til at beskæftige os med Byrdalkommissionen, hvis Erklæringer siden skulde kaste skæbnesvangre Slagskygger over den offentlige Sag i Rettergangen mod Biskop Bast.

6. *Byrdalkommissionen.*

Det er en Selvfølge, at den der udsættes for den Forfølgelse, Biskop Bast har været udsat for, og som paa den ufatteligeste Maade lades i Stikken af alle de Sikkerhedsforanstaltninger, et civiliseret Land byder sine Borgere mod uberettiget Retsforfølgning og uretfærdig Domfældelse, ikke kan sige sig helt fri for at have foretaget Skridt, der, om de ikke havde været foretagne, havde ændret det hele Billede.

Byrdalkommissionens Nedsættelse var utvivlsomt et Skridt, som Bast aldrig skulde være gaaet med til, og det er næppe for meget sagt, at det var Episoden: Byrdalkommissionen, der dannede Baggrunden for den uforstaaelige og usædvanlige Optræden, Politiet og Statsadvokaten udviste, da de løgnagtige Klager blev indgivne, som foranledigede den Sag, vi her behandler.

Der er ingen Grund til at gaa nærmere ind paa Byrdalkommissionens Resultater og Virkninger, det hele var en Slump

Dilettanteri, der aldrig skulde have været tilladt, i hvert Fald ikke med Justitsministeriets Stempel og Autorisation.

Naar en Mand offentlig beskyldes for regnskabsmæssig Uorden og slet Administration, har han kun to Ting at gøre, idet han anmoder Angriberne om ved Hjælp af de lovanordnede Myndigheder at dokumentere — i Reglen ved Rettergang — de fremsatte Sigtelser, *enten ved at klage til Politiet eller ved at staa for Skud i en civil Sag.*

At nedsætte en Dilettantkommission, der ingen Midler har til at føre Undersøgelsen igennem udover Velvillie fra deres Side, hvis Forhold skal undersøges, er en Taabelighed. Det var uklogt af Justitsministeren at laane Navn til Nedsættelsen, det var taabeligt af Byrdalkommissionens Medlemmer at paatage sig Hvervet, og det var mere end uklogt og taabeligt af Bast, at lade Undersøgelsen foretage paa denne Maade.

Rimeligst vilde det have været at sagsøge det Blad, hvis Angreb efter Forholdenes Natur maatte være »let« underbyggede, som Angreb i en Sensationspresse naturnødvendigt maa være, fordi Journalistik nu en Gang er overfladisk og løber med halv Vind, og dette Blad i denne Henseende næppe dannede en Undtagelse. Det er jo nu engang Skik og Brug, at ingen ansvarlige Embedsmænd eller Borgere anser det for værd at lægge Mærke til og imødegaa, hvad Bladene skriver om dem uden Hensyn til Kilder eller Korrekthed.

Det kan dog forstaaes, at en Leder af en Virksomhed, der staar i saa intens Forbindelse med Offentligheden, som Centralmissionen før Bast-Sagen gjorde, ikke ønsker at lægge sig ud med nogen Avis. — At betale Tribut til »Røverstaterne«, har jo altid været anset for en tilladelig Udvej — og Bast kunde have indskrænket sig til at lade sine egne Institutioner udsende en Revision, foretaget af regnskabskyndige Revisorer — den vilde ikke have kostet 100,000 Kr., som de urimelige Revisioner siden kostede under Sagen.

En Mand, der har rent Mel i Posen, behøver ikke andres Ord for sin Redelighed, og alt, hvad Bast opnaaede ved den Byrdalske Privatrevision, var, at Kommissionen, der kun

skulde undersøge Centralmissionens Forhold og det endda kun for tre Aar, afgav en Beretning, der kunde benyttes til at sige, at der ikke var fundet Uorden eller Uredelighed i Centralmissionen, men — og her kommer Ulykken, *at der var en Mængde Forhold, man slet ikke kunde udtale sig om, fordi Bast og hans Sagfører ikke vilde lægge alle Bast's private Forhold aabne for Kommissionen.*

Det er meget rigtigt, at dette laa udenfor Byrdalkommissionens Competence, og Vægningen var ganske berettiget paa dette Tidspunkt, men den efterlod hos Offentligheden en Usikkerhed, der satte Angriberne i Stand til at fortsætte deres samvittighedsløse Angreb og gjorde Kommissionens gunstige Udtalelser betydelig mindre nyttige og overbevisende, end de i sig selv var.

Og det allerværste var, at enkelte Uoverensstemmelser i afgivne Erklæringer, der reelt ingen Betydning havde, enkelte Insinuationer om skjulte Kasser og flere Regnskaber af en hensynsløs Politiundersøgelse lod sig benytte til et Udgangspunkt, der ikke behøvede at anvende den Forsigtighed, som skal udvises og i Danmark almindeligt udvises, naar en anset Mands Forhold paa Grund af Klager gøres til Genstand for offentlig Undersøgelse.

Byrdalkommissionens ganske ufyldestgørende og »private« Undersøgelse skabte hos Politiet en Præsumption for, at der var begaaet Forbrydelser i den samlede Administration, og hvad værre var, den paavirkede Politiet til at sætte sig ud over de Henvendelser til den angrebne selv og hans Jurister, som man i Danmark ellers aldrig undlader i en Sag af Bast-Sagens Beskaffenhed.

Det kan ikke nægtes, at Biskop Basts Kontor i Skyndingen overfor Byrdalkommissionen *én Gang* havde afgivet en Liste over Modtagelse af Beløb, ydede i Velgørenhed, der ikke kunde staa for Prøvelse, idet Beløbene viste sig at hidrøre fra andre Kilder end i Skyndingen opgivet. Politiet greb siden denne Liste som en Forvanskning af Sandhed, dens Uskyldighed blev siden fuldt opklaret, men i »Atacquen« havde den gjort sin Virkning, og da Dommen faldt, hed det selv fra Mænd,

der stod Dommerne nær: En af Aarsagerne til Dommen over Bast er den Uoprigtighed, han og hans Medhjælpere viste overfor Byrdalkommissionen, blandt andet ved ikke at lægge *alle* Kort paa Bordet for den.

Den, der som denne Bogs Forfatter i et halvt Aar daglig har beskæftiget sig med Bastsagen, og kan aflægge Ed paa, at han ikke har fundet et eneste Punkt, hvor Bast har begaaet en Uredelighed, den, for hvem den hele Sag er blevet en eneste stor Misforstaaelse fra Politiets, Anklagens og Dommernes Side, kan selvfølgelig godt selv se, at dette Skin mod Bast savner al reel Betydning, men han kan ogsaa forstaa, at det var en alvorlig Fejl af Bast og hans Medhjælpere, at lade denne magtesløse Kommission nedsætte, der i den sidste Ende kun gjorde en eneste Ting — *en uoprettelig Fortræd !*

Og mere skal der her ikke siges om Byrdalkommissionen.

ANDET KAPITEL.

Retssagen mod Biskop Bast 1924—26.

7. De 9 Mænds Klage mod Bast og Statsadvokatens Anklageskrift.

Vi er nu naaet til et Forhold, som er af væsentlig Betydning for den hele Sag, og som for en praktisk Jurist, der i en Menneskealder har haft Forbindelse med Retsplejen og drevet indgaaende Studier af Kriminalvæsen i Litteraturen, staar som et beskæmmende Vidnesbyrd om begaaede alvorlige Fejl, som det næsten er ufatteligt, at den Statsadvokatur, der har begaaet dem, er sluppet blot nogenlunde helskindet fra. For ingen, der kender de danske Domstoles Retsindighed — hermed være ikke sagt, at vore Domstole ikke kan tage fejl; i nærværende Sag har de fejlet paa det mest skæbnsvangre — vil mene sig berettiget til at hævde, at Biskop Basts Domfældelse og den nægtede Genoptagelse efter en meget indgaaende Dokumentation, skyldes den Omstændighed, at Dommerne vilde dække Statsadvokatens Fejl.

Det er utænkeligt, og der er ingen anden Forklaring mulig end, at man har set ligesaa urigtigt paa Statsadvokatens Adfærd, som man — ganske vist med et sørgeligt modsat Resultat — har set paa den Anklagedes.

Det har været nødvendigt at aftrykke baade de 9 Mænds Klage og Statsadvokatens Anklageskrift under Tillæg 19 og 20, for at Læserne kan kontrollere og konstatere, hvad der her — sikkert til alle juridisk uddannede Læses største Undren og Forfærdelse — er præsteret baade i Klagen og i det senere Anklageskrift.

For læge Læsere er det tilstrækkeligt, at konstatere, hvad der skete og paavise det utrolige, der er gaaet for sig.

Der er i Klagen en næsten uoverskuelig Række af Klagepunkter, der er belagte med Bilag.

Deres Punkter er rekapitulerede i Klagen i 10 Punkter, af hvilke de 9 slet ikke findes i Anklageskriftet.

Punkt 2: Sigtelsen for ikke at have ført Kontrol med ind-gaaede Bidrag.

- 4: Sigtelsen for at have ført tre Kasser og kun aflagt Regnskab for en.
- 5: Sigtelsen for at have forbrugt Legatfondet.
- 6: Sigtelsen for at have forbrugt det private Virkefond.
- 7: Sigtelsen for at have forfordelt Missionsfondet.
- 8: Sigtelsen for at have tilvendt sig Bidragene til Jerusalemskirkenes Genopbyggelse.
- 9: Sigtelsen for at have gjort Kirkeværgerne ansvarlig for stiftet Gæld.
- 10: Uagtet han skulde være ulønnet, at have tjent en Formue paa »Fyrtaarnet«, der skulde tilhøre Centralmissionen.

Det vil altsaa sige, at af alle de rekapitulerede Punkter blev kun det ene tilbage, at Bast ikke havde gjort Rede for Millionbeløb i frivillige Gaver.

Herfor kunde Klagerne selvfølgelig ikke føre noget Bevis, det var en Klage, holdt i den største Almindelighed, men ganske vist af en saadan Beskaffenhed, at den kunde berettigede Rigsadvokaten og derefter Statsadvokaten til at lade foretage en Undersøgelse for at komme til Klarhed over den fremførte Klage.

Man valgte en noget anden Vej, der meget vanskelig lader sig forklare anderledes end ved at forudsætte, at Statsadvokaten har anset sig for berettiget til at gaa frem mod Biskop Bast paa en helt anden Vis end den, der er sædvanlig, naar en

Klage indgives mod en ustraffet Mand, tilmed mod en Mand, der beklæder en høj og anset Stilling i et statsanerkendt Kirkesamfund.

Det taler naturligvis noget til Undskyldning for Statsadvokaten, at Klagen var underskrevet af 9 Medlemmer af dette Kirkesamfund, men for en nøjere Betragter, mister denne Undskyldning ikke lidt af sin Styrke, naar det oplyses, at den, der affattede Klagen, var Overretssagfører O. Fabricius.

Endelig vilde det maaske være faldet en meget forsigtig Embedsmand ind, forinden han tog Bestemmelse om at skride ind mod en Biskop i et ved Konstitution organiseret Kirkesamfund, at indhente Oplysninger fra hans nærmeste Underordnede om Klagen og dens Indhold. Hvis en dansk Biskop blev sigtet saaledes, vilde Statsadvokaten sikkert, gennem de kirkelige Myndigheder, have søgt meget indgaaende Oplysninger om Forholdene.

At dette vilde have været sundt og godt, fremgaar af den Forklaring, som Kirkens næsthøjeste Embedsmand afgiver i Forhør den 25. Februar 1925, og som ærlig talt kunde være afgivet, *inden* man skred ind efter Klagen.

Den angaar Klagerne og lyder saaledes:

»Angaaende Klagerne forklarer Kpt., at ingen af dem længere er Medlemmer af Menigheden. Om Ingerslew forklarer Kpt., at han anser ham for at være Kværulant. Hvis Ingerslews mentale Tilstand ikke er fuldt i Orden, hvad Kpt. godt kunde tænke sig, kan Kpt. undskylde hans Adfærd, men hvis det modsatte er Tilfældet, mener Kpt., at Ingerslew med Forsæt fremfører usande Paastande.

Angaaende Papirhandler L. C. Hansen forklarer Kpt., at han har kendt Hansen i ca. 35 Aar, og Kpt. anser ham for en god Mand, men Kpt. mener, at Ingerslew har haft en daarlig Indflydelse paa ham, og Kpt. har overværet en bestemt Bagefter kendte Hansen, at han overhovedet ikke erindrede noget om det Emne, der havde været Tale om. Hansen er nu ogsaa snart en gammel Mand.

Angaaende Malermester Nielsen bemærker Kpt., at Nielsen efter Kpt.s Mening skulde skamme sig ved at angribe Sigt., da han i Tidens Løb har nydt saa meget godt gennem Sigt. og Centralmissionen. Kpt. skaffede ham en Stilling ved Centralmissionen til 4,000 Kr. om Aaret plus Fribolig, mod at han skulde føre Tilsyn med Herberget om Vinteren og male i Ejendommene om Sommeren.

Angaaende Allin forklarer Kpt., at Allin har været Ven med Sigt. og Dus med ham. Allin er vistnok engang gaaet fallit i Odense, men om Sigt. i den Anledning har hjulpet ham med Penge, ved Kpt. ikke. Derimod ved Kpt., at Allin i den Tid, Kpt. var Generalsekretær, har laant et Beløb paa 5,000 Kr. af Sigt. personlig til Oprettelse af et Hjem i Nordsjælland. Allin blev da anset for velhavende. Det blev ikke til noget med Hjemmet, og da Sigt. skulde bruge sine Penge, krævede Frk. Schou Allin, og langt om længe kom Pengene ogsaa, men efter den Tid har Allin stillet sig i Opposition til Sigt. Allin hører til en fanatisk religiøs Retning, og han har den Mening, at Sigt. skal ydmyges.

Om Skibsfører Pedersen forklarer Kpt., at Pedersen efter Kpt.s Mening ikke har Spor af Begreb om eller Forstand paa de Ting, der er anført i Klagen. Til Centralmissionen har han intet Kendskab. Pedersen, der har en lille Vognmandsforretning, og som kører for Allin, skal have udtalt, at han var paanødet af Allin til at underskrive Klagen.

Angaaende Sven A. Nielsen forklarer Kpt., at Kpt. ikke kan forstaa, at der kan være nogen som helst Anledning for Nielsen til at angribe Sigt. Nielsen lider af Krampeanfald, og dette paavirker muligvis hans mentale Tilstand.

Til Gyldentorp kender Kpt. ikke noget synderligt.

Angaaende Ph. Berger kan Kpt. ikke udtale noget særligt. Kpt. ved ikke, om Bergers Kendskab til Regnskaberne kan have givet ham nogen grundet Formodning om, at der var noget i Vejen med Regnskaberne. Det er Berger, der for Klagerne har undersøgt, om der var truffet nogen Overens-

komst med Landmandsbanken og Missionssekabet angaaende de 100,000 Kr., og herunder ikke fandt noget Brev herom. Da Forholdet senere blev undersøgt, viste det sig, at Banken havde skrevet et Brev til Missionssekabet gennem Sigt. Dette Brev havde Berger kun fundet i Kopi i Centralmissionen og paastod, at Brevet var et Falsum fra Sigt.s Side, idet han ikke havde kunnet konstatere i Banken, at denne havde skrevet det originale Brev.

Da Sigt. i December forr. Aar kom hjem fra Amerika, havde han — efter hvad han har fortalt Kpt. — Originalen, som var sendt til Amerika, med hjem.

Hedstrøm kender Kpt. ikke noget videre til. Hedstrøm kender hverken noget til Centralmissionen eller Sigt. og er ret ny i Menigheden.

Kpt. tilføjer, at efter hans Overbevisning har Klagerne ikke indsendt deres Anmeldelse for at faa Sandhed og Retfærdighed frem, men for at faa Hævn over Sigt. og Centralmissionen; hvorfor ved Kpt. ikke«.

Her er dog vistnok enhver Kommentar overflødig. Klagen var Løgn, kun Løgn, kan man ikke sige *bevidst* Løgn, saa i hvert Fald *bevist* Løgn, kun det Ord dækker.

Mon en forsigtig Statsadvokat eller overordnet Politimand, efter disse Oplysninger om Klagerne, vilde have grebet til de Forholdsregler, som man her greb til overfor Biskop Bast.

Klagen blev indgivet den 15. Oktober 1924, medens Bast var i Amerika, og der havde været rig Lejlighed til at undersøge dens Punkter ved Henvendelse til f. Ex. Sagfører Wenzel, der var nævnt i Klagen som bekendt med en Del Forhold, der var berørte i den, og som sagt til Centralmissionens Ledere og den fungerende Leder af hele Kirkesamfundet, Pastor Chr. Jensen.

Det maa erindres, at allerede i Grundlovsforhøret var saa vigtige Punkter af Klagen tilbageviste, at Landsretten i sin

Kendelse 8 Dage efter Arrestationen kunde fastslaa, at Fængslingen ikke kunde opretholdes, uanset den begrænsede Vidneafhøring, i en Sag, der drejede sig om Millionbedragerier! Mon den ikke kunde have været sparet, og mon ikke den hele Sag vilde have faaet et Forløb, der vilde have været mere værdigt for dansk Retspleje, om de Afhøringer, der var nødvendige, var blevet foretagne, medens Sigtede paa den anden Side af Atlanten var afskaaret fra at paavirke Vidnerne, eller hvis man vilde være saa sart ikke at anstille Efterforskninger mod en fraværende, om Statsadvokaten havde besvaret det Brev, Biskop Bast umiddelbart efter sin Hjemkomst sendte ham, og som lyder saaledes:

»Til Statsadvokaten i København.

Da jeg undertegnede, Biskop Anton Bast, gennem en Skrivelse fra Justitsministeriet til Centralmissionen erfarer ved min Hjemkomst fra Amerika, at der til Statsadvokaten er indgivet en Anmeldelse mod mig for bedrageligt Forhold, og da min Ære og Stilling kræver, at jeg uophødelig bliver renset for saadant og faar Lejlighed til at tilbagevise Klagernes Paastand med den fornødne Redegørelse og Dokumentation, tillader jeg mig høfligt at anmode om, at der hurtigst muligt maa blive tilstillet mig en Afskrift af den indgivne Klage og den dermed eventuelt fulgte Dokumentation, enten i Kopi eller Original til Udlaan.

Jeg har intet Kendskab til, hvad Klagen indeholder, men maa antage, at den er en Gentagelse af den Række ganske uberettigede Beskyldninger, der af visse Personer indenfor vor Kirke er rettede mod mig under Kampagnen mod Centralmissionen og mig. Disse Forhold er saa omfattende og indviklede, saa at jeg mener det baade for min og Sagens Skyld nødvendigt, at jeg giver en udførlig og dokumenteret Redegørelse for de paagældende Forhold, hvilket jeg ikke er i Stand til uden Assistance af min Sagfører, hos hvem alle Dokumenter beror, hvorfor jeg, som ovennævnt, anmoder om Adgang til at give skriftlig Svar paa Klagen.

Svaret bedes sendt til min Sagfører, Herr Sagfører Wenzel, Jernbanegade 5.

København, den 4. Deceember 1924.

Ærbødigst

Anton Bast.

Ganske vist besvarede Statsadvokaten Brevet, men ikke som det var at vente overfor en Mand, der vendte hjem fra Udlandet, hvor han var i Sikkerhed for Arrestation, ved at underholde sig alvorligt og høfligt med ham om Klagen, men ved at lade ham bogstavelig talt »tage til Fange og sætte i det mørke Hul«.

Hertil kan man naturligvis sige, at det var Undersøgelsesdommeren, der dekreterede Arresten, og at den foregik paa hans Ansvar, men uden Opfordring fra Anklagemyndighedens Side var en Arrestation ikke sket.

Det fremgaar med al ønskelig Tydelighed af Forhørene over den arresterede Biskop, at den af de 9 Herrer indgivne Klage med et gammelt dansk Ord kun havde »saare liden Betsand«. Og en forsigtig Statsadvokat vilde sikkert efter den kolde Douche, som Landsrettens Kendelse utvivlsomt maa have været, have taget et alvorligt Pust, og overlagt nøje med sig selv om, han ikke burde have grebet hele Sagen betydelig anderledes an.

Naar Statsadvokaten ikke gjorde det, skyldes det ganske utvivlsomt Aarsager, der finder deres Udtryk i Undersøgelsesdommerens Ord til den for Bast beskikkede Forsvarer, der meget hurtig var paa det rene med, at Klagen var det bare Vind.

Dommeren sagde nemlig til ORSgf. Wreschner allerede paa et meget tidligt Tidspunkt af Undersøgelsen: »Det er ligemeget, vi har »Fyrtaarnet«, og paa det falder Bast«.

Dommeren var en god Profet, Bast faldt paa »Fyrtaarnet«, men af ganske andre Grunde end dem, Profeten støttede sin Forudsigelse paa. Det er næppe tvivlsomt, at Dommeren var klar over, at Bast hævdede og vilde hævde, at »Fyr-

taarnet« var hans eget Blad, og at dets Indtægter tilhørte ham, selv om han hele Tiden har været klar over, at han, der som Præst i Metodistkirken ikke maatte samle jordisk Gods, havde anvendt dem i sin Velgørenheds Tjeneste. Og det er højst sandsynligt, at Dommeren allerede paa det tidlige Tidspunkt har kunnet forudse, at man vilde opstille den Fordring, at Bladets og Trykkeriets Indtægter skulde gaa til Velgørenhed. Men man har ikke Ret til at tro om en dansk Dommer, at han skulde være saa djævelsk forudseende, at han hove-rende kunde forudsige, at Biskop Bast vilde blive dømt, fordi han ikke kunde bevise, at han havde anvendt de Beløb, »Fyr-taarnet« havde indtjent, til Velgørenhed.

Nej, sandelig, det har man ikke Lov til engang at antyde.

Skal man prøve paa at dykke ned i en retsindig Dommers Tanker, der har faaet det Udtryk, de overfor ORSgf. Wreschner fik, saa er den eneste Forklaring, der er mulig, den, at Dommeren — ligesom iøvrigt ORSgf. Wreschner selv, hvad vi siden skal se, virkelig har faaet det Indtryk, at Bast havde brugt Pengene til sine personlige Udgifter.

Denne Opfattelse er i og for sig ikke uforstaaelig, og var Processen mod Biskop Bast bleven rettet derpaa, vilde den ganske vist i Publikums Øjne, særlig paa Baggrund af Arrestationens Staaehj, have forekommet, om end lidt spinkel, dog alligevel ikke uberettiget. Men paa den anden Side vilde det ikke have været svært for Biskop Bast at have tilbagevist en Sigtelse af den Art, naar den havde været Hovedanklagen imod ham under en Retssag.

Men Statsadvokaten vilde det anderledes, og her er det den berettigede Kritik mod Øvrighedspersonens Handlinger føler sig kaldet til at gribe ind med en alvorlig Bebrejdelse.

Hvorledes forløb Politiets Undersøgelse, og hvad blev Følgen af denne nedfældet i Anklageskriftet?

Politiets Undersøgelse var med et københavnsk Udtryk »skrap««. Biskoppen skildrer selv sin Arrestation saaledes:

En Formiddag i November Maaned 1924 gik jeg paa min Vej til den Damper, med hvilken jeg skulde rejse til

Danmark samme Dag, op paa Missionskontorerne i 150 Fifth Avenue i New York for at hente den sidste Post fra Danmark før Afrejsen. Her fandt jeg bl. a. et Telegram og to Breve fra København. Telegrammet havde ligget i nogen Tid, da jeg havde været paa Rejse vestpaa — Brevene var lige ankommet. Begge Dele meddelte, at der var indgivet kriminel Klage over mig til Københavns Politi.

Da jeg ligesaa lidt dengang som i Dag vidste noget om, at jeg nogensinde i mit Liv havde begaaet noget strafbart, gjorde Meddelelsen ikke noget videre Indtryk paa mig udover, at jeg brændte af Iver efter at komme hjem og faa Lejlighed til at imødegaa den indsendte Klage.

Efter min Ankomst til København skrev jeg foranstaaende Brev til Statsadvokaten.

Svaret paa dette Brev blev — min Arrestation den 8. December.

Jeg blev end ikke kaldt op til Statsadvokaten eller Politiet for at afgive Forklaring.

Nej! — Jeg blev hentet brat til Politigaarden, hvor der blev taget Rapport over mig, hvorpaa jeg blev sat i Fængsel og samtidig myldrede Opdagerne ind i mine Kontorer og i mit Hjem i Birkerød og beslaglagde min Korrespondance, mine Regnskaber og alle mine Dokumenter vedrørende Centralmissionen, »Fyrtaarnet«, Trykkeriet, Biskopsembedet samt min Privatkorrespondance. Man tog alt, hvad man kunde finde, saa de, der var ansvarlige for de forskellige Kontorer, blev berøvet enhver skriftlig Forbindelse med det Arbejde og de Virksomheder, som jeg var Leder for.

Om Anholdelsen

lader jeg »Dagens Nyheder«, som har sine Meddelelser fra et Øjensvidne fortælle (9.—12.—24):

Biskop Bast bliver anholdt.

I Gaar Eftermiddags ved halv Firetiden var Biskop Bast i Centralmissionen, hvor han skulde holde et Møde. Et Par Kriminalbetjente drog fra Politigaarden med Kendelsen i

Lommen og opsøgte Biskoppen. De viste ham Dommerens Beslutning og bad ham følge med til Politigaarden. Biskoppen var meget rolig og sagde straks Ja. Han afbrød Mødet og tog med Kriminalbetjentene tilbage.

Saa snart Biskop Bast var kommet til Politigaarden, blev han afhørt af Overvagtimester Balle. Forhøret varede et Par Timer uden Afbrydelse. Det drejede sig nærmest om at faa oplyst, hvad der var blevet af de Penge, som Biskoppen overfor Undersøgelseskommissionen nægtede at give Oplysning om, fordi han mente, at han kun skyldte Regnskab for de Beløb i Amerika. Biskoppen bevarede hele Tiden sin Ro, men han var meget utilbøjelig til at give nogen som helst Oplysninger.

Politiassessor Stamm afbrød et Øjeblik Overvagtimesterens Afhøring for at meddele, at han ønskede, at Biskop Bast, naar Afhøringen var sluttet, skulde indsættes i Arresten. Afhøringen fortsattes senere paa Aftenen og varede til sent i Nat.

Den dramatiske Anholdelse.

Hvorledes den fandt Sted.

Som Centralmissionens Formand havde Biskop Anton Bast indkaldt Direktionen til et Møde i Gaar Eftermiddags, paa Biskoppens Kontor, Stokhusgade 2. Til Stede var foruden Biskoppen, Generalsekretær, Pastor J. C. Iversen og Jerusalemskirkens Forstander, Pastor P. Rasmussen, medens det fjerde Medlem, Formand for Jerusalemskirkens Menighedsraad, Hr. L. C. Hansen ikke havde givet Møde.

Medens d'Hrr. sidder i Mødet, træder ved 4½-Tiden to Opdagere ind paa Kontoret og gaar hen til Biskoppen og siger:

- De er anholdt!
- Er jeg anholdt? spurgte Biskoppen bestyrtet.
- Ja, De er og hvis De gør den mindste Smule Modstand, staar der tre Opdagere udenfor.

— Vær blot rolig, svarede Biskoppen, jeg skal følge med uden Modstand Maa jeg blot faa Lov til at ringe hjem til mine Børn, at jeg ikke kommer hjem til Middag.

— Nej, svarede Opdageren, det maa De ikke.

Biskoppen tog hele Situationen med forbavsende Ro, medens de to Præster hulkede som Børn.

Pastor Rasmussen sagde:

— Biskop! vær blot rolig, jeg skal nok meddele Børnene, hvad der er sket. . . . Jeg er jo Privatmand.

— Det bliver paa Deres eget Ansvar, Hr. Pastor! svarede Opdagerne.

De henvendte sig derefter til Generalsekretæren og bad om alle Papirer, Korrespondancerne og Regnskaber af enhver Art.

— Vær saa venlig, Pastor Iversen at hjælpe mig, sagde Biskoppen, alt, hvad Opdagerne ønsker, skal de faa.

Efter en halv Times Forløb havde Opdagerne, hvad de ønskede, og rolig og fattet fulgte Biskop Bast med de fem Opdagere ned i det ventende Automobil, der lidt efter kørte op foran Politigaarden.

En Celledør smækkede i«

Saalangt »Dagens Nyheder«.

Hvordan var der indenfor denne Celledør?

Om det er det vanskeligt at skrive udførligt. Men det skal siges, at jeg af Københavns Politi var Genstand for en ringe Behandling.

Vel gav man mig ikke Haandjern paa, men man behandlede og bevogtede mig som en Forbryder.

Medbestemmende til dette var vel i nogen Maade Revisor S. A. Nielsens usandfærdige Meddelelse til Politirapporten om, at jeg skulde have sagt til Hr. Allin, at dersom jeg nogensinde kom i Forlegenhed med mine Pengesager, vilde jeg tage mig selv af Dage. —

Man maa ynkes over Politiets Godtroenhed.

I Varetægtsarresten paa Politigaarden — saavel før min Overførelse til Vestre Fængsel, som naar jeg maatte opholde mig der i Forbindelse med Afhøringerne i Undersøgelseskammeret — fik jeg den tarveligste Fangekost. En Dag glemte man omtrent helt at give mig Mad, saa jeg sad forpint af Sult den lange, graa Vinterdag«.

Efter Løsladelsen fulgte en Række Afhøringer og Forhør, der mere mindede om Tiden før Retsreformens Velsignelser, end efter denne; idet naturligvis Retsplejelovens Achilleshæl, de usalige Politiassessorer, der optræder som de gamle Assessorer, og naar de samvirker med Dommerne praktisk talt *er Dommere*, paa en alt andet end behagelig Maade gjorde sig gældende. At man under Forundersøgelsen kom ind paa at antyde, at Biskop Bast havde voldt sin Hustrus Død og eventuelt virket som Mordbrænder og sat Ild paa Jerusalemskirken, er den Art »Godbidder«, der er levnet fra den gamle Inkvisitionsproces, og vel næppe saa hurtigt svinder af vor Retspleje. At man satte sig til Rette og snagede i Basts private Breve og i Ingerslews uappetitlige Sigtelser er forhen berørt, og her kan det tilføjes, at Breve, der var rettede privat til Biskop Bast, og som aldrig har været fremlagte i Retten, har fundet Vej til hans Angribere og er fremlagte i Kirkeretten i Haag, og spredt i Afskrifter eller Originaler blandt Angribernes Hjælpere i Amerika ved Politiets Hjælp.

Men lad os lade Sløret falde over disse ubehagelige Scener, det kan ikke nægtes, at Forsvareren bidrog til at skabe Klarhed, og at ORSgf. Wrechner paa Baggrund af det i Forhørene oplyste blev i Stand til at fri sin Klient for de Anklagepunkter, der indeholdtes i Anklageskriftet paa det ene Punkt nær, som Undersøgelsesdommeren med profetisk Fjernsyn havde bedømt som det, hvorpaa Bast maatte falde.

Naar det i denne Fremstilling idelig fremhæves, at dette Punkt, »Fyrtaarnet«, var det »springende Punkt«, saa er det med Villie, fordi Tragedien netop ligger her.

Uden at ane det staar Bast her vaabenløs, paa alle andre Punkter er han i Stand til at modbevise Anklagen med klare Kvitteringer og Regnskabstal. Paa dette Punkt kan han ikke føre noget Bevis. Han kan efter Sagens Natur ikke med Kvitteringer bevise, at han har øvet en storstilet Godgørenhed af sine egne Midler, hævet i Smaabeløb og udgivne i Smaabeløb i et Tidsrum af 11 Aar.

Mens Processen staar paa, er det hans Forsvarers Sorg, at det kan se ud, som om Bast har talt Usandhed, da han bad

om Hjælp til »Fyrtaarnet« paa et Tidspunkt, da det syntes at give Overskud.

Dette er i Virkeligheden irrelevant. Faren lurder der, hvor Beviset for de afholdte Udgifter til Velgørenhed ikke lader sig præstere.

Og paa det falder Biskop Bast.

Men dermed er Tragedien ikke udpillet. Han falder ikke alene paa, at han ikke kan føre det positive Bevis for, at han har øvet Velgørenhed, han falder, fordi Statsadvokaten blandt sine regnskabskyndige Medhjælpere har fundet en Revisor, der kan stille de omhyggelige Noteringer af Regnskabstal saaledes op, at Bast ikke en Gang kan væрге sig mod det negative Bevis, at han ikke har haft Indtægter til andet end til det, han har brugt.

Og det ser hans Defensor ikke — det kommer først frem under Genoptagelsessagen, hvor det skal blive udførlig behandlet. Men det skal siges allerede nu, for at det kan ligge i Læsernes Bevidshed under Læsningen af alt det følgende.

Og nu tilbage til Statsadvokaten og Anklageskriftet. Det er fuldkommen NYT, det hviler paa Opdagelser under Forhør og Granskning af »fundne« Papirer.

Som allerede før sagt i Anklageskriftet er de 9 af Forundersøgelsen stærkt medtagne Herrer fra Klagen, ganske forsvundne. »Fyrtaarn«sproblemet har — vel nok som Følge af Undersøgelser-Dommerens Seergaver — faaet første Plads, saaledes som det efter kyndig Behandling af Revisor Bøytler og Centralanstalten (Salær 60,000 Kr., i Sandhed vel anvendte Penge), er blevet afpuddet og formet. Vi skal desværre senere komme meget alvorligt ind paa dette saa omhyggeligt tilrettelagte Punkt.

Punkt to er en Udformning af Klagens »almindelige Del«, ret uheldigt valgt, da det lod sig dokumentere — hvad man egentlig i det lange Aar, der gik med Undersøgelse, kunde have ladet sig belære om — at Centralmissionens Regnskab var i fuldstændig Orden. Punkt tre er en Del af den Høst, den energiske Undersøgelse har indsamlet, den blev ikke bragt i Lade, fordi det ogsaa viste sig, at »Skjult Nød«s Kasse var i fuldstændig Orden.

Paa disse Punkter svarede Nævningerne Nej.

De fik ikke Lejlighed til at beskæftige sig med andre Spørgsmaal, og det maa derfor være os tilladt, — Læserne og denne Bogs Forfatter — i fuldt og ramme Alvor at spørge Statsadvokaten, om det virkelig kan anses for at være i Overensstemmelse med Retsplejelovens Ordlyd og Grundsætninger at rejse Anklage i en Regnskabssag for Bedragerier, som man i et Antal af 7 *frafalder*.

Det kan passere, at man anklager en Mand for et Mord og *frafalder* Anklagen, naar to gode Vidner godtgør, at den »myrdede« lever i bedste Velgaaende, eller at han selv møder op i Retten for at bevidne den sin Agtelse.

Men er det egentlig passende, at man *frafalder* Anklager, som man *enten* tror paa, og derfor i Generalpræventionens og den højere Retfærdigheds Navn maa prøve at bringe frelste i Havn, eller ikke tror paa, og derfor aldrig burde have ført frem?

Pastor Duckerts Laan, Nybergs Laan, Foraarsblomsten, Børnesagens 10,222 Kr., Stormly's 2688 Kr. og last not least, Enkernes Penge, for hvilket der i et af de allertidligste Forhør var gjort Rede; var de egentlig ikke allerede under Forundersøgelsen saa grundig aflivede, at man fristes til at tro, at Statsadvokaten med udpræget Sans for passende Gruppering eller maaske af Frygt for, at Undersøgelingsdommerens Seergaver dog skulde være skuffende, og »Fyrtaarnet« og Trykkeriet alligevel ikke kunde præsentere sig for de granskende Læggdommere uden at have et Par Svende og Terner med sig, har sendt disse 7 Punkter i Ilden som en Staffage, man kunde spare, hvis der blev Raad til det.

Det er saa fristende at tro det, at denne Bogs Forfatter ærlig tilstaar, at han falder for denne Fristelse.

Og en Ting tager han ikke i Betænkning, under sit Ansvar som Skribent, med Eftertryk at udtale: At Statsadvokaten, paa hvis Forsigtighed man ved Sagens Begyndelse, ved de 9 Herrers Optræden, maaske kunde have noget berettiget at udsætte, i sidste Øjeblik, da Sagen skulde for Nævningetinget, udviste en Forsigtighed langt udover den, der

paahviler en bonus pater familias, ved at sende det eneste Anklagepunkt, der havde Sandsynlighed for at »gøre sig«, i Ilden, saaledes udstyret, at Nævningene kunde have paa Fornemmelsen, at der var nok at slaa af paa. Metoden viste sig probat, — men for at bruge Sokrates Ed: tiltalende er den »ved Hunden« ikke.

Saameget om Klagen, Forundersøgelsen og Anklageskriftet.

Det Offentliges største Fejl.

Det er en utilgivelig Fejl af Politiet og Statsadvokaten, at de har rejst denne Sag paa partiske privates usande Klage uden at underkaste denne Klage en nøje Undersøgelse, forinden man skred til de drastiske Forholdsregler, der med Nødvendighed maatte medføre en offentlig Rettergang til at begrunde dem.

Der var ikke et Menneske, hvis Rettigheder var krænkede, eller hvem der var forvoldt Tab, der var ingen Forbrydelse begaaet og det Offentliges Arbejde var altsaa ikke at finde den, der havde begaaet en Forbrydelse, men at finde Omstændigheder, der kunde forsvare at betragte i sig selv retmæssige Handlinger som forbryderiske og forsvare Myndighedernes Skridt!!!

Her er sandelig Stof til Eftertanke, og naar det her meddelte senere sammenholdes med Genoptagelsessagens Detaljer, vil Eftertanken søge i Dybet og blive bitter mod al Rettergang.

Paa Anklageskriftet fulgte Processen for Nævningetinget, og forinden vi gaar over til den, vil vi beskæftige os med de to Hovedaktører i Dramaet: Statsadvokaten og Forsvareren ORSgf. Wreschner.

8. Forsvarer og offentlig Anklager.

Det lyder paa Forhaand mærkeligt, naar det hævdes, at en ikke ringe af Aarsagerne til, at Biskop Bast blev dømt ved Nævningetinget, er at søge i Forsvaret. Det lyder ogsaa lidt haardt, lidt uretfærdigt, men Historien maa være haard og Kendsgerningen er ubestridelig. Det samvittighedsfulde og dygtige Arbejde, hvormed Forsvareren pillede de frem-satte Anklagepunkter fra hverandre, oplyste det faktiske, og rejste Landet rundt for at finde frem, hvad der dulgte sig i Mørket, maa enhver anerkende, og forsaavidt kan det siges, at Overretssagfører Wreschner har ført Sagen godt.

Men hvad kan det nytte, at en Læge klarer sin Patient for otte farlige Sygdomsanfald, naar han slaar ham ihjel i det niende, fordi han ikke forstaaer at behandle Sygdommen.

Og dette var netop ORSgf. Wreschners Tilfælde i Bast-sagen. Man kan ved Routine og Fagdygtighed udrede sandt fra usandt i et Angreb, der støtter sig paa Regnskabstal, men man kan ikke uden at være genial, frelse en Mand, der angribes paa sin Ære, naar man ikke selv tror paa, at han er uskyldig.

ORSgf. Wreschner er en beskeden Mand, der godt ser, at han ikke paa noget Punkt rager op i det geniale, og han troede ikke og tror vedblivende ikke paa Anton Bast — der er ingen Grund til at skjule det, for han siger det saamænd selv til enhver, der vil høre paa ham. Gudbevares, det kan ingen bebrejde ORSgf. Wreschner, ja, der vil endogsaa være mange Læsere, der vil sige: »Naar Basts Forsvarer ikke tror paa ham, han, der har levet med Sagen i over et Aar og er helt inde i den, hvor kan man saa forlange, at vi skal fæste Lid til den Mand paa Grundlag af et Vidnesbyrd, som vi ikke kan kontrollere«.

Og den Bemærkning kan forsaavidt være rigtig nok, den kan kun tilbagvises ved at klargøre, hvorfor Forsvareren ikke kunde faa det rette Syn paa sin Klient, hvor svært det maatte være for en Mand, som ORSgf. Wreschner, at forstaa og dømme en Mand, som Anton Bast. Der er kun denne

ene Vej at gaa, det kan være ubehageligt at maatte være aaben mod en navngiven Mand i et offentligt Skrift, men en Sagfører i en Sag, der vækker saadan offentlig Opmærksomhed, maa staa for Skud, og ORSgf. Wreschner er Mand for at staa for Skud, navnlig fra et Hold, hvor han maa vide, at det ikke mangler paa Sympathi for ham. Efter hele sin Afstamning, sin Opdragelse og Natur, kan han ikke forstaa en Mand, som Anton Bast. Hans Dom om Anton Bast er denne: Bast har et godt Hjerte, han giver stort og gerne til alle, og han er en god og venlig Mand, som man maa holde af. Han er langtfra betydelig, og det er underligt, at han overhovedet har kunnet komme til at spille den Rolle, han har spillet. Hans Hovedfejl er den, at han er uoprigtig og ikke strengt vederhæftig i Pengesager.

Hvadbeholder?

Saaledes lyder den Dom, som Biskop Basts Forsvarer fældede over ham i Februar 1928, den er stenograferet ned i nærværende Forfatters Hjerne. Den forklarer med et Sprog, der ikke er til at misforstaa, hvorledes det var muligt for Læggdommere at dømme en Mand som Anton Bast for Usandfærdigheder og Svig, og hvorfor det var muligt for hans Forsvarer i otte Punkter at vise, at Penge, der skulde være der, var der, fordi de *objectivt VAR* der, men fysisk umuligt at forsvare den Anklagede mod Beskyldninger for Usandfærdigheder og Svigagtighed, paa hvilke Forsvareren selv troede.

Han paahører Metodistbispens Paakaldelse af Gud for Nævningerettens Skranke med en nervøs Grimasse, omtrent som den, der hører Shirting blive revet over eller en tør Kridt-svamp paa en Tavle. Wreschner tror virkelig, at disse »gude-lige Fraser« skader hans Klienters Sag, at Tilhørerne kun opfatter dem som Tegn paa Hykleri og Skinhellighed — hvad for Resten en vis Del af Pressen taktfast gjorde (ganske vist særlig den fjendtligste) — han har ikke kunnet forstaa, at det for denne Præst var en hellig Stund, da han efter et Liv i Bøn, Prædiken og Kamp, stod sigtet for Usandfærdighed og Svig, medens hans egen Forsvarer søgte at hindre ham i at tale, fordi han selv troede at sidde inde med en bedre Viden

om denne anklagede Præst, og af ren Sagfører-Opholdelsesdrift rystede for, at Dommere og Tilhørere skulde opdage det, han selv havde opdaget.

Held den, der bliver saaledes defenderet!

Ja, vil nu Læseren sige, det kan være meget godt alt-sammen, men naar nu ORSgf. Wreschner har Ret, saa kan man dog ikke bebrejde en Forsvarer, at han mener det, og saa er det kun saa meget mere rosværdigt, at han gør det, han er beskikket til, søger at skjule denne sørgelige Omstændighed for Nævninger og Dommere og prøver paa at liste sin Part nogenlunde frelst ud af Processen. Hertil er at svare: Jo, hvis Wreschner havde Ret, men det har han ikke. Fejlen er Wreschners, han var ikke den rette Forsvarer for Anton Bast; han forstaar ham slet ikke, han tager ustandselig fejl af ham, hans Stilling som Forsvarer gjorde ham egenraadig og paastaaelig, og som Tvivler formaar han ikke at sige de jævne, aabne Ord, som en Underretssagfører fra Pandrup kunde have sagt og følt, mens han sagde dem.

Retfærdigheden byder at citere et lille Afsnit af ORSgf. Wreschners Forsvarstale, der forstaaes bedre, naar man ved, at Forsvareren anser sin Klient for at være en »uoprigtig og uvederhæftig« Mand.

.... naar jeg nu skal søge at bibringe Nævningerne den samme Overbevisning om Biskop Basts fuldkomne Uskyldighed i de Forbrydelser, for hvilke han tiltales, som jeg selv fuldt og fast nærer, saa ved jeg, at der er Folk, der venter af mig, at jeg skal give en farverig og stemningsbevæget Skildring af hans Liv og hans Gerning og søge at paavirke Nævningerne ved Stemninger og Følelser. Lad mig derfor sige det straks, at saadanne Forventninger vil blive skuffede. Jeg agter ikke at skildre Biskop Bast som en Helgen. Jeg er tilstrækkelig gammel og kender Menneskene tilstrækkeligt til at vide, at Helgener er i afgjort Minoritet, ialt Fald i vore Dage; han er behæftet med nøjagtig de samme Skrøbeligheder og undergivet nøjagtig de samme Tilskyndelser som de fleste andre Mennesker. Derimod er det mit Haab, at det skal

lykkes mig at bibringe Dem det samme Indtryk, som jeg ved min Beskæftigelse med denne har vundet, nemlig Indtrykket af en Personlighed, der fra sin tidligste Ungdom har følt sig dybt bevæget ved at være Vidne til al den sociale Nød og Elendighed, som trods al Civilisation og al human Lovgivning flourerer i det moderne Samfund, og som har sat sig som Maal for al sin Stræben at gøre, hvad han kunde for at raade Bod paa denne Nød og formaa andre til at være sig behjælpelig dermed. Det er nemlig dette Hovedpunkt, ud fra hvilket denne Sag maa ses for at kunne bedømmes retfærdigt, fordi i Belysning heraf bliver meget, som ellers kunde synes uforklarligt, forstaaeligt og meget, som ellers kunde virke stødende, bliver naturligt og rimeligt.

Det vilde være dum Overlegenhed at hævde, at det er ligegyldigt hvad en Sagfører mener om en Mand af Anton Basts Format, det er ikke ligegyldigt, det var netop det, der bevirkede, at Bast blev dømt — som vi siden skal se, naar Rettergangen behandles.

Derfor vilde denne Bog ikke give, hvad den skal give, naar den ikke forklarer, hvorfor ORSgf. Wreschner har Uret i sin Dom om Anton Bast, og hvorledes det er muligt, at han saaledes kan tage fejl.

Han anlægger sit Forsvar paa den solide Grundvold, at Bast har et godt og kærligt Hjerte og har lindret megen Nød — men i samme Nu tilføjer han, at dette maa være Hovedsynspunktet, fra hvilket Sagen maa ses, fordi i Belysning heraf, bliver meget, som ellers kunde synes uforklarligt, forstaaeligt, og meget, som ellers kunde virke stødende, bliver naturligt og rimeligt.

Javist — Biskop Basts gode Hjerte skal undskylde hans uomtvistelige Fejl.

Hvad skal de Undskyldninger til — her er intet at undskylde. Hvorfor mener ORSgf. Wreschner, at Anton Bast er uoprigtig? —

For at forklare dette maa det haves i Minde, at Bast var angreben ved en Række Klagepunkter, der alle viste sig at

være, hvad ORSgf. Wreschner selv kalder Vaas, eller med hans egne Ord: »at Politiet og Undersøgellesdommeren var løbet med en halv Vind«.

Biskop Bast og hans Medhjælpere vidste, at de havde rent Mel i Posen, de vidste alene ved Hjælp af deres Samvitighed, at alle de Omstændigheder, som ORSgf. Wreschner fandt ud, og hvormed han ganske afbødede Klagerne, var Realiteter. Man havde overfor Byrdalkommissionen maaske unødigt, men sikkert med Ret, begrænset Undersøgelsen til Centralmissionens Forhold, og holdt »Fyrtaarnet« og Biskoppens private Kasser udenfor. Det var dog ikke Uoprigtighed.

Da de senere blev inddragne under Undersøgelsen, viste det sig, at der intet var at skjule.

Selv efter Dommen er det ikke paavist, at Bast har benyttet Beløb til illegitime Udgifter, som vi siden skal se.

ORSgf. Wreschner har anført, at et Dokument afgivet til Byrdalkommissionen indeholdt Oplysninger, der ikke stemmede med Virkeligheden. Det er forsaavidt rigtigt nok, som en Del Opgivelser over Beløb af visse Fonds var at henhøre til andre, men Opgivelsen skyldtes en Incurie i Hastværk, og blev ganske uden Indflydelse paa Hovedresultatet. Havde der virkelig været noget, skulde Politiet og Undersøgellesdommeren nok have faaet fat i det!

Det blev ligeledes anført, at Bast i et Brev til Kirkens Kassemester i Amerika havde givet urigtige Oplysninger om et Beløb af 5000 \$, som han tænkte at anvende til et Mødrehjem. Men Udtalelsen var i Virkeligheden ganske berettiget, selv om det maa indrømmes, at det, hvorom det drejede sig, kunde have været udtalt klarere, og Redegørelse fulgte hurtigt.

Da Forholdet var, at hele Ledelsen af »Fyrtaarnet« og Trykkeriet en Tidlang var overgivet til Sagfører Wenzel, kunde det godt hænde, at Bast ikke med Bestemthed kunde udtale sig om Detailler, men Sagfører Wenzel, der ganske anderledes end ORSgf. Wreschner, kender Bast, har afvist enhver Beskyldning mod Bast for at have benyttet forbeholdne, endsige usandfærdige Udtalelser, og Forfatteren af disse Li-

nier har personlig overværet en Diskussion om dette mellem de to Sagførere, der paa Tremandshaand gjorde ham til Opmand, med det Resultat, at han fuldt ud kunde slutte sig til Sagfører Wenzzels Protest mod, at Bast i de paagældende Forhold havde noget at bebrejde sig. Det drejede sig om de to forberørte Tilfælde.

Og i Spørgsmaalet om »Fyrtaarnet«, hvor Wreschner mener, at Bast har sagt, at Bladet gav Underskud, naar det faktisk gav Overskud, er det under Genoptagelsessagen rent ud dokumenteret, at her var det Bast, der havde Ret.

I fem Maaneder har Forfatteren arbejdet sammen med Bast paa Genoptagelsessagen, og aldrig har Biskoppen sagt noget, der ikke var den fulde Sandhed. Sagfører Wenzzel og Pastor Johansen har kunnet bekræfte hans Ord, og der har ikke været et usandt Ord at eftervise i nogen af hans Redegørelser.

Biskop Bast er sandelig ikke en Mand, der skjuler noget, han bør sige, og hvorfor i Alverden skulde han gøre det. Han har jo intet haft at skjule.

De faa og forholdsvis sparsomme Udgifter, han har haft til sig og sine, i de mange Aar før 1920, har han ærlig kunnet staa ved, og har det hændt, at han i trange Tider har maattet skaffe Udveje for at skaffe Penge til Hjælp for andre, saa er det muligt, at han ikke har ønsket at udtale sig om sine helt private Transaktioner, men saa har han saa sandelig heller ikke haft Pligt til at udtale sig.

Det bedste Bevis for hans Oprigtighed er dette, at der nu efter Dommen ikke er et eneste Punkt, hvor det kan paavises, at Bast har gjort sig skyldig i noget uretmæssigt. Det er hans Natur at lytte til de kloge Regnskabsmennesker og følge deres Opgivelser, det er muligt, at det kan bevirke en vis Flimren i de uendelige, stadig omredigerede Talkolonner, men af Uoprigtighed er der ikke Spor.

Den eneste »Uoprigtighed«, der kan spores i Biskop Basts Udsagn, er den, der finder sit Udslag i, at han benægter alle de løse Anklager og ubegrundede Beskyldninger som en hel By — takket være Pressen — troede paa.

Men det burde man vel snarere kalde Oprigtighed end det modsatte.

Overretssagfører Wreschner er sikkert en dygtig Sagfører, men stillet overfor Biskop Bast er han ligesaa sikkert en lille Mand, og af dette Forhold har han taget fejl.

Ingen, der har haft Lejlighed til at se, hvad Anton Bast har ydet i sit lange virksomme Liv, vil nemlig kunne nægte, at han er en betydelig, ja, en »stor« Mand, og den, der lærer ham at kende, vil, naar han har Evne til at opfatte det, se, hvori hans Storhed bestaar.

Hans Storhed er den samme Art som den, der gjorde Disciplene store, som forlenede de gamle Kirkelærere med Storhed, som gjorde Wesley, Penn, Zinzendorff og i vore Dage en Mand som Frelser-General Booth til en »stor« Mand.

Lad den lærde Agnostiker trække paa Skuldrene af en saadan Prædikant og Folkefilantrops Uvidenhed om syrisk Sprog, Filosofi og lærde Videnskaber, lad ham smile over de altid gentagne enfoldige Ord, som enhver lille Bondekondfirmand kan fremplapre med himmelvendte Øjne og som en kristelig Vadmelsvæver kan harpe af sig paa en Prædikestol. Bag disse Ord ligger en Vælde, der har skabt den kristne Læres vældige Fremmarch gennem 2000 Aar, der bærer vor Samfundsorden og vor Kultur, og jo stærkere og mere inderligt disse Ord siges, jo alvorligere Troen fremgaar af Sammenspillet mellem Ordene og den talendes Liv og Handlinger, des større bliver den Magt, der straalere ud af Ordene, des større bliver den, der vidner, selv om han vidner i Ydmyghed.

Fra Anton Bast i Aaret 1885 blev grebet af John og Charles Wesleys jævne, dybt kristelige Lære, der netop var saa meget i Slægt med Mesterens Lære, som den fremstilles i den kristne Kirkes fundamentale, aabenbarede Skrift, og som netop har Bud til de Millioner, der staar udenfor Overklassens mere komplicerede Liv, direkte Ansigt til Ansigt med Jordelivets Kampe og Fristelser, — fra den Dag har denne Mands Virken været at vinde Sjæle for denne Tro, at om-

sætte Ord i Gerninger og leve bogstaveligt efter det, han lærte. Og netop fordi han handlede, som han lærte, fik han de mange tusinde fattige og enfoldige i Tale, han blev den Fattigpræst, til hvem de søgte, fordi han ikke alene gav dem Ord, der lettede dem i deres Kamp, men ogsaa som Frelseren ved Genesarets Sø mættede dem, naar de hungrede, og gav dem Varme, naar de frøs.

Den store Mand er ikke alene den, der tyder Oldskrift paa tusindaarige Mindestene, ikke alene den, der henter Lyset ned fra Himlen og omsætter det i Kraft til Menneskenes Behov, ikke blot den store Statsmand, der organiserer Samfund eller Krigeren, der retter Grænser paa Verdenskortet, — men det er — og blandt disse finder vi de største — den Mand, der formaar at vinde og lede de store Skarer, de fattige og enfoldige ved sine Ord og de Handlinger, der ærligt spejler de Ord, han taler — blandt de allerstørste Mænd som Sokrates, Apostlene og den hellige Franciscus af Assisi.

Og en Mand, der fulgte de Spor, var og er Anton Bast.

Her skal man ikke komme og tale om Uoprigtighed, her skal man ærbødigt bøje sig for en dyb og sand Overbevisning og for et arbejdsomt, pligtopfyldende Liv — ja, og saa forfærdes over Dommernes Blindhed!

Og Uvederhæftighed!

En lille vindskibelig Sagfører, der sidder i et Stræde og indkasserer Urtekræmmerregninger eller skriver Godtfolks Testamenter og bestyrer deres Boer, til hvem de smaa Skillinger spaserer langsomt ind ad Døren for at vandre hurtigt ud, gør maaske rigtigt i at sætte disse smaa Gæster hver i sin lille Æske og holde dem rede til Afmarch, mens han omhyggelig noterer, at de 10 Kr. tilhører Madam Jensen og de 200 Kr. Urmager Sørensen. Det er klogt, og det er vederhæftigt. Men den, der har nemmet sin Mesters Ord om at hjælpe overalt, hvor han maatte se Nød, der selv til at begynde med er fattig og som med fem Brød og to smaa Fisk skal mætte fem tusinde Munde og endda faa Kurve med Smuler tilovers, han maa tro paa Underet, han maa, som Biskop Bast har gjort i

en Menneskealder, regne og bytte, bytte og regne for at faa Bækken til at blive en Aa, og Aaen til at blive en Flod.

I en Regnskabsbog er 2000 Kr. akkurat To Tusinde Kroner, om de gives ud til et Perlekollier eller til tusinde Portioner varm Mad til fattige Mennesker kan ikke ses i den Regnskabsbog, hvor de uden Angivelse af Formaalet er opført til Udgift, men det gør en gevaldig Forskel, om de gives ud til det ene eller til det andet.

Og de Tusinder, der med fri Dispositionsret er givet Bast i Hænde til Enker og som maaske — inden de naar Enken — har glædet en Række faderløse, syge, ja kan hænde et Dusin forhærdede Drankere og Forbrydere, der af Livet er kørt op i Fortvivlelsens Krog — ja, de har sandelig været paa en god Vandring, inden de kom i Havn hos Enken, hvad saa den juridiske Vindskibelighed i Strædet i sin Vederhæftighed maatte mene.

Anton Basts Uvederhæftighed har netop været af denne Art. Alt, hvad han har tjent, alt, hvad der er givet ham i Hænde, har gaaet sin brydsomme Vej, og det er ofte sket, at han har givet de Skillinger ud, der skulde skaffe hans egne Gryder i Kog og Sul paa Bordet, saa han med sit lyse Smil har maattet sige: »Mutter, saa maa vi nøjes med Brødet alene«.

For en skeptisk, agnostisk Læser vil dette lyde som affekteret og opstillet Hyklery, — men en saadan kan heller ikke forstaa en Natur som Anton Bast, bør ikke dømme ham og mægter ikke at forsvare ham mod Angreb paa hans Karakter.

Det Forsvar, Overretssagfører Wreschner førte for Biskep Bast mod den bitreste af alle Beskyldninger, den at han løj og tilegnede sig de Penge, han skaffe sig, ved at foregive, at han gav dem til de fattige, det kunde ikke blive et godt Forsvar allerede af den Grund, at Forsvareren inderst inde troede paa Beskyldningens Sandhed, hvad der tydelig fremgaar af hans egne Ord »bagefter«: »Jeg sagde det fra først af, jeg var ganske sikker paa, Bast maatte falde paa »Fyrtaarnet«.

Med andre Ord: »Bast lyver, naar han siger, at han har

givet sine private Penge bort til de fattige, jeg skal prøve paa at faa Nævningerne til at sluge det, men selv tror jeg ikke paa det«.

Tilsidst blot dette. Hvis man ikke havde stillet sig den Opgave at prøve paa at retlede Offentligheden med Hensyn til Dommen over Biskop Bast og hver eneste Linie i denne Bog tjente det Formaal, vilde det være stødende og usømmeligt at rette Beskyldninger mod en pligtopfyldende og dygtig Advokat, der i og udenfor Skranken har gjort et stort og for den overvejende Dels vedkommende nyttigt og heldigt Arbejde.

Men Forfatteren af disse Linier har paa en saadan Maade fra Overretssagfører Wreschner selv erfaret de Omstændigheder, som her er berørt, at han har Lov til at gaa ud fra, at Overretssagfører Wreschner her har udtalt sin endelige Dom om dette Spørgsmaal, som han ogsaa fremtidig vil fastholde.

Blot Wreschner i Stedet havde gennemgaaet Revisor Bøytlers Tal, saa vilde han ogsaa have opdaget, hvad vi andre saa, *at der intet er at bebrejde Bast*. Men det lod han en Modrevisor om — der ikke gjorde det.

Overretssagfører Wreschner har formelt gjort sin Pligt, men det Uheld han havde, skyldes ikke, som han selv maa tro, at Sagen paa det fremdragne Punkt var slet, det skyldes udelukkende, at han ikke troede paa den og paa sin Klient. Det kunde han rolig have gjort — eller maaske kunde han det ikke efter sit Naturel. *Hans Mistro til Bast tilgiver jeg ham aldrig*.

Om den offentlige Anklager er betydelig mindre at sige, og det, der skal siges, vil blive sagt paa behørigt Sted. Her kun dette: Ogsaa han stod af Aarsager, der i meget faldt sammen med de før omtalte, den Anklagede saa fjernt, at han ikke kunde forstaa ham. Hans Opfattelse blev: »Svindler eller Skinhellighed«. Det er stygt, men undskyldeligt. Maaske var Anklageren mere uforstaaende end Forsvareren, fordi han som en forvænt og blaseret »Menneskejæger« paa Forhaand var berøvet alle Betingelser for at gaa dybt i Forholdene. Men dette

opvejes ved hans Mangel paa betydelig Personlighed, der vilde have givet en virkelig Forsvarer det lettest tænkelige Spil med en Overflade-Aktion, der for Realitetens Vedkommende blindt støttede sig paa Fagregnskabskyndige, hvis Tal han hverken helt forstod eller ansaa det for nødvendigt virkelig at sætte sig ind i. Den offentlige Mening ved, at Sagen i den Grad var vokset Statsadvokaten over Hovedet, at han, saasnart han fik Dom paa *et* Punkt, skyndsomt friede sig ud af Klemmen med et Lettelsens Suk.

Paa denne næsten mekaniske Aktion, der virkede automatisk til Viderebesørgelse af de nødvendige Angreb og Udskylden af andetsteds støbte Kugler, er det ikke nødvendigt at ofre mange Ord, en hvilken som helst anden vilde højst sandsynligt have gjort akkurat det samme, som han — d. v. s. *han gjorde sin Pligt og bør ikke lastes.*

Lad os udtrykke det saaledes! For ikke sandt, for at citere den udødelige Julius Cæsar: »they are all Gentlemen — Gentlemen all — alas! what shall I say?«

9. Nævningetinget og Rettergangen.

Sidst i Marts naaede Sagen frem til Nævningetinget. Efter Retsplejeloven er det kun de egentlige Misgerningssager, der skal afgøres ved Nævningers Medvirkning, i mindre alvorlige Sager kan den Anklagede vælge, om han ønsker denne Medvirkning.

Biskop Bast selv, der kendte Mennesker og forstod, at Pressens Angreb og hans Angriberes energiske Undergraven af hans Stilling, havde vendt den offentlige Mening mod ham, ønskede Sagen afgjort af Fagdommere alene. Han vidste saare vel, at ligesom Folkeyndest i kort Tid kan hæve en Mand til Ærens Top, kan en vildledt offentlig Mening i et Nu slaa om og syde i Had mod den, man før lovpriste. Det var Overretssagfører Wreschner, der bestemt hævdede, at Sagen skulde for Nævninger. For en Sagfører er et Nævningeting en Arena, hvor Kampen under Mængdens Øjne foregaar paa en vis dramatisk Maade, og det at tale til Folkets

udvalgte læge Dommere kan nok kildre en Advokats Forfængelighed. Selv hævdede Overretssagfører Wreschner, at Sagen var bedst tjent med Nævninger, det drejede sig om en Virksomhed, der i vidt Omfang stod i Forbindelse med Offentligheden, en frifindende Nævningedom betød for en Mand, der i en Aarrække havde været anset som Stadens mest fremragende Filantrop, adskilligt mere end tre Juristers Dom, og ORSgf. Wreschner kunde for det overvejende Antal af Anklagernes Vedkommende med god Samvittighed hævde, at han nok skulde faa Bast frifunden. Det var en afgjort Fejl, at man valgte Nævninger, Bast stred længe imod, hans Venner og Raadgivere, hvoriblandt fremragende Jurister, holdt paa det samme som han, men Wreschner sejrede og det skæbnesvangre Valg var truffet. Senere har Wreschner ærlig bekendt, at han tog fejl — men da var det bagefter.

En Sag som Bastsagen *kan* ikke behandles af Nævninger og *bør* ikke behandles af dem. Det er at haabe, at det bliver den Lære, der kan drages af denne sørgelige Sag. Den var i sit Væsen en Regnskabssag, den bestod af Dynger af Regnskaber, Revision og Kontrarevision, hvis Værdi skulde vejes mod hinanden. Statsadvokaten forstod ikke mange Kuk af Regnskaberne og maatte idelig suffleres af sine Hjælpere. Forsvareren var helt henvist til sin Kontrarevisor, og Nævningerne kunde ikke med deres bedste Vilje trænge ind i denne Labyrinth af Tal.

En Regnskabssag skal procederes skriftlig med Indlæg, der begynder med 100 Sider og gennem Repliker og Dupliker arbejder sig frem til 10 Sider, paa hvilke Gnidningsresultaterne staar. I tre Uger skal saa Dommerne granske Tallene og fælde Dom, efter at hvert Bilag er gennemgaaet, hvert Tal efterset.

Under en saadan Procedure var Bast aldrig bleven dømt, Tallene taler et langsomt Sprog, men de taler for den, der vil forstaa dem, et meget tydeligt Sprog, og det var ved Tallenes Hjælp, det lykkedes Biskop Bast, ganske vist 1½ Aar efter, at godtgøre for alle, hvilken Uret, der var øvet imod ham.

Altsaa allerede af den Grund burde Bastsagen aldrig

have været for et Nævningeting. Som afgørende Domstol er desuden Nævninger en Uting, i en Rettergang en demokratisk Sildefødning, der arter sig til Skifting, fordi den Enevælde i Domstolene, der var Aarsagen til Nævningeløftet i Juni-Grundloven, er afløst af en bred Demokratisme hos Dommerne, for en stor Del udgaaede af Folket, men uddannede gennem et langt Studium og en Opøvelse i at dømme og forstaa alle Samfundets Forhold. Ligesaalidt som man paa andre Felter anvender *Dilettanter* — og Nævninger er Dommerdilettanter — ligesaalidt bør de benyttes i Dommersædet. Det er og har altid været en Fordel at behandles af Folk, der er bedst udrustede og ved, hvad de giver sig af med, allerede i 1692 roser Englænderne det danske Retsvæsen, som det bedste i Verden, fordi dets Dommere er virkelig faguddannede Mænd.

Men nu har vi faaet Nævningerne, og i Bastsagen dokumenterede de deres Uforstand saa tydeligt, at de nu, da de navnløse, ukendte og unævnte er gledne over i Mørket, med Gysen maa tænke paa, hvad de bedrev de faa Dage, de stod i Solens klare Skær for at dømme en Mand, hvis Skotvinge ikke en af dem var værdig til at løse.

Men lad disse Mænd hvile i Mørket, hvor de virkede.

Under Sagens Forundersøgelse foreslog Kontrarevisoren ORSgf. Wreschner at lave en Oversigt over de utallige Regnskaber, som en »Rullekone« kunde forstaa. Det blev imidlertid ikke gjort af Forsvaret. Statsadvokatens Hjælper, en Revisor Bøytler, der har erhvervet sig en vis herostratisk Berømmelse i Sagen, komponerede derimod en Regnskabsekstrakt, vi kalder den med et Navn fra Dreyfus-Sagen — Bordereauet —, hvor Regnskabernes Tal indgik i en forvansket og urigtig Gen-givelse, og dette »Rullekoneregnskab« blev Grundlaget for Dommen over Bast. Nævningerne kunde forstaa det, let og haandterligt, som det var, men hverken Statsadvokaten, Kontrarevisoren eller Forsvareren opdagede, at Bordereauet var en Forfalskning af de oprindelige Regnskabstal.

Anklagen blev delt i en Række Punkter og procederet bundtvis. Det er en hæslig Uvane, som Domstolene af Mangelighedshensyn har lagt sig til. En Mand, der anklages for en

Række Forbrydelser har Krav paa, at de *alle* uden Undtagelse behandles, før der fældes Dom over *nogen* af dem. Det siger sig selv, at en Række Paavisninger af, at Anklagen er urigtig, vil virke i den Anklagedes Favør i uklare Tilfælde, og den, hvis Hæderlighed er hævdet frelst ud af 9 Angreb, falder ikke let paa det tiende, hvis der er mindste Tvivl. Vi skal siden se, hvorledes denne Fremgangsmaade blev til Skade for Biskop Bast.

Om selve Retssagen er ikke meget at sige udover, at Vidnerne ikke sagde noget af Betydning, og et af disse, Pastor Gaarde, vidnede noget, som han har maattet høre en Del for af mange indenfor Kirken. En af hans Brødre i den metodistiske Menighed, en gammel hæderlig og retlinet Mand, tidligere Præst, har bedømt Pastor Gaardes Vidnesbyrd.

Han refererer Vidneudsagnet og siger:

»Det siges, at Biskoppen foregav »at Bladet »Fyrtaarnet« ikke gav Overskud af Betydning«. Han mener at Pastor Gaarde optraadte imod Biskoppen og skal i Vidneskranken ifølge Referat have sagt, at han som Centralmissionens Generalsekretær ikke vidste noget om, at »Fyrtaarnet« gav Fortjeneste. I denne Anledning var der nogle, der udtalte: »Det skyldes Pastor Gaarde. *Det er hans Vidnesbyrd, der har fældet Biskoppen*«. Selv hørte han ikke Pastor Gaardes Vidnesbyrd, men hvis han har sagt, at han ikke havde nogen Anelse om, at der var Fortjeneste paa »Fyrtaarnet«, saa har han ikke talt om Tiden efter 1920. Hele Menigheden vidste, at Pastor Bast gav flere Penge ud, end hans Løn kunde bære. Gaarde stod Pastor Bast nær og maatte vide noget om, hvad hans syge Hustru og hele Husførelse kostede, og han vidste, at der blev givet meget bort, at der paa dette Punkt aldrig blev holdt igen. De var alle enige om, at »Fyrtaarnet« maatte være hans væsentlige økonomiske Bærekraft i hans Godgørenhed.

Med rene Ord har det ikke været Pastor Gaarde fortalt, hvad Indtægt hans Embedsbroder havde haft gennem Udgivelsen af Bladet, der var hans personlige Ejendom, og for hvilket han ikke var ansvarlig for noget Menneske. Ganske

vist havde Gaarde heller ikke spurgt derom, saa han var ikke med Vilje ført bag Lyset. Men alligevel, paa hans Uvidenhed dømmes Biskop Bast for Svig og maa gaa tre Maaneder i Fængsel. Pastor Gaarde er bleven taget til Indtægt for Angriberne, men Retfærdighed byder at sige, at det næppe har været hans Hensigt at skade sin Embedsbroder.

Det skal her tilføjes, at en af Dommerne siden har udtalt som sin Overbevisning, at det var Pastor Gaardes Vidnesbyrd, der var i høj Grad medvirkende til at fælde Bast.

Helt sikkert er dette nu alligevel ikke, thi, som vi siden skal se, hvad der kan være sagt og troet om »Fyrtaarnet«s Overskud eller ikke, det eneste, hvorpaa man kunde dømme Bast, er og bliver dette, *om de Penge Bladet indbragte blev benyttet til egen Fordel eller ikke*, thi uden den vindesyge Hensigt foreligger der ikke Svig, og Bast blev dømt efter § 257 for Svig. Om dette er der ikke ført *et eneste Vidne*.

Vi har set Prøver paa Overretssagfører Wreschners Veltalenhed, og vi skal siden faa en Del at læse om det falske »Bordereau«. Over den egentlige Procedure kan vi gaa let hen, saavel som over de Punkter, paa hvilke Bast blev fri-funden. Derimod maa vi beskæftige os mere indgaaende med Spørgsmaalet under Punkt et.

Det Spørgsmaal, der blev rettet til Nævningerne som Nr. 1 lyder saaledes:

»Er Tiltalte Anton Bast skyldig i Bedrageri efter Straffelovens § 251 (senere 257) eller Analogien af denne Bestemmelse ved i Tidsrummet 1913—23 at have formaaet Almenheden og Centralmissionen til at købe det af ham trykte og udgivne Blad »Fyrtaarnet«, idet han snart gav det Udseende af, at Bladet ikke gav noget Overskud af Betydning, snart at Overskudet anvendtes i velgørende Øjemed, medens det virkelige Forhold var, at Bladet har givet en Fortjeneste, der for Trykningens Vedkommende skønsmæssigt er beregnet til 54,010 Kr. 28 Øre, og for Udgivelsens Vedkommende udgør 128,970 Kr. 31 Øre, altsaa en Fortjeneste af ca. 182,980 Kr. 59 Øre, hvoraf den allervæsentligste Del tilfaldt ham personlig«.

Forinden Nævningerne trak sig tilbage for at fælde Kendelsen, holdt Retsformanden følgende Tale til dem, den saakaldte Retsbelæring:

»*Retsformanden*: Straffelovens Bestemmelser om Bedrageri er nær knyttet til Paragraf 257, om hvis Forstaaelse der stadig har hersket Uenighed og Uklarhed.

Paragraf 251 drejer sig om det egentlige Bedrageri, der gaar ud paa, at den Besvegne bedrages af den, der ved falske Foregivelser faar ham til at modtage en Genstand til en anden Værdi, end denne virkelig har. Det drejer sig om den forsætlige Handling ved Hjælp af falske Foregivender, hvorved den Besvegne bevæges til en vis Formueopofrelse. Endvidere maa der være opnaaet en Vinding for Bedrageren.

De falske Foregivender maa forudsættes at være i Stand til at vildlede og skuffe en nogenlunde erfaren Mand, der maa være forberedt paa at møde overdreven Reklame, Lovprisninger o. s. v.

Den bedrageriske Hensigt er til Stede, naar det staar Bedrageren klart, at det er hans falske Opfordringer, der faar den tilsigtede Virkning.

Skal man kunne anvende Analogi, maa det være saadan, at den Handling, det drejer sig om, ganske maa sidestilles med en Gerning, Straffeloven har karakteriseret som Forbrydelse.

Ogsaa Paragraf 253 kræver bedragerisk Hensigt; det maa være en Forudsætning, at Bedrageren foretager sin Handling i den Hensigt at paaføre andre Tab, sig selv en Gevinst.

Endelig er der Paragraf 257, der taler om Handlinger, der er beslægtede med de her nævnte. Betegnelsen er ret negativ, og der har været en ret vaklende Opfattelse paa dette Punkt. Det er et Skøn, som Domstolene — og i dette Tilfælde Nævningerne — maa øve. Men der kræves, at Bedrageren enten har anvendt urigtige Foregivender eller Fortielser bevidst, sigtende til Opnaaelse af Berigelse. Det er tilstrækkeligt, at han tilsigter en Fordel og et Tab paa den anden Side, men det maa være med Bevidsthed, han anvender Svig.

Naar der her i et Par Spørgsmaal er talt om Svig overfor Almenheden med Hensyn til Anvendelse af usande Beretninger o. s. v. — maa der her kræves ved direkte Handlinger en Opfordring til at handle ud fra, at Beretningen er urigtig og usand.

Naar Nævningerne skal til at overveje Sagens Bevisligheder paa Grundlag af Sagens Bevisligheder, vil det være ugørligt for mig at gennemgaa Sagen med dens uhyre Regnskabsmateriale. Jeg maa gaa ud fra, at den Gennemgang, der er foretaget, har klarlagt Sagen for Nævningerne.

Sikkert nok vil de hurtigt lade en Del Oplysninger og Enkeltheder udgaa af deres Betragtninger, idet de vel kan kaste Lys over den Virksomhed, der er udøvet, men som dog er af periferisk Art.

Men jeg kan vel sige, at en stor Del af dette Materiale er uden Betydning ved Bedømmelsen af Spørgsmaalet: Skyldig eller Ikke-skyldig, idet Nævningerne holder sig Lovens Krav for Øje.

Under Henviisning til den megen Tale om Anvendelse af Beløbet, 158,000 eller 182,000 Kr., maa jeg lægge Nævningerne paa Sinde, at dette Spørgsmaal har en sekundær Betydning. Det faar først Betydning, hvis Nævningerne kommer til det Resultat, at Fremskaffelsen af Indtægten er lovlige. Trykkeriet og Bladet var hans lovlige Ejendom. Først i anden Række kommer Bedømmelsen af, hvad Pengene er anvendt til.

For at Pengene skal være ulovligt erhvervede, skal Erhvervelsen være sket ved bevidst urigtige Opfordringer og Opraab.

Spørgsmaalet er, om det kan betegnes som urigtigt, naar Bast har skrevet, at Fyrtaarnet var Centralmissionens Blad, om det ikke kan betyde, at det kæmpede for Centralmissionens Sag. Det er ogsaa ubestridt, at de Fattige i vidt Omfang solgte Bladet, og ialt tjente et halvt Hundrede Tusind Kroner.

Det er ret vakkende Udtalelser. Det maa høre ind under Nævningernes Overvejelser, hvor megen Vægt, man kan lægge deri. Den mest almindelige Betragtning, naar en fat-

tig Mand møder og vil sælge et Blad, er vel, at Købet er en Form for Almisse. Men naturligvis kan der jo ogsaa ligge dybere Overvejelser bag.

I Forholdet til Centralmissionen skulde Bedrageriet ligge i, at han har fremstillet »Fyrtaarnet« som en daarlig Forretning, og at han derved har formaaet Centralmissionen til at betale en for høj Pris. Vidneforklaringerne synes mig uklare. Nævningerne maa afgøre, om Centralmissionens Folk er ført bag Lyset, og om Bast har været klar over, at det var et urigtigt Foregivende, og at det er fremsat for at skaffe ham personlig Fordel.

*

Til Centralmissionen er i den Periode, Sagen angaar, indsamlet 2,500,000 Kr. Omkostningerne har, saavidt man kan se, andraget 18 pCt.

Spørgsmaalet er først, om det er Bast, der har Ansvaret for Regnskabsopstillingen. Nogle har jo forklaret, at det var Generalsekretæren, Revisorerne og hele Repræsentantskabet, der har Ansvaret. Det er tvivlsomt, om det er Bast. Men at han har set det, før eller maaske efter, at Regnskabet blev trykt, ved vi.

Det er givet, at det er et urigtigt Beløb, der er opført som Juleuddeling. Nævningerne maa overveje, hvorvidt man har kunnet se, at det var et Kasseregnskab, — et agitatorisk opstillet Regnskab, som Sagfører Wenzzel sagde, — eller ikke.

*

Hvad Kassen: Skjult Nød angaar, foretog Frk. Schou, som nævnt, en Fordeling efter Basts Ordre og hendes Skøn. Centralmissionen synes dog at have været klar herover. Og selv om det ikke er berettiget, at en Formand for to Foreninger tager Penge fra den enes og lægger i den andens Kasse, maa det her tages i Betragtning, om Anvendelsen er uberettiget. Det skal Tiltalte have været klar over, — hvis man skal kunne dømme ham.

Nævningerne maa skønne og danne sig en Overbevis-

ning paa det fremkomne og paa Lovens Bestemmelser. De er frit stillede i deres Skøn over, hvorvidt Betingelserne er til Stede, men for at sige Ja til § 251 maa De have den Overbevisning, at han har haft fuld Bevidsthed om, at han tilsigtede at skaffe sig uberettiget Fordel paa andres Bekostning.

For at anvende § 257 maa deres Overbevisning ogsaa være, at han har haft Svig til Hensigt.

Endelig maa der, for at Paragraf 253 kan anvendes, foreligge bedragerisk Hensigt«.

Af denne Retsbelæring fremgaar det, at Retsformanden ikke er i Stand til bestemt at angive, hvad der kræves for at straffe efter § 257, men at Nævningerne selv maa skønne. Omsat paa forstaaeligt dansk betyder dette, at § 257 kan anvendes, naar man synes, *der er noget muggent ved Sagen*.

Den hele Paragraf, Pulterkammerparagrafen, som Juristerne kalder den, er stærkt angreben af alle retskyndige, den strider mod den fundamentale Strafferetsfordring, at den, der straffes skal vide bestemt, mod hvilket klart udtalte Straffelovsbrud, han har forsyndet sig, og den er da ogsaa udeladt af alle Forslag til Revision af Straffeloven og nyder ringe eller ingen Agtelse i Retsvidenskaben. Men den staar i Loven, den *kan* anvendes og den blev anvendt her.

Retsbelæringen i danske Nævningeting er noget helt nyt, hvor Dommeren som Regel er utrænet og den hundredeaarige engelske Tradition, der gør dette Lands Dommere til vise Kadier, ganske mangler. Retsformanden hævdede særlig, at en Gennemgang af Regnskabsmaterialet var umulig, han maatte antage — hvad han rolig kunde gaa ud fra, var en tvivlsom Antagelse, at de uhyre Kolonner og Tal var klarlagte for Nævningerne. Han opfordrede til at lade en Mængde Oplysninger udgaa uden dog at nævne hvilke, og det er højt sandsynligt, at mange af disse kom til at spille en afgørende Rolle for Nævningerne. Han fremhæver, at Anvendelsen af Beløbet i Spørgsmaalet, som han end ikke drister sig til at fikser i et bestemt Tal, er af secundær Betydning, og udtaler sig saaledes, at det synes at være det vigtigste at afgøre:

1. Om »Fyrtaarnet« er Centralmissionens eller Basts Blad.
2. Om dets Formaal er opfyldt ved, at det har skaffet Centralmissionen Indtægter, hvad det utvivlsomt har.
3. Om der er taget for høj en Pris for Bladet af Centralmissionen.
4. Og endelig, om Hensigten har været at bilde Centralmissionen noget ind for at skaffe sig personlig Fordel.

Det er klart, at denne Belæring ikke helt opnaar at forklare Nævningerne, hvad de i Virkeligheden er spurgt om. Spørgsmaalet er i en fortvivlende Grad uklart, det er ikke menneskeligt muligt at afgøre, for hvilken strafbar Handling, Bast skal dømmes.

I Reglen bestaar et Spørgsmaal til Nævninger af tre Led. For det første Subjectet — her Bast.

For det andet Verbet, der udtrykker Handlingen, i dette Tilfælde er det Verbet: *formaa*, det skal vel sige, bevæge andre under svigagtige Paaskud og Angivelser til at gøre noget. I saa Tilfælde ligger Brøden i Ord, dels, hvad Bast har skrevet i »Fyrtaarnet« og dels, hvad han efter Vidneudsagn har sagt. Til dette Verbum, *formaa*, slutter sig to andre »Verber«, der er formede som, dels at tale om intet nævneværdigt Udbytte dels at tale om et Overskud, der skulde gaa til Velgørenhed, men tilfaldt Bast personlig for den allervæsentligste Del.

Selvfølgelig skulde Spørgsmaalet have været redigeret saaledes:

»Har Bast villet tilegne sig væsentlig til personligt Brug Overskudet af »Fyrtaarnet«, som han har erhvervet ved at give det Udseende af, at Bladets Overskud skulde gaa til Velgørenhed? Her holder man sig til Villien (257) og lader Gerningen (251 eller 253) gaa.

Her er Verbet »tilegne sig« — »Løgner« kan kun spille en Rolle som Bevis for Tilegnelsesvillien og Hensigt, den er ingen selvstændig Forbrydelse, naar Overskud overhovedet er indrømmet. Ved de tre »Verber« er der skabt en dobbelt Anklage.

1. At have løjet for at faa Fortjeneste (§ 257).
2. At have tilegnet sig Penge til personligt Brug, der burde have tilfaldet andre. (En Handling, der falder ind under en anden Paragraf, nemlig § 253.)

Man betænke nu, at 12 Lægmænd skal finde ud af, hvilket Verbum — d. v. s. hvilken Handling, de skal dømme eller frifinde Bast for. I Virkeligheden spørger man dem om tre Ting:

1. Har Bast løjet og tjent Penge paa sin Løgn.
2. Har Bast bemægtiget sig Penge, der tilhørte andre, hvilket Spørgsmaal Retsbelæringen yderligere komplicerer derved, at dette kan mene to Ting.
 - a. At Bladet tilhørte Centralmissionen.
 - b. At Pengene, der kom ind, skulde gaa til Velgørenhed.
3. Har Bast haft til Hensigt at tilegne sig de Penge, han paa sin Løgn kunde tjene.

For det tredje Hensynsobjectet, her hedder det Almenheden, det kan betyde enhver, der kan købe Bladet, og Centralmissionen, der var fast Aftager. Begge disse Parter er de skadelidte og deres Skade bestaar i, at de har købt et Blad — de første for 10 Øre, de andre for et meget betydeligt Beløb — som de ikke vilde have købt, hvis de havde vidst, at dets Overskud gik til Bast personlig.

Nu maa det først siges, at Centralmissionen kun har tjent Penge paa Bladet og derfor ikke kan være bedraget, dernæst at det er *uanstændigt* at forelægge til Besvarelse med et Ja eller et Nej et Spørgsmaal, der rummer et saa flimrende Antal Muligheder for Svar, at det ikke kan besvares under et med et Ja eller Nej.

En Nævning kan mene, at Bast har talt Usandhed ved at sige, at Bladet, da han skrev i »Fyrtaarnet«, at det gav Tab, i Virkeligheden gav Overskud, og at han bør straffes for denne Usandhed efter § 257, fordi der er noget muggent ved Sagen, selv om det ikke med Sikkerhed har kunnet paavises, hvad Pengene er gaaet til og saa dømme skyldig, hvortil

han er stærkt fristet ved Retsformandens rigtige, men uklare Udtalelse: at det er af secundær Betydning, hvad Pengene er brugt til.

En anden Nævning kan give Bast Ret i, at der har været Underskud, at Bladet er hans — en Betragtning, hvortil Retsformandens Ord ogsaa tilskynder — men at Pengene burde gaa til Velgørehed og ikke er gaaet denne Vej.

En tredje Nævning kan ræsonnere saaledes: Bladet har altid givet Overskud, men Bast har altid brugt Pengene selv, uagtet han kun solgte de enkelte Blade, fordi Køberne troede, Overskudet gik til Velgørehed.

Og endelig kunde en fjerde Nævning slutte sig til den tredie, blot med Indrømmelse af, at Bast ikke havde brugt, men blot tænkt at bruge Pengene, efter at de var kommet i hans Kasse — altsaa (257).

Hermed er Mulighederne langtfra udtømte, der kan være lige saa mange Betragtninger, som der er Nævninger, ja flere, da hver enkelt godt kan have haft et Par Stykker, der var ham lige rimelige.

Den, der bagefter skulde sige, for hvilken *Handling*, Bast var dømt, kunde umuligt af Spørgsmaalet, som er Dommens Præmisses, blot med nogen Sikkerhed besvare dette Spørgsmaal.

Som det vil ses af Genoptagelsessagen, blev dette skæbnesvangert for Bast. Sagfører Wenzzel søgte at faa Klarhed over dette ved at spørge Højesteret, der som det delphiske Orakel fra sin Trefod svarede, »at det kunde Spørgeren se af Dommen«.

Han kunde Katten, kunde han — det er der intet Menneske, der i Virkeligheden kan.

Man maa formode, at de tolv brave Lægsmænd, inden de for Tid og Evighed gik ud af Sagen og blev ukendte, uopsporlige og fuldkommen ansvarsløse, har formet en Oversættelse af Spørgsmaalets Mesopotamisk med omtrent denne jævne Ordlyd: »Man har spurgt os, om der var noget muligt ved Basts Forhold til »Fyrtaarnet«, om vi ikke selv synes, han har tjent lidt tykt paa det, og det synes nu vi«.

Altsaa siger vi »Ja«.

Men der er næppe en eneste af Nævningerne, der har været klar over, at § 257 *kun* kunde anvendes, naar man gik ud fra, at Bast havde brugt de fattiges Penge selv, d. v. s. til personligt Brug. Det eneste Bevis for Villien til at bruge dem — Svigen.

Og de svarede Ja med den Udgang, at Bast blev dømt.

Men for hvad — det bliver aldrig nogensinde opklaret, som vi siden skal se.

For den, der skal fortælle om Sagen, for den, der skal redegøre for Biskop Basts Forhold til »de Fattiges Penge«, staaer det som givet, at han blev dømt for at have brugt disse til sig selv og sin Familie og at han *ikke* burde have været dømt, fordi det kan paavises, at han har benyttet »de fattiges Penge« til at give til de *Fattige*.

En almindelig Læser kan næppe sætte sig ind i den afmægtige Fortvivlelse, det maatte vække hos den, der kunde føre et uafviseligt Bevis for, at der ikke var noget i Sagen eller i Regnskabsmaterialet, der gav Ret til at beskyldte Bast for at have brugt »Fyrtaarnet«s og Trykkeriets Overskud til noget andet end Velgørenhed, at Domstole kunde afvise en Begæring om Genoptagelse for en Mand, der efter det oplyste maatte være uskyldig dømt, med et Skuldertræk og den Bemærkning; »men véd I ogsaa, at det netop er derfor, han er dømt. Han kan jo være dømt for en *Hensigt*, han har opgivet. *Jura! Rædsel!*«

Om ikke af anden Grund — desværre der er Grunde nok — saa af den, at ingen kan sige, hvorfor den Mand, der bevisligt har givet Hundredetusinder af sine egne Penge til de Fattige i snart en Menneskealder, er bleven dømt for »svigagtig at have tilegnet sig« Nej det kan man ikke engang sige, for det ved jo ingen vil Sagen mod Biskop Bast og hans Domfældelse staa som et Forargelsens Tegn i dansk Rettergangs Historie og inden ret mange Aar vil den indgaa i den juridiske Literatur som et Skoleeksempel paa, hvilke fortvivlede Følger et slet formuleret og uforstaaeligt Nævningespørgsmaal kan drage efter sig.

Men Nævningerne sagde Ja og den ophidsede Folketstemning fortolkede dette Ja efter sit Lune og sine Ønsker. Og for at der yderligere skulde blive knyttet Forargelse til Sagen, havde Statsadvokaten den Dristighed — uagtet det er Lovregel, at Dommerne først afsiger Dom, naar alle Punkter er behandlede, at spørge Retten, om man vilde lægge Nævningekendelsen i Punkt 1 til Grund for en Dom efter § 257 med Tilføjelse, forinden han traf Afgørelse om de resterende 7 Punkter.

Det forfærdelige i Statsadvokatens Spring til 257 ligger deri, *at efter § 257 behøver Tilegnelsen ikke at bevises, det er nok, naar »Hensigten« dertil maa antages at være tilstede.*

Dette kunde give Anledning til en hel Række af Overvejelser for de tre Fagdommere. Hvis de var venligt stemte mod Bast og mente, at Beviset var for spinkelt, kunde de vise Nævningebehandlingen tilbage og kræve nye Nævninger, men det kunde medføre, at de resterende Spørgsmaal, der, om de besvaredes med Ja, bragte betydelig strengere Straf efter sig, kunde blive rejste igen til stor Skade for Bast.

Altsaa vilde man ham det vel, kunde man lade ham slippe med den billige § 257.

Det maa straks siges, at ingen kan vide, om Dommerne ræsonerede saaledes, men Muligheden er der.

Nu svarede Retten Ja og Statsadvokaten frafaldt straks alle de andre Spørgsmaal. Han har selv udtalt sig om Grunden til nærværende Forfatter med de Ord: »Man kan jo aldrig vide, hvad Nævninger svarer, jeg havde risikeret at faa *Nej* paa de resterende Spørgsmaal«.

Og her har han sikkert Ret, thi de to Spørgsmaal, der var afgjort tilligemed Punkt 1 og besvarede med *Nej*, var utvivlsomt af samme Karakter, som de frafaldne.

For Bast blev Statsadvokatens Manøvre af næsten katastrofal Virkning, thi det hedder sig endnu den Dag i Dag, at han aldrig er frikendt for de alvorlige Sigtelser i de resterende Punkter, men blot er sluppen, fordi man var saa naadig at frafalde dem.

At Dommen udtrykkelig frifinder ham for 8 Punkter

betyder efter disse venlige Menneskers Mening ingen Verdens Ting. Det er en Formsag blot. Og til de Uhyrligheder, denne fortvivlede Sag har kaldt ned over den haardt prøvede Mand, kommer saaledes ogsaa den, at Bast, der ikke kan faa sin Uskyldighed anerkendt af formelle Grunde, maa taale, at det siges, at han kun formelt er befriet for Sigtelserne for alvorlige Bedrageriforbrydelser, som han for den Sags Skyld godt kan have begaaet.

Jo, i Sandhed, Bastsagen fortjener at indlemmes i den juridiske Literaturs Skolebøger at docere for de kommende Tiders studerende Jurister til Skræk og Advarsel og til Belæring om, hvad der kan komme ud af en Straffesag, i hvilken den fordømte Pulterkammerparagraf § 257 tages i Brug.

Men den offentlige Mening forstod Dommen saaledes, at Biskop Bast var dømt for svingagtigt at have brugt de Fattiges Penge — Gud give den havde haft Ret, saa var dog i hvert Fald Muligheden for Oprejsning ikke helt udelukket. — Og fra den Dag hed Dr. theol. Biskop Bast i det officielle Sprog i et Land, hvor selv Konerne smykkedes med Titler, raat og usødet: Anton Bast.

Havde det endda været det hele. Men hans Livsværk var slaaet i Stykker, hans borgerlige Ære ham berøvet og han stod fattig og vanæret, berøvet Stilling og Erhverv samt Muligheder til at fortsætte den altopofrende Gerning, der havde gjort Tusinder glade og lykkelige med ham.

Sandelig, vidste denne Bogs Forfatter ikke, hvor unyttigt det er ved Skældsord og Haan at drage Domfældelse ned over sig som Skribent, der vilde ikke være det Sprogets hvasse Ord, han ikke med Kampglæde og Gny vilde fordele blandt de Optrædende i dette Drama — hver efter sin Fortjeneste.

Men han tier — nogle kan kalde det Fejghed, han selv kalder det Klogskab, »thi hvad kan det nytte«, som Georg Brandes sagde, »at skælde ud paa Verdenshistorien«.

10. *Efter Dommen .*

Da Dommen i Bast-Sagen var afsagt, skete der det, som altid vil ske i en Sag, hvor den offentlige Mening forud har taget Standpunkt. Hele Pressen var imod Biskoppen, man skyndte sig at glemme, at hele hans organiserede Velgørenhedsværk var gaaet rensat ud af Undersøgelsen og Rettergangens Skærsild. Man hæftede sig med krampagtig Iver i den Omstændighed, at Biskoppen var dømt for Svig og man hoverede i alle Blade, der havde forfulgt Biskoppen, mens hans Venner bøjede Hovedet i dump Fortvivlelse uden at kunne forstaa, hvorledes det var gaaet til, at en Domstol i et kultiveret Land kunde afsige en Dom som denne over en retsindig, kærlig og fremfor alt ærlig og varmtfølede Mand.

I al Korthed skal det meddeles, hvad der fulgte efter Dommen: Om Appel til Højesteret kunde der ikke ret vel være Tale, da Sagen var en Nævningesag og Skyldspørgsmaalet ikke kunde gøres til Genstand for Appel.

Bast selv hævdede aabent og klart, at han ikke ansaa sig for dømt med Rette og de to Biskopper, Nuelsen og Bløkke, der opholdt sig i Staden, afgav følgende offentlige Erklæring:

»Det er en stor Tilfredsstillelse for alle Biskoppens Venner, at Biskoppen efter en gennemgribende Undersøgelse af alle hans økonomiske Affærer i et Tidsrum af 10 Aar, er bleven frifunden for alle Anklager for Bedrageri. Naar henses til alle de Beskyldninger, der blev rejst imod ham, maa denne Dom betragtes som en juridisk og moralsk Sejr for Biskop Bast.

Hvad angaar Dommen med Hensyn til det, der var offentliggjort i »Fyrtaarnet«, før han blev valgt til Biskop, har vi ingen Bemærkninger at tilføje udover at udtrykke, at det synes os og mange kun at være en teknisk Sejr for Anklagemyndigheden.

Staten har truffet sin Afgørelse om Biskop Basts Stilling som Borger i den. Den Metodistiske Biskoppelige Kirke vil træffe sin Afgørelse om hans Stilling som Biskop.

I Betragtning af, hvad vi ved, om den Tillid og Beundring, Amerika nærer for Biskop Bast, har vi ingen Tvivl om Udfaldet af Kirkens Aktion i Sagen«.

Selv udtalte Biskoppen:

»Mine sidste Ord i Retten skal ogsaa være mine sidste Ord i dette Skrift (der fremkom efter Dommen.): Med rolig Samvittighed erklærer jeg atter her, at jeg er uskyldig i alt, for hvilket jeg er beskyldt. For Guds Aasyn erklærer jeg, at jeg aldrig har haft til Hensigt at bedrage nogen.

Og herved erklærer jeg atter nu, at jeg er uskyldig i det, hvorfor jeg er dømt.

April 1926.

Anton Bast«.

Intet er sikrere, end at Anton Bast er uskyldig, intet er sikrere, end at Dommen over ham er urigtig og at hans Embedsbroder, Biskop Nuelsen, har Ret, da han udtalte: »Broder Bast er dømt for at have brugt sine Penge til at lindre de Fattiges Nød«.

Det manglede ikke paa Vidnesbyrd om, at der var Skarer, der troede paa hans Uskyldighed.

Saaledes skrev Departementschef Henrik Vedel i Politiken den 22. Marts 1926:

»*Herr Redaktør.*

I »*Berlingske Tidende*«s Gengivelse i Aftennumret for den 20. d. M. ser jeg, at »*Kristelig Dagblad*« m. H. t. Dommen over Biskop Bast bl. a. skriver: »Om Nævningernes Kendelse er at sige, at den bekræfter, hvad man forud vidste, at Nævninger og Logik har ingen Ting med hinanden at gøre undtagen ved et Mirakel, og man skal ikke forlange Mirakler. Fra et forstandigt Synspunkt vil man ikke kunne forklare, hvorfor Nævningerne har fundet Svig kun paa ét Punkt, da Svigen utvivlsomt var lige saa godt og bedre bevist paa et andet Punkt (Unddragelse af Penge tilhørende Centralmissionen). Man kan kun læse den afsagte Kendelse

paa den Maade: Nævningerne har forstaaet, at det ikke gik an helt at frikende, men de har ikke haft Trang til at fastslaa Skylden til mere end det lige netop fornødne. Altsaa en typisk Nævningekendelse«.

Skønt jeg er absolut uenig med »Kristelig Dagblad«s 2. Punkt, kan jeg som Lægmand og Jurist ganske tiltræde Bladets sidste Sætning. Hver Gang vi Jurister bliver spurgt til Raads m. H. t. om vi bør tilraade en Anklaget at rekurere til Nævninger, siger vi — i alt Fald jeg — Nej. Thi vore Nævninger er jo alle gode, danske Borgere med alle Danskes Lyst til et Kompromis. Anklagemyndigheden bestaar jo ogsaa af pæne Mennesker, og naar de ud fra deres Embeds-Opfattelse fremsætter Ønske om, at vi Nævninger skal dømme den eller de Anklagede, kan vi jo dog ikke sige Nej til alle Kravene. Siger vi Ja til det ene — ovenikøbet, hvis det er blevet mildnet — har vi jo dog gjort, hvad man kan forlange af os. Saa maa da alle Parter være tilfredse. Hvis de da ikke er Kværuleanter.

Naar Bladene i lang Tid gør deres for at fremkalde et bestemt Indtryk mod en Anklaget, og naar Spørgsmaalet har været drøftet med Kone, Slægt og Venner, er det jo lidt vanskeligt at hævde sin Selvstændighed, naar man selv skal dømme. Men i Bast-Sagen var der 2 Momenter fremme, der ikke var tiltalende fra Anklagemyndighedens Side.

Det *ene* var, da Ankagemyndigheden pludselig sprang fra Straffelovens §§ 251 og 253 til § 257 og understregede, at i alt Fald efter denne § *maatte* Nævningerne dømme. Nu ved jo alle Jurister, at § 257 er en Skuffeparagraf, hvorunder alt mellem Himmel og Jord kan puttes ind — en ren Dæksmand for enhver Anklagemyndighed, der ikke har kunnet klare sig paa anden Maade. Netop derfor er det iøvrigt saa galt, at Straf efter § 257 skal anses for vanærende — efter Autoriteternes Mening. En Skuffeparagraf kan ikke have denne Følge i Medfør. Og har det forøvrigt heller ikke hos den tænkende Del af Befolkningen. Her maa absolut sondres efter Forseelsen, og *den Forseelse, der her er begaaet af Biskop Bast, forringer ikke hans Ære i nogensomhelst*

Henseende. Regnskabskyndighed er jo sin Sag som ikke er givet alle. Og Reklame i Bladene, navnlig henimod et Regnskabskvartal, tror jeg, at vi alle kender. Og her var Reklamerne jo end ikke stedse skrevet af Biskoppen selv.

Det *andet* Moment, jeg kunde ønske at fremdrage, er Anklagemyndighedens Appel til Nævningerne om blot at gøre dem den Tjeneste her. Jeg skal — om end med Sorg — se bort fra, at Anklagemyndigheden har ment, at man kunde forsvare at dømme en *Enkeltmand*, for muligvis at gøre en Sag en Tjeneste — (skønt det forekommer mig horribelt)! Men jeg tror sjældent, at Anklagemyndighed og Nævninger har gjort selve Sagen en større Bjørnetjeneste. Muligvis kan de slaa det Velgørenhedsarbejde, der er gjort under Biskop Basts enorme Arbejde, ned, men tror de virkelig, at det Arbejde vil kunne gøres af noget af de hidtil bestaaende Velgørenhedsselskaber. Her bliver en Brist, som de ikke vil kunne afhjælpe.

I det hele taget er det jo et Tidens Tegn, at Domme, som den, der er afsagt over Biskop Bast, ikke vil kunne finde Sangbund hos den Del af Befolkningen, der tænker lidt over Forholdet mellem Brøde og Straf.

Deres ærbødige

H. Vedel,

fhv. Departementschef,
Raadsformand.

Der blev sat en Adresse i Gang, der i Juni 1926 indgik til Justitsministeren, den havde følgende Ordlyd:

Juni 1926.

»Til Justitsministeren.

Vi undertegnede tillader os herved at anmode Justitsministeren om at søge udvirket, at Biskop Bast fritages for Resten af den ham idømte Straf, og vi begrundet vor Anmodning med følgende:

Vi mener, at der ikke ved Nævningernes Kendelse og den deraf følgende Strafuldmaalning er taget tilbørligt Hen-

syn til det overordentlig store Arbejde, Biskop Bast i den største Del af en Menneskealder har viet sine betydelige Evner og Kræfter blandt ulykkeligt stillede Mennesker i alle Samfundslag, et Arbejde, der har været til uvurderlig Hjælp for Tusinder af Mennesker, og det forekommer os næppe at kunne være til Fremme af vort Lands Anseelse, at man har sat den Mand i Fængsel, der har ofret de bedste Aar af sit Liv i et saa samfundsnyttigt Arbejde — ogsaa under Hensyn til, at der ikke er tilvejebragt Sikkerhed for, at den Forseelse, han er dømt for, er begaaet i den Hensigt at besvige Almenheden eller Centralmissionen, hvad vi føler os fuldt overbevist om, at den ikke er«.

Den var underskrevet af en Række Navne fra det hele Land, hvoriblandt tidligere Konsejlspræsident J. C. Christensen, en Række Præster, Læger, Sagførere, Forfattere, Skuespillere og Lærere.

Allerede i Maj var der indgivet Ansøgning til Kongen om Benaadning med en lang Række Underskrifter fra det hele Land. Og Bast havde selv ansøgt om Benaadning, hvad der fra flere Sider blev bebrejdet ham.

Benaadningen blev afslaaet og i Juni Maaned tiltraadte Bast Afsoningen af sin Straf, om hvilket Forhold han selv udtaler sig saaledes:

»Naar jeg i Dag gaar ind i Fængslet, er det under den skarpeste Protest imod den Dom, der er fældet over mig, og jeg gentager i Dag, hvad jeg udtalte til Nævningerne: »Jeg er aldeles uskyldig i alt, hvad jeg anklages for. Jeg bøjer mig for den faktiske Overmagt og tager Fængselsopholdet som en Del af de Lidelser, der er blevet paaført mig. Jeg er fuldt overbevist om Retfærdighedens og Sandhedens Sejr den Dag, det er Guds Vilje«.

Og ved sin Løsladelse den 21. August udsendte han paany en Erklæring, i hvilken han understregede Indholdet af de to tidligere: »Idet de tre Maaneders Indespærring saa langt fra at fremkalde nogensomhelst Vaklen i min Bevidst-

hed om min Uskyldighed, i overvældende Grad under den dybeste og alvorligste Prøvelse indfor Gud og min Samvittighed bevirkede, at jeg var klar over, at jeg baade kunde og vilde tage Konsekvenserne af at fastholde og paany udtale, at der paa mig ved denne Dom og Straf var øvet et Justitsmord, som kun kan stemples som en samvittighedsløs og skændig Gerning«.

Kort før Afsoningen indsendte Sagfører Wenzzel til Østre Landsret en omstændelig Begæring paa 100 Sider om Genoptagelse af Sagen, den blev afslaaet uden Behandling, og da Kendelsen paakæredes til Højesteret, afviste Retten den straks.

Man afhentede Bast, der laa syg i sit Hjem, og i tre Maaneder sad han i Fængsel.

Hvad var Biskop Bast dømt for?

Det var der ærlig talt ikke en Sjæl i Landet, der vidste.

De to metodistiske Biskopper synes at tro, at han var dømt for at have sagt, at »Fyrtaarnet« gav Underskud paa et Tidspunkt, hvor det gav Overskud — altsaa for Løgn.

Denne Opfattelse er urigtig allerede af den Grund, at Løgn kun er strafbar, naar den fremsættes i Berigelseshensigt. Dernæst lyder Dommens Ord saaledes: »dels at have sagt, at »Fyrtaarnet« ikke gav Overskud af Betydning, dels at have sagt, at Overskudet gik til Velgørenhed o. s. fr.«.

Den offentlige Mening slog sig til Ro med, at Bast var dømt for at have brugt de Fattiges Penge dels til sine egne urimelig store Udgifter, dels til sin Søn og Svigersøn og at have haft en syndig Uorden i sine Regnskaber.

Og ærlig talt, det tror det store Flertal endnu den Dag i Dag.

»Man har dømt Biskop Bast, fordi man havde den paa hele »Fyrtaarnet«s Karakter grundede Opfattelse, at Bladets Overskud skulde gaa til Velgørenhed og af de Nævningerne forelagte Regnskabstal havde faaet den Opfattelse, at Pengene var brugt af Bast til personlige Udgifter og til Laan og

Gaver til Slægtninge, idet det af Tallenes Opstilling fremgik, at han ikke kunde have brugt dem til Velgørenhed, da der ikke var Midler hertil efter de personlige Udgifter«.

Dette er den naturlige Opfattelse af Dommen, hvortil jeg er naaet ved at gennemgaa Sagen fra først til sidst, men det er muligt, at Nævningerne i deres Uvidenhed og Uforstand har slaaet sig til Taals med den Betragtning: »Der er noget muggent ved Basts Velgørenhed, han skal ikke slippe for en mindre Straf«.

En saadan Straffebegrundelse opnaar man, naar man sætter Dilettanter i Dommersædet, forvirrer dem med Labyrinter af Tal og last not least vildleder dem med en urigtig og positivt forvansket Regnskabsekstrakt.

Lad os her høre Biskop Basts egne Ord :

»Hvad har jeg gjort?

Hvorfor blev jeg dømt?

Dette skrives og udsendes af en alvorlig Mand til alvorlige Mennesker. Det, man kalder Bast-Sagen, er en sørgelig, enestaaende Begivenhed indenfor dansk Retspleje. Anklagemyndigheden kunde ikke være saa naiv at tro paa, at Nævningernes Ja til det ene Spørgsmaal kunde bringe Ro om denne Sag i vort oplyste Folk. Det kunde aldrig falde mig ind at tro paa, at Statsadvokat Gammeltoft den Dag, da Dommen var falden, kunde gaa hjem til sin Bolig og vaske sine Hænder med den Bevidsthed: »Nu har jeg gjort en god Gerning for mit Folk. Nu har jeg knust en Mand, der bør ødelægges. Nu har jeg ramt en Virksomhed, der bør udrydtes; jeg er Velgørenhedens Velgører, jeg er Bidragydernes Hævner«. Nej og atter Nej.

Herr Statsadvokat Gammeltoft kunde ikke glemme, at Anmeldernes store Klage med de mange Punkter, paa hvilken jeg blev arresteret den 8. Decb. 1924, var falden død og magtesløs til Jorden. Statsadvokaten kunde heller ikke den Aften glemme, at *hans egne Bedragerianklager* var enten slaaet ned af Nævningeretten eller trukket tilbage af ham

selv. Det kunde en intelligent Mand ikke. Han kunde heller ikke sige til sig selv: »Jeg har udført en værdig Bedrift, jeg har foranlediget, at Nævninger og Dommere har truffet en Afgørelse i denne gigantiske Sag, som Danmarks Befolkning vil rose mig for, vil falde til Ro i og sige: »Saa fik da den Sag den Afslutning, som vi havde ventet, og som er retfærdig«.

Nej og atter Nej! Jeg kan forsikre Statsadvokaten, at det er en decideret Umulighed, at denne Afgørelse kan bringe Ro om denne Sag. Jeg ved med mig selv, at, idet jeg nu staar overfor mit Folk og min Samtid og taler, er det efter grundig og ydmyg Overvejelse. Jeg synes egentlig ikke, at det i denne Sag har saa meget at sige med min Person. Jeg kan glemme, og jeg har tilgivet, hvad man har gjort imod mig. Jeg vilde oven i Købet finde det upassende her at udbrede mig over alt det, jeg har maattet gennemlide og gennemstride i disse forpinte Aar. De Ydmygelser, jeg har maattet gennemgaa ved at tie til Beskyldninger baade indenfor og udenfor Retssalen, de Sjæls- og Nervedelser, en saadan Trængselstid fører med sig, og de uhyre Tab og de økonomiske Vanskeligheder, som hele Forvirringen har foranlediget direkte og indirekte. Jeg vil lade alt det ligge. Det meste er jo overstaaet. Jeg er endnu ved godt Helbred og i godt Humør, og jeg kan forsikre, at jeg efter Farten gennem denne mørke Tunnel ikke har Følelsen af at være hverken tilsnævset, ydmyget, dømt eller straffet. Jeg føler mig frigjort og glad. Jeg tilregner ikke personlig nogen, hvad de har gjort imod mig. Jeg skal hverken anklage eller dømme. Min Lykke over dette kan ingen tage fra mig. I Varetægtsarresten 1924 skrev en Mand til mig: »Vi venter af Dem, at De ikke vil bære Nag til Deres Fjender og forfølge dem«. Han undertegnede sig »Manden fra Gaden«. Jeg bad til Gud, at jeg ikke skulde gøre den Mands Tillid til Skamme. Gud har hørt min Bøn!

Det er heller ikke i første Række mine nærmeste eller min Kirke, jeg tænker paa. — Det har været haardt, bittert og forfærdeligt at gennemleve disse Aar. Det har ikke blot

ramt den lille Kreds, der lever og aander om mig til daglig, det har ikke blot ramt den store Kreds af Mennesker udover Landet og i mange Lande, der hørte mig forkynde Livets Ord. Det har ikke blot ramt min Kirke — mine Kollegaer, Biskopperne, og de mangfoldige Tusinder af Præster og de mange Millioner Medlemmer, der nærved eller paa Afstand med Lidelse og i forpint Spænding i aarevis har fulgt, hvad der fandt Sted her i København. Men det har ramt Centralmissionen og Tusinder og atter Tusinder af lidende og ulykkelige Mennesker; det har ramt de gamle og svage; det har ramt de hjemløse og omvankende; det har ramt de stakkels fattige Hjem i Baggaardene — den arbejdsløse Familie, den forladte Hustru, den forpinte og forgrædte Enke, de faderløse Børn. Det har ramt vore Institutioner og vor Indflydelse paa Mennesker, som maaske ingen andre kunde raabe op eller faa Indflydelse paa. Statsadvokaten sagde, at Anton Bast havde skadet Velgørenheden, og derfor skulde han dømmes. Jeg vender det om og siger: Statsadvokat Gammeltoft og hans Hjælpere i Sagen og dem, der var ham følgagtige i at fælde Dommen, har skadet Velgørenheden. Om de Herrer vidste Rækkevidden af, hvad de har udøvet paa et Grundlag, som aldeles ikke berettigede dem til det, saa vilde de ikke kunne slaa sig til Ro!«

Ja, man opnaar at styrte en hæderlig og fremragende Mand fra en Stilling, hvor han gør ypperlig Tjeneste til Ære og Nytte for sit Land, at berøve ham Ære, Underhold og Fremtidsmuligheder. Og hvad der er det værste af alt ved en forkludret, uklar og uudgrundelig, ansvarsløs Vurdering af uoplyste Kendsgerninger maaske for stedse at afskære enhver Mulighed for Revision og Oprejsning, thi som en Dommer under Genoptagelsessagen sagde til Forfatteren af disse Linjer: Ingen kan jo vide, paa hvilket Grundlag Nævningerne har dømt«.

Nej, i Sandhed ingen kan vide det, og det gælder en god Skilling: Selv aner de det ikke den Dag i Dag.

Man skal ikke bruge Nævninger til at afsige endelige

Domme, de forstaar sig ikke paa de Dele og de gør kun Fortræd. De kan benyttes og under en omhyggelig tidssvarende Retsplejelov burde de benyttes til at afgøre, om en Anklaget bør stilles for en Domstol af kyndige Dommere, efter at de har haft Adgang til at høre Sagen procederet af Anklage og Forsvar. De kunde da afsige en Kendelse, der gik ud paa, at efter Omstændighederne burde den Anklagede ikke dømmes, hvorefter Porten til Friheden vilde være at slaa op for ham. Eller de kunde skønne, at hans Forhold var et saadant, at det maatte overlades til kyndige Dommere at bestemme hans Skæbne.

Men hverken mere eller mindre, hvis man ikke helt vilde undvære dem, hvad man i Danmark udmærket har kunnet lige fra den Tid, da Landet blev et ordnet Statssamfund.

Det er før sagt, at Bast-Sagen bør optages i de juridiske Lærebøger til Belæring og Eksempel. Vi skal nu gaa over til at vise, hvorledes Nævningernes Medvirken ikke alene foranledigede, at ingen kunde vide, hvad Bast egentlig blev dømt for, men at den ogsaa fik den Virkning, at man, efter at det var gjort mere end overvejende sandsynligt, at her forelaa et særlig ondartet Justitsmord og at en Mand, der havde givet sine sidste Skillinger til de Fattige, var bleven straffet for at have brugt dem selv — ja, efter at dette egentlig var bleven saa godt som bevist, maaske for stedse var ude af Stand til at raade Bod paa den begaaede Uret, fordi »ingen kunde ane, hvilket Grundlag Dommen hvilede paa«.

Dette turde være værre end Gudsdom, værre end Justits i et uciviliseret Negerland. Det turde være Negationen af al Ret og Retfærdighed, og Toppunktet af Jammeren er det, at dette skal praktiseres af en Ret bestaaende af udvalgte, prøvede og retskyndige Dommere; thi er Skyldgrunden ukendt, da er Stillingen denne:

»Hjælpeløse og ude af Stand til at gribe ind staar Landets højeste Dommere i deres røde Silkekapper under det Tag, der hvælver sig over Kongens Sale. De kan ikke skride ind — ja, de kan end ikke prøve paa at fatte en Mening om en højvigtig Sag, der i Aarevis har lænket Landets Opmærk-

somhed. En taabelig Bestemmelse i en Lov, der er fremgaaet af de kyndigste Juristers Arbejde i Aartier, forbyder dem at afgøre denne Sag med det ene klare Ord *uskyldig*, fordi de ikke en Gang har Ret til at undersøge, om den dømte Mand er *skyldig* eller *uskyldig*, men kun er henviste til at gætte sig til, hvad 12 Lægmænd for to Aar siden kan have tænkt paa Grundlag af uklare Vidnesbyrd, en Labyrinth af Tal og en forvansket Regnskabsekstrakt, en Gætning de som kloge Mænd opgiver med det samme.

Om Bast er skyldig eller uskyldig ved ingen af hans Dommere, for de har ikke en Gang Ret til at undersøge dette Spørgsmaal. Og i deres stille, tarvelige Hjem sidder de navnløse ukendte Nævninger og klamrer sig til Haabet om, at der dog maa være noget, der kan retfærdiggøre deres uretfærdige Dom — men heller ikke de har den ringeste Adgang til at gøre godt, hvad de fejlede.

De eksisterer ganske simpelt ikke mere, deres Tilværelse som Dommere, deres Ansvar for Mennesker opløstes i Taager, da de havde talt deres uklare Ord.

Og deres Ansvar for Gud er dækket af deres Uforstand.

For at den Mand, der i en Menneskealder har viet Liv og Gods for at hjælpe de fattigste af de Fattige, skulde være dømt for at have haft til Hensigt at tjene Penge paa deres Nød og Medynken med den, og ikke have iværksat denne Plan (Hensigt, § 257). Mine Herrer Jurister, dette er vel det vildeste Vanvid?

Ligesaa vanvittigt er det at antage, at Bast skulde have begyndt en Spekulation om Fordel ved at fortsætte et Blad, der krævede en Udgift af flere Tusind Kr. om Ugen og tog 20 Aar — tyve Aar — inden det betalte sig. Vanvid!!

TREDIE KAPITEL.

Genoptagelsessagen 1927—28.

11. *Det »falske« Bordereau og de rigtige Tal.*

Efter at Biskop Bast var dømt og havde udstaaet sin Straf, gav ORSgf. Johan Jacobsen, der under Nævningetinget havde faaet Interesse for Sagen, sig til at undersøge den og gennemgik de talrige Regnskabsbilag, som han sammenholdt med den Regnskabsekstrakt, der tidligere er omtalt, og som var sammenskrevet af en Hr. Bøytler. Under dette Arbejde opdagede Hr. Jacobsen, at Ekstrakten, som vi fremtidig kalder »Bordereauet« med et fra Dreyfus-Sagen laant Navn, gav et ganske forkert Billede af Basts Privatøkonomi, uagtet det var udfærdiget og omdelt til Nævningerne, der sad og studerede det under Sagen, mens Statsadvokaten idelig beholdt sig dertil.

Det var udfærdiget nogen Tid før Sagen kom for, og ORSgf. Wreschner havde faaet det, men da han ikke interesserede sig for Tallene, gav han det til Kontrarevisor Hr. Jespersen, der lod det foreløbig ligge. Da man saa gav sig til at se paa det, erklærede Jespersen, at hvis han skulde kritisere det, maatte de lave en helt ny Revision, og da man havde betalt ham 20,000 Kr for Modrevisionen, var det ikke til at tænke paa at engagere ham paany. D'Hrr. Revisorer har ialt haft en Indtægt paa ca. 80,000 Kroner for at sætte Statsadvokaten i Stand til at erhverve Dom over en Mand, som vi nu alle bør kunne se er uskyldig.

De tre Maaneder Bast tilbragte i Fængslet, stod saaledes i ca. 100,000 Kr., — vel nok en 1000 Kr. pr. Dag.

Om ikke af anden Grund bliver Bast-Sagen herved tankevækkende.

Da Forsvaret havde opgivet Bordereauet, blev det lagt til Grund for Nævningernes Kendelse, og hertil var det fortræffeligt egnet, ikke mindst fordi det var saaledes fabrikeret (som det ses paa Bilag 21), at de Kolonner, der angaar Basts Embedsindtægter og Indtægter af »Fyrtaarnet«, samt hans personlige Udgifter var saa snedigt præparerede og saa fiffigt stillet op under hinanden, (se Kol. 4 og Kol. 12), at Nævningerne ligefrem med Statsadvokatens Pegepind kunde læse sig til, at Bast havde anvendt alle »Fyrtaarnet«s Penge til sig selv, sine Ejendomme og sine Børn.

Paa dette kom Forsvareren slet ikke ind, han lagde øjensynlig slet ikke Mærke til det, og paa dette afgørende Punkt var hans Defension kun lidet fyldestgørende.

Nu kan maaske velvillige Læsere hævde, at den skete Forvanskning ikke var forsætlig, dog er den ikke villet, saa er her sket et Under, der aldrig vil kunne tænkes at gentage sig.

Og den, der skriver disse Linier, har i Kæremaalsindlæg til Højesteret sagt, at han ikke skønner rettere, end at Urigtigheden var forsætlig. Det er — som han skrev allerede til Østre Landsret — hans faste Overbevisning, at Revisor Bøytler forsætlig har præpareret og opstillet de i Regnskabsmaterialet foreliggende Tal saaledes, at det maatte tage sig ud, som om Bast havde brugt »Fyrtaarnet«s Penge til sine personlige Udgifter.

Den eneste Undskyldning, Hr. Bøytler kan anføre, er den, at han selv troede det, men han er den, der daarligst kan hævde det, da han af de foreliggende Tal, han selv havde hentet ud af de opstillede Specialregnskaber, burde have kunnet se, at Bast ikke kunde have brugt saa store Summer til de omhyggelig specificerede Privatudgifter.

Hr. Bøytlers Motiver kender jeg iøvrigt ikke, hans mere eller mindre gode Tro skal jeg ikke diskutere, han er for mig et X, en ubekendt, jeg beskæftiger mig kun med hans Handlinger, som de ligger for mig med sort trykt paa hvidt.

Det »falske« Bordereau maatte blive det Grundlag, hvorpaa Nævningerne støttede deres Dom. Det kan ikke hævdes, at Domstolene deler denne Anskuelse, men det er sikkert, at de hverken har udtalt sig for eller imod den, og her gælder det ikke om, hvad Domstolene har ment eller ikke ment — det gælder om, hvad en forstandig og ærlig Læser faar ud af det ved at betragte det »falske« Bordereau.

Og da det er vigtigt at dokumentere saa stærke Paa-stande, som de, der her fremsættes, omhyggeligt, skal vi her gennemgaa Ekstrakten, som vi vilde have gennemgaaet den, om Domstolene havde taget vor ofte fremsatte Anmodning til Følge, og stillet os i Skranken overfor Statsadvokaten og Hr. Bøytler.

Dette er ikke letlæst Stof, det er en omhyggelig Udredning af Tal, men ingen ærlig Læser bør springe denne Udredning over, i saa Fald er Læsningen af Bogens øvrige Sider spildt.

Det »falske« Bordereau er Kærnepunktet i Bast-Sagen.

Det er som sagt aftrykt under Bil. 21.

Det bestaar af to Rækker Tal, den ene kaldet *Indtægter*, den anden kaldet *Udgifter*. Det spænder over Aarene 1913—1924 og indeholder for hvert Aar Sammentællinger af de Kasseposter, der har kunnet uddrages af Biskop Basts Regnskaber og Checkhefter med Banker. Tallene i sig selv er meget usikre, de Primanøteringer, de er støttede paa, er ikke Primanøteringer i en efter Bogholderigregler vel ført Kassekladde, de er hentet allevegne fra, og for deres absolute Paalidelighed kan ingen indestaa. For at faa Tallene skruede op, gaar de meget længere tilbage i Tiden end Anklage og Bevis berettiger. Aarene for 1913—1919 har slet intet med Anklagen at gøre. Det er blot et af mange »Trick«.

Specielt maa det siges, at hverken Indtægter eller Udgifter kan gøre Krav paa at være udtømmende angivet. Der er slet ikke gjort Rede for Versurposter, og der mangler, navnlig for en betydelig Række Udgifters Vedkommende, fuldstændig Angivelse af, til hvem de opførte Beløb er udbetalte. Af denne Uklarhed og Taage har Hr. Bøytler i rigt Maal be-

nyttet sig og Hovedanklagen mod det »falske« Bordereau er *den Vilkaarlighed, hvormed han til Støtte for Anklagen og Skade for Biskop Bast har fordelt Tallene i sine konstruerede Kolonner.*

Indtægter:

Kolonne 1 kaldes Embedsløn, Husleje og Flyttegodtgørelse specificeret for de angivne 11 Aar.

Fra 1913—1919 inklusive er Indtægterne her smaa, det er Fattigpræstens beskedne Løn, de indeholder, senere bliver de meget betydelige, ca. 40,000 Kr. aarlig, da Bast var bleven Biskop og fik høj Løn.

Bordereauet angiver her 232,171 Kr. 91 Øre. Da der imidlertid er udeladt ca. 9000 Kr. Løn, vil det rette Tal være 240,416 Kr. 22 Øre.

Kolonne 2 kaldes: Fra Bladekspeditionen »Fyrtaarnet« er der indbetalt til Biskoppens Privatkasse 144,145 Kr. 52 Øre.

Kolonne 3: Fra »Fyrtaarnet«s Bogtrykkeri er der indbetalt til samme 102,391 Kr. 23 Øre.

Disse to Kolonner tager vi under et og bemærker hertil, at der paa Indtægten af »Fyrtaarnet« fragaar Skat 20,000 Kr. og Redaktionshonorar 37,503 Kr. 76 Øre, ligesom der *ikke* fra Bogtrykkeriet er indbetalt et Overskud af 102,391 Kr. 23 Øre, men kun 35,397 Kr. 15 Øre, da der ikke tilkommer denne Kasse mere, naar »Fyrtaarnet«s Overskud, som det her kræves, skal tilfalde Velgørenhed. Indtægter af Accidenstrykkeri og Afbetaling af stiftet Gæld maa nemlig fragaa i Beløbet.

Saaledes bliver Summen af de tre første Kolonner:

I. 240,416 Kr. 22 Øre + II.—III. 120,038 Kr. 91 Øre
ialt: 360,455 Kr. 13 Øre.

Disse tre Kolonner har Revisoren sammentalt og opstillet til en Kolonne 4. Totalsum 478,708 Kr. 66 Øre og under den har han sammentalt personlige Udgifter 480,734 Kr. 28 Øre saaledes, at Nævningerne maatte faa det Indtryk, at Basts personlige Udgifter havde opslugt hans Embedsløn og

AL INDTÆGT FRA »FYRTAARNET«.

Det er den værste Forvanskning i Bordereauet, skønt kun en af mange. Der er slet ingen Aarsag til at etablere Kolonne 4 allerede af den Grund, at de senere Kolonner 5, 6 og 7 indeholder Beløb, der for største Delen tilfalder Bast til frit Brug og lovlig Eje, og der næppe er anden Forklaring end, at Revisoren forsættelig har villet give Nævningerne et forkert Billede af Basts Økonomi.

Kolonne 5 indeholder forskellige Indtægter, saasom Salg af Bøger, Skrifter, Renter, Refusioner af Jernbane-Kørekort etc. 19,198 Kr. 47 Øre.

Kolonne 6: Beløb refunderet af andre Kasser 56,074 Kr. 81 Øre, der rettelig opgjorte burde have været ca. 32,000 Kr.

Kolonne 7: Refusion til Missionselskabet, Rejseudgifter m. v. 60,235 Kr. 69 Øre.

Her har Revisoren stillet disse 60,000 Kr. udenfor den Streg, som Kolonne 4 markerer til Trods for, at Rejseudgifter er opførte paa Kolonne 9 og saaledes er med i Summen Kolonne 12, der modstilles Kolonne 4. Man ser, hvorledes alt er lagt til Rette for den Hensigt at lede Nævningerne ind i det rette Spor — eller hvad der rammer bedre *lede dem vild*.

Kolonne 8: Totalsummen af Indtægten bliver 614,217 Kr. 63 Øre.

Men her kommer den næste *store* Forvanskning. Dette Beløb er ikke Totalsummen af Basts Indtægter, paa en særlig Side har Revisoren opført en Række Poster, der skal opveje Forskel-

len mellem de 614,217 Kr. 63 Øre og Udgiftsrækkens Totalsum 768,621 Kr. 31 Øre. Disse 154,403 Kr. 65 Øre er saaledes opstillet, at baade Statsadvokaten og Revisoren har ment at kunne hævde (sidst under Genoptagelsesproceduren), at det drejede sig om *betroede Midler*, hvorover Bast ikke kunde disponere.

Sandheden er, at disse Beløb er regelmæssig stiftede Laan, som Bast har maattet stifte for at faa Penge til at udfolde den Velgørenhed, der var hans Livssag. Kun 35,000 Kroner af disse Beløb er Tilsvar til Kasser, der forlængst er dækkede.

Den nødvendige nye Kolonne, der bør med i Stedet for Kolonne 4 bør kaldes Laan og omfatter ialt 242,021 Kr. 83 Øre, der kan overføres til legitime Indtægter med 207,021 Kr. 83 Øre.

Saaledes at Indtægterne ialt bliver: *713,911 Kr. 12 Øre.*

Udgifterne:

Kolonne 9 kaldes Udgifter til Husholdning, Tyende, Lys, Gas, Brændsel, Husleje, Nyanskaffelser, Skat og diverse private Udgifter. Beløbet er 233,982 Kr. 20 Øre.

Her optræder den *tredie store Forvanskning*. Alle de Udgifter, der er specificerede, Husholdning, Lys, Gas, etc. andrager kun et Beløb af 67,000 Kr., altsaa de virkelige personlige Udgifter, medens *diverse* Posterne andrager 164,982 Kr. 20 Øre, og disse er ikke personlige Udgifter, men Udgifter *til filantropiske og kirkelige Formaal, til Trykkeriet og til Rejser, nemlig:*

Til Trykkeriet:	Kr. 1,500.00
til Skat af »Fyrtaarnet«:	— 20,000.00
til Møbler til Centralmissionen: —	8,952.76
til Rejseudgifter:	— 60,235.69

I Stedet for et Beløb af 233,982 Kr. 20 Øre paa Kolonne 9 bliver Biskoppens personlige Udgifter paa denne Konto 69,000 Kr. + 77,293 Kr. 75 Øre eller 146,293 Kr. 75 Øre.

Kolonne 10: Udbetalinger til Sønnen, J. C. Bast og Døttrene, samt Fønss 163,142 Kr. 65 Øre, herfra bliver at fradrage 37,355 Kr. 67 Øre, der er Vederlag for Arbejde. Altsaa bliver Beløbet 135,786 Kr. 98 Øre væsentlig afholdt i de Aar, da Bast havde en Embedsindtægt af ialt 200,000 Kr.

Kolonne 11 omfatter Basts Ejendoms køb, fem skiftende Ejendomme (hvoraf flere tjente filantropiske Formaal), Terminsrenter og Afdrag 83,609 Kr. 43 Øre, derunder Laan til Købet af Afholdshotellet Elim i Odense.

Naar vi nu gentager Revisorens Trick ved at stille Kolonne 4, som den bør se ud, under Kolonne 12, som den bør se ud, ser vi:

	<i>Revisorens Opstilling:</i>	<i>Vor Opstilling:</i>
Indtægter:	Kr. 478,705.66	Kr. 646,911.52
Udgifter:	— 480,734.28	— 365,690.11

hvad der viser os, at medens Revisoren har haft til Hensigt at vise Nævningerne, at Bast, for at dække sine personlige Udgifter, har maattet bruge al sin Indtægt paa »Fyrtaarnet« og desuden haft ca. 1000 Kr. for lidt, er Sandheden den, at de samme oprindelige Tal rigtigt opstillede viser, at Bast, naar hans personlige Udgifter var dækkede, havde

281,221 Kr. 41 Øre

til Disposition, det vil sige 100,000 Kroner ud over det Beløb, der optræder, som det ulovlig forbrugte Doms-Beløb og 160,000 Kr. ud over det virkelige Overskud af «Fyrtaarnet».

I Sandhed, er de Ord for stærke, der her benyttes om Revisor Bøytler?

Men hermed er Forvanskningerne ikke engang udtømte.

Kolonne 13, 14, 15 og 16 indeholder for Tallenes Vedkommende ingen Forvanskninger, men Overskrifterne er ganske vildledende og egnede til at fæstne Nævningernes Tro paa Basts Brøde.

Det hedder over Kolonne 13: »Beløb som Biskoppen har hævet kontant uden Angivelse af, hvortil de er anvendte«.

Det er sandsynliggjort, at de er benyttede til Velgørenhed, men der er ingen Navne føjet til, og der kan *intet* siges om disse Beløb. Kolonne 14 kaldes: Forskellige Udgifter for Størstedelens Vedkommende private Udgifter, som dog ikke kan henføres til de øvrige Kolonner — *dog ikke!* Nej, af de 80,244 Kr. 01 Øre, denne Kolonne omfatter, er det udover 1500 Kr. til Fru Bast *dokumenteret*, at de er udbetalt til Præster, kirkelige Formaal og Filantropi.

Altsaa den fjerde store Forvanskning.

Hvis man da ikke vil foretrække at kalde den hele Regnskabsekstrakt for een stor Forvanskning eller med sit rette Navn *det falske Bordereau* uden Gaaseøjne.

Det er ganske rigtigt, at der er store Summer, om hvilket det ikke kan siges, hvad de er gaaet til, og Hr. Bøytler har da ogsaa med frejdigt Mod beskyldt Bast for selv til personlige Udgifter at have anvendt disse Beløb. Men deraf følger ikke, at han har haft Lov til at »blande Kortene«, saaledes, at de skulde og maatte give »Tab« for den tiltalte.

ORSgf. Jacobsen døbte Ekstrakten »det falske Bordereau«, og Navnet passer. — *Her blev spillet med kunstigt blandede Kort.* Læseren vil have bemærket, at denne Bog ingen Skældsord indeholder. Den sigter ikke paa kværvulantis Politi, Dommere og Anklager for uhyrlige Forbrydelser, kalder dem ikke efter de bedste Mønstre Røvere og Banditter, den fortæller jævnt og objektivt, hvad der er hændet og knytter omhyggelig gennemtænkte juridiske Ræsonnementer til sin Beretning.

Paa dette ene Punkt kører den imidlertid op med det grove Skyts, vel at mærke med fuld Ret. Ikke en eneste Domstol i Landet vil kunne krumme et Haar paa Forfatterens

Hoved for de stærke, men fuldt underbyggede Angreb, han her retter paa Anklagemyndigheden og for at understrege, at Angrebet er ærlig ment, og at Forfatteren er sig sit Ansvar fuldt bevidst benyttes i følgende Thesis Ordet: *jeg*.

Jeg, Overretssagfører Palle Rosenkrantz erklærer som min faste Overbevisning, støttet paa en indgaaende Undersøgelse af »Bordereauet«, at man har Ret til at kalde det »falskt«. Statsadvokaten har fremlagt og benyttet det. Jeg sigter ikke Statsadvokaten for at have vidst, at det var urigtigt, tvertimod jeg tror gerne, at han har haft fuld og god Tro paa dets Rigtighed. Jeg gaar et Skridt videre og siger, at Statsadvokaten i en saa indviklet Regnskabssag med fuld Føje har stolet paa sin højt betalte Revisor. — Hr. Bøytler har i »Politiken« meldt sig som den, der har stillet Ekstrakten op, — og Ansvar er altså Hr. Bøytlers.

Jeg kan kun bebrejde Statsadvokaten dette ene, at han under Genoptagelsessagen slet ikke vilde ind paa det af mig klart fremsatte Spørgsmaal, men ogsaa her skal jeg loyalt indrømme, at Statsadvokaten var berettiget til under Genoptagelsessagen at indtage en formelt afvisende, passiv Holdning, saa meget mere, som Domstolene ikke har forlangt af ham, at han skulde erklære sig specielt om Angrebet paa Bordereauet.

Noget helt andet gælder Hr. Bøytler. *Det er min faste Overbevisning, at denne mig fuldstændig ubekendte Mand i blind Iver for at ramme Biskop Bast og tjene sin Arbejdsgiver, Anklagemyndigheden, har overskredet Grænserne for hæderlig og sømmelig Behandling af Beviser og Dokumenter i en Straffesag. Han har opstillet en Regnskabsekstrakt, der giver et forvansket Billede af de virkelige Forhold, og han har Hovedskylden for, at en uskyldig Mand er bleven dømt, selv om han deler den med de Angribere, der indgav den første urigtige Klage.*

Og dette udtaler jeg for Offentligheden under mit

fulde Ansvar som Sagfører og Skribent. Jeg kan med Tal ved Tal vise, at det, jeg siger, er den fulde og hele Sandhed, jeg bruger ingen Skældsord, jeg fremsætter ingen ubeviselige Sigtelser, jeg siger kun Sandheden — *Sandheden, nogen som den er.*

Alle yderligere Kommentarer burde være overflødige, og den forsigtige og skeptiske Læser forstaar nu, hvad Forfatteren har ment, naar han foran hævder, at der ikke hører Gnist af Heltemod til at karakterisere Bordereauet og dets Ophavsmand, som sket er.

Det er ganske simpelt at kalde en Ko for en Ko. Men underligt er det, at Domstolene ikke har fundet noget mærkeligt i denne Regnskabsekstrakt, og at Biskop Bast endnu kan være en dømt Mand og hans Begæring om Genoptagelse afvist efter at det saaledes er afsløret, ved hvilke Midler han blev dømt.

For det skal gentages og slås fast med Femtommer Søm, at det ikke var muligt for Anklagen at bevise, at Bast har brugt »Fyrtaarnet«s Penge til personlig Brug.

Thi med falske Tal beviser Anklagen intet!

Man maa vel nok gaa ud fra, at ingen vilde kunne dømme Biskop Bast efter Paragraf 257, naar man ikke gik ud fra, at der var ført det Bevis, Loven nu engang kræver, og iøvrigt i vidt Omfang overlader til Nævningernes Skøn for, at Biskoppen virkelig har benyttet »Fyrtaarnet«s Overskud til personlige Udgifter. Hvis nu det skulde vise sig, at dette Bevis, der efter Sagens Natur kun kan bestaa i en Bedømmelse af Tallene, der vækker den af Loven forlangte Overbevisning hos Nævningerne, for saa vidt glipper, som det ikke længere med Rimelighed kan antages, at Biskoppen kun har været henvist til at benytte »Fyrtaarnet«s Overskud til sit Privatforbrug, saa maa dog Følgen blive, at Grundlaget for Nævningernes Kendelse erstattes med det andet Grundlag: Den fuldkomne Uvidenhed om, hvorledes Pengene i det hele taget er anvendt, — der dog aldrig efter dansk Lov og Rets

Sædvane kan blive andet end Grundlag for en frifindende Dom, og »Hensigten« bevises dog ogsaa kun af den paafølgende Tilegnelse.

Man maa gaa ud fra, at Retten i en Sag som denne bygger sin Antagelse af, hvad Nævninger har tænkt og ment, paa de Antagelser hos den selv, der vækkes ved at betragte Materialet — og ikke paa Gisningerne om, hvad Nævningerne kunde have tænkt.

En Ting bør dog slaas fast, at hvis der bag Nævningernes og Rettens Opfattelse har ligget et Krav om, at Biskop Bast havde Pligt til at lade Overskudet af »Fyrtaarnet« indgaa i Centralmissionens Kasse og levere offentligt Regnskab derfor, saa er dette Krav en afgjort Urimelighed, thi man kan gaa det Skridt, som jeg personlig har vanskeligt ved at forstaa, at bortse fra Biskoppens ubestridelige Ejendomsret over »Fyrtaarnet« og dets Indtægter — men man kan ikke med det svageste Spor af Rimelighed forlange, at han skal opgive sin ubestridelige Ret til, efter eget Skøn, at disponere over Pengene i sit velgørende Livsværk, uden at gøre Regnskab for andre, allerede af den Grund, at det havde været den letteste Sag af Verden, da der blev truffet Aftale med Centralmissionen om Afsætning af Bladet, at indføre saadanne Vilkaar, at Kontrollen blev kontraktmæssig fastsat og reguleret.

Det er ganske overflødigt at beskæftige sig indgaaende med Pressens Udtalelser om Sagen og Biskop Basts formentlige Brøde. Det er nok at sige, at da Retsplejen er offentlig og hverken Politi eller Undersøgelsesdommere nægtede sig noget i Retning af at holde det ærede Publikum á jour med Basts Forbrydelser, giver hver Dags Presse et nyt slaende og uimodsigeligt Vidnesbyrd om den uanede Række af Forbrydelser, indtil den tilsidst slaar sig ned paa det ene Punkt, der omtales i Domfældelsen, ganske vist tillæmpet til det ærede Publikums behagelige Underretning.

Den sidste Fase, den, der levede længst, og først nu er ved at falme, er denne:

Biskop Bast har haft en forfærdelig Uorden i alle sine Regnskaber, det er ganske vist ikke bevist, at han ligefrem

har stjaalet Penge, men han har drevet en omfattende Velgørenheds-Svindler med sit Blad »Fyrtaarnet«. Paa denne Maade har han tilvendt sig Penge, der tilhørte de Fattige, og selv om han ikke selv har ødslet Penge bort, har han dog af de 182,000 Kr., han er dømt for ulovlig at have tilvendt sig, givet sin Søn og sin Svigersøn 70,000 hver — — altsaa den Vej er de Fattiges Penge gaaet.

Vox populi vox dei!

Og denne »guddommelige Røst« lyder endnu.

Lad os et Øjeblik undersøge dette, som er vigtigt, fordi det er Slutkendelsen i Presse og Publikum i denne sørgelige Sag.

Lad os for det første se Dommen efter, og vi opdager, at de 182,000 Kroner — Tallet er helt forkert, som det vil ses af Genoptagelsesproceduren — er samlet sammen i 12 Aar fra Ekspeditionen af »Fyrtaarnet« og i 9 Aar for Trykkeriets Vedkommende.

Tallene varierer fra 10 til 15,000 Kr. Det vil sige, at da Udbetalingerne først finder Sted i 1920, skulde der, for at »Fyrtaarnet«s Penge kunde gives til de to Herrer i 1920, ligge $7 \times 15,000$ Kr. eller 105,000 Kr. parat til at averteres D'Hrr. Der var ikke en Øre i Behold.

Der kan altsaa ikke være Tale om mere end de sidste 75,000 Kr., og da Udbetalingerne væsentlig er givne i Aarene 1920 og 21, hvor der kun var ca. 50,000 Kr. at give af, men er givet 80,000 Kr., saa turde det være ret indlysende, at det kun kan være en ringe Del af »Fyrtaarnet«s Penge, der overhovedet havde Mulighed for at havne paa det Sted, hvor den offentlige Mening har fortøjet dem. Hertil kommer at alle Udbetalinger til Fønss og de fleste til Jørgen Bast er sket fra American Express Co., der udbetalte Biskoppens Revenuer fra Amerika, en Konto, hvor der *aldrig* er sket nogen Indbetaling af Overskud fra »Fyrtaarnet«.

Hvad Jørgen Bast angaar stiller Sagen sig saaledes. I 12 Aar har Biskoppens Søn, der regnes for en af Byens bed-

ste Journalister, bistaet Faderen i »Fyrtaarnet«s Redaktion. Desuden har han, der er rig paa Idéer og en fortræffelig Skribent, været behjælpelig ved Udarbejdelsen af Skrivelser, Indstillinger, Beregninger, Redaktion af Aarsberetninger og Forhandling med Bladets Medarbejder. Under Pseudonymet Jørn Uhl har han skrevet Bøger, der agiterede for Centralmissionen, altsammen Arbejde, der har taget ham megen Tid, samtidig med at han virkede som Medarbejder ved Berlingske Tidende og B. T. og derunder selv skrev Romaner.

Paa Bordereauet er Tallene, der er opførte til alle Biskoppens Børn før Aaret 1919, fra 800 til 2000 Kr. — Tal, der formentlig ikke behøver at udfordre nogen. I de sidste fem Aar vokser de meget betydeligt, og den Del, der tilfaldt Jørgen Bast, kan vel anslaaes til ca. 50,000 Kr. Men her skal det bemærkes, at dette Beløb indeholder Størstedelen af de 37,000 Kr., der er beregnet som Honorar til »Fyrtaarnet«s Medhjælpere, samt Honorar, der fra Missionen i U. S. A. er udbetalt Jørgen Bast, og har passeret Biskoppens Konto i American Express Co. Yderligere er der Beløb til Rejser m. v. op imod 12,000 Kr. Divideret med Aarenes Antal bliver Beløbene meget beskedne, og der er intetsomhelst at indvende mod disse Udgifter, navnlig ikke, naar det betænkes, at Biskoppens Embedsindtægter i de sidste fem Aar androg 200,000 Kr., hvorover han havde fri Raadighed.

Som Journalist gik Jørgen Bast noglunde fri for ondskabsfulde Bemærkninger og blev helt holdt ude fra Retsagen. Ikke saaledes Olaf Fønss, der som en talentfuld Skuespiller var Almenheden bekendt, og som blev Skive for en Række Angreb, der grænsede til det eventyrlige. Fønss havde overhovedet slet ingen Gaver modtaget af sin Svigerfader. Han havde før 1921 meget store Indtægter som Filmsskuespiller i Tyskland. I 1920 købte han Bast's Villa paa St. Knudsvej og lod bygge et nyt Hus, der kostede med Montering og Malerier ca. 200,000 Kroner. Han bekostede alt selv, men da Huset var færdigt, hørte hans Engagementer i Tyskland, der havde andraget indtil 150,000 Kr. om Aaret, op, og samtidig faldt Marken, saa Indtægter og Bankindskud i Tyskland helt fordampede.

Det voldte ham store Bekymringer, og Biskoppen, der sad med den store Embedsindtægt, tilbød at hjælpe ham. Oprindelig nægtede Olaf Fønss at modtage nogen Hjælp, men Biskoppen henvendte sig til hans Sagfører, ORSgf. Park, og bad ham, om han ikke kunde formaa Fønss til at modtage Hjælp, da Biskoppen med sine Indtægter var let i Stand til at hjælpe ham. Dette blev ordnet ved Kautio for et Laan i Handelsbanken af 30,000 Kr., der skyldtes Haandværkere, af hvilken Kautio Fønss selv har indfriet en Trediedel. Da de daarlige Tider vedvarede og Skatterestancer for de gode Aars Skat trængte paa, hjalp Biskoppen yderligere Fønss med Beløb, der med den indfrieede Kautio andrager ca. 50,000 Kr., for hvilket Beløb Fønss i 1922 udstedte en Obligation med Pant i Villaen, der henlaa udfærdiget, da Sagen begyndte og nu er tinglæst i Villaen med Prioritet efter 46,000 Kr. Villaens Værdi er ca. 100,000 Kr. efter det stedfundne Fald af Ejendomspriser. Ejendomsskylden er kun sat til 64,000 Kr., hvad der næppe forundrer nogen, der er kendt med saadanne Forhold.

Det er Sandheden om Fønss og *de Fattiges Penge*, ikke en Øre er tilfaldet ham, og Bladenes Angreb var Usandhed og Sladder fra Ende til anden.

Med et Geni, der minder om Molboernes i deres lystigste Fortællinger, har Statsadvokaten opstillet for læge Dommere et Beløb paa 182,980 Kr. og 59 Øre, skriver ni og halvtreds Øre, der er en Sum af gennem 11 Aar indkomne Smaasummer fra et Ugeblad og et Trykkeri, mod hvilke Hundredtusinder af Hænder har været udstrakte for at modtage det Beløb af gennemsnitlig 40 Kr., skriver *fyrretyve Kroner*, der kom ind om Dagen, — eller rettere vilde være kommet ind, om ikke de Fattiges graadige Sult iltfor ofte havde slugt dem, inden de kom ind.

182,980 Kr. og 59 Øre af en Kasse, hvori der næppe nogen Dag har faaet Lov til at ligge en Tikroneseddel, fordi der altid var en krummet Fattigmandshaand, der bedende straktes ud mod den.

Se det er Sandheden om »*de Fattiges Penge*«.

12. *Genoptagelsessagen for Østre Landsret.*

Paa Grundlag af sine Undersøgelser over Centralanstaltens Regnskabsekstrakt: *Bordereauet*, havde Overretssagfører Jacobsen indgivet en Genoptagelsesbegæring, der imidlertid af flere af Biskop Basts Venner blev anset for at være mindre formaalstjenlig, navnlig fordi den støttedes til Jacobsens aggressive Pjece. Raadsformand Vedel og denne Bogs Forfatter fremsendte saa den 27. September en Genoptagelsesbegæring, der findes optaget under Bilag 2—3.

Den er af Vigtighed for Sagens Forstaaelse og Læseren bør mærke sig dens Indhold.

Forsaavidt havde den en vis Betydning, som den ikke straks af Retten blev afvist, men efter at den var tilstillet Statsadvokaten og denne havde fremsendt et Svar fra Centralanstalten, der findes under Bilag 5, blev Sagen tilstillet ORSgf. Wreschner, der imidlertid ikke ønskede at beskæftige sig med den, hvorfor det blev Jacobsen og denne Bogs Forfatter, der fik Sagen at føre. Arbejdet blev fordelt saaledes, at Jacobsen, der var helt inde i den regnskabsmæssige Side af Sagen, gennemgik Tallene med Forfatteren, hvorefter Raadsformand Vedel gennemsaa Indlæggene.

Medens man i Genoptagelsessagen havde opstillet de to afgørende Punkter: 1. Beskyldningen for i de daarlige Aar urigtigt at have talt om Underskud og 2. Anvendelsen af Overskudet, blev disse Spørgsmaal i de to Indlæg, Bilag 7 og Bilag 8, flg. yderligere uddybede, og da Centralanstalten intet havde anført, der kunde afsvække Begæringen, medens Statsadvokaten havde indskrænket sig til at udtale, at Begæringen intet nyt indeholdt, kunde det med Vægt hævdes, at Spørgsmaalet, om der havde været Underskud i »Fyrtaarnet« og Bogtrykkeriet set under et i de Aar 1913—1920 maatte besvares bekræftende, selv om det maatte indrømmes, at der paa dette Punkt intet væsentlig nyt var fremdraget, men det for Nævningetinget af Forsvareren hævdede kun var yderligere uddybet. Her maa det erindres, at der ikke er noget Menneske, der kan sige, at Biskop Bast er dømt for at have

sagt, at »Fyrtaarnet« gav Underskud og at det afgørende her maa være, at han har sagt det i svingagtig Hensigt d. v. s. for at berige sig af Overskudet ved at skjule det.

Hvis altsaa Pengene er anvendte til Velgørenhed, er det ganske ligegyldigt, om der har været Overskud eller Underskud, eller hvad Bast overhovedet har sagt om de Ting. For sine Udtalelser om dette Spørgsmaal kan han kun straffes, hvis han har tilvendt sig ulovlig Fordel.

Der er visse Ting, der tydede paa, at Dommerne ikke var helt klare over dette Punkt — en Følge af den paaviste Uklarhed i selve Spørgsmaal 1 til Nævningerne — men det syntes, som om man efterhaanden blev opmærksom paa dette Faktum, og at Dommerne forstod, at det eneste, det kom an paa, var Anvendelsen af Overskudet. Det var nødvendigt for Bast at dvæle ved dette Punkt 1 for at afvise Beskyldningen om i Tiden fra 1913—20 at have anvendt et Overskud, som kunde dokumenteres ikke at have været tilstede. Og Centralanstalten beskæftiger sig udelukkende med dette Spørgsmaal, medens den praktisk taler lader det vigtigste Punkt ligge, selv om den benægter, at der er noget nyt i Betragtningen af Bordereauet.

Det blev Punkt 2, der under Resten af Proceduren blev Hovedsagen og her paavistes det, der i forrige Afsnit er fremhævet om Bordereauet.

Det blev til Evidens godtgjort, at Bast havde haft saa rigelige Midler til Dækning af sit personlige Forbrug og Understøttelse til sin Slægt, m. v., at han ikke har behøvet at angribe »Fyrtaarnet«s Provenu, ligesom der præsteredes Udsagn, der gjorde det ubestrideligt, at den sparsommelige Biskop ikke havde kunnet bruge Pengene til andet end en ubegrænset Velgørenhed, der var den eneste Aarsag til de Pengevanskeligheder, hvorom Akterne ustandselig taler.

Ved Fraadseri og Vellevenet kan man sætte Millioner over Styr, men der er Grænser for, hvad et Menneske paa denne Maade kan give ud. Derimod slaar alle Golkondas Skatte ikke til for den, der vil lindre Sult og Nød i en Storby. Fordelt paa de Tusinder af Trængende slaar ikke Fords,

Vanderbilts og Rockefellers Milliarder til, der vil altid være tusinde oprakte Hænder, der oprækkes forgæves, og de ca. 300,000 Kr., der ikke har kunnet knyttes til bestemte Udgifter gennem 10 Aar, betyder jo alligevel ikke mere end 30,000 Kr. om Aaret eller 30 Øre til hver af Københavns 100,000 Fattige!

Da der ad Omvej naaede Forsvarerne Udtalelser fra Personer, der stod Retten nær, som gjorde det nødvendigt at dokumentere, at der til Basts legitime Indtægter ikke regnes Beløb, der var ham betroede til Velgørenheds Brug, blev Regnskabet revideret af Revisor Laub Ostenfeldt, der yderligere, som det vil ses af Bilag 9—12, stillede Indtægterne saaledes op, at det med fuld Sikkerhed kunde hævdes, at intet »betroet Gods« var medregnet i de legitime Indtægter.

Ganske vist varierer derved Tallene i de forskellige Indlæg noget, og det vil maaske støde Læsere, der er vant til at operere med Tal, men det slaar fast det, der i Indlægene *uimodsigeligt* er hævdet, at Bast ikke kan have forgrebet sig paa »Fyrtaarnet«s Provenu til personligt Brug og at han derfor ikke *kan* have begaaet Svig efter § 257.

Med andre Ord, at han er uskyldig dømt.

Desværre er Dommere en Art højere Væsner, med hvem man ikke kan tale menneskeligt. Alt, hvad der serveres for dem, skal serveres paa et Sølvfad over en skillende Skranke. Fejlen er maaske ikke alene Dommernes, selv disse Liniers Forfatter, der sandelig ikke nærer nogen Art af servil Ærbødighed for Dommere, og som ikke er bange for at sige sin Mening rent ud og uforbeholdent, føler alligevel — maaske ved gennem en Menneskealder at have levet i Juristeri — en vis Blufærdighed ved at tale rent ud om Tingene til Dommere. Kunde det blive en Regel, at ingen Vej til en Sags Oplysning maatte lades ubefærdet, kunde vi Sagførere sætte os ud over den aarhundredgamle Opfattelse, at Dommere kun taler det afgørende Ord i deres Domme og ellers er utilnærmelige, vilde der være meget vundet for de Stakler, der falder i Retfærdighedens Klør.

For Klør er det nu en Gang, selv om de undertiden kan være bløde som Kattepoter.

Dommerne tager ikke Hensyn, de bryder ind i enhver Procedure med deres uforgribelige Mening. Kunde som sagt blot vi Sagførere lære, at vi er Dommernes Ligemænd, at vi, naar Lejlighed gives, skal tage dem ved Frakkeopslaget og sige: »Kæreste Herr Dommer, hør nu for en Gangs Skyld et borgerligt Ord, glem, at De er Dommer, stig ned til mig og bliv blot et Menneske«. — Men vi glemmer det — det kan godt være, at de gode Dommere vilde blive glade for det.

Og Forfatteren af disse Linier fortryder nu saa bitterligt, at han ikke benyttede et Bekendtskab, der rækker over en Menneskealder, til den Dommer, der ledede denne Sag, og fik en Samtale i Gang, der kunde oplyse ham om, hvordan det saa ud inde i Dommerens Hjerne, hvad han virkelig tænkte og følte.

Det gjorde han ikke, det blev ved Antydninger. Det syntes, som om der var »Bid«, d. v. s., at man begyndte at forstaa, at Bast kun havde øvet Velgørenhed og at han derfor var uskyldig. Men i samme Nu lød det fra Dommeren: Det drejer sig ikke om Følelse, men om § 977 i Retsplejeloven, der kræver, at Materialet skal være *nyt* og at Grundlaget for Nævningernes Kendelse tages bort, hvad der ikke kan ske allerede af den Grund, at ingen af os ved, paa hvilket Grundlag Kendelsen er fældet.

Der er som før bemærket noget sandt heri, og vi har gjort Rede for Aarsagen i det foregaaende.

Offentligheden, de, der læser denne Bog, er det uendelig ligegyldigt, om der er noget *nyt* i Sagen, det gælder blot om, hvorvidt der er noget *galt*, der skal gøres om og blive *rigtigt* og *retfærdigt*. Ikke en Linie skal her spildes paa en Diskussion om, hvorvidt der er noget *nyt* i Genoptagelsesbegæringen. Gudbevares, for Juristerne har det en overvejende Betydning, for den læge Læser betyder det mindre end intet. Han vil blot sige: *Hvis Loven virkelig er saaledes indrettet, at en gammel Vildfarelse gælder mere end en overset Sandhed, saa er det en daarlig Lov, og saa maa vi have lavet den*

om. For mig gælder kun det ene Spørgsmaal, er Biskop Bast skyldig — eller er han uskyldig. Jeres juridiske Betragtninger kan I Lovtrækkere beholde for Jer selv.

Naturligvis har disse Lægmænd *juridisk Uret*, men de har i Sandhed *moralsk Ret* og det, saa det dunderer i alle Fuger.

Det er ikke Meningen at trætte Læseren med Tal. Den, der vil, kan gennemgaa Bilagenes Materiale, det tager Tid, men det lønner sig. Der er næppe en, der efter endt Læsning vil være i Tvivl om, *at Biskop Bast er uskyldig dømt.*

Juristerne vil saa vende sig til Kendelsen og studere den. Der er ikke mindste Tvivl om, at paa det Tidspunkt lige før Jul, da en særlig regnskabskyndig Dommer, der stod udenfor Sagen, havde set Bordereauet og forstaaet, at det er urigtigt og sendt Ostenfeldt op til Rettens Præsident med de to Indlæg Bilag 9 og 12, der nu er indlemmet i Sagen ved selve Præsidentens Anvisning, da stod Sagen paa Vippen, da var de tre Dommere paa det Punkt, at de syntes, *Sagen trængte til yderligere Oplysning.*

Saa skete det, der altid sker i et Samfund som vort: »De fordømte Blade« — vi kalder dem saaledes uden at tænke paa, at »disse fordømte Blade« er Udtryk for vor egen Nysgerrighed, og kun af Hensyn til os blander sig i Sagerne — »de fordømte Blade« fik fat i Sagen, velvillige Mennesker begyndte at skrive, Journalister begyndte at bestorme Dommerne o. s. fr. Nu er Bladene noget, der kan bringe Dommerne ud af Ligevægt. De har overfor denne Stormagt kun en Ting at gøre, gribe til deres Dommerkapper, bestige Tripodiet i et maaske ikke helt værdigt Tarv og saa sætte sig tilrette paa Trefoden i en utilnærmelig og værdig Attitude, hyllet i de folderige, skærmende Kapper.

Hvad de ogsaa taktfast gjorde.

Da Forfatteren af disse Linier midt i Januar kom hjem fra en Rejse til England, genlød hele Staden af Gny om Bast-Sagen. Selv havde han i de tre Maaneder med Energi holdt den skjult, nu var den Læsestof i alle Landets Aviser og serveredes pr. Radio til Lyttere over det ganske Land.

Og Forfatteren sagde med dyb smertelig Betoning: »Nu kender jeg Carthagos Skæbne«.

Dommerne var nu som blæst bort. Den mundtlige Forhandling, der var stillet i Udsigt og som vilde have kaldt Statsadvokaten frem og tvunget ham til at staa offentlig til Ansvar for den urigtige Regnskabsekstrakt, for »Bordereauet«, blev opgivet og Dommerne gik til deres Lønkamre for efter bedste juridisk Mønster og Tradition at regne ud, hvorledes man med en Formalitet afslaaer et Angreb, som man ikke kan besejre i Realiteten.

Formaliteter kan vel ikke undværes, de gør Livet lettere for Dommere og Embedsmænd, i meget faa Tilfælde bringer de jævne Borgere Fordel.

De fordømte forborgne Formaliteter, der smutter som Aal mellem deres Hænder, der vil gribe dem.

Fra Lønkommerets Dyb kom Kendelsen og Afvisningen. Døren til Oprejsning og Retfærdighed blev slaaet i, Formaliteten sejrede. Der var intet nyt og var der noget nyt, saa kunde det ikke frelse Bast, da man ikke kunde vide, og aldrig kunde faa at vide, om det vilde have bidt paa Nævningerne. Og en Undersøgelse af denne Kendelse bliver da det næste Punkt, vi maa skride til.

13. Østre Landsrets Kendelse.

Ak, de skønne spildte Kræfter. Et halvt Hundrede Sider fylder Skriftvekslen i Genoptagelsessagen; Aar og Maaned er hengaaet med at fastslaa det, den indeholder og for enhver ærlig Læser maa det synes bevist, i hvert Fald det ene: *At ikke noget Menneske kan paastaa, støttet til Grunde, at Biskop Bast har tilegnet sig »Fyrtaarnet«s Penge til eget personligt Brug.*

En Kendelse paa 20 Linier vælter det hele ved sin kategoriske Imperativ: Thi bestemmes:

»Den ovennævnte af Anton Bast fremsatte Begæring om Genoptagelse kan ikke tages til Følge«.

I Dommernes Mund betyder dette: At de fremførte Oplysninger dels ikke er nye, dels ikke er saadanne, at de efter Rettens Skøn kunde have bevirket Frifindelse under Nævningesagen.

Med den Reservation: »Vi har ikke i første Omgang dømt Bast, det har Nævningerne, og vi tør ikke hævde, at det fremførte vilde have ændret deres Ja til et Nej, allerede af den Grund, at vi ikke ved, hvorpaa de har grundet deres Ja. Om vor egen Mening spørger ingen, det var Nævningerne, der den Gang havde Ordet«.

Helt anderledes lyder Kendelsen i Publikums Øren, der har den faaet denne Ordlyd: Bast er skyldig i det, hvorfor han er dømt, han har brugt de Fattiges Penge — færdig med ham !

Det er sørgeligt, at det er saaledes, men det er ubestridelig sandt. I Publikums Øren har Ordene en helt anden Klang end i Dommernes Mund. Og derfor er det nødvendigt for os, der tror paa Biskop Basts Uskyldighed, for hvem denne Sag er en eneste stor Uretfærdighed, at drøfte denne skæbnesvangre Kendelse og forklare, hvorledes den er bleven til. For saa vanvittige Kvæulanter er vi ikke, at vi vil paastaa, at Dommerne, imod bedre Vidende, for at hytte deres eget Skind, da de jo selv en Gang havde dømt Bast, lukkede deres Øjne for Sandheden og gentog den Dom, som de nu maatte vide var uretfærdig. Det kan ingen paastaa, det vilde være ikke alene en Uret, men ogsaa en Forbrydelse.

Nej, som det altid sker, det hele er gaaet meget naturligt til. Kendelsen er maaske endog formelt rigtig og skyldes ikke en Gang, at Dommerne har bedømt Genoptagelsens Dokumentation urigtigt eller været blinde for, at der virkelig var skabt ihverfald et stærkt negativt Bevis for Basts Uskyldighed.

For det første er Kendelsen meget klogt affattet, dels ved, hvad den siger, men navnlig ved det, den *fortier*. Den udtaler, »at Bast har søgt at godtgøre, at der ikke har foretaget et Overskud af en saadan Størrelse, som ovenfor anført«. Det kunde maaske være nyt, men det er betydnings-

løst, da hele Spørgsmaalet om Overskudets Størrelse i og for sig er ligegyldigt, hvis det ikke er kommet Bast selv tilgode. Derefter hedder det: »at han ikke har været vidende om, at der forelaa saa stort et Overskud«. Det er hverken nyt eller af Betydning for Sagen, men er i Proceduren af os ex tuto taget med som et Vidnesbyrd om Basts gode Tro.

Kendelsen siger ikke noget om, hvorvidt det er lykkedes Bast at bevise disse to Ting, og da det kan være inderlig ligegyldigt, betyder det slet ikke noget, det hjælper ikke Bast et Skridt frem. Kun et Punkt er her vigtigt. Kendelsen udtaler, at Bast har sagt, at han ikke har været vidende om, at der forelaa et betydeligt Overskud — det er ikke rigtigt, han har tværtimod indrømmet, hvad der klart fremgik af Sagen, at der var et betydeligt Overskud efter 1920, men han har, som Kendelsen tilsidst siger: »søgt at godtgøre, at Overskudet ikke er tilfaldet ham, men er anvendt i velgørende Øjemed«.

Nu faar man maaske det Indtryk, at det *ikke* er lykkedes Bast at godtgøre dette. *Men herom udtaler Kendelsen ikke det ringeste.* Den siger kun, at *dels* er det anførte ikke *nyt*, d. v. s. det opfylder ikke de Betingelser, der i § 977 stilles for at genoptage en ved Nævningers Behandling afgjort Sag, dels indeholder Basts Forsøg ikke nye Oplysninger af den Beskaffenhed, at de kunde have bevirket Frifindelse under Nævningesagen, om de havde foreligget da — ogsaa § 977's Ordlyd.

Det overlades ganske til Fortolkningen at afgøre, om det er lykkedes Bast at gøre det indlysende, at Overskudet er gaaet til Velgørenhed. Og allerede her spalter Spørgsmaalet sig. Har han direkte gjort det sandsynligt eller har han kun — som vi under Proceduren paastod — taget Grundlaget for Nævningekendelsen bort ved at bevise, at Regnskabsekstrakten var urigtig?

Selv om vi nu mener, at Dommerne maa give os Medhold i, at det er i højeste Grad sandsynligt, at Bast har anvendt Overskudet til Velgørenhed, og den maa være stærblind, der hævder det modsatte, saa behøver dette ikke *at*

kunne have bevirket Frifindelse, da det jo altid er muligt, at Nævningerne har dømt Bast for noget helt andet, nemlig for at have drevet en ukontrolleret Velgørenhed, hvor Grænserne for eget Brug og Brug paa andre ikke lader sig drage af den paapasselige Lægmand. Højest sandsynligt det, der i Virkeligheden har foresvævet Nævningerne let tilsat deres Misforstaaelse af Betydningen af, om Bast har talt sandt eller usandt om Underskudet. Iøvrigt kunde de, som før sagt, have haft en hel Snes forskellige Grunde. Med andre Ord, det Kendelsen afgør er — som det saa ofte er sagt — *ikke Spørgsmaalet om, hvorvidt Bast er skyldig eller uskyldig*, men kun Spørgsmaalet om, hvorvidt Nævningerne efter de nye Oplysninger alligevel vilde have kendt ham skyldig. Dommerne staar helt udenfor Skyldspørgsmaalets Afgørelse, som de gjorde under Nævningesagen. Men der er et Punkt, der maa understreges og det slipper Dommerne ikke uden om Lægmands Indvendinger.

De har ved den Kendelse statueret ikke Nævningernes Opfattelse af Sagen, som den foreligger efter det under Genoptagelsesproceduren oplyste, men kun deres egen Formening om, hvad de tror, Nævningerne vilde have ment uden med et Ord at berøre, hvad de selv mener.

Det kalder Lægmand for *Juristeri*. Og det kan ikke nytte Dommerne, at de med Retsplejeloven i Haanden hævder, at dens Ordlyd er denne: »naar det skønnes antageligt, at de nye Oplysninger, om de havde foreligget under Sagen, kunde have bevirket Frifindelse«, d. v. s. have paavirket Nævningerne saaledes, at de havde frifundet.

Lægmand vil forlange, at Dommerne ræsonnerer saaledes: hvad der har bevæget os til at tro, at Bast er *uskyldig* — lige rent ud uskyldig — maa ogsaa kunne have bevæget Nævningerne til at tro det, vi har ingen anden Vej til at danne os Begreb om Nævningernes Tro end vor egen Tro, og vi har derfor Ret til at hævde, at den Tro, vi har faaet, den havde Nævningerne ogsaa faaet.

Godt — men har Dommerne nu ogsaa ræsonneret saaledes — det er muligt, de ikke tror paa Basts Uskyldighed

— *saa kræver selve Rettergangens Væsen, at de siger dette rent ud og ikke kryber i Skjul bag Ordene i en Lovparagraf. Saa skal de, som aabne, ærlige Mænd, sige: det lykkedes ikke Bast at godtgøre, hvad han søgte at godtgøre, derfor afviser vi hans Begæring.*

Det har de ikke sagt — det er *Fortielsen*.

De kunde heller ikke have sagt det efter det, der foreligger, men burde de saa have afvist Begæringen?

Saameget om Kendelsen og om de Dommere, der afsagde den. Maaske tiltaler den kloge Jurister; naar Lægmand en Gang er gjort opmærksomme paa dens Forbeholdenhed, saa lyder deres Misbilligelse i et enstemmigt Kor. Det er den Slags Ting, der gør os Jurister saa forbandet upopulære.

»Summum jus summa injuria«.

Tolv ved Lovbud navnløse Mænd har dømt Biskop Bast til Fængsel, Embedsfortabelse, Fattigdom og Tab af borgerlig Ære, fordi han ikke var i Stand til med Kvittringer at bevise, at han har anvendt hele sin Indtægt af Bladet »Fyrtaarnet«, som han selv havde stiftet, hvis Gæld han selv havde betalt, som han selv redigerede og som tilhørte ham som hans frie, ubeskaarne Ejendom, til en Velgørenhed og et Slumarbejde, der aldrig har været udført samvittighedsfuldere og smukkere i det Land, hvis Nævninger dømte ham.

Denne Dom blev ratificeret af tre Landsdommere og siden har de samme Landsdommere efter at være blevet gjort omhyggelig opmærksomme paa Dommens Fejl, haft Lejlighed til med et Pennestrøg at muliggøre en i hvert Fald delvis Oprensning til den saa haardt forurettede Biskop Bast.

Men de gjorde det ikke. — Kunde det maaske ikke.

Dette skete i Danmark i Aarene 1924 til 1928 til Forfærdelse for dem, der forstod det, til Undren og Hovedrysten for 40 Millioner Methodister over den hele Verden.

Det skete i Danmark!

Efter at Kendelsen var afsagt, udsendte vi følgende Erklæring: Foranlediget ved, at Østre Landsret har afvist vor Begæring om Genoptagelse af Sagen imod Biskop Bast, skal vi hermed tillade os overfor Offentligheden at udtale:

1. Vi har overfor Landsretten efter vor Formening tilstrækkelig godtgjort, at Dommen over Biskop Bast er fældet paa et urigtigt Grundlag.
2. Vi har gjort, hvad der stod i vor Magt, for at faa en Anledning til at fremføre dette i et offentligt Retsmøde og samtidig *dels* at paavise, at Biskoppen har anvendt Indtægten fra »Fyrtaarnet« til Velgørenhed — *dels* at *sandsynliggøre*, at han har anvendt betydelige Midler af sine egne til samme Formaal — *dels* at han *derhos* har haft *fuldtud* tilstrækkelige Midler til Brug for sig selv og sin Familie.

Dette blev os *ikke* tilladt.

3. Derfor tillader vi os herved at meddele Offentligheden, at vi fastholder vor Paastand om, at Domsgrundlaget, Bilag B — Bordereauet — var urigtigt og at Biskop Bast er uskyldig og derfor ikke burde være dømt og at Kendelsen vil blive paakæret til Højesteret.
4. Og vi bebuder en snarlig Offentliggørelse af Sagens Dokumenter, derunder Bordereauet.

København, den 30. Januar 1928.

H. Vedel,

fhv. Departementschef, Raadsformand,
Overretssagfører.

Palle Rosenkrantz,

Baron,

Overretssagfører.

Johan Jacobsen,

Overretssagfører.

J. Laub Ostenfeldt,

Korrespondent.

Og efter at jeg har gennemgaaet Sagen i alle dens Detailler, føjer jeg for egen Regning disse Ord til:

Under Nævningesagen mod Anton Bast har en betalt Revisor ved Navn Bøytler opstillet en Regnskabsekstrakt, der skulde vise, at Biskoppen ikke havde Midler til at øve Velgørenhed. Den er urigtig og en regnskabskyndig kan kun øve denne Forvanskning bevidst.

Jeg mener, at denne uretmæssige Handling har medvirket til Dommen over Bast, og jeg ser med Sindsro Bøytler tage til Gemmele eller gøre Ansvar gældende mod mig, thi han skal vide og alle skal vide, at Dommen over Bast dækker ikke den begaaede Uretmæssighed, saavist som enhver til alle Tider kan føre det klare, indlysende Bevis for, at Ekstrakten, i Genoptagelsessagen Bilag B, er en Forvanskning, der kun kan have til Hensigt at lede Nævningerne derhen, hvor Gerningsmanden vilde have dem.

Jeg fremsætter ikke denne Sigtelse eller retter denne utvetydige Anklage for at provokere Gerningsmanden, jeg ved saare vel, at dette næppe kan hjælpe Biskop Bast, jeg fremsætter den, fordi det harmer mig, at dansk Rettergang, der ellers er forskaanet for sligt, skal plettes med en saadan Handling. Her var — om nogensinde — en Anledning for en Justitsminister til at tage Affære til Værn for Fædrelandets Rettergang, thi at benytte Ulovlighed i Generalpreventionens Tjeneste turde dog være at udvise for stor Iver, selv hvor det gælder en betalt Revisor.

Og da jeg nu har nærmet mig det Højsæde, hvor Landets Justitsminister troner i det Tidsafsnit, Folkevillien forunder netop ham, kan jeg ikke modstaa Fristelsen, men bøjer mig og siger med ærbødig Stemme:

Deres Excellence.

I mit Skrift har jeg tilladt mig at forestille for Dem en højt fortjent, men bittert forurettet Mand; tillad mig nu for Deres Excellence at fremstille tre ligeledes fortjente Mænd, som jeg ogsaa anser for ikke tilstrækkeligt paaskønnede.

Det er Hr. Overretssagfører O. Fabricius, Hr. fhv. Pastor John. J. Ingerslew og Hr. Revisor C. E. Bøytler. Nidkære for den hellige Generalprevention har de tre hver for sig og undertiden i virksomt Samarbejde øvet følgende Handlinger.

De har angivet Biskop Bast for Rigsadvokaten for en Række Handlinger, der medførte hans Arrestation, uden at vige tilbage for saa alvorlige Omstændigheder, som at deres Udsagn var Usandhed paa alle Punkter. For dennne modige Handling har de to, Hr. Fabricius og Hr. Ingerslew Æren.

Da det lykkedes de frygtløse Mænd at sætte Retten i Bevægelse, viste sig nu Hr. Bøytler, der udviste det Heltemod at fremlægge den ofte omtalte forvanskede Regnskabs-ekstrakt uden at lade sig holde tilbage af smaalig Frygt for Straf for den Art Handlinger. Ogsaa dette lykkedes. De tre Herrer vandt Pressen, Politiet, Anklagemyndighederne og Domstolene, og da Slaget var vundet i Danmark forlagde de deres Virksomhed til Haag, hvor Biskoppen var indkaldt for Kirkeretten. De mødte op ledsaget af en københavnsk Politimand, udstyrede med de Papirer, man havde beslaglagt under Retssagen i Basts private Hjem. Ganske vist med Deres Excellences Tilladelse. Her optraadte de næppe med samme Held som hjemme, men dog ikke uden en vis Virkning. Nu bereder de sig paa at fortsætte i Amerika, hvor deres fortjenstfulde Virksomhed finder sin Afslutning for Generalkonferencen i Kansas City.

Deres Excellence — var det ikke rimeligt, at den danske Stat, — hvis Retfærdigheds Vogter Deres Excellence for Tiden er — ydede disse tre fortjenstfulde Mænd en synlig Anerkendelse for de dristige og usædvanlige Handlinger, de for deres Fædrelands Æres Skyld har øvet i snart fem Aar.

Det være langt fra mig at trænge mig paa Deres Excellence med Forslag om Formen for de Æresbevisninger, der kunde tænkes at blive D'Hrr. Fabricius, Ingerslew og Bøytler til Del, men jeg kunde, idet mine Tanker ledes tilbage til Sokrates i Athen, tænke mig at antyde noget i Retning af

en under visse Former iværksat højtidelig Bespisning paa det offentlige Bekostning i et dertil indrettet Etablissement, der ikke behøvede at være »Prytaneion«.

Det er maaske drigstigt af mig Deres Exvellinge, men, om De værdiges at læse min Bog: »Biskop Bast og de Fattiges Penge«, vilde Deres Excellence forstaa, hvorfor jeg med Aabenhed og en god Samvittighed kan anbefale disse tre Mænd til en saadan Paaskønnelse, som de ærligt og fuldt ud har fortjent, og derfor har tilgode«. Saaledes vilde jeg tale til Justitsministeren, *jeg har talt*.

Og skulde hans Excellence Justitsministeren eller de tre Herrer i denne Anledning ønske at underholde sig med mig, saa er jeg naarsomhelst, hvorsomhelst og til hver en Tid til deres Disposition parat til at fremlægge uomstødelige Beviser for usandfærdig Anklage, og et forvansket Dokument.

Jeg skal sørge for, at vi faar det rigtigt fornøjeligt sammen, — der er nok at tage fat i. Og skulde D'Hrr. udeblive, saa kunde jeg tænke mig dystert paa en Bastion paa Kronborg, i min Fødeby Helsingør, at citere ud over Øresund:

»There is something rotten in the State of Denmark«.

Jeg er nemlig en entusiastisk Beundrer af Shakespeares og af Retfærdigheden.

Styrket ved et saadant stille Møde med en stor Aand kunde jeg saa tænke mig at gaa til mit Lønkammer og granske Retsplejeloven af 11. April 1916 sammes § 976 cfr. 977, hvor det hedder:

§ 976: *Genoptagelse af en Sag, som er paadømt ved Højesteret eller ved Landsret under Medvirkning af Nævninger kan finde Sted efter Rigsanklagerens Begæring (mod en frifundnen).*

1

2 *Naar falske Forklaringer eller Erklæringer er afgivne under Sagen af Vidner, Syns- eller Skønsmænd eller falske eller forfalskede Dokumenter er benyttede under samme*

jfr. § 977. 2. Naar noget Forhold oplyses som ommeldt i § 976 Nr. 2, og det skønnes antageligt, at saadant kan have bevirket eller medvirket til Domfældelsen (for en domfældt).

.....
Kommer Omstændigheder, som antages at give Tiltalte eller andre paa hans Vegne Føje til at andrage paa Sagens Genoptagelse, til Rettens, Anklagemyndighedens Kundskab, bør de derom underrette vedkommende.

Om disse Lovens Ord kunde jeg saa tænke mig at underholde mig indgaaende med en anden enthusiastisk Shakespeare Beundrer, Rigsadvokat Aug. Goll.

Jeg har liggende for mig en Skrivelse fra Febr. 1927, hvori Revisor Bøytler opfordrer Revisor Jespersen til for at fælde Biskop Bast for Kirkeretten i Haag at afgive en Erklæring om:

at Jespersen og hans Hjælper, Rasmussen, havde været samlede sammen med Bøytler og dennes Hjælper, Andersen, i flere Timer den 17. Marts 1926 (umiddelbart før Nævningetinget), og Jespersen havde erklæret sig villig til at støtte Bøytlers Vidneudsagn, at Bast i k k e kunde have øvet Velgørenhed, da han ingen Midler havde, d. v. s. de havde drøftet det falske Bordereau.

Jeg har ogsaa Jespersens Svar, hvori han, stilet til ORSgf. Fabricius, udtaler, at den Erklæring kan han ikke underskrive. Men hvad betyder det?

Betyder det, at Bøytler husker fejl, og at Jespersen aldrig har erklæret sig enig med ham, eller betyder det blot, at Jespersen vel har været enig med Bøytler om Bordereauet, men da han har faaet 20,000 Kr. af Bast for sit Arbejde, ikke synes, han Aaret efter kan være bekendt at vidne mod ham i Haag?

Er det Mening, saa beder jeg den skønsumme Læser udmale sig den Scene. To Dage før Nævningetinget aabnes, sidder, maaske paa Anledning fra ORSgf. Fabricius, den Mand, der har conciperet og fremlagt Klagen mod Bast

i 1924, den Klage, der var usand fra Ende til anden, Statsadvokatens to Revisorer (80,000 Kr. Honorar), der har for sig en urigtig og forvansket Regnskabsekstrakt — hvis Urigtighed positivt kan godtgøres — og faar Biskop Basts Revisorer, Forsvarets Hjælpere, til at gaa ind paa det falske Bordereau.

Herefter optræder paa Tinget den intetanende Statsadvokat og udslynger den urigtige Beskyldning, at Bast ingen Penge havde til Velgørenhed, den ligeledes intetanende Forsvarer ORSgf. Wreschner stirrer hjælpeløst mod sin Revisor Jespersen — men denne er enig med Bøytler om det falske Bordereau.

Og ORSgf. Fabricius — Manden for det hele — ler djævelsk fra Auditoriet.

Ikke sandt, det er et opbyggeligt Billede fra en dansk Rettergang. Retsmødet er afholdt af ORSgf. Fabricius med de højtbetalte Revisorer. Alle de andre er overflødige: Nævnere, Dommere, Statsadvokat, Forsvarer. Biskop Bast er dømt til Fængsel, Vanære og Fattigdom af disse tre

....

Nej ingen Skældsord.

De er ogsaa ganske overflødige. Scenen er maaske Fantasi.

Men den er Billedet af Bastsagen, som den er. — Et privat Overfald paa en uskyldig Mand, som Autoriteterne i Blindhed har hjulpet til at naa dets uhyggelige Hensigt.

Og den skønnes der ikke at være Aarsag til at genoptage.

Hvad siger I, Kvinder og Mænd, der læser denne Bog? Synes I man kan sige, vore Love og Domstole helt evner at beskytte os?

14. Slutning.

Østre Landsrets Kendelse blev paakæret til Højesteret. Efter Retsplejelooven indgives Kæremaalet til den Ret, hvis

Kendelse paakæres, og denne ledsager den, idet den frem-sender den med sin Betænkning, der ikke kommer til den kærendes Kundskab. Det kunde have været interessant i denne dokumenterede Fremstilling at have ogsaa dette lille Dokument — men her gør Loven en Afgivelse fra den Ho-vedregel, at enhver Borger har Ret til at se, hvad en Auto-ritet skriver om ham til en anden.

Naa, det er ikke svært at gætte sig til Indholdet. Der er Øjeblikke, da denne Bogs Forfatter tror, at det er umuligt, at Højesteret virkelig, som dansk Retssædvane vilde taale den Sætning, *at den, der sigtes for en Forbrydelse, skal bevise, at han ikke har begaaet den.*

Men Landsrettens Afgørelse blev stadfæstet ved Højeste-rets Kendelse, der lyder fra et højtideligt Mørke indsvøbt i For-malitetens Taager. Vi maa holde paa Højesteret, vi Borgere har jo ikke noget, der er bedre. Og i en Tid som vor, hvor Vin-desyge, Nid og Forbrydelse breder sig i et Samfund, hvis In-divider, der næppe har Albuerum til at røre sig i store over-befolkede Stæder, maa vi ty til vore Domstole, haabe paa det Værn, de kan yde os, maa vi tilgive, at det Sværd, der skal væрге, undertiden saarer dem, det er draget for at forsvare.

Det var Athens bedste Borgere, der dømte Sokrates til Døden!

Saadan er det og anderledes bliver det aldrig. De stær-ke Ord, her er brugt, sigter ikke til Angreb paa Domstole, de skyldes udelukkende en dyb, sviende Følelse af den begaaede Uret mod en Mand, som den, der bruger Ordene, har lært at kende, beundre og holde af.

Nu er der muligvis Læsere, der efter at være naaet saavidt i Læsningen af denne Bog vil sige: »Det kan være godt nok altsammen, men en Dom er en Dom, og det nytter ikke noget, at I nok saa meget hævder, at Biskop Bast er uskyldig, naar en Dom har sagt, at han har begaaet Svig, han selv siddet tre Maaneder i Fængsel for det, og Domstolene yder-mere har nægtet at acceptere Jeres saakaldte Beviser for, at Manden er uskyldig«.

»Han er dømt for Svig og hos os i Danmark gaar det

efter, hvad Domstolene slaar fast, og det ganske særlig i en Sag, der er prøvet lige op til Højesteret«.

Hvis denne Bog ikke kunde give fuldt Svar paa denne Tiltale, kunde den ligesaa godt være forbleven uskreven. Og her er det derfor Stedet at give saadant Svar.

Ingen Dommer vil kunne nægte Kendsgerninger. Og det er en Kendsgerning, at intet Menneske paa Jorden med Skygge af Ret kan paastaa, at Bast har anvendt de Fattiges Penge til eget personligt eller til Slægtninges Brug. Det er der heller ingen Dommer, der vil.

Hvis en Sag herom nu blev rejst, maatte enhver Domstol frifinde ham og fandt Nævninger paa at dømme ham, maatte Dommerne kassere deres Kendelse.

Altsaa Biskop Bast har ikke brugt de Fattiges Penge, har altsaa ikke begaaet Svig og har altsaa ikke mistet sin borgerlige Ære ved nogen forbryderisk Handling.

Han er dømt for det og Domstolene har ikke villet genoptage Sagen.

De vil ikke kunne benægte den Kendsgerning, at han ikke bevisligt har forbrugt Pengene. De har blot ment, at det ikke er nok, at dette er dokumenteret, der kræves yderligere det, at Nævningerne, hvis de havde vidst dette, før de kendte Bast skyldig, ikke vilde have dømt ham. Og det tør Dommerne ikke paastaa, fordi de ikke véd, hvorfor Nævningerne har dømt Bast.

For en Lægmand lyder dette som Nonsens, en Jurist forstaar det, forsaavidt som der er en Mulighed for at Nævningerne ved deres Kendelse har villet udtale en Misbilligelse af Basts Adfærd, der ikke behøvede at have Forbruget til *eneste* Grundlag.

Nævningerne kunde have bidt Mærke i Ordet *formaa* og i Spørgsmaalets Udtalelse, at der var angivet et ubetydeligt Overskud, mens Proceduren syntes at vise et betydeligt Overskud. De kunde have villet misbillige den Form for Anvendelse af Velgørenhedsmidler, der ikke fører omhyggeligt Regnskab med Kvitteringer o. s. fr.

Og da § 977 forlanger, at de nye Oplysninger skulde have medført Frifindelse, om de havde foreligget før Kendelsen, tør Dommerne ikke genoptage, naar der er mindste Tvivl herom.

Til dette er der formelt ikke noget at sige, men det ændrer ikke noget i den objective Kendsgerning, at *ingen med Ret kan sige, at Bast har forbrugt de Fattiges Penge.*

Ingen Jurister vilde have dømt ham for noget andet i Spørgsmaalet indeholdt, naar det var en Kendsgerning, at han ikke kunde dømmes for at have forbrugt Pengene og derfor kan det med Sikkerhed siges, at *han ikke burde være dømt.*

Om der burde være ydet ham Oprejsning ved en Genoptagelse, der automatisk vilde bevirke Frifindelse og Ophevelse af Dommen, er et andet, et selvstændigt Spørgsmaal.

Domstolene har besvaret dette Spørgsmaal benægtende. Det rokker ikke ved den Kendsgerning, at Bast maa anses for fuldkommen uskyldig i ulovligt Forbrug af de Fattiges Penge, det udtrykker blot, at Domstolene uanset Kendsgerningerne ikke har fundet Hjemmel i Lovgivningen til at opheve Dommen.

Det er det, man kalder *Jura*, og den *Jura* er der mange Jurister, der hverken kan forstaa eller anerkende. Hensigten med denne Bog har derfor været at lægge dette Forhold klart for Offentligheden. Det er uimodsigeligt, og det vil heller ikke blive modsagt af nogen kyndig. Det vil maaske være svært for Lægmand at forstaa, men er det i sig mere uforstaaeligt, at en uskyldig dømt ikke af Dommerne bliver rehabiliteret, naar disse samme Dommere efter Loven er ude af Stand til at afsige Straffedom over en Pige og hendes Kæreste, der har tilstaaet sig skyldige i et konstateret Drab paa et Barn, fordi Nævningerne har erklæret dem ikke skyldige, i flagrant Modstrid med Kendsgerningerne?

Ikkesandt, det maa indrømmes; ét er at være dømt for en Handling, et andet at have begaaet den, og Bast-Sagen

viser med al ønskelig Tydelighed, at man kan være dømt for Handlinger, man ikke har begaaet, ja, Handlinger, der overhovedet slet ikke er begaaede, uden at det, forsaavidt Dommen angaar, er af ringeste Betydning, at det er dokumenteret, at ingen er berettiget til at hævde, at man har begaaet dem.

Og derfor er denne Bog ikke skreven forgæves, den er ingen tom Demonstration mod en objektiv uretfærdig Dom. Jeg er ikke en Hund, der stiller mig op og gør taabeligt ad Maanen. Den er en Klarlæggelse af et retsligt Forhold, som burde give Anledning til Ændringer i Loven eller maaske snarere i Domstolenes Praksis. Thi Fejl opdages ved Brugen.

Rekapituleret ser Bastsagen saaledes ud:

Anton Bast har ved Dygtighed og Energi kæmpet sig frem til Pladsen som en af Landets største Mænd, han er bleven Biskop i en Kirke, der tæller 40 Millioner Medlemmer, han er bleven Leder af Landets største Velgørenhedsværk, har ofret al sin Tid og alle sine Penge til sit Livsværk og skaffet Millioner af Kroner fra Ind- og Udland dertil. Saa rejser Misundelsen sit gustne Ansigt i den Kirkekreds, han tilhører, Landets Politi laaner denne Øren, og paa en Anklage, der er usand fra først til sidst, arresteres Biskop Bast og underkastes en hensynsløs og i visse Henseender absolut angribelig Behandling fra Politiets Side. Derefter tager Anklagemyndighederne fat og opstiller 8 Anklagepunkter, der falder ved Retten, medens det 9. føres igennem ved Hjælp af en bevislig forvansket og urigtig Regnskabs-ekstrakt; den fuldkommen uskyldig Mand dømmes for en Forbrydelse, ingen kan bevise, at han har begaaet, og som han heller ikke har begaaet; man sætter ham i Fængsel, og da han senere kan dokumentere, at Rettergangen mod ham lider af saadanne Mangler, at den i ethvert andet Land vilde være bleven kasseret, kan Domstolene ikke skaffe ham Oprejsning.

Sandelig det danske Samfund har begaaet en Uretfærdighed mod Biskop Bast.

Og her kan ingen komme og tale om res judicata Virkninger om, at Dommen staar og Samfundets Gerning er formel lovlig. For det er en Kendsgerning, at det ikke er godtgjort, at Biskop Bast har forbrugt de Fattiges Penge, og *Kendsgjerninger kan ingen Dom ændre.*

For tyve Aar siden skrev nærværende Forfatter en Bog, der hed: »Naar en Dommer tager fejl«. Det var mig, der tog fejl, og det er en af mit Livs største Oplevelser, at jeg nu har faaet Lov til at skrive en Bog, *hvor det er udelukket, at jeg kan have taget fejl, fordi Kendsgjerningerne ligger aabne og klare for alle.*

Men hvad Biskop Bast er dømt for er der, takket være Domstolenes sværtfattelige Retsprog, ikke et eneste Menneske, der véd. Og ingen faar det nogensinde at vide allerede af den Grund, at ikke én eneste af Dommerne selv har mindste Anelse derom.

Det er Rettergang i Danmark i 1928.

Og Velgørenheden, som Statsadvokaten i sin Tid indtrængende opfordrede til at frelse. Ja, den kan sige, den er vel rejst. For Velgørenhed, der skal øves med dobbelt italiensk Bogholderi og for hver Udgift sikre sig Beviset for, hvad hver Øre er givet ud til, den kan ligesaa gerne straks gaa hjem og lægge sig.

Det vil vare længe, før der i Danmark melder sig en Mand, der tager Biskop Basts Arbejde op. — Det skulde da være Anton Bast selv. — Han har Tro, Mod og Styrke til det !

Anton Bast var en stor Mand i sit Arbejde for sin Tro og sin Kirke, han var ogsaa stor, da han under Angrebet, stolende paa sin Sag, overlod bestaltede Statsorganer at faa Sandheden frem og sin Forsvarer at føre Forsvaret, og han

var stor, da han med hævet Hoved bevidnede sin Uskyld overfor en Dom, der var Uret mod ham og forsmædelig Underkendelse af et langt Livs selvopofrende Arbejde.

Sandelig, Anton Bast er en stor Mand.

Der ligger ikke et Gran af Haan deri, men ingen af alle de andre: Højesteret med Præsident og Dommere, Østre Landsret med do. og do., Politi, Statsadvokat og Justitsministre anser jeg for Mænd, der blot naar Biskop Bast til Skulderen. Det er min ærlige, oprigtige Mening. Jeg er stolt af, at denne Mand har skænket mig sit Venskab og sin Tillid, og jeg er fuldt overbevist om, at om han faar Styrke og Helbred dertil, vil han atter tage sit Arbejde op og vise sin Samtid, hvorledes der skal gøres vel, saa at det kan spores og gavne.

Biskop Bast hører ikke til dem, der forsorent blæser ad sine Medmenneskers Dom, men han bøjer ikke sit Hoved under Uretten, han hører til de lykkelige, der har erhvervet en Rigdom i sin Tro paa en Aabenbaring, som mange af os ikke har forstaaet, det giver ham ikke Selvtillid, men Tillid til den, der leder ham og han har den sande Kristens ydmyge Taalmodighed med sin Lod, uden derfor at ydmyge sig overfor blind Uret. Der vil komme den Dag, da hans Navn igen vil lyde med den gamle Klang, det er ikke sin egen Gerning, han gør, for at bruge hans egne Ord: i Ydmyghed øver han sin Gerning for den ene store, og derfor kan han i Ordets rette Betydning i Stolthed hæve sit Hoved overfor alle de smaa.

Min Sprogbrug er en anden end hans, men jeg føler aligevel noget, der er beslægtet med ham, naar jeg slutter denne Bog med de gamle Ord, der har en Klang i *alles* Øren fra deres Barndom:

Gud velsigne Anton Bast og hans Livsgerning.

BILAG

FORTEGNELSE OVER BILAG:

	Side
1. Dommen	137
2. Skrivelse til Østre Landsret fra Vedel og Rosenkrantz	139
3. Genoptagelsesbegæring underskr. Bast, concip. Rosenkrantz ..	140
4. Følgeskrivelser fra Retten og Statsadvokaten	144
5. Indlæg 1 fra Centralanstalten	144
6. Følgeskr. til ORSgf. Wreschner fra Retten og ORSgf.s Svar..	150
7. 1. Indlæg fra Bast, conciperet Rosenkrantz	150
8. Supplement til dette, conciperet Rosenkrantz	153
9. do. conciperet Ostenfeld	168
10. Følgeskrivelse til Statsadvokaten fra Retten og dennes Svar ..	173
11. Indlæg 2 fra Centralanstalten	174
12. Laub Ostenfelds Svar til Centralanstalten	176
13. Afslutning fra Rosenkrantz	180
14. Landsrettens Afvisningskendelse	189
15. Kæremaal til Højesteret, conciperet Rosenkrantz	190
16. Bilag til Kæremaal, Brev fra Johan Jacobsen	193
17. Indlæg til Højesteret fra Rosenkrantz	196
19. Klagen fra ORSgf. Fabricius	202
20. Anklageskriftet	221
21. Bordereauet	224
22. Bordereauet med de rettede Tal	227

Bilag 1.

Dommen.

Afskrift:

Stempel 1 Krone.

Udskrift
af
Østre Landsrets
Dombog for
Den københavnske Nævningekreds.
Aar 1926, den 19. Marts blev afsagt følgende
Dom
i Sagen Nr. 4/1926:
Anklagemyndigheden
mod
Anton Bast.

Under denne Sag, i hvilken Forundersøgelsen har fundet Sted ved Københavns Byrets 3. Afdeling, tiltales Anton Bast

- 1) for Bedrageri ved i Tidsrummet 1913—23 at have formaaet Almenheden og Centralmissionen til at købe det af ham trykte og udgivne Blad »Fyrtaarnet«, idet han snart gav det Udseende af, at Bladet ikke gav noget Overskud af Betydning, snart at Overskudet anvendtes i velgørende Øjemed, medens det virkelige Forhold var, at Bladet har givet en Fortjeneste, der for Trykningens Vedkommende skønsmæssigt er beregnet til 54,010 Kroner 28 Øre og for Udgivelsens Vedkommende udgør 128,970 Kroner 31 Øre, altsaa ialt en Fortjeneste af ca. 182,980 Kroner 59 Øre, hvoraf den aller-væsentligste Del tilfaldt ham personlig;
- 2) for Bedrageri, subsidiært for svigagtigt Forhold for i Aarene 1918—23 svigagtigt at have formaaet Almenheden til at yde Bidrag til de af ham ledede Virksomheder ved paa de Regnskaber, der findes i »Centralmissionens« Aarsberetninger for 1917—18, 1918—19, 1919—20, 1920—21, 1921—22 og 1922—23 at have givet det Udseende af, at de Beløb, der opførtes som »Understøttelser«, »Juleuddelingen« og »Juleuddeling og Understøttelser i Aarets Løb«, og

som tilsammen udgør ca. 713,000 Kroner, helt eller dog for den væsentligste Dels Vedkommende direkte kom de Fattige til Gode, medens det virkelige Forhold var, at kun ca. 372,000 Kroner er uddelt, medens ca. 341,000 Kroner er medgaaet til forskellige Omkostninger;

- 3) for Bedrageri for i Tiden fra 1. December 1917—1. Oktober 1924 svigagtigt at have tilvendt sig 55,049 Kroner 25 Øre, hvoraf Størstedelen hidrørte fra Bidrag, han havde unddraget Centralmissionen, og Resten hidrørte fra Bidrag, der var sendt ham i velgørende Øjemed, og derefter gennem Kassen »Skjult Nød« disponeret over Beløbet efter eget Forgodtbefindende, saaledes at kun ca. Halvdelen blev anvendt til Uddeling til Trængende, medens Resten gik til Administration, og saaledes, at 3523 Kroner 54 Øre er kommet Tiltalte selv tilgode gennem Bladekspeditionen.

.....

Tiltalte er født den 9. September 1867 og ikke fundet forhen straffet.

Under Domsforhandlingen har Anklagemyndigheden frafaldet Tiltalte forsaavidt angaar de ovenfor under 4—9 anførte Forhold, og Tiltalte vil herefter forsaavidt angaar disse Forhold være at frifinde.

Ved Nævningernes Kendelse er Tiltalte frifundet med Hensyn til de ovenfor under 2 og 3 anførte Forhold, og Tiltalte vil herefter ligeledes for disse Forholds Vedkommende være at frifinde.

Ved Nævningernes Kendelse, som Retten i saa Henseende lægger til Grund, er Tiltalte kendt skyldig i svigagtigt Forhold efter Straffelovens § 257 med Hensyn til det ovenfor under 1 anførte Forhold.

Tiltalte vil herefter være at anse efter Straffelovens § 257 efter Omstændighederne med Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 3 Maaneder.

Thi kendes For Ret:

Tiltalte Anton Bast bør straffes med Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 3 Maaneder.

Sagens Omkostninger, derunder i Salær til den for Tiltalte her for Retten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører M. Wreschner, 6,000 Kroner, udredes med $\frac{1}{6}$ af Tiltalte og $\frac{5}{6}$ af det offentlige.

At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Udskriftens Rigtighed bekræftes.

Østre Landsrets Kontor, den 27. Januar 1927.

B. M. Jensen.

Bilag 2.

Til

ØSTRE LANDSRET.

Ved for Biskop Anton Bast at fremsende vedlagte Begæring, der træder i Stedet for Begæring af 8. September d. A. skal undertegnede tillade os at bemærke følgende:

Biskop Bast er dømt for at have:

1. Er Tiltalte Anton Bast skyldig i Bedrageri efter Straffelovens § 251 eller Analogien af denne Bestemmelse ved i Tidsrummet 1913—23 at have formaaet Almenheden og Centralmissionen til at købe det af ham trykte og udgivne Blad »Fyrtaarnet«, idet han snart gav det Udseende af, at Bladet ikke gav noget Overskud af Betydning, snart at Overskudet anvendtes i velgørende Øjemed, medens det virkelig Forhold var, at Bladet har givet en Fortjeneste, der for Trykningens Vedkommende skønsmæssigt er beregnet til 54,010 Kr. 28 Øre, og for Udgivelsens Vedkommende udgør 128,970 Kr. 31 Øre, altsaa ialt en Fortjeneste af ca. 182,980 Kr. 50 Øre, hvoraf den allervæsentligste Del tilfaldt ham personlig?

Forudsætningen for hans Straffeansvar og for den afsagte Dom er:

1. at hans Udsagn om Foretagendets Vanskeligheder er usandfærdige.
2. at Udbyttet ikke anvendtes til Velgørenhed, men tilfaldt ham personlig.

Ved det fremlagte forekommer der os fremskaffet nye Oplysninger, d. v. s. Oplysninger, der uagtet deres afgørende Betydning for Sagen paa Grund af dennes Omfang og særlige Karakter som Regnskabssag ikke af Defensionen er bleven forelagt paa en saa klar Maade, at de har kunnet lægges til Grund for Domsafsigelsen, der efter vor Formening i saa Fald maatte have været Frifindelse.

Men mere vigtigt forekommer det os, hvad vi her tillader os at udtale, at Retsplejelovens § 977 til enhver Tid aabner Adgang til at redressere en begaaet Fejl. Det vilde være en med vor Tids Udvikling lidet stemmende Formalisme at hævde, at Dommere ikke kan tage fejl, selvfølgelig kan Dommere fejle, som alle Mennesker.

Biskop Bast har øvet en storstilet Godgørenhed med Midler indkomne ved »Fyrtaarnet« og »Fyrtaarnet« har i eminent Grad tjent hans Godgørenhedsarbejde. Overfor de fremlagte Oplysninger lader Dommens Fejlslutninger sig ikke opretholde.

Det er almindelig bekendt, at den afsagte Dom af Hensyn til Biskop Basts Stilling i den methodistiske Verdensinstitution vil blive forelagt et Forum, der ganske vist ikke har mindste Forbindelse med vort Lands Domstole, men repræsenterer en betydelig Aandsmagt i Verden.

Vi kan hæve os over saadanne udenlandske Domstole, naar vi er sikre paa vore afsagte Dommers Rigtighed —, men vi kan ikke — forekommer det i det mindste os undertegnede — af formelle Grunde afvise en Begæring eller undlade en Undersøgelse, der ikke mindst af det nævnte Hensyn udnytter enhver Mulighed til en udtømmende Behandling af *alle* Sagens Momenter.

Hadde de af os fremsendte Oplysninger foreligget for Nævningetinget, er det vor Overbevisning, at Biskop Bast vilde være bleven fri-funden.

København, d. 19. September 1927.

Ærbødigst

Palle Rosenkrantz,
Overretssagfører.

H. Vedel,
Raadsformand,
fhv. Departementchef.

Bilag 3.

Genoptagelsesbegæring.

Til

ØSTRE LANDSRET.

Ved ærbødigst at fremsende:

1. A. Afskrift af Artikler i Fyrtaarnet i Tiden 1913—23.
- B. Ekstrakt benyttet under Domsafsigelsen i Sagen.
- C. Centralanstaltens Beretning om Trykkeriet specielt Side 7 i denne.

skal jeg tillade mig at fremsætte følgende *nye* Oplysninger:

Naar jeg er kendt skyldig i usandfærdigt at have bibragt Publikum den Anskuelse, at Bladet Fyrtaarnet gav Underskud, mens det formentlig gav Overskud, støttes dette paa Bilag B. Kolonne 3, der viser et Overskud paa ca. 2,000 Kr. Ved at sammenholde Bil. B. paa det citerede Sted med Bil. C. (ligeledes det citerede Sted pag. 7) vil det fremgaa:

at det virkelige Forhold er dette: Naar min Økonomi ses i Sammenhæng med, at jeg igennem Aarene 1913—19 havde et betydeligt Underskud (ca. 34,000, se Centralanstaltens Beretning Side 7). Naar praktiske og forretningskyndige Mennesker ser paa dette Spørgsmaal i Sammenhæng, vil enhver forstaa, at det saakaldte Overskud selvfølgelig gik af paa Underskudet og først bragte dette ud af Verden i Regnskabsaaret 1919—20.

Det turde være saa indlysende, at det ikke kan modsiges, at jeg, naar jeg i Artiklerne talte om Vanskelighederne dermed, har tænkt paa min samlede Økonomi, altsaa baade Blad og Trykkeri, hvad iøvrigt Statsadvokaten ogsaa gjorde i sin Tale og i Spørgsmaalene til Nævningene, jfr. ogsaa, at Artiklen i 1919, der talte om Underskud, blev skrevet af mig paa Foranledning af et Brev fra Trykkeriet, hvori omtaltes de store Prisstigninger.

Naar jeg i de nævnte Artikler har udtalt mig med, at jeg havde Vanskeligheder økonomisk, maa jeg altsaa hævde, at dette var fuldkommen overensstemmende med Sandheden.

Jeg føjer udtrykkelig til, at Fejltagelsen i Kendelsen skyldes, at man ikke har været opmærksom paa, at Ekstrakten, Bil. B. er en Opstilling af Kasseposter, der ikke muliggør nogen Statusoversigt.

Efter Artiklen 1919 har jeg overhovedet ikke talt om Tab eller Underskud paa Bladet. En Gennemgang af Bil. A. vil vise dette, og Vidnet Pastor Gaardes Udtalelser, der omfatter Tiden 1916—19, da han var i København som Forretningsfører for Centralmissionen, vil ikke kunne anvendes til at naa andet Resultat.

Havde disse under 1. anførte Oplysninger foreligget klart for Nævningerne, vilde de ikke kunne have kendt mig skyldig i »at give det Udseende af, at Bladet ikke gav noget Overskud af Betydning«, der var jo faktisk Underskud.

2. Spørgsmaalet er, om hvorvidt jeg har haft Penge til Velgørenhed, og dette kan med Rette kun afgøres paa en Maade, nemlig ved at opgøre, hvad der har været min lovlige Indtægt og hvad der har været mine private Udgifter. Forskellen mellem disse havde jeg jo til fri Disposition. En saadan Opgørelse har Anklagen ikke foretaget. — Jeg er aldeles overbevist om, at hvis saadan Opgørelse bliver foretaget paa en sand og forretningsmæssig Maade, da vil man komme til det Resultat, at alting er gaet ganske naturligt og rigtigt til, og at der slet ikke er og kan være Tale om nogen Svindel eller Urigtighed fra min Side.

D. Jeg fremlægger Specifikation af Kolonne 13 og 14, der bedes sammenholdt med det under 1. Bil. B. fremlagte.

I Bil. B. er Kasseposterne opstillede i 18 forskellige Kolonner. Ekstrakten blev først fremlagt paa Nævningetinget og saaledes, at det vilde være mig eller min Forsvarer umuligt at sammenholde den med den Labyrint af Tal, hvoraf den var et Uddrag. Vi modtog den derfor, da Tallene var os bekendte og rigtige, som den forelaa.

Blot bliver det nødvendigt at foretage en Ændring i Opstillingen for at naa til det samlede Beløb, der i det paagældende Tidspunkt har været min Indtægt og Udgift. Alle mine Indtægter gik jo — netop fordi Pengene tilhørte mig — i den samme Kasse.

Opstillingen bliver da følgende:

Kolonne 1: Privat Indtægt	Kr. 232,171.00	
— 3: 55 pCt. (Aksidencer) af Kr. 192,391.00	— 56,000.00	
— 5: Privat Indtægt	— 19,198.00	
— 7: — —	— 60,235.00	
c—e:	— 89,092.00	
f:	— 2,850.00	
h:	— 4,294.00	
		<hr/>
		Kr. 463,840.00
Kolonne 12:	Kr. 480,734.00	
Difference:		Kr. 16,894.00
		<hr/>
	Kr. 480,734.00	Kr. 480,734.00

Dette Beløb udlignes ved den Skat, jeg i Aarenes Løb har maattet betale af de Beløb, som Anklagen angaar.

Naar der tages i Betragtning det Beløb: Kr. 20,000.00 som Statsadvokaten anslog til Redaktion, og man herfra drager de private Beløb fra Kolonne 13 og 14, henholdsvis Kr. 2,076.00 og Kr. 5,615.00 — 7,691.00

bliver et Overskud til Velgørenhed af Kr. 12,309.00

Bilag D er en Specifikation over Kolonne 14, hvilken jeg fik Adgang til under Kirkeretten i Haag.

Af denne Specifikation fremgaar, at der paa Kolonne 14 kun findes ganske enkelte Poster til Beløb af ialt Kr. 5,615.00, som kan siges til dels at vedrøre mig privat, medens alle de øvrige Beløb, altsaa tilsammen ca. Kr. 74,529.00 er anvendt af mig i mit kirkelige og filantropiske Arbejde, som Biskop og som Leder af Centralmissionen. Saa at det er ganske urigtigt, naar Beløbene er regnede som privat Forbrug for mig. Af disse 74,000 Kr. er de 23,000 Kr. et Beløb opført i Kolonne 6, der skulde anvendes til Velgørenhed. Resten 50,000 Kr. er altsaa et dokumenteret Beløb af Indtægter af Fyrtaarnet og Trykkeriet, der er anvendt til Velgørenhed, hvorved den inkriminerede Strafskyld positivt ned sættes med 50,000 Kr.

Den Uklarhed, der var i Nævningetinget med Hensyn til Kolonne 14, er saaledes ganske ugrundet og det er hermed oplyst, at det var ganske urigtigt, naar Anklagen fra den formodede Uklarhed i Kolonne 14 argumenterede til, at man saa heller ikke kunde tro paa, hvad jeg iøvrigt sagde om min Velgørenhed.

Ved Besigtigelse af Specifikationen af Kolonne 13 ses det, at der er nogle ganske enkelte Poster til et rent forsvindende Beløb (Kr. 2,076,00),

som er udbetalt til min afdøde Hustru, hvilke Beløb altsaa ikke hører hjemme i denne Kolonne.

Jeg beder bemærke, at disse Poster til min afdøde Hustru er anført ved Navn, medens de andre Poster paa Listen er anført uden Navn.

Hvad de her opførte Beløb iøvrigt angaar, henviser jeg til mit Bil. D.

Hvis det havde drejet sig om Midler, der ikke tilhørte mig, vilde man maaske have været berettiget til at kræve en Kvittering med Specifikation for hver Post, men da det, som af Retsformanden udtrykkelig udtalt, drejede sig om mine egne Penge, vil man overfor en saadan Specifikation — i Særdeleshed, naar alle mine personlige Udgifter er gennemgaaede og posterede, Bil. B, Kolonne 12, — ikke kunne bestride, at det Beløb paa Kolonne 13, Kr. 149,739.00 er anvendt til Velgørenhed: Det vil sige den ukontrollerede bevislig betydelige Velgørenhed, som jeg personlig udøver, sideordnet med min Virksomhed i Centralmissionen, indenfor denne Institutions vedtægtsmæssige Kontrol.

Kun ved at hævde, at jeg ikke har udøvet den Velgørenhed vil man kunne finde Støtte for den fremsatte Formodning, der motiverer Kendelsens Ord: at Overskudet væsentlig tilfaldt mig selv.

Overfor et uklart Totalbeløb kan denne Formodning maaske hævdes, men overfor min nye Oplysning Bil. D, *kan* den ikke opretholdes og vilde kunne motiveres ved Vidnesbyrd fra Hundreder, der har modtaget Støtte af mig.

Jeg mener herved at have paavist, at selvom man følger Statsadvokatens Procedure og forlanger, at alle Indtægter af Bladet Fyrtaarnet gennem Bladekspedition og Trykkeri skal anvendes til Velgørenhed, *saa er dette ogsaa virkelig sket*, idet jeg, som det fremgaar af ovenstaaende Opstilling (ogsaa efter Statsadvokatens Mening) har haft tilstrækkelig lovlige Indtægter, som ikke hidrører fra Blad eller Trykkeri til Dækning af mine private Udgifter, og endda haft de ovenfor førte Kr. 12,309.00 til Velgørenhed udover de i Kolonne 13 og 14 anførte Beløb. Jeg behøver derfor ikke en Gang at henvide til, at jeg ved »Fyrtaarnet« og dets Agitation har tilført Centralmissionens Velgørenhed — 2½ Million Kroner — der ikke er gaaet gennem min Kasse, men som vittelig for alle og som i meget væsentlig Grad skyldes Fyrtaarnet og dets Købere.

Hermed overgiver jeg Sagen til den høje Ret i Haab om, at min Sag maa blive genoptaget og jeg blive pure frifunden, med Begæring om fornyet Behandling i H. t. Retsplejelovens § 977.

København, d. 19. September 1927.

Ærbødigst

Anton Bast.

Bilag 4.

Genoptagelsesbegæring sendes til Statsadvokaten af Østre Landsret, denne svarer at der intet nyt er i Sagen og fremsender Indlæg fra Centralanstalten og flg. Skrivelser:

Tilbagesendes idet Skrivelsen af D. D. fra Centralanstalten for Revision vedlægges og idet det bemærkes, at det fra Domfældtes Side nu fremkomne paa alle væsentlige Punkter kun er en Gentagelse af, hvad han tidligere har anført, saaledes, at det ikke kan give nogen Anledning til yderligere Udtalelser fra min Side.

Statsadvokaten for København,

den 19. December 1927.

Poul Gammeltoft.

*Bilag 5.**Centralanstaltens Svar.*

Afskrift:

CENTRALANSTALTEN
for
Revision og Driftsorganisation.

Til

Statsadvokaten for København,
her steds.

Journal Nr. 8772.

Sag: Anton Bast:

I Anledning af den højtærede Statsadvokats Skrivelse af 24. September d. A. med Anmodning om en Udtalelse med Hensyn til Indholdet af Anton Bast's Begæring af 19. September 1927 til Østre Landsret om Genoptagelse af den under 19. Marts 1926 paadømte Sag, skal vi tillade os i Almindelighed at henvise til vore Revisionsberetninger af 11. Maj 1925, som paa Foranledning af Defensoratet er gennemgaaet af statsautoriseret Revisor, Herr C. Jespersen, der afgav sin Beretning den 20. August 1925.

Med Hensyn til det i Genoptagelsesbegæringen af 24. f. M nævnte *Bilag B.* — »sammenrænget Ekstrakt af Kasseregnskab for Anton Bast's Indtægter og Udgifter for Aarene 1913—1924« — skal vi særlig henvise til, at dette Bilag er en Opstilling, der er udarbejdet paa Grundlag

af vor Beretning Nr. 13, og at Bilaget under Retsforhandlingerne i Marts 1926 sammen med os blev gennemgaaet af Revisor Jespersen, uden at denne under Sagens Behandling fremkom med Indvendinger derimod, hvad Bilaget iøvrigt heller ikke kunde give Anledning til, da det kun udviser de Tal, som detailleret er dokumenteret i vore Beretninger.

Naar det yderligere i Genoptagelsesbegæringen fremhæves, at *Bilaget D.* er nye Oplysninger, som først er kommen Anton Bast i Hænde under Kirkeretten i Haag i 1927, er dette urigtigt, da Bilag D. simpelthen er en Udskrift af Specifikationerne til vor Beretning Nr. 13. —

Vi skal derfor oplyse, at de nu fremsendte Bilag B., C. og D. *ikke* indeholder noget som helst Nyt — alt har været fremlagt i Sagen i 1925 og inden Domsforhandlingerne i 1926.

Til de enkelte Punkter i Genoptagelsesbegæringen skal vi bemærke:

Punkt 1.

Naar det i Genoptagelsesbegæringen paastaas, at Bogtrykkeri- og Bladekspedition — set under eet — gav Underskud i Aarene 1913—1919, er en saadan Paastand urigtig, da det faktiske Forhold er dette, at der i Tidsrummet fra 1913 og *indtil 31. Januar 1919* (d. v. s. Regnskabsaarene 1913—1918) i *Bogtrykkeriet og Bladekspeditionen »Fyrtaarnet«* tilsammen er indtjent ialt Kr. 42,155.90. — Vi fremhæver særligt, at der naturligvis er taget Hensyn til Trykkeriets Underskud i 1913—1915, som er fradraget i det indtjente Beløb, *forinden* Netto-Overskudet Kr. 42,155,90 fremkommer.

Vi finder Anledning til at oplyse, at vi i vor Beretning Nr. 2 har foretaget efterfølgende Opgørelse over Trykkeriets Underskud i Aarene 1913—1915 (ikke 1913—1919) som Anton Bast anfører i Begæringen, pag. 1.) og over Overskudet i alle de efterfølgende Aar.

Det fremgaar heraf, at

Bogtrykkeriet

1913—1914 havde et <i>Underskud</i> paa	Kr.	6,064.25
1914—1' H. 1916	—	— 28,274.57

Kr. 34,338,62

og i 1916—1917 havde et <i>Overskud</i> paa Kr.	4,613,70
1917—1918	— — 11,347.73
1918—1919 (pr. 1/2—19)	— — 17,318.74
1919—1920	— — 33,795.90
1920—1921	— — 24,703.88

Transport .. Kr. 91,779.95

		Transport ..	Kr.	91,779.95
i Resten af 1921	—	—	7,580.89
1922	—	—	17,060.08
1923	—	—	15,691.34
				<hr/>
			Kr.	132,112.26
Naar man trækker de første Aars Underskud ..	—		—	34,338.62
				<hr/>
fremkommer Bogtrykkeriets Totalfortjeneste i 1913—23			Kr.	97,773.64

Af vor Beretning Nr. 3 sammenholdt med Revisor Jespersens Beretning Pag. 107—108 fremgaar

Fortjeneste paa Bladekspeditionen »Fyrtaarnet« saaledes

i 1913	Kr.	2,362.03	
1914	—	4,587.22	
1915	—	3,947.06	
1916	—	5,642.64	
1917	—	12,897.76	
1918	—	13,777.64	
i 1913—1918 ialt			Kr. 43,214.35
i 1919	Kr.	13,443.74	
1920	—	21,387.71	
1921	—	15,763.17	
1922	—	14,975.11	
1923	—	20,186.23	— 85,755.96
				<hr/>
		Ialt:	Kr.	128,970.31
				<hr/>

Naar man sammenholder disse Tal fra Trykkeriet og Bladekspeditionen viser det sig, at

Anton Bast pr. 1. Februar 1919 (altsaa ca. 6 Maaneder førend de i Bilag A. paaberaabte Artikler fremkom i »Fyrtaarnet«)

i Bladekspeditionen havde indtjent	Kr.	43,214.35
og i Bogtrykkeriet havde indtjent	Kr.	33,280.17
÷ Tabet fra 1913—1915	—	34,338.62 ÷ — 1,058.45
			<hr/>
eller ialt en samlet Fortjeneste paa	Kr.	42,155.90
			<hr/>

Paa Grundlag af vor Beretning Nr. 2, Pag 7—8 samt de til denne Beretning henhørende Bilag II og IV kan man ligeledes opgøre

Trykkeriets Fortjeneste ved Trykningen af Bladet »Fyrtaarnet«:

En saadan Opgørelse giver til Resultat, at der i Trykkeriet i 1913—31. Jan. 1919 ved Trykningen af Bladet »Fyrtaarnet« er *indtjent* Kr. 4,583.04 medens der paa Trykkeriets øvrige Leverancer er *tabt* — 5,641.49

hvilket modsvarer det regnskabsmæssige Underskud paa ialt Kr. 1,058.45

Det fremgaar heraf, at selv om Trykkeriets Status udviser et mindre Overskud (skal være Underskud.) pr. 1. Febr. 1919 d. v. s. paa et Tidspunkt, hvor der er taget Hensyn til tidligere Aars Tab) saa skyldes dette i hvert Fald ikke Tab ved Trykningen af Bladet »Fyrtaarnet«, og under alle Omstændigheder har der samtidig været et betydeligt Overskud i Bladekspeditionen, eller som allerede omtalt, et samlet Overskud paa Kr. 42,155.90.

Saafernt man efter det her fremførte betragter Bilag B., vil det ses, at dette Bilag netop giver et Billede af Forholdene, som de virkelig var, idet Kolonne Nr. 17.s Totalsum Kr. 35,016.51 omtrent modsvarer Trykkeriets Driftsunderskud for Regnskabsaarene 1913—1915, medens Kolonne Nr. 3 viser, at Trykkeriet, som gav Overskud fra 1916, ogsaa fra dette Aar kan foretage Udbetalinger til Anton Bast's Privatkasse. — I denne Forbindelse maa det yderligere tages i Betragtning, at Trykkeriets samlede Driftskapital (Kolonne 17) er skaffet ved Laan hos de kirkelige Myndigheder samt hos en Ven af Afholdssagen (Frøken Prior).

Med Hensyn til Bemærkningen om, at Bilag B. er en Opstilling af Kasseposter, der ikke muliggør nogen Statusoversigt, skal vi henvisse til vor Beretning Nr. 13 med de dertil hørende Bilag, hvor der forefindes detaillerede Opgørelser for hvert enkelt Aar, ligesom vi skal oplyse, at Bilag B., som ganske rigtigt er en Opstilling af Kasseposter, dog ogsaa kan benyttes som en Statusoversigt pr. December 1924. — Paa dette Tidspunkt var Anton Bast's udækkede Gæld Kr. 91,942.93 (jfr. Bilag B. Opgørelsen yderst tilhøjre Gældsposterne c), d), e) og f). —

Vi skal derefter gaa over til

Punkt 2.

Naar det anføres, at der ikke er foretaget en Opgørelse af Forholdet imellem den lovlige Indtægt og de private Udgifter, skal vi først og fremmest bemærke, at det ikke var vor Opgave paa Sagens daværende Standpunkt at tage Stilling til, hvorvidt Indtægter paa Bladet »Fyrtaarnet« var lovlige eller ej. — Dernæst maa vi henvisse til Bilag B., der netop viser samtlige Indtægter og Udgifter, der har passeret Anton Bast's Privatkasse, og som tillige viser, at Indtægten fra »Fyrtaarnet« var et ganske nødvendigt Led i hele Anton Bast's Privatøkonomi, hvor

denne Indtægt slet ikke kunde undværes, saafremt de konstaterede Privatudgifter skulde afholdes.

Idet vi iøvrigt henviser til, at netop Indtægten fra Bladekspeditionen og tildels ogsaa fra Trykkeriet er gaaet direkte ind i Anton Bast's Privatkasse, hvor denne Fortjeneste er brugt til Dækning af hans private Udgifter, skal vi oplyse, at den af Anton Bast i Begæringens Pag. 3 foretagne Opgørelse i hvert Fald er ganske urigtig.

Til Bestridelse af de rent private Udgifter

(Kolonne 12) Kr. 480,734.28

havde Anton Bast følgende lovlige Indtægter:

Kolonne 1. Embedsindtægter Kr. 232,171.91

— 3. Fortjeneste paa Akcidenser er opgjort i vore Beregninger Nr. 2 og 16, og udgør 44,8 pCt. af Driftsresultatet — 43,763.36

— 5. Godtgørelse for Rejseudgifter etc. kan ikke medtages som lovlig Indtægt, eftersom de modsvarende Udgifter til Rejser ikke er meregnet i Kolonne 12 — 0.00

Gældsposterne c), d) og e)

Kr. 89,092.86 kan heller ikke medregnes som lovlig Indtægt. En Gennemlæsning af de anførte Beløb (der hovedsagelig hidrører fra Metodist-samfundet og er sendt Anton Bast til særlige Formaal) viser, at der langtfra kan tales om nogen lovlig Gældsstiftelse, men tverimod om Forbrug af betroede Midler.

Som lovlig Indtægt vil vi medregne:

Laanet fra A. — 5,000.00

Gælden til Sagf. Wenzel — 2,850.07 — 302,983.81

De rent private Udgifter har saaledes oversteget de lovlige Indtægter med Kr. 177,750.47

som paa det nærmeste modsvarer det paadømte Beløb.. Kr. 182,980.59

Resten af det i Begæringens Pag. 3 foretagne Regnestykke kan vi ikke følge, men skal henvise til, at vi i Januar 1925 henvendte os til Anton Bast's Privatsekretær, Frøken Schou, for at faa Forklaring paa forskellige Spørgsmaal, men da hun gav usandfærdige Svar paa vore Prøvespørgsmaal, maatte vi til Kolonne 14 henføre saadanne Beløb, som vi paa det Tidspunkt ikke afgjort kunde henvføre til de private Udgifter.

Som særlig fremhævet i vore Beretninger var det vor Hensigt senere at foretage en Omgruppering, saafremt det eventuelt maatte vise sig paakrævet, men dette viste sig unødvendigt, da der kun var Tale om at overføre nogle faa Tusinde Kroner fra Kolonne 14 til Kolonne 2 og foretage en Modregning imellem Kolonne 6 og Kolonne 14. — Iøvrigt er Kolonne 14 holdt helt udenfor Totalsummen af de private Udgifter, idet Kolonne 14 ikke er medregnet i Kolonne 12. —

Naar Anton Bast nu særligt anfører, at han har betalt Skat af de Beløb, som Anklagen angaar, er dette urigtigt, da han slet ikke som skattepligtig Indkomst har medregnet Indtægten ved Bladekspeditionen indtil 1919 incl., men har skjult hele denne Indtægt for Skattevæsenet.

I vor Beretning Nr. 15 har vi paa Grundlag af Sagens Dokumenter redegjort for, at Kolonne 13, (»Beløb, som Anton Bast har hævet kontant uden Angivelse af, hvortil de er anvendt«) *ikke* har været anvendt til Velgørenhed, og naar det nu fra Anton Bast's Side paastaas, at han af de i Kolonne 14 opførte Beløb har anvendt Kr. 50,000.00 til »sit kirkelige og filantropiske Arbejds« skal vi oplyse, at Sagens Dokumenter ikke indeholder nogen Støtte for denne nye Paastand. Det ganske afgørende Spørgsmaal om den ukontrollerede bevislig betydelige Velgørenhed, som Anton Bast *personlig* udøvede er naturligvis nøje blevet undersøgt ikke alene af os, men ogsaa af Revisor Jespersen, men efter alt, hvad der hidtil er oplyst i Sagen, foreligger der intet som helst, der antyder nogen *privat* Velgørenhed fra Anton Bast's Side.

Iøvrigt kan vi oplyse, at der under Sagens Gennemgang af Revisor Jespersen fra Defensoratets Side blev forsøgt at skaffe Bevis for privat Velgørenhed, men den fremskaffede Fortegnelse over Personer, der mente sig understøttet af Anton Bast personlig, kunde ikke staa for en nærmere Undersøgelse, da det viste sig, at de allerfleste af de paa Fortegnelsen anførte Personer med Navn og Beløb fandtes indført baade i vore Revisionsberetninger og i de forskellige Kassebøger, som Anton Bast holdt udenfor Centralmissionens officielle Regnskab, skønt Midlerne for Størstedelens Vedkommende var bestemt for Centralmissionen.

Vi kan efter denne Redegørelse udtale, at de af Anton Bast i Genoptagelsesbegæringen foretagne Opstillinger fra et Revisionsstandpunkt maa karakteriseres som aabenbart urigtige og overfor det foreliggende Revisionsmateriale som ganske uholdbare, ligesom der i de nu fremlagte

Bilag ikke findes noget som helst Nyt, der ikke allerede foreligger oplyst i Sagens Dokumenter.

De fremsendte Dokumenter returneres vedlagt.

København, den 25. Oktober 1927.

Centralanstalten
for Revision og Driftsorganisation
Helge Andersen.
Statsautoriseret Revisor.

Tallene er her hele Tiden afrundede.

Bilag 6.

Følgeskrivelser i Genoptagelsessagen.

Østre Landsret sender Sagen til ORSagfører Wreschner, der stiller Biskoppen den og derefter sender den tilbage til Østre Landsret med Bilag og flg. Erklæring:

Tilbagesendes Østre Landsrets første Afdeling under Henvisning til medfølgende Skrivelse af 5. ds. fra Biskop Bast og fra Overretssagfører Palle Rosenkrantz og Raadsformand H. Vedel tilligemed de deri paaberaabte Bilag til hvilke Skrivelser jeg ganske kan henholde mig.

København, d. 8. December 1927.

M. Wreschner.

Bilag 7.

Første Indlæg.

Til

ØSTRE LANDSRET.

Efter at min Defensor har ønsket min Erklæring i Anledning af det vedrørende Optagelsesbegæringen fremkomne, skal jeg tillade mig følgende:

Af Statsadvokatens korte Erklæring og de vedlagte Udtalelser fra Revisionsinstituttet har jeg med Beklagelse set, at de paagældende ikke har forstaaet de af mig fremsatte *nye* Oplysninger i Sagen, og jeg nødes derfor til noget udførligere at udtale mig om de berørte *to Hovedpunkter*, idet jeg dog bestræber mig for i denne for min Fremtid afgørende Sag at fatte mig i den størst mulige Korthed, og idet jeg

beder den ærede Ret gennemlæse mine fremlagte Bilag, der selvfølgelig er det bærende i Sagen.

I Revisionens Indlæg pag. 1. 2. Stk. udtales det, *at der ikke fra Defensionens Side er indvendt noget mod Bilag 8.* Min Ansøgning om Genoptagelse støtter sig ogsaa udtrykkelig paa, at jeg, med hvem dette Aktstykke ikke, inden Sagen optoges, har været drøftet, allerede af den Grund ingen Lejlighed har haft til at fremkomme med de Oplysninger, der om de havde foreligget for Nævningerne, vilde have ændret Udfaldet i min Favør. Netop herpaa hviler for en væsentlig Del min Genoptagelsesbegæring og min Modpart maa følgelig erkende, at disse Oplysninger er nye.

Jeg er dømt for Velgørenheds Svindel, for at have løjet mig Købere til paa mit Blad »Fyrtaarnet« ved:

1. At sige, at det ikke gav Underskud af Betydning (nemlig i Artiklerne 1916, 1918, 1919), uagtet det gav et regelmæssigt konstrueret Overskud, der i Februar 1919 angives at være 42,155 Kr. 90 Øre.
2. At have angivet — uden at det iøvrigt er sagt hvor og naar — at Overskudet af Bladet gik til Velgørenhed, medens ca. 182,000 Kr. væsentlig er tilfaldet mig personlig.

Som Svindler er jeg ved Dom berøvet min borgerlige Ære og udelukket fra at virke i mit høje kirkelige Kald. Og saa er det jeg nu hævder:

- ad 1. At mit Blad og jeg faktisk i Tiden til 1920 havde et reelt *Underskud*, at Tallet: 42,155.90 Kr. et formelt Tal, hører hjemme i et Bogholderiregnskab, der opstilles 6 Aar senere og at Centralmissionen og ikke jeg var Sælger af Bladet til Almenheden.
- ad 2. At af op imod 200,000 Kr. i den Aarrække, hvorom her er Tale, af mig er udgivet, uden at det for de 150,000 Kr.s Vedkommende kan paavises, at de er udgivne til mit personlige Brug, medens det for 50,000 Kr.s Vedkommende direkte kan paavises, at de er udgivne til angivne Formaal og der foreligger talrige Vidnesbyrd om, at jeg har øvet en udstrakt Velgørenhed, hvorhos jeg positivt afbeviser Anklagens af Nævningerne aabenbart accepterede Paastand, at jeg ingen Midler havde til Raadighed for Velgørenhedens Brug.

Punkt 1.

Min Modpart erkender, at ved Aaret 1916 stod Foretagendet med et Underskud af Kr. 34,358.62 (se Revisionsindlægget pag. 2). I Aarene fra 1897 til 1917 altsaa i tyve Aar har jeg ejet »Fyrtaarnet« og drevet det. Jeg vil ikke tro, at man beskylder mig for i 1916 pludselig at have faaet Øjnene op for, at her var et Svindelobjekt og med dette for Øje at have skrevet Artiklen i 1916.

Vi kan rolig lade Tallene i Kolonne 2 og 3 for Tiden før 1917 være helt udenfor og begynde med Aar 1917. Blot at det erindres, at Kasse-regnskabet for 1917 viser mere udgivet end taget ind.

i 1913 17,000 Kr.

i 1914 14,000 —

i 1915 6,000 —

i 1916 2,000 —, hvad der kan ses ved at trække Kolonne 8 fra 18 for de paagældende Aar.

Altsaa en stadig Kamp for at skaffe mig de Penge, jeg maatte og skulde bruge i min Livsvirksomhed.

Før 1917 betød Foretagendet kun Tab og Udgifter for mig personlig, — for Centralmissionen var det et Middel til mægtige Indtægter og i 1916 indsamlede jeg 105,000 Kr. (jfr. Bil. H.) gennem Bladet, uden at det kostede Missionen en Øre.

Læser man Artiklen af 1919, vil man se, at hele Over- eller Underskudsbetragtningen i Centralanstaltens Svar er urigtigt.

Der staar ikke et Ord i Artiklen om Status. Der staar: »Denne Stigning bringer *vort Budget* i Fare« og »Saadan som Forholdene nu er, gaar *det* jo med Underskud o. s. v. —

Betydningen vil man forstaa, naar man husker, at det er urigtigt, at Underskudet for 1916 var indtjent i 1919. Underskudet, d. v. s. Gælden fra 1916 eksisterede ganske ubetalt, og det, der var sket, var, at man for overhovedet at holde Trykkeriet i Gang havde maatte købe nye Maskiner og nyt Materiel, og dette Materiel, som jeg ikke kunde laane 3000 Kr. paa senere, fordi det var gammelt Jern, det kan naturligvis nok statusmæssigt optages til en eller anden Værdi, men for mit Budget var denne nødtvungne »Opsparing« en nødvendig Udgift, som var ved at faa mig til at segne, og at det kun var et Bruttooverskud til Vedligeholdelse af det i 6 Aar forsømte Materiel, og ikke et Nettooverskud til Udbytte eller Afbetaling af et Underskud ses af Ekstrakten, der netop oplyser, at jeg aldrig har oppebaaret Beløbene.

Naar man derfor husker:

1. Underskudet paa de 35,000 Kr. var ubetalt.
2. Udgifterne til Nyanskaffelser i Trykkeriet er ogsaa en byrdefuld Udgift.
3. Afdragene paa de paa Afbetaling købte Maskiner skulde ogsaa skaffes, da de ellers blev hentet af Fogeden.
4. Ved at sammentælle Kolonne 2 og 3 med Kolonne 13 og 14, blot til 18 incl., viser det sig, at foruden alt det andet var mit Underskud steget med 7000 Kr. paa disse 2 Konti (Velgørenhed).
5. Jeg stod og var fuldstændig blank for Penge, se Frk. Schous Erklæring, idet Centralmissionen baade i 1918 og 1919 ikke kunde skaffe de skyldige Beløb til Bladet. —

Og naar man saa endelig husker: —

6. At der fuldstændig er glemt Rente af Gælden 7 à 8000 Kr. til 18 incl. saaledes at det samlede statusmæssige Underskud, ovennævnte Post 5 iberegnet, var ca. 15,000 Kr., er der saa nogen, der vil

paastaa, at jeg har løjet eller blot ikke sagt den fulde Sandhed, naar jeg skrev om, at nu gik det helt galt, naar jeg ved en Prisforhøjelse paa 30 pCt. skulde skaffe yderligere Penge.

Jeg kæmpede en haard Kamp hver Uge for at skaffe Penge til Trykkeriet og levede i stadig Angst for, at det skulde blive mig umuligt at udgive Bladet.

Det er tragikomisk, at selv mine Venner har gyst over min »Ødselhed«, set noget kriminelt deri og frygtet for, at man vilde dømme og straffe mig derfor, — med det Resultat, at Nævningerne, der aldrig kunde have dømt mig for at bruge løs af mine egne Penge, dømte mig for at have løjet, fordi jeg i 1916—1919 havde sagt, jeg gik uden Overskud, — jeg der aldrig havde en Øre i Kassen, naar jeg havde Brug for den! I 1920 eftergav man mig det amerikanske Laan 8000 Kr., jeg skænkede det straks til Kirkens Bogforretning, sammen med en testamentarisk Gave paa 10,000 Kr. til Centralmissionen. Heller ikke disse 18,000 Kr. findes paa Bilag B. — Men tyder min Adfærd paa en Mand, der pønser paa at lave Velgørenhedssvindler med et lille Blad som »Fyrtaarnet«?

Jeg havde et Underskud ved Udgangen af 1916, jeg vidste, at der idelig stillede Krav til min Kasse, og at jeg maatte laane af Venner og Bekendte for at betale disse Krav. Men jeg vidste ogsaa, at Pengene kom ind, naar der var Brug for dem.

Jeg beder her udtrykkelig bemærket, at jeg aldrig har forestaaet Salget af Løsnumre af »Fyrtaarnet«. Jeg henviser her til Erklæring af Pastor Johansen, Bilag E. b. og fra mine Medarbejdere, Bilag E. c., samt til den af Pastor Gaarde førte Protokol, Bilag F. a. og b., der tydelig udviser, at Centralmissionen under Pastor Gaardes Ansvar som Generalsekretær til $\frac{3}{7}$ 1919 besørgede alt Salg af Bladet til alle andre end de faste Abonnenter, der fik Bladet tilsendt fra Trykkeriet.

Forretningsgangen var den, at Frk. Schou leverede Bladene til Centralmissionen, modtog Pengene for dem og betalte Regningerne i Trykkeriet. Abonnementsindtægten og Differencer mellem Centralmissionens Indbetalinger og Regningerne gik i større eller mindre Poster ind i min private Kasse, uden at en særlig Hovedkonto over disse Indtægter, der indgik højst uregelmæssigt, var ført.

Jeg henviser til Bilag G, a og b, der viser, at netop da jeg skrev Artiklerne i 1918 og 1919, var jeg i den største Forlegenhed for Penge til at faa trykt næste Nummer, fordi Centralmissionen ikke kunde betale mig, hvad den skyldte mig for aftagne Blade. I 1919 maatte Centralmissionen laane Pengene af Legatfonden.

Medens Revisorer sidder og af Kassebøger og Bankcheckhefter uddrager Tal paa Tal, der former sig til et Overskud gennem flere Aar af 42,000 Kr., var Billedet for mig et helt andet.

Hvis jeg pro primo havde afbetalt Underskudet, pro secundo lagt Pengene tilside, vilde Virkeligheden maaske have dækket Bogholderibilledet. Men jeg betalte ikke noget af, jeg blev ved med at laane, og gav hvert Aar mindst 6000 Kroner mere ud, end jeg fik ind. Mens de spredte uregelmæssige Indtægter aldrig blev opstillede i Kolonner. Et Driftsregnskab for Fyrtaarnets Ekspedition har i de Aar ikke eksisteret.

Det er Tragedien i min Sag. Da der klart gjordes Rede for, at de Millioner, der har været mig betroet, blev rigtig forvaltede, at jeg ikke havde bedraget nogen og ikke stjaalet de fattiges Penge, stirrede man forfærdet paa den Oplysning, Anklagen fremførte, at jeg havde undladt at føre nøje Regnskab over Fyrtaarnet — mit eget Blads Indtægter og Udgifter, og haft Underskud hvert Aar i min egen private Økonomi. Jeg havde skrevet, at Fyrtaarnet ikke gav Overskud af Betydning og her paaviste selv en venligsindet Revisor klart, at Overskudet gennem flere Aar var *samlet* til over 42,000 Kroner. Altsaa løj jeg.

Er ikke 42,000 Kroners Overskud et Overskud paa 42,000 Kroner, og er det ikke min Fejl, at jeg ikke har sat Tæring efter Næring og har givet mere ud end jeg tjente.

Jo, hvis her var Tale om Konkurs eller Forbrug af betroede Midler — om hvad jeg havde *gjort*. Men her er kun Tale om, *hvad jeg har sagt*, og jeg sagde blot, hvad jeg maatte tro — allerede af den Grund, at det var haard haandgribelig Virkelighed.

Der var *faktisk* et betydeligt Underskud i min Kasse lige til Aaret 1920, da jeg blev Biskop. Der vil altid være Underskud i en Kasse, naar den, der ejer den, som jeg, giver tilhøjre og venstre; at jeg har den Fejl, har jeg aldrig lagt Skjul paa. Jeg savnede bestandig Penge til at trykke Bladet for.

Pengene var mine med fuld Ret, jeg havde ingen Pligt til at føre Bogholderi, de gik ind i min Kasse og ud af den igen og Revisionens Tal betyder intet i denne Forbindelse. Man har ført Kampen om disse taabelige konstruerede Tal, og man har glemte den eneste Oplysning, der har Betydning.

Det samlede Overskud, Anklagen taler om, naaede aldrig samlet ind i min Kasse, jeg betalte jo, som Bil. F, c, udviser ikke engang Laanen i Trykkeriet af, jeg blev tværtimod Revisionens Opgivende ved med at køre med Underskud — til langt over 1920. Medens dette »Overskud« blev til, maatte jeg laane Penge til at faa Bladet trykt for, mine Udgifter overgik med indtil 12,000 Kroner aarlig mine Indtægter, og kun ved Laan og Gaver, der ikke staar paa Bil. B. kan det have været mig muligt at afholde de opførte Udgifter allerede af den Grund, at man ikke af en Kasse kan give mere ud, end man har puttet i den.

Mine Indtægter som Præst var ca. 6000 Kr. om Aaret, jeg havde en syg Hustru og fire Børn. Jeg maatte idelig ligge paa Rejse og mine Refusioner for Udgifter strakte langtfra til. Velgørenheden var mig en

Livssag, jeg tilsidesatte Hensynet til mine Pligter som Familiefader for at øve den. Jeg saa med Forfærdelse, hvorledes Bladet Uge efter Uge krævede store Beløb. Samtidig saa jeg Fremstillingsprisen vokse fra Uge til Uge. I Jespersens Beretning vil Tallene ses. I 1917 var den 28,115.64, i 1918: 45,190.00 og i 1919 stiger den til 54,083.26. Den lille ugentlige Difference paa Fremstilling og den Pris Centralmissionen gav kontant, ca. 250 Kr. kunde ikke berolige mig. Jeg saa de Forhøjelser komme, der i Aarene efter Krigen lammede al Bogtrykkererhverv, og gruede for at maatte opgve Bladet.

Fyrtaarnet har som Agitationsmiddel givet Centralmissionen en Indtægt af ca. 4 Millioner (se vedlagte Bil. H.) Det var en Livssag for alt, hvad jeg havde planlagt og sat i Gang.

I Aaret 1918—19 skrev jeg under Indtryk af denne Angst de to Artikler, man har lagt mig til Last. Jeg skrev dem ikke paa Grundlag af Revisionsinstitutets aggressive Beregninger eller Modrevisionens defensive Tal, — disse Aktstykker forelaa jo først 6 Aar efter. Jeg skrev dem angstfyldt og forpint, som en Mand, der ser et stort Værk truet og som aldrig nogen Dag vidste, hvorfra han skulde tage Midler til at udføre den Gerning, han havde paataget sig. Jeg skrev dem sandelig ikke som Biskop og støttet af en mægtig Hovedorganisation i Verdens rigeste Land, — jeg skrev dem som en fattig Præst, der kæmpede for sin Livssag. Ved denne min Kamp vandt jeg min Menigheds og mine Trosfællers Tillid, og blev et Redskab, de mente at kunne bruge.

Det har Statsadvokaten ikke forstaaet, og det er ikke oplyst for Nævingerne. Man har vidt og bredt til det uforstaaelige drøftet professionelle Revisorers Regnskabsbetragtninger over opstillede Regnskaber, der differerede med Hundredetusinder — Oversigter fremskaffede 6 Aar senere. Og paa denne ørkesløse Diskussion har man dømt mig for usandfærdigt at have givet et Billede af en Situation: min Angst for at maatte standse mit Velgørenhedsværk, hvis Økonomi jeg ikke kunde overse og som reelt for mig kun betød en uoverskuelig Sum af Udgifter, hvortil Indtægterne svigtede, mens Udgifterne truede med at stige, *den sande Situation forelaa i 1918—19.*

Mon den, der med disse Oplysninger læser disse tre Artikler, Bil. A. vil sigte mig for Usandhed i vindesyg Hensigt, ja, blot for »from Løgn« eller Uforsigtighed?

Det er disse Oplysninger paa Punkt 1, der er nye. At Statsadvokaten skulde kende dem, vil jeg ikke tro, med dem præsent havde han aldrig kunnet rejse Anklagen, — eller rettere benyttet disse Omstændigheder til at erhverve Straffedom i en Bedragerisag, hvor Anklagen var tilbagevist Skridt for Skridt. Revisionen har overhovedet aldrig kendt andet end sine egne Tal, som den nu gentager uden at forstaa, at de kun kan have Betydning, om jeg havde kendt dem i 1919.

Det ligger helt udenfor min Hensigt at polemisere mod Revisionen

i disse Linier men jeg maa dog have Lov til at vise den ærede Ret, hvorledes denne Revision i sit Indlæg af 25. Oktober d. A. positivt urigtigt argumenterer mod mig.

Pag. 4, 2. Stk. skriver man efter — for at fremlyse et Indtryk af store Overskud — at have anført Kolonner af Tal, der strækker langt ud over de Aar 1917—19, hvormed vi i Punkt 1 udelukkende beskæftiger os: »*Saafernt man efter det her fremsførte betragter Bilag B. vil det ses, at dette Bilag giver et Billede af Forholdene, som de virkelig var, idet Kolonne 17.s Totalsum Kr. 35,016.51 omtrent modsvarer Trykkeriets Driftsunderskud for Regnskabsaarene 1913—15, medens Kolonne 3 viser, at Trykkeriet, som gav Overskud fra 1916 ogsaa fra dette Aar kan foretage Udbetalinger til Anton Basts Privat-Kasse.*

Og saa er det sande Forhold dette:

1. At Bilag B. udelukkende er en Opsummering af Kasseposter efter Kladder og Bankhefter, der skal benyttes til at vise, at jeg i ti Aar har haft et Beløb af 614,217.63 Kr. i Kassen, til personlige Udgifter brugt 480,734.28 Kr. og ialt givet 154,403.88 Kr. mere ud, end jeg havde i Kassen efter denne Opstilling.
2. At Tallene paa Kolonne 17 er modsvarende rimeligvis af Posterne paa Bilag B. udenfor Kolonnerne a) og b) og at hele Opstillingen paa Bilag B. ingen Forbindelse har med det i Revisionens Beretning 2 konstruerede Driftsregnskab og dettes Overskud—Poster, hvis specificerede Kr. og Ører staar i grell Modsætning til den gættmæssige Maade, hvorpaa denne Kolonne er bleven til.
3. Og at det er absolut utilladeligt at sige, at Kolonne 3 viser, »*at Trykkeriet kan foretage Udbetalinger til min Privatkasse*«. De opførte Kasseposter betyder kun, at jeg i min Privatkasse har taget ind Beløb fra Trykkeriet — Laan eller Versurposter — der blot var Penge, som laa i Kassen, men meget godt kunde anvendes af mig til andre Formaal samtidig med, at jeg ikke dækkede Driftsudgifter eller dækkede dem af andre Indtægter eller Laan! Tallene i Kolonne 3, Bil. B., har jo intet at gøre med Driftsregnskabets Tal.

Denne Urigtighed, som jeg vægrer mig ved at tro er villet, viser tydeligere end noget andet, hvor forfærdeligt et Spil, der er drevet med de 6 Aar senere konstruerede Driftsregnskaber i Beretningerne og de sammenplukkede Poster paa Bil. 8. Nævningerne har ikke kunnet kontrollere disse Tal og ved at benytte de to vidt forskellige Instrumenter, har man givet et fuldkommen forkert Billede af mine Indtægter og Udgifter — af hele min Økonomi!

Jeg beder den ærede Ret tænke nøje over denne aldeles iøjnefaldende Urigtighed, der tjener et dobbelt Formaal.

1. Dels at give det Udseende af, at jeg havde Overskud i de Aar, da det gik smaat.

2. Og dels at give det Udseende af, at jeg ingen Penge havde til Velgørenhed i de Aar, da det gik godt (jfr. nærmere under Punkt 2).

En positiv haandgribelig Urigtighed, som man blot en Gang behøver at gøre opmærksom paa for at forstaa det fulde Omfang af den Uret, der blev øvet imod mig ved denne Brug af uoverskuelige og ukontrollable Kolonner af Tal, der blænder enhver ikke-regnskabskyndig og kræver en lang, skriftlig Procedure for at udredes og imødegaas.

Hvor fuldkommen urimeligt Resultatet af disse Talovervejelser i sig selv er, ses ved at tage Aaret 1918 — et af de Aar vi her beskæftiger os med.

Min Embedsindtægt m. v. har udgjort efter Bilag B., Kolonne 1 og 5, ca. 7,500 Kr., mine personlige Udgifter er optalt i Kolonne 12 til 13,000 Kr. Jeg har altsaa maatte »laane« 5,500 Kr. Følger man nu Revisionen og siger at de 5,500 Kr. er tagne af Kolonne 2 og 3, der har ca. 14,200 Kr. Indtægter, saa bliver der 8,700 Kr. tilbage til Dækning af Udgifter paa Kolonne 13 og 14, Udgifter jeg hævder er gaaede til kirkelige Formaal men Kolonne 13 og 14 udviser Udgifter til Beløb 15,300 Kr. Hvor skal de tages fra?

Og ser vi paa Driftsregnskabet i Beretning 2, saa viser dette Regnskab, at der i Aaret 1918 var et Overskud paa ca. 17,000 Kr. paa Trykkeriet og ca. 14,000 Kr. paa Bladekspeditionen ialt: 31,000 Kr.

Det vil altsaa sige, at Indtægten i 1918, der paa Bilag B. er opført til 22,000 Kr. ialt maa forhøjes med 16,800 Kr.

Virkelighedsbilledet er det, at jeg i 1918 maatte laane 6,600 Kr. for at kunne afholde de positive Udgifter.

Revisionens Regnskabsbillede er det, at jeg i 1918 havde et positivt ubenyttet Overskud liggende af 10,000 Kr.

En Difference mellem Virkelighed og Regnskabsbillede paa Kr. 16,600.00. Ganske tilsvarende er Billedet i 1917—1919.

Det har da ikke det mindste med den virkelige økonomiske Situation at gøre.

Og for at slutte af med Punkt 1. Vil man nu paastaa, at jeg i 1916—1919 har begyndt en Svindel ved at faa Folk til at købe »Fyrstaarnet«, idet jeg fortalte dem løgnagtigt, at det gav Underskud, saa sætter jeg herimod det af mig oplyste.

- a. Det var ikke mig, der solgte Bladet, det var Centralmissionen, der tjente direkte og indirekte paa det, paa Salget tjente jeg kun 1½ Øre pr. Blad, og Centralmissionen bestemte Oplagets Størrelse.
- b. Jeg var i de Aar en stakkels, fattig, forpint Mand, der ikke anede, at nogle Revisorer 6 Aar efter vilde være i Stand til at bevise mig, at jeg ikke havde behøvet at kæmpe fortvivlet for at skaffe Penge til Bladet, der laa 42,000 Kr. opsamlede i ti Aar, ogsaa i de Aar, i hvilke Revisionen selv erkender, at der var Underskud, hvis jeg

blot havde lagt »Fyrtaarnet«s Penge i en speciel Kasse og ført Kassebog og Hovedbog med specificerede Konti over mine rent personlige Indtægter.

Behøver man at være Jurist eller regnskabskyndig for at se, at en enkelt Side af en Mands Virksomhed, hvor alle Penge gaar i samme Kasse uden at individualiseres, ikke kan give nogetsomhelst Overskud, naar Manden Aar for Aar bruger langt mere end han faar ind.

Man forlanger Bevis af mig for, at der var Underskud i August 1918.

Centralmissionen kunde ikke betale for Bladene, jeg havde ingen Penge til at betale Trykning af næste Nummer. Jeg havde ikke betalt Gælden paa Bladet hverken Hovedstol eller Renter, jeg kunde ikke laane, havde ingen Reserver.

Alle de faktiske Symptoner, der i Forretningslivet betegner *Underskudet*.

Havde jeg haft et Bogholderi, kunde dette have sagt mig — ikke at der var Overskud, thi dertil talte den foreliggende Situation et alt-for tydeligt Sprog — men at jeg ikke havde behøvet at staa i den fortvivlede Stilling, hvis blot jeg havde sparet op af de Indtægter, Bladet havde givet.

Underskudet var selvforskyldt, man kunde dadle mig derfor, men ingen Domstol i Verden kunde under disse Omstændigheder straffe mig for dette Underskud.

Og jeg har faaet tre Maaneders Fængsel og mistet min borgerlige Ære for blot at sige, *at det Underskud var der*.

Og det var der med alle Underskudets haandgribelige Tegn.

Det samme hændte Aaret efter i August. Akkurat det samme, ogsaa den Gang sagde jeg det. Og det var der.

Kan nogen forlange et klarere Bevis?

Nej, i min Sag er kun det ene Spørgsmaal, *hvad har jeg brugt de mange Penge til? Og herpaa følger Svaret under:*

Punkt 2.

Nu kommer jeg til Tidsrummet for 1919 til 1924, i hvilket »Fyrtaarnet har givet et betydeligt Overskud, og hvad der betyder adskilligt mere en Periode, hvori det blev fortræffeligt regnskabsmæssigt og forretningsmæssigt ledet af min Nevø Ingeniør Bast, der til enhver Tid var klar over Udgift og Indtægt, og hvem jeg med Sindsro overlod Bladets Drift.

I denne Periode bliver ogsaa min økonomiske Stilling en anden. Min Kasseindtægt, der i 1919 er 23,104 Kr. 84 Øre er i 1920 101,776.36 Kr., som Biskop indtager jeg en betydelig Stilling i mit Samfund og fra Hovedkirken kan jeg paaregne al den Støtte, jeg kan ønske mig.

I denne Periode er det, at man beskylder mig for at have tilegnet mig til Dækning af mine private Udgifter den Fortjeneste »Fyrtaarnet« gav. Man har erhvervet Nævningernes Ja ved at forelægge dem Bil. B. og ud fra dette Bilags Kolonner demonstrere:

a. At jeg ingen Penge har haft til Velgørenhed.

b. At Kolonnerne 13 og 14 indeholder Kasseudgifter, der ialt væsentlig vedrører private Udgifter og ikke Velgørenhed.

Først maa jeg slaa fast, at jeg aldrig har lovet at give Bladets Overskud til Velgørenhed, ikke et eneste Sted i Bladet har jeg skrevet det, og *intet Sted har jeg sagt det.*

Jeg har i min Genoptagelsesbegæring positivt oplyst, at den i a, indeholdte Paastand er usand. Revisionen gentager den og Statsadvokaten kan overhovedet ikke se noget nyt. Jeg nødtes derfor til at dvæle ved mine Oplysninger, uagtet de forekommer mig saa indlysende, at ethvert Barn maatte kunne forstaa dem.

Bil. B. bestaar af 2 Sæt Kolonner, den øverste indeholder Kasseindtægt, den underste Kasseudgift. Tallene betyder kun *Kasseposter*, de lader sig undertiden fikseres til bestemte Indtægter og navngivne Udgifter, men meget ofte lader det sig ikke afgøre, hvortil et angivent Beløb er anvendt eller hvorfra det hidrører.

Og herpaa er det Revisionen støtter sit Angreb, herimod er det, at mine nye Oplysninger er rettede og saa godt som det overhovedet lader sig gøre, beviser de, at Nævningernes Ja skyldes urigtige Oplysninger, som det af mig nu fremførte vilde have berigtiget.

Da Indtægt og Udgift *ikke* balancerer øgede man et Blad til Bil. B., der væsentlig omfatter saakaldte »Gældsposter«.

Som Ikke-regnskabskyndig kan jeg ikke forklare, hvad man har ment med Posterne udenfor Kolonnerne, men ethvert Barn kan forstaa, *at har jeg stiftet Gæld, saa betyder det, at jeg har modtaget Penge — og har jeg modtaget Penge, saa maa de føres mig til Indtægt.*

Jeg har i min Begæring indskrænket mig til at medregne Posterne c—e, f og h, jeg erkender, at jeg ikke forstaa Posterne a, b, og g, men jeg har til mit Formaal ej heller Brug for dem. Jeg forlanger blot, at de Beløb, jeg har laant, skal tilsvare og nu for største Delen har tilbagebetalt, *skal regnes med i min Kasseindtægt.*

Revisionens Bemærkning, at her er Tale om Forbrug af betroede Midler er netop saa naiv, som kan forventes af en Lægmand, der vil tale om Jura. Disse Beløb er mig betroede, tilsvarede af mig, og hvad jeg anvender dem til — jeg kunde anvende dem som jeg vilde — og naar jeg vilde — vedkommer ikke Sagen og ikke Bil. B. eller den Anvendelse, man vil gøre og har gjort af dette Bilag.

Revisionen siger, Biskop Bast har haft en *lovlig* Indtægt, som er opgivet til 302,983 Kr. 81 Øre, den dækker ikke hans personlige Udgifter: 480,734 Kr. 28 Øre, altsaa maa han have anvendt 177,750 Kr. 47

Øre af Fyrtaarnsindtægten — i denne Forbindelse ulovlig — til at dække personlige Udgifter.

Jeg siger, Bilag B. indeholder samtlige mine noterede Kasseposter Indtægt og Udgift. *Det er positivt umuligt, at der kan noteres mere som »givet ud«, end der er noteret som indgaaet.*

Jeg oplyser altsaa, at Indtægtsiden maa omfatte:

Kolonne 1: Privat Indtægt:	Kr. 232,171,91
— 3: 55 pCt. Aksidencer af Trykkeriet, urigtig beregnet til 43,763 Kr. 36 Øre af Revisionen, rettelig:	— 56,000,00
— 5: Andre private Indtægter:	— 19,198.47
I Godtgørelse, der maa medregnes allerede af den Grund, at de er ført til Udgift paa min private Konto, der afgjort er ført til Udgift paa Konto 9, da de ikke findes opført paa Kolonne 13 og 14:	
	— 60,235.69
Og endelig de ommeldte Laan: c—e, f og h:	— 96,237.03

Totalbeløbet: Kr. 463,843.10

dækker de af mig afholdte Udgifter paa Kolonne 12. Jeg har anført, at Differencen dækkes af Skat, — Revisionen, der i Indlægget endnu »siger« mig, har urigtig angivet, at der *ikke* er betalt Skat, og gjort det paa den Maade, at den siger, at min skattepligtige Indtægt indtil 1919 blev skjult for Skattevæsenet, mens de her behandlede Forhold i alt væsentlig angaar Tiden *efter 1919*, hvor der netop er betalt en Skat, der meget nærmer sig den angivne Difference.

Det har gjort mig ondt, at man endnu overfor mig polemiserer i den Tone.

Men Sandheden er, at jeg har haft Differencen mellem 768,621 Kr. 31 Øre og 480,734 Kr. 28 Øre eller 267,897 Kr. 05 Øre til Anvendelse paa Kolonnerne 13, 14, 15, 16 og 17.

Lad mig blot her indskyde, at naar Revisionen paa Kolonne 17 opfører 35,016.51 Kr. Kapitalindskud i »Fyrtaarnet«, saa er det en alvorlig Fejl, at dette Beløb, der i Revisionens Indlæg rettelig omtales som Laan fra Frk. Prior m. fl. ikke er opført paa en af Indtægtskolonnerne. Det er Indtægt som Laan og skal staa der.

Hermed øges de disponible Midler med 35,000 Kroner.

Hele Spørgsmaalet er nu altsaa kun, om de paa Kolonne 13 og 14 opførte Udgifter er Velgørenhed eller ikke.

Det kan man selvfølgelig blankt ud benægte og efter Forholdenes Natur kan et fuldstændigt Bevis ikke føres for det modsatte. Men naar Revisionen i sit Indlæg anfører, at Bilag D. er gammelkendte

Sager, er det ikke rigtigt. Bil. D. har maaske ligget i den Bunke af forvirrende Tal og Beregninger, der mere end andet har bidraget til at formørke Sagen, men det er ikke taget frem for Nævningerne til Oplysning om, at af de paa Kolonne 14 opførte 80,244.00 Kr. er de 50.000 Kr. positivt givet ud til Velgørenhed og kirkelige Formaal, medens Resten paa 5,615 Kr. nær er anvendt til Dækning af Forpligtelser for Kolonne 6.

Naar Revisionen pag. 6 siger, at Sagens Dokumenter ikke indeholder Dokumentation for de 50,000 Kr., saa er dette rigtigt, forsaavidt som Bil. D. er *nyl*, men man kan ikke paa engang hævde, at Bil. D. var i Sagen, og at dens Specifikation af dette Beløb ikke dokumenteres.

De 50,000 Kroner angaar udelukkende og afgjort kirkelige og filantropiske Formaal.

Saalidt kan Bil. D. fejes til Side med en Bemærkning om at være gammelkendte Sager, at det tværtimod oplyser al Tvivl Nævningerne kan have næret m. H. t. Kolonne 14.

Nu er Skyldspørgsmaalet for mit Vedkommende — efter at jeg har udstaaet min Straf — efter at min Stilling er mistet og min Livsgerning ødelagt — *det ene: har jeg paa Kolonne 13 øvet Velgørenhed?*

Revisionen siger rent ud, at jeg ikke har øvet personlig Velgørenhed. Til Svar fremlægger jeg, som Bil. L, følgende Udtalelser, til hvilke jeg ikke behøver at føje nogen Kommentar.

Man har stillet Totalsummen af Løn og Fyrtaarnsindtægter lige over de personlige Udgifter og paaviser, at de dækkede hinanden; medens man saa overlod det til Tilfældet, om Nævningerne vilde undlade at lægge Mærke til Kolonne 13 og 14, der stilles udenfor Stregen og omfatter 229,983 Kr. 88 Øre positive Udgifter til Dækning af hvilke Indtægtskolonnerne 6 og 7 har fattige 116,309 Kr. 50 Øre!

Hvor er saa Resten kommet fra?

Jeg erkender, at det er tungt for mig at skulle belyse denne forfærdelige Fejltagelse med nye Oplysninger. De Betragtninger, der har ledet til Domfældelsen er i de nye Oplysningers Lys saa absurde, at det maa forfærde.

Nævningerne er naaet til det Resultat, at 182,980 Kr. 59 Øre — oven i Købet et Beløb paa Ører — væsentlig er tilfaldet mig personlig. Det er gaaet ind i min personlige Kasse, *jeg havde kun en Kasse*, men jeg har oplyst, at 50,000 Kroner er gaaet til specificeret Velgørenhed og kirkelige Formaal — at min Kasse, naar mit personlige Forbrug er dækket, har et Beløb af ca. 200,000 Kroner til Brug for Velgørenhed, og at man ikke har Ret til at paastaa, 1) at jeg ikke har øvet Velgørenhed, og 2) at Beløb, der ikke har sat noget synligt Spor i min Økonomi er anvendt til personlige Udgifter, efter at man omhyggeligt paa Kolonne 9, 10 og 11 har specificeret disse og deri medtaget Rejser, Gæstfrihed, o. m. m., der er uløseligt knyttet til min Person.

Det er positivt usandt, naar Revisionen siger, at Beretning 15 dokumenterer, at Kolonne 14 ikke er Velgørenhed. Kolonne 13 indeholder — se Bil. D. — ikke et eneste Navn, ikke en eneste Bemærkning om Pengenes Anvendelse.

Enhver vil sikkert indrømme mig, at havde Spørgsmaalet foreligget saaledes: Biskop Bast paastaar at have anvendt ca. 200,000 Kr., som vi kan se, at han har haft til Disposition udenfor sine personlige Udgifter til Velgørenhed i Løbet af 10 Aar, saa havde Nævningerne næppe paastaet, at dette var Usandhed, fordi det ikke kunde bilægges med Beviser. — Dertil var min Virksomhed for kendt af alle, mine personlige Udgifter for nøje specificerede.

Der skulde det til, at Statsadvokaten ved at slaa en Streg over ca. 200,000 Kroner paa Kasseindtægtssiden, fik givet det Udseende af, at der ingen Penge var til Velgørenhed. Men hvorledes de 150,000 Kr. paa Kolonne 13 er anvendte, er der ingen, der har kunnet sige eller prøvet paa at forklare. Derfor har jeg Krav paa at blive troet paa mine Ord, støttet af de talrige Vidnesbyrd.

De ca. 4 Millioner Kroner, jeg har administreret til kontrolleret Velgørenhed, har min Forsvarer godtgjort, at jeg har forvaltet behørigt. Mine egne Penge har jeg dog vel haft Lov til at give ud, som jeg vilde uden at blive beskyldt for strafbar Uorden i mine Pengesager, særlig da *ingen* forurettet har klaget over mig.

Det drejer sig i ti Aar om en Indtægt af ca. 900,000 Kroner. Alle Indtægter har været fuldtud lovlige: Embedsløn, Udgiverindtægt, Trykkeriindtægt, betroede Midler, der rigtig er afleverede og tilsvarede, Laan og Gaver — alle fuldtud lovlige og *mine Penge*. Kun om Udgiften af ca. 150,000 Kroner er der Usikkerhed, fordi man mener, at jeg ikke havde Lov til at tjene disse Penge paa mit eget Blad i Løbet af ti Aar paa 9 Millioner Eksemplarer af »Fyrtaarnet« med ca. 1½ Øres Fortjeneste paa hvert Blad, paa de til Centralmissionen leverede 0,76 Øre pr. Ekspl. (se Modrevisionen Side 110), hvis jeg ikke kunde *bevise*, at jeg havde taget disse 1½ Øre ind kun for at give dem bort, idet dette er en udtrykkelig Forudsætning for, at man købte Bladet. — Jeg siger udtrykkelig *bevise*, at jeg har gjort det, fordi jeg ved, at jeg har givet mere end de 150,000 Kr. bort til Velgørenhed af mine egne Penge i de ti Aar.

Er noget Menneske, saalænge dansk Rettergang har Historie, bleven dømt fra Ære, Embede og Gods paa det?

Jeg kan ikke se andet, end at jeg er *uskyldig*, og at man maa tro mit Ord, som man ikke kan afbevise, tro de Folk, der kender mig og vidner med mig om det, de daglig har set.

Til Slut kun dette. Min borgerlige Ære har Dommen taget fra mig, kun en ny frifindende Dom kan give mig den tilbage. Det kæmper jeg for — ikke for en Tomme mere. Jeg forlanger kun, at man er-

kender, at jeg er fuldkommen uskyldig i den mig tillagte Brøde at have villet lyve og svindle mig Indtægter til, som jeg personlig egenlystigt har forbrugt. Jeg forlanger ingen Erstatning af nogen Art, hverken nu eller senere, jeg bøjer mig for den ærede Rets Dom og tager, hvad man giver mig, naar blot min Ære bliver mig tilbagegivet.

København, d. 5. December 1927.

Ærbødigst

Anton Bast.

Bilag 8.

Supplerende Tillæg til Indtægt.

Til

ØSTRE LANDSRÉT.

Jeg beder om Tilladelse til at supplere min tidligere Skrivelse med nogle Punkter, som jeg først nu er bleven klar over.

Det er bleven mig sagt, at Betingelsen for Optagelse af min Sag udelukkende er den, at jeg kan fremlægge Oplysninger om Fakta, der ikke har været til Stede under Domsforhandlingerne, saaledes at det er ganske ligegyldigt om jeg maatte kunne dokumentere min fuldstændige Uskyldighed, naar denne Dokumentation ikke er støttet paa Oplysninger, som Retten betragter som nye. Jeg vægrer mig ved at tro paa en saa forfærdelig Formalisme. Kan jeg Punkt for Punkt vise, at jeg ikke har gjort mig skyldig i nogen forbryderisk Handling, saa maa dog den Omstændighed, at Nævningernes Kendelse, der saaledes maa være objektiv forkert, har hvilet paa en Fejltagelse — hvad enten denne Fejltagelse er i Forstaaelse af Kendsgerninger eller i min Defension — ikke kunne udelukke, at man nu, da Fejlen formentlig er opklaret og min Skyldfrihed saaledes ligger klar, ikke af formelle Grunde er bunden til den fejlagtige Kendelse, ellers hører jo enhver Retfærdighed op.

Ad Punkt 1.

Jeg fremlægger Trykkeriets Statusbog, og man vil se, at det er rigtigt, naar Centralanstalten i sin sidste Redegørelse her under Genoptagelsesspørgsmaalet opgør de afskrevne Beløb paa Underskudet til henholdsvis 4000, 11,000 og 17,000 Kr. De nævnte Beløb afskrives paa foregaaende Aars Driftsunderskud, medens der ikke udbetales mig noget deraf, hvad der fremgaar baade af Ekstrakten, Bilag B og selve de paagældende Statusopgørelser, hvor paa den modsatte Side, det af mig indbetalte Beløb til Dækning af Underskudet uforandret bliver staaende, ja, endda stiger lidt.

I sin sidste Skrivelse til Statsadvokaten skriver Revisionsinstituttet følgende:

»Saafremt man efter det her fremførte betragter Bilag B, vil det ses, at dette Bilag netop giver et Billede af Forholdene, som de virkelig var, idet Kolonne Nr. 17.s Totalsum Kr. 35,016.51 omtrent modsvarer Trykkeriets Driftsunderskud for Regnskabsaarene 1913—15, medens Kolonne 3 viser, at Trykkeriet, som gav Overskud fra 1916, ogsaa fra dette Aar kan foretage Udbetalinger til Anton Bast's Privatkasse. — I denne Forbindelse maa det yderligere tages i Betragtning, at Trykkeriets samlede Driftskapital (Kolonne 17) er skaffet ved Laan hos de kirkelige Myndigheder, samt hos en Ven af Afholdssagen (Frøken Prior.« —)

Og naar jeg nøjagtig siger det samme, at jeg med Konto 17 mente at betale Driftsunderskudet paa Trykkeriet, at de 35,000 Kr. var Underskudet paa Trykkeriet, saa kan man vel ikke fastholde, at dette er en Usandhed, fremsat i bedragerisk Øjemed.

Naar jeg, der har meget lidt Forstand paa Regnskaber, og derfor overlod alt dette til andre, fik forelagt en Statusbog, hvor der ganske vist paa Gevinst- og Tabskontoen stod »Avance«, saa er det et rent og skært Postulat, naar Centralanstalten omdøber dette Ord til »Overskud«. Jeg kunde naturligvis nok forstaa, at vi havde Avance paa vort Arbejde, men da samtidig Underskudet paa min Konto blev ved at bestaa, ja steg lidt, saa maatte jeg dog kunne se, at Avancen i hvert Tilfælde ikke var stor nok til faktisk at bringe Underskudet ud af Verden, selv om man nok saa meget opstillede bogholderimæssige Af-skrivninger paa den anden Side af Status; for det reelle var, at uanset alt Regnskab, saa blev Underskudet paa de 34,000 Kr. ved at bestaa.

Naar jeg nu lader mig Sagen forklare, saa kan jeg naturligvis se, at der er en Mulighed for, at baade Centralanstalten og jeg har misforstaaet Sagen i flere Retninger, men endnu er jeg sikker paa, at det eneste positive er, at Underskudet fortsatte dets Bestaaen i de paagældende Aar, medens jeg tvivler om, at det, man paa Status kalder Avance, og som Centralanstalten kalder Overskud, var en virkelig Avance for i saa Fald er det hele mig ganske uforstaaeligt.

Hvorledes alt dette rent bogholderimæssigt forholder sig, kan være det samme. Man kan ikke fastholde, at jeg har udtalt mig i Uoverensstemmelse med Sandheden og har set et Overskud, som Regnskabet faktisk intetsomhelst oplyser om, idet den eneste Oplysning, der findes, er den for mig synlige Kendsgerning, at Underskudet blev ved at bestaa, og man kan vel navnlig ikke fastholde, at det er Usandhed, naar jeg anfører det, medens det er Sandhed, naar Anklagemyndigheden siger nøjagtig det samme .

Hvorledes har det overhovedet været muligt at straffe mig for Udtalelser, der altid har vist sig at være i nøjeste Overensstemmelse med Sandheden, men som man har omsat til et ganske andet Indhold? Hvad skal der saa statuere og gøres ved dem, der har produceret Ekstrakten og Beretningerne under Sagen, der er ikke een, men 50 grove sproglige og regnskabsmæssige Forsyndelser mod Sandheden.

Jeg fremlægger desuden Kassebog for »Fyrtaarnet«s Ekspedition for Aarene 1917—1920, idet jeg udtrykkelig bemærker, at naar jeg fremlægger disse Bilag, som har været fremlagt før, er det for at give den ærede Ret Anledning til at sammenholde mine Udtalelser med de Dokumenter, der har været fremlagt under Sagen, og jeg skal her navnlig pointere, at jeg er overbevist om, at hvis denne Kassebog under Domsforhandlingen havde været forelagt Nævningerne, vilde disse have set, at Ordet »Underskud« ganske naturligt faldt mig i Pennen, da jeg under mit Sommerophold i Løkken skrev de paagældende Artikler, foranlediget af en fortvivlet Henvendelse fra min Privatsekretær om, at Pengemidlerne til Bladets Gang ganske svigtede.

Den lille Kassebog viser ganske anderledes naturtro, hvordan Forholdet var end Revisionens opstillede Tal, og det er min Overbevisning, at jeg virkelig ved at forelægge denne for Dommerne fremkommer med nye Oplysninger, selv om selve Instrumentet kan have været behandlet nok saa ofte under Sagens Gang. Ulykken er jo netop den, at de ikke regnskabskyndige Nævninger udelukkende har beskæftiget sig med Revisionens Talregnskab, og min Defension ikke for Nævningerne har fremlagt, for dem har drøftet og forklaret de originale Bilag, paa hvilket Centralanstalten har bygget dens Konstruktion. Er der noget, der er nyt i Sagen, saa er det netop dette, at disse originale Bilag fremlægges til Drøftelse og Forklaring.

Paa de mærkede Steder vises det daglige Kasseregnskab for August 1918 og 1919; deraf kan man se, hvorledes »Fyrtaarnet«s Ekspeditions-kasse og min Husholdningskasse førtes under et, deraf kan man se, at den 1. August 1918 var der et Kasseunderskud af Kr. 248.17 og d. 1. August 1919 et Kasseunderskud af Kr. 565.90, at min Artikel i 1919 straks medførte, at der indkom nogle Bidrag til Bladet, at jeg i denne Maaned ingen andre Indtægter havde af Bladet og at Maaneden ogsaa sluttede med Underskud.

Man kan blade den hele Bog igennem og se, hvorledes jeg stadig var i Forlegenhed, hvorledes alle fra Centralmissionen for Bladet indkomne Penge straks blev baaret over i Trykkeriet, og hvorledes disse for Bladets Fremstilling absolut nødvendige Indbetalinger i August Maaned udeblev.

Er det ikke nye Oplysninger, naar disse Realiteter afgjort ikke i den eneste Form, i hvilke de var af Betydning for Sagen, er forelagt Nævningerne.

Jeg har det Indtryk, at man har villet sige, at »Fyrtaarnet« efter hele dets Væsen skulde være et filantropisk Foretagende, og at Nævningerne har kendt mig skyldig, fordi de har faaet et fejlagtigt Indtryk af, at »Fyrtaarnet« i Virkeligheden var en god Forretning. Ja, »Fyrtaarnet« har været en god Forretning for Centralmissionen, som den har skaffet Millioner til Brug for dens Virksomhed, og det har været heldbringende for de nødstedte Mennesker, som jeg har haft Lejlighed til at hjælpe med de derigennem indkomne Midler, og for de Hjemløse, der solgte Bladet og ifølge Revisionen har haft en Fortjeneste af Kr. 154,030.00, men for mig har det i de Aar, det gik smaa, været en Kilde til Udgifter og Bekymring, og da det begyndte at gaa godt, og jeg kunde anvende dets Overskud i min samlede Virksomhed, blev det en Kilde til Misundelse og sluttelig Aarsag til den blodige Uret, den ved Nævningernes paa fejle Forudsætninger afsagte Kendelse.

Ad Punkt 2.

Da jeg blev opmærksom paa, at mine Udtalelser i min Erklæring til den ærede Ret om de Beløb, jeg har haft til Raadighed til Dækning af mine personlige Udgifter, derved, at jeg har medtaget Posterne paa Bilag B, under c og følgende, kan hidføre den Opfattelse, at jeg til mine personlige Udgifter har benyttet Beløb, der direkte var bleven mig givne til anden Anvendelse, vil jeg gerne yderligere redegøre for min Opstilling af de til Dækning af mine private Udgifter opførte Beløb.

Jeg maa dog først bemærke, at naar jeg siger private Udgifter, er det kun for at benytte den Terminologi, som Centralanstalten har benyttet. Under disse saakaldte personlige Udgifter skjuler sig Velgørenhed, Repræsentation, Rejser, Afdrag og Renter paa Trykkeriets Gæld o. m. m., at jeg paa mine Rejser saavel som i min Husholdning har været meget sparsommelig, vilde jeg kunne godtgøre ved Uddrag af Regnskabet. Jeg skal dog blot her fremlægge en Udtalelse fra Maleren, Folmer Bonnén, som kunde suppleres med andre.

Jeg har til Dækning af disse Udgifter:

Kolonne 1:	Kr. 232,000.00
Kolonne 3: Mit Indskud til Trykkeriet, idet man dog maa indrømme mig, at Indtægten, der svarer til dette Beløb, maa jeg være berettiget til at disponere over:	— 34,000.00
Hvorhos det er dokumenteret, at jeg af Trykkeriet har laant	— 43,000.00
til Sikkerhed, for hvilke jeg har deponeret Aktier. Over dette Beløb maa jeg ogsaa have fri Disposition.	

Transport.. Kr. 309,000.00

	Transport..	Kr. 309,000.00
Accidens-Indtægt 55 pCt.	—	13,000.00
Paa Kolonne 5:	—	19,000.00
Paa Kolonne 7:	—	60,000.00
Kassebeholdning:	—	4,300.00
Laant af A.:	—	5,000.00
Laant af Sagfører Wenzzel:	—	5,000.00
Laant af Pastor Engstrøm (Ørn):	—	15,500.00
Laant af Biskop Nuelsen:	—	10,960.00
Laant i American Expres (jfr. Bilag: Sagfører Wenzzels Erklæring.):	—	28,391.44
Som i tidligere Skrivelse anført Skat:	—	20,000.00
Statsadvokatens indrømmede Administrations- bidrag	—	20,000.00
		<hr/>
		Kr. 511,151.44

hvorefter der til Velgørenhed paa Kolonne 13 og 14 er anvendt Resten af Bilag B's Indtægter og Laan (c), fraset Kolonne 17 og Versurposter, der dækkes af a og b, ialt ca. 20,000 Kroner, d. v. s. med den ovennævnte Saldo ca. 250.000 Kroner eller 70.000 Kr. mere end det forkerte, men opstillede Forlangende ca. 183,000 Kroner.

Herefter vil man sikkert indrømme mig, at enhver Tvivl med Hensyn til Berettigelse til at benytte det anførte Beløb til Dækning af mine personlige Udgifter maa bortfalde, idet man dog vel næppe vil kunne bebrejde mig, at jeg har benyttet Indtægten af mit Blad og mine øvrige Indtægter saaledes til kirkelige og filantropiske Virksomheder, at jeg har været nødt til at laane Penge til mine personlige Udgifter.

Den Omstændighed, at Revisionen har opstillet et — som det kunde benævnes — Kanalsystem, hvorved Indtægt og Udgift ledes fra ganske bestemte Kolonner til andre Kolonner, kan dog umuligt foranledige, at jeg af min *personlige* Kasse i de ti Aar, om hvilke det drejer sig, skulde være nødt til at individualisere de forskellige Indtægter og kun disponere over Beløbene, som om de var nedlagte i forseglede Kouvolutter med Angivelse af, hvortil de skulde benyttes.

Forinden Sagen optoges til Dom, udtalte Statsadvokaten til Nævningerne, at det var nødvendigt at dømme Biskop Bast af Hensyn til Velgørenheden i Danmark. Man dømte mig, og Resultatet blev, at Velgørenheden — foruden de andre Vanskeligheder, den i disse daarlige Tider har at kæmpe med — yderligere møder den Vanskelighed, at en Mand, der i en Aarrække til Velgørenhed har anvendt ikke alene de Midler, han indsamlede, men ogsaa de Midler, der tilfaldt ham selv gennem hans Virksomhed, er bleven dømt — uanset hans gode Tro.

Mon ikke den eneste Maade, hvorpaa Velgørenhedens Sag atter kan

fremhjælpes, skulde være den, at det lykkedes den paagældende ved at faa Lejlighed til at dokumentere sin absolute Uskyldighed at faa Op-
rejsning for den ham — paa Grund af formentlig Fejl og Misforstaa-
else — tilføjede Fortræd.

Og er det ikke dette Lovgiveren har ønsket at muliggøre ved i
Retsplejeloven at aabne en ubegrænset Adgang til Optagelse af Sager.

København, d. 17. December 1927.

Ærbødigst

Anton Bast.

Bilag 9.

Til

ØSTRE LANDSRET.

Da jeg fra en Regnskabsekspert, Herr Korrespondent J. Laub
Ostenfeld, har modtaget en talmæssig Redegørelse (Bilag A) vedrø-
rende Biskop Basts Indtægter og Udgifter og det paa denne ser ud,
som om der er Basis for en Genoptagelse af Sagen, tillader jeg mig
allerærbødigst at fremsende den paagældende Opgørelse, der er ud-
arbejdet paa Grundlag af den Opgørelse, der i sin Tid blev forelagt
for Nævningetinget, idet jeg blot skal tilføje, at den øverste Række
Tal overalt er identisk med de Tal, der indeholdtes i den paagældende
Specifikation.

I Henhold til Modrevisionens Redegørelse fragaar der i Indtæg-
terne fra Trykkeri og Bladvirksomhed et Beløb til Skat, der er ansat
til Kr. 20,000.00 (2), ligesom der for Redaktionshonorarer med mere er
afsat et Beløb paa Kr. 37,355.67 (2) (Modrevisionen, Pag. 107). Da de
paagældende Beløb i Virkeligheden skulde være afholdt af henholds-
vis Trykkeriet og Bladvirksomheden, og altsaa ikke burde været kom-
met til Udbetaling, fragaar de i Kolonne 2, og da de tilsvarende Udgif-
ter er inkluderet i de under 9 og 10 anførte Beløb, fragaar de ligele-
des de paagældende Steder. Det samlede Beløb i Henhold til 2 og 3 an-
drager oprindeligt Kr. 246,536.75, men da der herfra gaar den Biskop
Bast tilkommende Andel i Akcidenser under Post 3, reduceres det krimi-
nelle Beløb til Kr. 182,980.59, hvorefter der bliver tilbage som Biskop-
pens personlige Andel i Trykkeriet Differencen mellem de to sidstnævnte
Beløb, nemlig Kr. 63,556.16.

De samlede private Indtægter andrager derefter:

Kolonne 1: Embedsløn, Husleje og Flyttegodtgørelse ..	— 232,171.91
— 2—3: Andel i Trykkeriet, Akc. i H. t. ovenstaaende	— 63,556.16
— 5: Forskellige Indtægter ved Salg af Bøger og Skrifter, Renter, Refusion, Kørekort, etc.....	— 19,198.47

Transport.. Kr. 314,926.54

	Transport..	Kr. 314,926.54
Kolonne 7:	Missionselskabet i Amerika har betalt Biskoppen Godtgørelse af Rejseudgifter og Ste-nografhjælp	— 60,235.69
18. Februar 1924	Laan fra A.	— 5,000.00
	— — — Sagfører Wenzzel	— 5,350.00
	— — — Grosserer Ørn ved Pastor Engstrøm	— 16,500.00
3. Maj 1921:	Udbetalinger fra Biskop Nuelsen	— 10,960.00
	Fra Overdrifts-Kontoen	— 11,940.42
	Refusion fra Missionskasse og Taksigel-sesfond	— 9,704.95
		<hr/> Kr. 434,617.60
Hvortil endvidere kommer en Kassebeholdning paa		— 4,294.10
		<hr/> Kr. 438,911.70

De under Kolonne 5 anførte Beløb er alle private Indtægter.

De under 7 anførte Beløb som Bidrag fra Amerika til Rejseudgift m. m. er som Udgift incl. i 9 (En enkelt Rejseudgift Kr. 4,639.64 — Rejse til Amerika — er formentlig incl. i de under 13 anførte Beløb og overgaar derfor som Udgift til 9).

Med Hensyn til Karakteren af de ovenfor anførte Privatlaan, er Laanet mrk.: A, et uomtvisteligt Privatlaan, ligesom ogsaa Beløbet paa Kroner 5,350.00 fra Sagfører J. Wenzzel maa betragtes som saadant, og som derfor ogsaa under Sagens Behandling er anerkendt af Statsadvokaten (Bilag D — Brev fra Sagfører J. Wenzzel). Angaaende Laanet ved Pastor Engstrøm paa 16,500 Kr. skal jeg henvise til, at dette ligeledes er et Privatlaan, oprindelig paa 10,000 sv. Kr., der med den daværende Kurs udgjorde Kr. 16,500.00. For dette Laan var der givet 2. Prioritet i Biskoppens Ejendom i Birkerød, og da denne blev solgt overførtes Forpligtelsen paa St. Knudsvej 26, i hvilken Biskoppen har en Obligation paa Kr. 50,000.00. Laanet hidrører ikke fra Beløb, der var bestemt for andre Formaal, men er privat udlaant af Grosserer Ørn ved Pastor Engstrøm (jfr. medfølgende Bilag B).

Laanet fra Biskop Nuelsen er ligeledes et fuldkommen privat Laan og hidrører ikke fra Midler, der sorterer under de af Biskop Nuelsen bestyrede Kasser til Fordel for Missionen (det paagældende Beløb findes overhovedet ikke posteret som Udgift i Biskop Nuelsens Regnska-ber, og var i Virkeligheden at betragte som en ren og skær Gave til B. (jfr. medfølgende Bilag C). Begge de sidstnævnte Laan er ligeledes anerkendt som Privatlaan af Statsadvokaten (Pag. 207: Privatøkonomiske

Forhold). Vedrørende Beløbet fra Overdriftskonto, Kr. 11,940.42, henvises til Bilag D (hvor Beløbet excl. Renter er anført med Kr. 11,691.02). Hvad endelig angaar Beløbet Kr. 9,704.95, Refusion fra Missionskasse og Taksigelsesfond, da er dette en Tilbagebetaling af Beløb, der privat var udlagt af Biskoppen (Bilag E, Pag. 2, sidste Afsnit, og Bilag E—e). Udgifterne grupperer sig derefter som følger:

9: Udgifter til Husholdning, Tyende, Lys, Gas, Brændsel, Nyanskaffelser, Skat og diverse private Udgifter	Kr. 213,982.20
(Oprindelig Kr. 233,982.20 ÷ Skat hidrørende fra Trykkeri og Bladvirksomhed Kroner 20,000.00).	
10: Biskoppens Udbetalinger til Sønnen J. C. Bast og Døtrene samt Olaf Fønss	— 125,785.93
(Oprindelig Kr. 153,142.65 ÷ Redaktionshonorarer Kr. 37,355.67).	
11: Udgifter til Køb af Ejendomme	— 83,609.43
14: Forskellige Beløb udbetalt til Familien, at overføre til 9	— 1,500.00
13: Den før omtalte Rejseudgift; ligeledes at overføre til 9	— 4,639.64
	<hr/>
	Kr. 429,507.20
	<hr/>

hvoraf det fremgaar, at Biskoppen af egne Midler og Laan har anvendt et betydeligt Beløb til ikke private Udgifter.

Med Hensyn til Konto 13 hævdes det, at denne Konto i Virkeligheden omfatter Beløb anvendt til Velgørenhed, »Skjult Nød« m. m., uddelt af Biskop Bast privat og iøvrigt i Henhold til den i medfølgende Bilag anførte Praksis.

Angaaende Konto 14, da er det som Regel Beløb, der er udbetalt ved Checks, og den omfatter væsentlig Hjælp til Præsteenker, Udbetalinger til Præster til videre Fordeling til Nødlidende i Vedkommendes Sogn; en Dokumentation herover er indsendt til Østre Landsret.

Konto 15 og 16 omfatter Laan og Tilbagebetaling af samme, hvorefter der bliver en Saldo paa Kr. 22,886.64. De paagældende Laan er ydet til Personer, der ikke er i Slægt med Biskop Bast, og dækker i mange Tilfælde over til Tider ret betydelige Understøttelser, hvor Forholdene har været af en saadan Art, at en øjeblikkelig og rundelig Hjælp har været ubetinget nødvendig, hvis Vedkommende Laantaager paa en virkelig effektiv Maade skulde hjælpes. En Række af disse Forhold kan, saafremt den høje Ret maatte ønske det, dokumenteres.

Paa det i Nævningetinget fremlagte Dokument skal Kolonne 9 være et Udtryk for, hvad Biskop Bast privat har anvendt. Beløbet var

opført med	Kr. 233,982.20
Herfra gaar Skatter for Trykkeri og Bladvirksomhed ..	— 20,000.00
	<hr/>
	Kr. 213,982.20
Rejser: 60,235.69 og 4,639.64	— 64,875.33
	<hr/>
Rest	Kr. 149,106.87

De rent personlige Udgifter er af Centralanstalten ansat til:

Husholdning	Kr. 67,000.00
Personlig Skat	— 19,000.00

medens Resten er anvendt til Nyanskaffelser, Velgørenhed i Hjemmet, Tab paa Ejendomme m. m., hvad der jo giver et noget andet Billede af Biskoppens Privatudgifter end det i Retten forelagte paa Kr. 233,982.20.

Det har været saa godt som umuligt at bringe Overensstemmelse mellem de i sin Tid i Retten fremlagte Angivelser og de henholdsvis af Centralanstalten og Modrevisionen udarbejdede Redegørelser, da saa godt som ingen af de i de respektive Opgørelser anførte Beløb korresponderer med hinanden. Jeg har derfor ladet alle Detailler ligge og kun anvendt de under Sagens Behandling for Retten anvendte Tal.

Vanskeligheden ligger for en Del deri, at der for en Række Beløb i de Specifikationer, der som Bilag hørte til den egentlige Ekstrakt af Regnskabet, ikke er gjort nærmere Rede for, hverken hvorfra de hidrører eller hvortil de er anvendt, og altfor ofte støder man paa Betegnelsen »Diverse Indtægter« og »Diverse Udgifter« eller andre »uopklarede« Beløb.

At det ikke er Smaapenge, det drejer sig om, under disse lidet gennemsigtige Posteringer, vil man bedst kunne se deraf, at der for Eks. i Modrevisionens Redegørelse, Pag. 114, der indeholder en Oversigt over Biskoppens privatøkonomiske Forhold, og som er citeret efter Centralanstaltens Recapitulation, bl. a. findes følgende Udgiftsbeløb:

Nyanskaffelser — Biskoppen anslaa selv disse til højst	
Kr. 12,000.00	Kr. 47,036.68
»Diverse« private Udgifter	— 73,900.64
Pag. 115 igen »Diverse« andre Udgifter	— 60,389.69

Alle Beløb for hele Perioden.

Indenfor den samme Periode er Udgiften til Husholdning, Tyendeløn, Lys, Husleje etc., opgjort til Kr. 67,371.47

Jeg har kun anført dette for at illustrere, hvor uhyre vanskeligt

det i Virkeligheden er at trænge tilbunds i Sagen, men jeg mener paa den anden Side, at Opgørelsen med de dertil knyttede Bemærkninger tilstrækkeligt viser, at man kun har kunnet fremskaffe et Sandsynlighedsbevis for, at der er anvendt Penge fra henholdsvis Trykkeri og Bladekspedition til Biskoppens private Forbrug ved at foretage Sammentælling af henholdsvis Indtægter og Udgifter, hvor Totalsummen i Kolonne 4 og Totalsummen i Kolonne 12 i nogen Grad korresponderer med hinanden. Saafremt man vilde betragte samtlige Udgifter som private, var der jo ingen Anledning til netop paa dette Punkt af Opgørelsen at foretage en Sammentælling.

Jeg vil i denne Forbindelse tillade mig at anføre, at der udover de Midler, for hvilke der ovenfor er gjort rede, yderligere har staaet ret betydelige Beløb til hans personlige Disposition til rent private Formaal, idet der fra mange Sider er ydet ham Gaver til fuldkommen fri Anvendelse, ja, hvor man endog meget stærkt har pointeret, at han til eget Brug skulde anvende disse Beløb. Under Sagens Behandling for Byretten har dette Forhold været fremdraget, og der kan fra forskellig Side fremskaffes Dokumentation for Rigtigheden heraf for en Del af disse Beløbs Vedkommende.

Hvad endelig angaar de under Sagen paaklagede Artikler i »Fyrtaarnet« af henholdsvis 13. Jan. 1916, 29. Aug. 1918 og 7. Aug. 1919, vil jeg gøre opmærksom paa, at Trykkeriet i Perioden fra 1913 til 1916 gav et vitterligt Underskud paa Kr. 34,338,62 (Modrevisionen, Pag. 99), hvilket Underskud først er indtjent med Udgangen af 1919. I den samme Periode fra 1913 til ultimo 1919 er der en regnskabsmæssig Fortjeneste paa »Fyrtaarnet« paa ca. 65,000.00 Kroner. Naar der derfor i Artiklen fra 1919 har været Tale om Underskud paa Virksomhederne, er Grunden formodentlig den, at selv om Trykkeriet paa det paagældende Tidspunkt arbejdede med et regnskabsmæssigt Overskud — *hvad man jo forøvrigt først har kunnet konstatere ved Regnskabsaarets Udgang, ultimo 1919* — har der alligevel ikke været tilstrækkelige Midler tilstede til at afholde de løbende Udgifter, saaledes, at man stadig var i Bekneb for likvide Midler, hvilket ogsaa vil fremgaa af de til Retten oversendte Kassebøger, der ved hver Maanedes Udgang indeholder Transporter med Betegnelsen »Underskud« at overføre til næste Maaned. Selv om der tages Hensyn til Overskudet fra Bladekspeditionen, maa man dog samtidig have sin Opmærksomhed hevenet paa, at der ogsaa her meget ofte savnedes likvide Midler, idet Centralmissionen, der var eneste Aftager, ikke altid afregnede med det samme, saaledes at Bladekspeditionen derved kom i Gæld til Trykkeriet og Trykkeriet igen til dets forskellige Leverandører, idet man jo først og fremmest skulde skaffe Midler til Arbejdsløn med mere der forfaldt paa bestemte Dage.

Paa det Tidspunkt, hvor den sidste Artikel i »Fyrtaarnet« fremkom, nemlig i 1919, var Biskoppen paa Rejse og modtog her Heven-

delse fra Kontoret om, at man manglede Penge, og paa dette Grundlag er Artiklen skrevet. Men iøvrigt er det jo ikke noget ukendt Fænomen, at en Virksomhed, selv om den i Virkeligheden giver Overskud, meget vel, navnlig naar Virksomheden vokser i Omfang, hvad der har været Tilfældet med saavel Trykkeri som Bladekspektion, kan komme i Beknæb for kontante Penge, da Indtægterne jo aldrig indgaar saa hurtigt, som Udbetalingerne skal præsteres. Ved Betragtning af Overskudene maa man ogsaa erindre, at en Ting er et regnskabsmæssigt Overskud, noget andet kontante Midler, og selvfølgelig har der i de nævnte Virksomheder lige saa vel som alle andre Steder været en Række udestaaende Fordringer og Kapital bundet i Maskiner med mere, saaledes at der slet ikke er noget uforklarligt i de paagældende Opraab om Støtte.

Jeg skal i denne Forbindelse blot tillade mig at nævne, at man ved en bestemt Lejlighed anskaffede en Maskine til ca. 10,000.00 Kroner, for at kunne fremstille det af Overretssagfører With-Petersen udgivne Blad — »Ejendomstidende« — men at dette Blad som Følge af With-Petersens Konkurs gik ind, hvorefter Trykkeriet ikke alene stod med en Udgift til den nævnte Maskine paa 10,000.00 Kroner, men yderligere med et Krav paa Herr With-Petersen paa andre 10,000.00 Kroner for udført Arbejde. Det er ganske givet, at den Slags Forhold paa det Tidspunkt, hvor Katastrofen indtræffer, maa medføre Pengeknaphed, selv om Tabene i Løbet af Aaret kan dækkes.

Under Henvisning til ovenstaaende tillader jeg mig derfor at henstille til den høje Ret, at Sagen genoptages.

Allerærbødigst

J. Laub. Ostenfeld.

Bilag 10.

Østre Landsret sender Sagen med Bilag til Statsadvokaten:

Tilstilles paany Hr. Statsadvokaten under Henvisning til det gennem Forsvareren fremkomne og med Anmodning om at indhente en snarest muligt afgiven Udtalelse fra Centralanstalten for Revision i Anl. af fhv. Biskop Basts Skrivelse af 5. ds., — særlig med Hensyn til hans Anbringelse til Støtte for at Overskudet af Trykkeri og Ekspedition af »Fyrtaarnet« er medgaaet til Velgørenhed og ikke til hans private Forbrug.

Østre Landsrets 1. Afdeling,
den 16. December 1927.

Axel Rasmussen.

Statsadvokaten returnerer denne til Retten med følgende Skrivelse:

Til Østre Landsret.

Tilbagesendes idet vedlægges Skrivelse af 30. d. M. fra Centralanstalten for Revision og idet bemærkes, at jeg ganske kan henholde mig til mine tidligere Udtalelser i Anledning af den fremsatte Begæring om Genoptagelse.

Statsadvokaten for København,
den 31. December 1927.

Poul Gammeltoft.

Bilag 11.

Centralanstaltens 2. Indlæg.

CENTRALANSTALTEN
for
Revision og Driftsorganisation.

Til

Statsadvokaten for København,
hersteds.

*Sag: Anton Bast:
Journal Nr. 8772.*

Foranlediget ved den højtærede Statsadvokats Skrivelse af 23. ds. indeholdende en Tillægsredegørelse fra Anton Bast af 17. ds. skal vi i Anledning af Ønsket om yderligere Udtalelser fra vor Side bemærke, at Skrivelsen af 17. ds. fra vort Synspunkt kun indeholder nye Variationer af tidligere af Anton Bast fremsatte Opstillinger, hvis Uholdbarhed vi allerede har paavist i vor Skrivelse af 25. Oktober d. A. —

Vi finder dog Anledning til at udtale, at den af Anton Bast særlig paapegede permanente Pengeforlegenhed for ham skyldtes, at han stadig forbrugte mere end han tjente, idet han til rent private Udgifter anvendte mere end hans Embedsindtægter berettigede ham til. En Gennemlæsning af Kolonne 1. (Embedsindtægter) sammenholdt med Udgiftskolonnerne 9, 10, 11 og 12 de rent private Udgifter) viser dette ganske tydeligt. Han maatte derfor nødvendigvis finde nye Indtægtskilder, og fandt bl. a. »Fyrtaarnet« som egnet dertil.

Som Eksempel af det af Anton Bast fremsatte, skal vi henvise til Redegørelsens Pag. 3, hvor »Kassebogen for »Fyrtaarnet«s Ekspedition for Aarene 1917—1920« fremlægges som særligt gyldigt Bevis, idet denne Kassebog — der ogsaa indeholder Privatudgifter — i August 1918 og August 1919 udviser Underskud.

Til Belysning af dette Punkt skal vi kun gøre opmærksom paa, at den fremlagte Kassebog ikke kan fremlægges som »Kassebog for »Fyrtaarnet«s Ekspedition«, men maa betegnes som Anton Bast's Privat-Kassebog, hvori foruden Løn ogsaa er medtaget Indtægter og Udgifter vedrørende »Fyrtaarnet«.

Kassebogen kan derfor ikke tjene som Bevis for, at der var Underskud paa Bladet, men kun som Bevis for, at Anton Bast havde brugt for mange Penge. Kassebogen tjener yderligere som Bevis for, at Indtægten fra Abonnementskassen (»Fyrtaarnet«) var et ganske nødvendigt Led til Bestridelse af disse Maaneders Udgifter, som netop i disse Maaneder praktisk talt er af rent privat Natur.

Yderligere skal vi henvise til, at Anton Bast i Juni 1918, altsaa knap to Maaneder førend det af ham særlig fremhævede Tidspunkt August 1918, har udbetalt Kr. 4,000.00 til Renter, Afdrag og Reparationsudgifter vedrørende hans i 1917 købte Villa, St. Knudsvej 26, det vil sige, paa et Tidspunkt, da hans maanedlige Embedsindtægter udgjorde ca. 500 Kr. eller ialt 6,000 Kr. aarlig inclusive Huslejegodtgørelse. Samtidig havde Anton Bast i 1918 en Indtægt paa Kr. 13,000.00 ved Salget af »Fyrtaarnet«.

Det samme kan siges om August 1919, men naar Anton Bast i Regdegørelsen, Pag. 3, nederst udtaler: »deraf kan man se, at den 1. August 1919 et Kasseunderskud af Kr. 565.90, og at mine Artikler i 1919 straks medførte, at der indkom nogle Bidrag til Bladet, og jeg i denne Maaned *ingen andre Indtægter havde af Bladet*«, maa denne Udtalelse betegnes som værende direkte i Strid med Kendsgerningerne, eftersom netop Kassebogen udviser, at der fra Abonnementskassen (»Fyrtaarnet«) er indbetalt Kr. 950.00, og at dette Beløb tilligemed de af Anton Bast nævnte Bidrag fra Sogneraadene — der som det fremgaar af Sagens Dokumenter havde sendt Bidrag til Bladet »Fyrtaarnet«, idet de forment, at dette var et Led i Centralmissionens Virksomheder — netop anvendes til Bestridelse af Maanedens Udgifter, der bortset fra ca. Kr. 100.00 udelukkende er ganske private Udgifter. I 1919 var hans Indtægt ved Salget af »Fyrtaarnet« Kr. 10,000.00.

Yderligere skal vi fremhæve, at Anton Bast i Tiden 1017—1919 i Renter, Afdrag og Reparationer paa Villaen, St. Knudsvej 26, har udgivet ialt ca. Kr. 12,000.00.

Det var ikke, som Anton Bast, anfører, »Pengemidlerne til Bladets Gang, der ganske svigtede«, men hans Privatforbrug, der var for stort. Sagens Akter returneres hermed.

København, den 30. December 1927.

Centralanstalten
for Revision og Driftsorganisation
H. Andersen.

*Bilag 12.**Svar fra Ostenfeld paa Centralanstaltens 2. Indlæg.*

Til

ØSTRE LANDSRET.

*Sag: Anton Bast.**Journal 8772.*

Foranlediget ved Redegørelsen af 30. December f. A. fra Centralanstalten for Revision og Driftsorganisation i Anledning af Statsadvokatens Skrivelse af 23. December s. A. til ovennævnte Institution skal jeg, idet jeg iøvrigt først henviser til den af mig under 6. ds. fremsendte Redegørelse med tilhørende Bilag, tillade mig at anføre følgende:

ad. 1918.

Biskoppens rent private Indtægter androg i Aaret 1918:

Kolonne 1:	Kr.	5,870.44
— 3: Andel i Acc., 55 pCt. af Kr. 1140.09	—	627.05
— 5:	—	1,675.68

 Kr. 8,173.17

Saldo at overføre fra det foregaaende Aar, (Kassebog, Pag. 49)	—	145.38
Paa Sparekassebog Nr. 11,477 med Frederiksberg Bank indestod der pr. 1. Jan. 1918	Kr.	5,200.00
men da der ved Aarets Slutning indestod ..	—	48.44

 bliver det Beløb, der har staaet til Biskoppens Disposition — 5,151.56

 Ialt Kr. 13,470.11

De private Udgifter udgør som ganske rigtig anført	Kr.	13,191.49
hvorfra gaar Udgift til Redaktion i Henhold til Modrevisionens Opgørelse, Pag 106	—	155.00
(Et tilsvarende Beløb fragaar altsaa ogsaa paa Kolonne 2)		

 Kr. 13,036.49

For Aaret 1918 har Totaludgifterne (18) udgjort	Kr.	28,396.85
og Totalindtægterne	—	22,203.72

 hvad der giver en Difference paa Kr. 6,193.13

hvilket med andre Ord vil sige, at Biskoppen for at kunne afholde de under 13, 14 og 15—16 anførte Beløb til Understøttelse og Hjælp til Nødlidende, dels har maattet anvende private Midler, dels har maattet optage Laan for at kunne skaffe Midler til denne private Velgørenhed.

Naar Centralanstalten anfører, at Kassebogen pr. 1. August 1918 udviste Underskud, da forholder dette sig rigtigt, idet Underskudet paa det paagældende Tidspunkt androg Kr. 248.17, men da der samtidig paa den ovenfor nævnte Sparekassebog indestod et Beløb paa Kr. 2,643.29, er dette jo uden Betydning. Kassebogen er som rigtig anført, Kassebog for saavel Biskoppen privat som for Bladekspektionen, og man kan derfor ikke anføre det som noget Bevis for, at der har foreligget Underskud med Hensyn til de rent private Udgifter paa et eller andet Tidspunkt, fordi Kassebogen udviser Underskud, naar Forholdet er, at alle Udgifter — saavel private som Virksomhedernes — er indført i den nævnte Kassebog. Til Terminsudbetalingerne er der hævet Penge paa Sparekassebogen.

Maa jeg i denne Forbindelse gøre opmærksom paa, at Biskoppen med god Grund har kunnet gøre gældende, at der savnedes likvide Midler til Bladet, idet der jo ikke har foreligget nogen anden Vejledning til Bedømmelse af Stillingen end den paagældende Kassebog, og at yderligere Underskudene i Trykkeriet fra Aarene 1913—1916, ialt Kr. 34,338.62 ikke engang er indtjent ved Udgangen af 1919 (jfr. Modrevisionen, Pag 99). Naar hertil kommer, at Bladekspektionen i den samme Periode har tilgode hos Centralmissionen et Beløb paa Kr. 4,000.00, er det altsaa ikke helt hen i Vejret, naar der tales om, at man mangler likvide Midler.

Det forekommer mig imidlertid, at man til Belysning af hele denne i Virkeligheden ret indviklede Sag, hvor der, saaledes som anført i min sidste ærbødige Henvendelse til den høje Ret altfor ofte forekommer saavel Indtægts- som Udgiftsbeløb, der ikke er klart belyste, ikke uden videre kan tage et enkelt Aar ud af Sammenhængen og sige, at netop dette eller hint tjener som Bevis for, at Biskoppen — for at kunne klare sine private Udgifter — maa have anvendt Indtægter fra Abonnementskassen (»Fyrtaarnet«), saa meget mere, som de Beløb, der i Centralanstaltens Skrivelse af 30. December f. A. er henvist til, er uden større Betydning i Sammenligning med det Beløb, hvorom hele Sagen drejer sig, og jeg tror ogsaa, at man for at naa til Bunds i Spørgsmaalet, ikke behøver at gaa i Detailler, men kan nøjes med en Oversigt over alle Beløb for hele Perioden 1913—1924, hvad der jo ogsaa vil begrænse Sagen i væsentlig Grad.

Naar jeg i mit Indlæg af 6. ds. fandt mig foranlediget til at komme ind paa en nærmere Omtale af de i Kolonne 13 udbetalte Beløb, var det i væsentlig Grad paa Grund af de af Centralanstalten i Skrivelse af 29. Oktober f. A. til Statsadvokaten for København indeholdte Udtalel-

ser (Pag. 6), men da det iøvrigt af Centralanstaltens Skrivelse fremgaar, at kun de i Kolonne 12 anførte Udgifter kan betragtes som rent private Udgifter, og de øvrige Kolonner ogsaa ved den endelige Afgørelse for Nævningetinget er holdt udenfor, forekommer det mig, at man ogsaa nu maa være berettiget til at holde disse Beløb udenfor Diskussionen. Der bliver derefter kun tilbage at fremskaffe Bevis for, at der til Dækning af de rent private Udgifter, Kolonnerne 9—10—11 — hvad der er Sagens Kardinalpunkt — har foreligget private Indtægter eller private Laan, der kan dække de paagældende Beløb, og dette mener jeg at have gjort i min førstnævnte Skrivelse af 6. ds., idet jeg nu kun vil tillade mig at recapitulere de deri anførte Indtægter:

1) Embedsindtægter (jfr. ligeledes Centralanstaltens Skrivelse af 25. Oktober 1927	Kr. 232,171.91
3) Acc., hvor jeg som Grundlag har taget Differencen mellem Indtægterne under 2 og 3 og det Beløb, for hvilket Biskoppen er bleven dømt, Kr. 182,980.59, hvad der giver	— 63,556.16
5) (jfr. Centralanstaltens Skrivelse af 25. Oktober 1927, Pag. 5). Hvorfor er dette Beløb for Resten ikke incl. i Kolonne 4?	— 19,198.47
Som lovlige Indtægter medtager Centralanstalten endvidere:	
Laanet fra A.	— 5,000.00
Laanet fra Sagfører Wenzzel	— 2,850.07
Jeg har herudover medtaget:	
7) Godtgørelse for Rejseudgifter	— 60,235.69
idet jeg hævder, at den tilsvarende Udgift er incl. i Kolonne 9 som Udgift, og jeg hævder det med saa megen mere Ret, som der ellers ikke kan findes nogen Forklaring paa de i min sidstnævnte Skrivelse anførte ret betydelige Beløb til »Diverse Udgifter« (Pag. 4), og Centralanstalten paa sin Side nøjes med Paastanden om, at disse Rejseudgifter ikke er incl. i Kolonne 12, men ikke giver nogen Oplysning om, paa hvilken Konto de i modsat Fald er medtaget, lige saa lidt som Overskriften over Kolonnerne 13 og 14 giver nogen Vejledning i saa Henseende, til trods for, at Biskoppen bevisligt har anvendt meget store Beløb til Rejser baade frem og tilbage til Amerika og indenfor Areaen.	

Transport.. Kr. 383,012.30

Jeg har endog, for at der ikke skal foreligge nogen Misforstaaelse af nogen Art, til Udgiftskolonnen 9 overført et Beløb fra Kolonne 13 paa Kr. 4,639.64 idet dette Beløb formentlig er anvendt til Rejser.

Yderligere har jeg medtaget som lovlige Indtægter —	2,500.00
fra Sagfører Wenzel — udover det af Centralanstalten anførte paa Kr. 2,850.07.	
Laanet fra Grosserer Øhrn ved Pastor Engstrøm ..	16,500.00
— Biskop Nuelsen	10,960.00
— Overdriftskontoen	11,940.42
samt Refusion fra Missionskassen og Taksigelsesfondet	9,704.95
	<hr/>
	Kr. 434,617.67
samt en Kassebeholdning paa	4,294.10
	<hr/>
	Ialt 438,911.77
	<hr/>

idet jeg mener mig berettiget hertil under Henviſning til de med ovennævnte Skrivelse af 6. ds. fremsendte Erklæringer.

Indtil Centralanstalten nærmere vil kunne paavise, paa hvilken Kolonne Rejseudgifterne er medtaget, mener jeg at have Lov til at karakterisere den af mig udarbejdede sammenlignende Opgørelse som rigtig, og Centralanstaltens som baade »urigtig« og »uholdbar«, og jeg mener med saa megen mere Ret at kunne benytte de af Centralanstalten selv anvendte Udtryk — ganske overfor Opgørelse fra os —, som Centralanstalten øjensynlig med Flid bestræber sig for ikke at komme ind paa nogen nærmere Redegørelse vedrørende bl. a. Kolonne 7.

Og naar jeg yderligere kan paavise, at Biskoppens private Indtægter under Kolonne 1 i 1916 f. Eks. udgjorde Kr. 5,797.40 i Stedet for som anført af Centralanstalten Kr. 1,783.83, synes jeg, Centralanstalten bør være lidt mere varsom med at anvende altfor kategoriske Udtryk om Rigtigheden af de fremsendte Opgørelser. Der hører dog ikke nogen særlig Opfindsomhed til at finde ud af, at der her foreligger en Fejl. Enhver anden end Centralanstalten vil med Lethed kunne se, at der jo ikke er megen Sandsynlighed for, at Biskoppens Indtægt i 1916 pludselig skal dale til 1,783.33, naar den i 1915 androg Kr. 3,579.97. At det samme er Tilfældet for 1917 tilføjer jeg kun for en Ordens Skyld. Her er den virkelige Indtægt Kr. 6,487.50, medens den paa det i Retten fremlagte Bilag B kun er anført med Kr. 4,745.89. Det undrer mig i nogen Grad, at Centralanstalten, der med saa megen Nid-

kærhed søger at finde Fejl hos andre, helt kan overse, at der her saa aabenlyst maa foreligge en Fejl fra dens egen Side.

Maa jeg desuden have Lov til at tilføje, at jeg i nogen Grad er forbavset over den Form, Centralanstalten giver sine Konklusioner; man har nærmest Indtrykket af, at det er Centralanstalten, der skal træffe Afgørelse om, hvorvidt Sagen bør genoptages eller ej, men da efter min Mening Centralanstalten i Realiteten er Part i Sagen — i alle Tilfælde af Hensyn til dens Anseelse — forekommer det mig at være et berettiget Forlangende, at man stiller Krav om Beviser for de fremførte Paastande, og ikke uden videre lader sig nøje med pseudovidenskabelige Postulater, der i højere Grad hører hjemme i en Diskussionsaften i den handelsvidenskabelige Studiekulub end i et retsligt Dokument, om, at dette eller hint Beløb »ikke kan medtages som lovlige Indtægter«.

Jeg tillader mig derfor under Henvisning til ovenstaaende paany at anmode den højtærede Ret om, at Sagen maa blive genoptaget, og at man, saaledes som allerede nævnt i Indledningen, begrænser den til at omfatte en samlet Recapitulation, saaledes at Beløb, der i Virkeligheden maa betragtes som intetsigende i Sammenligning med det store Beløb, hvormom hele Sagen drejer sig, ikke mere kommer til Behandling.

København, d. 12. Januar 1928.

Allerærbødigst

H. Vedel.

J. Laub Ostenfeld.

Bilag 13.

ORSgf. Rosenkrantz Indlæg til Afslutning.

Til

ØSTRE LANDSRET.

Med den Mulighed for Øje, at den ærede Ret skulde ønske at lade sig nærværende Begæring om Genoptagelse af Biskop Bast's Sag med tilhørende Bilag forelægge mundtlig, har Biskop Bast anmodet mig om at bistaa ham ved saadan eventuel mundtlig Forhandling. Jeg tillader mig at tro, at det ikke vil være nødvendigt at skride til mundtlig Forhandling, da Sagen, trods det betydelige Omfang, den har faaet, i alt væsentlig kun drejer sig om et enkelt overskueligt Spørgsmaal og nærværende Indlæg fremkommer kun som en afsluttende Oversigt, idet jeg dog — saafremt den ærede Ret maatte vælge mundtlig Forhandling — beder dette Indlæg betragtet som det skriftlige Grundlag for den eventuelle mundtlige Forelæggelse af Genoptagelsesbegæringen, og dens Dokumenter.

Vi har delt Sagen i to »Punkter«. Det første Spørgsmaal om *hvordidt Biskop Bast med Føje har angivet »Fyrtaarnet«s Status som sket i Aarene 1916—1919*, er formentlig saaledes behandlet, at det ikke kræver yderligere orienterende Forklaring. Centralanstalten har ganske vist i Erklæring af 30. December 1927, søgt at gøre gældende, at den utvivlsomt slette finansielle Status skyldes, »at Biskop Bast brugte Bladets Indtægter til privat Brug«. Det er ikke lykkedes Centralanstalten at dokumentere denne Paastand, der kun fremtræder som Paastand og i Erklæring af 12. Jan. 1928 undertegnet af Raadsformand Vedel og Korrespondent Laub Ostenfeldt, er det da ogsaa klart eftervist, *at Biskop Bast ikke i 1918 har benyttet Indtægter fra Fyrtaarnet til personlig Brug.*

Det samme vil kunne vises for Aarene 1917—1919 — det maa erindres, at i Aaret 1918 skrev Biskop Bast *ikke* i »Fyrtaarnet« at der var *Underskud*, men klagede kun over de stigende Priser o. s. fr. — Men det vilde dog vel neppe være nødvendigt for alle tre Aar at opstille den af Hr. Ostenfeldt opstillede Talkolonne, der vilde vise, at det er ganske urigtigt at sige at Biskop Bast brugte »Fyrtaarnet«s Indtægter til personligt Brug.

For en Ordens Skyld maa jeg nævne, at den af Korrespondent Ostenfeldt omtalte og fremsendte Sparekassebog blev funden for faa Dage siden i en Skuffe i Biskoppens Skrivebord, hvor den havde ligget upaaagtet af Politiet under Ransagelsen i 1924, saa den slet ikke var kommen frem i Retten og under Sagen, ja endog slet ikke var bemærket af Biskoppen selv før nu.

Hvor Sparekassebeløbet stammer fra, ved Biskoppen ikke nu, formentlig er det Gaven fra Fru Gamel, men Fundet bekræfter kun, hvad der af Biskoppen stadig er hævdet, at han ved Laan og Gaver fik Midler til at øve sin Velgørenhed og bestride sine beskedne Udgifter. At han har haft Beløb liggende til disse og til at afholde sine Terminsudgifter er meget naturligt. I denne Forbindelse er det afgørende, at det er dokumenteret, *at dette Beløb ikke er taget af »Fyrtaarnet«s Indtægter.*

Det ligger næppe uden for Grænsen af min Ytringsfrihed som Sagfører, naar jeg ikke kan tilbageholde den Bemærkning, — Raadsformand Vedel vil gerne være med til at erklære det samme og har bedt mig om at sige det — at det kribler mig i Fingrene, naar jeg her ustandselig skal understrege, at Biskoppen ikke har disponeret frit over Indtægter af sit eget Blad, stiftet for hans egne Penge, hvis Gæld hviler paa ham og hvis Underskud betales af hans egen Lomme.

Og i denne Forbindelse er det saa, at jeg beder den ærede Ret tage vedlagte Beretning fra Centralanstalten om Trykkeriet og se dennes Paginas 12—22 igennem samt dernæst sammenholde mit følgende med de i Beretningen paa de angivne Steder opførte Tal. *Vi er her ved hele Sagens Kerne.*

Det vil da vise sig, at der foregaar Indbetalinger *fra* og til Biskop Bast paa Trykkeriets Konto og ved at sammenholde Beretningen med Bilag B — dette Hovedaktstykke i nærværende Sag — vil man se, at alle Udbetalinger til Biskop Bast er opført som Indtægt for ham paa Kolonne 3, medens alle Biskoppens Indbetalinger til Trykkeriet er opført paa Kolonne 17 og 9.

Naar man betragter Beretningen om Trykkeriet Side 23 nederst og 24 og 25 (om det samlede Udbytte), viser det sig, at den saakaldte Goodwill er en ren og skær Papirfortjeneste. Det regnskabsmæssige Overskud (se Pag. 25 f. o.) Kr. 72,120.57 er kommet til Udbetaling med Kr. 35,397.15 kontant, medens Resten (Goodwill) er udbetalt i Aktier. Det kontant udbetalte *Overskud* er som sagt altsaa ikke Kr. 102,391.25, men derimod Kr. 35,397.15, hvortil kommer Laanet Kr. 43,119.00 (Modrev. Pag. 95). Af disse sidste er Kr. 13,134.21 dog ikke Udbetaling (se Pag. 23 nedenf.), men er Tilsvær ved Ompostering, og desuden Konvertering til A/S Kr. 9,298.73, hvorom det samme gælder, og da hele Kolonnen faktisk er blevet udbetalt Biskop Bast, er derfor ialt kun Kr. 67,374.72 af Beløbet Nettoudbetaling. (Se Modrevisionens Pag. 14, der rekapitulerer Centralanstaltens Tal.)

Regnskaberne er i mange Henseender rigtige nok, det er kun Listen Bilag B, der er forkert.

Af de nævnte Kr. 67,374.72 er Kr. 35,397.15 virkeligt Overskud, mens Resten er Gæld og Laan og Renten af Laan og hermed menes ikke det formelle, at det er et Overskud, der pro forma er udbetalt som Laan af ham selv til ham selv, og Centralanstalten viser selv, at kun nævnte Beløb var et virkeligt Overskud. Det »Overskud«, han skal tilsvare, maa herefter dog betyde det Overskud, der faktisk udbetales ham, idet han ikke kan være pligtig at skulle skaffe Penge til andre af de Beløb der bruges til Konsolidering, eller som han personlig overfor Kreditorerne staar inde for gennem hans Gældsfor skrivning og sine Kautitioner, der for ham nu er haarde Realiteter. At der udleveres ham nogle Aktier, d. v. s. Forskrivninger paa fremtidigt Udbytte, er uden Betydning, for Trykkeriet var hans, og Aktieselskabsformen ændrede intet i dette, at han ved Dommen er kendt pligtig til at aflevere 45 pCt. af de Indtægter, der maatte tilflyde ham fra Trykkeriet — naar de maatte tilflyde ham. Centralanstalten forlanger da heller ikke Aktier foruden de Kr. 102,391.23, hvad ellers maatte være Følgen.

Det vil sige, at Centralanstalten det ene Sted opgør det udbetalte Overskud til Kr. 35,397.15, at dette Beløb i den første Rekapitulation (Beretningen 13, Bilag 23) bliver til 67,374.72 Kr., idet Biskoppens Gæld til Trykkeriet regnes med og at det hele i Bilag B vokser til »Indtægter« Kr. 102,391.23!!!

Ved denne sidste Opstilling sker det for Biskop Bast uheldige, at hans egne Penge paa Trods af Centralanstaltens første, *rigtige* Opgø-

relse ved at passere Trykkeriet formindskes med 45 pCt., saaledes at jo flere af sine egne Penge, han maatte indskyde i Bladet, jo større blev hans »kriminelle Tilsvare« og ikke nok med det, hans egne Penge tjener paa Kolonne 9 til at forøge hans »private Forbrug«, idet f. Eks Renter af Gælden, der udbetales ham paa Kolonne 3, bliver formindskede med 45 pCt., medens de paa Kolonne 9 bliver »personligt Forbrug« med hele Beløbet! Laanet paa de Kr. 35,000 maa i den forkerte Opstilling passere Kolonne 3 som Indtægt — hvis man nemlig sletter Kolonne 17 og den dermed korresponderende Tilbagebetaling paa Kolonne 3, vil Kolonne 4 og 12 ikke mere som tilsigtet af Opstilleren kunne balancere; man maa bruge Laanet Kr. 35,000 til Bevis for at Kolonne 2 og 3 er benyttet til Biskop Bast's private Forbrug.

Skulde der blive mundtlig Forhandling, vil det være min Pligt indtrængende at opfordre den højtærede Statsadvokat til at erklære sig om, hvorledes det har været muligt, at saadanne Opstillinger har kunnet foretages og blive forelagt som Grundlag for Nævningernes Bedømmelse i en Straffesag — den objektive Urigtighed er indlysende for enhver, der sammenholder Bilag B med Beretningen.

Naar Anklagen forlanger, at Biskop Bast skal tilsvare Indtægter af Trykkeriet, saa er det i Virkeligheden kun 45 pCt. af Kr. 35,000 eller 7000 Kr. foruden Kolonne 2, med mindre man kræver, at han ogsaa skal tilsvare 45 pCt. af »Gælden«, hvorved Beløbet bliver 45 pCt. af Kr. 67,000. Det hele er jo kun en Ændring af Tilsvaret, idet Pengene er anvendt til kirkelige og filantropiske Formaal.

Men der fragaar i Domsbeløbet: Kr. 182,980.59, som anført i de tidligere Erklæringer, ubetinget Kr. 57,000.00 (se Modrevisionen Pag. 107, anerkendt af Statsadvokaten) til Skat, Administration m. m., saaledes at dette Belb — »det kriminelle Tilsvare« — rettelig bør angives til Kr. 125,980.59.

Naar der nu spørges, om Overskudet af Trykkeriet og Ekspeditionen af Fyrtaarnet er medgaaet til Velgørenhed og ikke til Biskop Bast's private Forbrug, saa er dette for Sagen ene afgørende Spørgsmaal af Biskoppen og os forsøgt besvaret ad to Veje.

Af Beløbet Kr. 125,000.00 er de Kr. 50,000.00 dokumenteret paa Kolonne 14. Diverse Udbetalinger er bl. a. udbetalt til Præster, og vil man nu sige, at Købere af Bladet ikke har købt dette for at støtte Metodistkirkens Præster, saa maa det huskes, at Halvdelen af Salget til Centralmissionen var Løssalg, Halvdelen Friabonnement (se Modrevisionen, Pag 100), og Centralmissionen, der præsterede Betalingen for den Del, der er gaaet til Friabonnement, kan umuligt have følt sig besveget ved, at Biskop Bast anvendte de saaledes indtjente Penge til at støtte Kirken og dennes Præster til videre Uddeling.

Naar nu Tilsvaret paa Kolonne 2 og 3 skal gøres rigtigt op og dermed udfindes, hvad Biskop Bast har haft til fri og privat Raadighed,

saa vil jeg gøre opmærksom paa, at han er dømt for Svig overfor *Missionen og Køberne*. Det blev ikke under Retssagen oplyst, at fraset Abonnementet købte Centralmissionen alle Blade, og at Biskoppen aldrig har forhandlet disse, Centralmissionen, derunder Folk, der senere begærede kriminel Undersøgelse, var fuldt vidende om, at Annoncerne og Abonnementet var fuldstændigt uden for deres Køb af Blade, og Køberne fra Gaden har heller ikke kunnet nære nogen Forventning, og da Bladets Annoncer tilmed tegnedes af Agenter, der fik 33 pCt. Provision og Annoncørerne fik fuld Valuta for deres Penge, maa Annoncebeløbet fradrages, ligeledes kan nogle Artikler i 1918 og 1919 dog vel ikke medføre, at de gamle Abonnementer fra 1913 eksproprieres og dermed Kr. 44,079.65. (Se Modrevisionen Pag. 109.)

Centralmissionen betalte forskellig Pris for de 2 Slags Blade, vidste altsaa, at der laa Avance, og da den ikke een Gang, men to Gange havde sagt Nej til at overtage Trykkeriet og heller ikke kunde tro, at Biskoppen af Underskudet kunde trykke Bladet gratis, og altsaa ikke kunde mene at have en Forpligtelse til at paavise den, burde Trykkeriet ikke være inddraget under Sagen, der kun skulde have undersøgt, hvorvidt Hovedet for Centralmissionen havde bedraget Køberne.

Hvad Løssalget angaar, bliver altsaa Tilsvaret ca. 38,000.00, der, hvad hele Tiden er sagt, er anvendt paa Kolonne 13, uden at Kvitteringer afgaves.

Hvis man vil efterse de to private Kassebøger, der er fremlagt, vil man finde alt, hvad der af Privatforbrug er opnoteret, ligeledes alle Udgifter til Børnene.

Der er fremlagt 3 Erklæringer fra Præster i Folkekirken, der viser, at Biskoppens Fremgangsmaade ved Uddelingen til Skjult Nød var den almindelige Fremgangsmaade.

Udover de Kr. 50,000.00 lader Anvendelsen af Beløbet sig efter Sagens Natur ikke dokumentere for de Kr. 75,000.00 i ti Aar, der haves ikke Kvittering, det drejer sig selvfølgelig i væsentlig Grad om Smaasummer, anvendt i Øjeblikket.

Dette er Sagens Kerne og det tør vel nok siges, at det formentlig er lykkedes Biskop Bast at dokumentere, at Nævningerne paa dette Punkt har været hildede i den Vildfarelse, *der ene medførte Domfældelsen*.

Nævningerne har jo kun studeret Ekstrakten; i de talløse Bunker af Dokumenter har de ikke kunnet trænge ind. Her, hvor det drejer sig om Procedure, kan det ikke ligge udenfor min Beføjelse som Sagfører stærkt at fremhæve og understrege, at Bilag B, Ekstrakten, paa dette Punkt gør noget ganske tilsvarende, som det jeg ovenfor har bevist, d. v. s. gaar langt ud over Grænsen for det tilladelige.

Hvor har Statsadvokaten kunnet fremlægge et saadant Instrument?

Jeg gaar nu den Vej, med runde Tal at vise, hvilke personlige Ud-

gifter Biskoppen har haft og hvilke Beløb, han har haft til at dække dem. De paa Kolonne 12 opførte saakaldte private Udgifter, Kr. 480,000.00, kan nu specificeres nærmere, og det utrolige viser sig at være sket, at man paa Kolonne 9 har tilladt sig nøjagtigt det, man har gjort paa Kolonne 14, der skal indeholde væsentlig private Udgifter, medens Forholdet, som vist, er det, at af Kr. 80,000.00, er den langt overvejende Del Understøttelser.

Naar man i Nævningetinget læste Overskriften til Kolonne 9, maatte man faa Indtrykket af et Privatforbrug paa ca. Kr. 234,000.00.

Jeg skal henvise til Modrevisionen, Pag. 114, der kun er en *ikke behandlet Specifikation*, jeg beder den høje Ret forlange fremlagt, da dermed Sagen formentlig er opklaret tilbunds.

Det viser sig nu, at af Overskriften paa Kolonne 9 andrager, *Husholdning, Tyendeløn, Lys, Husleje, m. m. Kr. 67,371.47*, det øvrige af de ca. Kr. 234,000.00 er anvendt til andre Udgifter. Jeg skal bemærke, at herefter burde Kolonnen opgøres saaledes: Til at leve for ca. Kr. 67,000.00 og diverse ca. Kr. 165,000.00, men en saa stor ikke specificeret Diversepost maa regnskabsmæssigt betegnes som en Urimelighed.

Kolonne 9 dækker over følgende personlige Udgifter:

Modrevisionen Pag. 114: 1) Husholdning	67,000.00
2) Personlig Skat	19,000.00
3) Rejser (7)	60,000.00
Alene til Kolonne 9:.... 4) Nyanskaffelser	..	12,000.00 (anslaet)
		<hr/>
Ialt Kr.....		158,000.00

Desuden findes der, da Kolonnen kun indeholder bekendte Udgifter, medens alt ukendt er opført paa Kolonne 13, paa den opført følgende kendte og afholdte Udgifter:

Modrevisionen Pag. 114: 1) Skat af Blad og Trykkeri	..	Kr. 20,000.00
2) Indbetalinger til Trykkeriet		
udover Kolonne 17 (se foran		
og Centralanstaltens anførte		
Beretning, Pag. 23.	—	14,000.00
Beret. 13, Bil. XVIII, Pag. 3. 3) Nyanskaffelser til Missionens		
Ejendomme	—	9,000.00
a) Trykkeriets Rente Opg. 4) a) Renter og Afdrag paa		
b) Beret. 13, Bilag XXIII, Trykkeriets Gæld og b) Un-		
original Specifikation derstøttelser	—	33,000.00
		<hr/>
Ialt		Kr. 76,000.00

Paa Kolonne 10 fragaar Statsadvokatens Kr. 37,000.00 og Biskop-
pens Tilsvaer til Kolonne 12 er herefter:

(37,000.00. Adm. fradr.)	Kolonne 9:	Kr. 158000.00
	— 10:	— 126,000.00
	— 11:	— 83,000.00
		Ialt Kr. 367,000.00

der dækkes af nedennævnte Kolonner, hvorved bemærkes, at Kolonne
1 paa Bilag B er opført med Kr. 9,000.00 for lidt for Aarene 1915—20,
jfr. vedlagte Opgørelse.

	Kolonne 1:	Kr. 232,000.00
(Erklær. fra Frk. Schou)	— 1:	— 9,000.00
Modrevisionen Pag. 109:	Abonnement og Annonc., Kol. 2	— 44,000.00
	Kolonne 3, minus Kr. 17,000.00	— 85,000.00
	— 5:	— 19,000.00
	— 7:	— 60,000.00
		Ialt Kr. 449,000.00
	Minus Tilsvaer	— 367,000.00
		Rest Kr. 82,000.00

hvilket Beløb (bortset fra de Kr. 10,000.00 fra Bilag B's sidste Side,) er
anvendt til Velgørenhed *udover* Bladets og Trykkeriets Overskud.

Den højtærede Ret vil se, at denne Opstilling er noget differerende
fra de fem tidligere Opstillinger differerende Tal-Kolonner. Det ser
underligt ud, men det er i Virkeligheden højst naturligt.

Beløbene Kr. 232,000.00 (Kolonne 1), Kr. 19,000.00 (Kolonne 5),
Kr. 60,000.00 (Kolonne 7), kommer stadig igen, de andre Beløb varie-
rer, fordi Biskop Bast vil være paa den sikre Side og afværge, at nogen
skal paastaa, at han anfører Beløb »til Dækning af personlige Udgif-
ter«, der kunde tænkes at være »bunden« til bestemte Udgifter. Men
hvad han saa end regner med, der er altid rigelige Midler til at dække
det personlige Forbrug og Hovedsagen er *at Kolonne 2 og 3 — »Fyr-
taarnet« og Trykkeriet — aldrig behøves at angribes. Med andre Ord:
Alt er i Biskop Bast's Favor.*

Han blev i sin Tid dømt paa Statsadvokatens Anklage: »Biskop Bast
har ikke haft Penge til at dække sit private Forbrug, uden at maatte
tage af »Fyrtaarnet«s Indtægter, han har ikke haft Penge til Velgø-
renhed!«

Hvorledes vil Statsadvokaten nu, efter at de nye Oplysninger har afsløret — jeg bruger med Villie dette Udtryk — Bilag B, kunde forsvare den Udtalelse, der saa afgørende er blevet afbevist med Tal, der delvis havde foreligget for de regnskabskyndige, der har konstrueret det forfærdende Instrument, Bil. B?

I Tilfælde af mundtlig Forhandling maa jeg anmode Statsadvokaten om at udtale sig aabent og udtømmende om dette Punkt. *Indtil nu har han ikke udtalt sig*, og her var dog al Aarsag til at tale.

Var det ikke naturligt, at Statsadvokaten, der dog ikke er professionel regnskabskyndig, ganske simpelt indrømmede, at han paa dette Punkt er bleven vildledt af Talekspertter, der har opfattet deres Virksomhed som aktive Angribere, og erkendte, at han — Statsadvokaten — paa det afgørende Punkt havde taget Fejl.

Herregud — det er dog blot menneskeligt — og om Statsadvokatens gode Tro og Samvittighedsfuldhed tvivler ingen.

Selv om man følger Bilag B. paa den specielle Kolonne, vil Biskop Bast's Forbrug altid være dækket af:

Kolonne 1:	Kr. 232,000.00
— 3: (55 pCt.)	— 56,000.00
— 5:	— 19,000.00
— 7:	— 60,000.00

Ialt Kr. 367,000.00

Det er tidligere oplyst, at Pastor Engstrøms Laan *ikke* er Laan af Engstrøm, men et Prioritetslaan i hans Datters Ejendom, hvori Biskoppen har en Obligation, fra Øhrn, skaffet af Engstrøm. At Nuelsens Laan paa Kr. 10,960.00 ikke er Laan, men Gave, at Missionskassen ikke er Penge, Biskop Bast skyldte, men havde tilgode i U. S. A., fordi han havde lagt dem ud, og at han saaledes til fri Disposition desuden havde:

Engstrøms (Øhrns) Laan....	Kr. 16,500.00
Nuelsens Laan (Gave)	— 10,960.00
Missionskassen	— 9,704.00
Sagfører Wenzzel	— 5,300.00
Kassebeholdning	— 4,294.00
Laan af A.	— 5,000.00
Overdriftskonto	— 11,940.00

Ialt Kr. 63,698.00

hertil kommer endvidere Laan i American Express Co. Kr. 16,000.00, for hvilket er deponeret Obligationer.

Sammenregningen viser herefter:

Indtægter	Kr. 367,000.00
Laan	— 63,698.00
	<hr/>
	Ialt Kr. 430,698.00
Plus (Obligationer)	— 16,000.00
	<hr/>

Tilsvaret paa Kolonne 2 og 3 og deres Indtægter behøves aldrig at røres for at dække det »private Forbrug«. Og det er Sagens Kerne!

Der er, efter at disse Linier for Proceduren er trukne, ikke mere for mig at tilføje; det har desværre været uundgaeligt, at enkelte Be-
tragtninger af almindelig Natur i de talrige Indlæg og Erklæringer har maatte medtages. En Imødegaelse af Centralanstaltens formentlig ubegrundede Udtalelser om, at vi har fremført Paastande, der er i direkte Modstrid med Kendsgerninger er jo allerede af den Grund, at de paagældende Bilag befinder sig i den ærede Rets Besiddelse, afskaarne fra at komme ind paa.

Dog tillader jeg mig at tro at dette Punkt er irrelevant; selve Spørgsmaalet om Berettigelse til i Medfør af Retsplejelovens § 977 at genoptage Sager synes mig at være fastslaaet ved det af os fremførte. Er der nogensinde i en ved Dom afgjort Straffesag ved nye Oplysninger skaffet Grundlag tilveje for den Antagelse, *at Dommen vilde være bleven en anden, om Oplysningen havde foreligget for Nævningerne*, saa er det i denne Sag, hvor det, efter at Straffen er udstaaet, saavidt saadant er muligt, er dokumenteret, *at Domsældte ikke har gjort sig skyldig i en af de Handlinger, hvorpaa han er dømt, ja, end ikke kan have begaaet dem.*

Under Fastholdning om Begæring om Genoptagelse efter § 977.

København, den 16. Januar 1928.

Palle Rosenkrantz,
O. Rsgf.

Bilag 14.

Østre Landsrets Afvisning.

Udskrift
af
Østre Landsrets
Dombog for I. Afdeling
Aar 1928 den 30. Januar blev afsagt følgende
K E N D E L S E
i Sagen

I. Nr. 347/1927:

Begæring fra Anton Bast om Genoptagelse af Nævningesag Nr. 4/1926, paadømt den 19. Marts 1926.

Anton Bast har ved Skrivelse af 19. September 1927 begæret genoptaget den den 19. Marts 1926 under Medvirkning af Nævninger paadømte Sag, hvorunder han i Medfør af Straffelovens § 257 blev anset med Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 3 Maaneder, idet han blev fundet skyldig i at have i Tidsrummet 1913—23 formaaet Almenheden og Centralmissionen til at købe det af ham trykte og udgivne Blad »Fyrtaarnet«, idet han snart gav det Udseende af, at Bladet ikke gav noget Overskud af Betydning, snart at Overskudet anvendtes i velgørende Øjemed, medens det virkelige Forhold var, at Bladet har givet en Fortjeneste, der for Trykningens Vedkommende skønsmæssigt er beregnet til 54,010 Kroner 28 Øre og for Udgivelsens Vedkommende udgør 128,970 Kroner 31 Øre, altsaa ialt en Fortjeneste af ca. 182,980 Kr. 59 Øre, hvoraf den allervæsentligste Del tilfaldt ham personligt.

Efter Begæringens Modtagelse er der indhentet Erklæringer fra Statsadvokaten for København, Centralanstalten for Revision og den under Sagen beskikkede Forsvarer, i Anledning af hvilke Erklæringer og til nærmere Begrundelse af sin Begæring Bast gentagende har haft Lejlighed til skriftlig at ytre sig.

Til Støtte for Begæringen har Bast navnlig søgt at godtgøre, at der ikke har foreligget et Overskud af saadan Størrelse som ovenfor anført, endvidere at han i alt Fald ikke har været vidende om, at der forelaa et betydeligt Overskud, og endelig at Overskudet ikke er tilfaldet ham, men er anvendt i velgørende Øjemed.

Hvad der af Bast i saa Henseende er fremført, findes imidlertid dels ikke at kunne betragtes som nye Oplysninger, men alene som et Forsøg paa at stille i nyt Lys de regnskabsmæssige Opstillinger, der under Domsforhandlingen blev forelagt Nævningerne og gjort til Genstand for Drøftelse mellem Anklagemyndigheden og Forsvareren, dels ikke at indeholde nye Oplysninger af en saadan Beskaffenhed, at det efter Rettens Skøn kan antages, at de kunde have bevirket Frifindelse,

om de havde foreligget under Sagen. Begæringen om Genoptagelse vil herefter ikke kunne tages til Følge.

Thi bestemmes:

Den ovennævnte af Anton Bast fremsatte Begæring om Genoptagelse kan ikke tages til Følge.

Udskriftens Rigtighed bekræftes.

Østre Landsrets Kontor, den 31. Januar 1928.

B. M. Jensen.

Guldat.

Til offentlig Brug.

Bilag 15.

Kæremaal til Højesteret.

Til Østre Landsret.

Ved Kendelse af 30. Januar 1928 har Østre Landsret afvist min Begæring af September 1927 om Genoptagelse af min ved samme Rets Dom af 26. Marts 1926 paakendte Sag, hvilken Kendelse jeg herved tillader mig at paakære til Højesteret.

Man har motiveret Kendelsen dermed, at min Begæring og de sig dertil sluttende Indlæg dels intet nyt indeholdt, dels ikke indeholdt Oplysninger, der antageligt kunde have medført Frifindelse i Nævningekendelsen.

Jeg skal straks anføre, at min Begæring indeholder en udførlig Redegørelse for, at det i Retten forelagte Bilag B, der utvivlsomt var Grundlaget for Nævningenes Kendelse, er urigtigt og at dette fremgaar ikke af Tal, jeg henter udefra, men af selve Centralanstaltens og Anklagemyndighedens egne Tal.

En Drøftelse af Bilag B, som den af mig under Genoptagelsessagen fremført, har allerede af den Grund ikke fundet Sted under Hovedsagen, at det ikke kunde være undgaaet Dommernes og Nævningenes Opmærksomhed, at Bilag B giver et fuldstændig galt Billede af min Privatøkonomi, og at det strider mod alle de i Specifikationerne omhyggeligt opgjorte Regnskabstal, ikke alene, hvor det drejer sig om Behandlingen af Underskudet fra »Fyrtaarnet«, men ogsaa hvor det drejer sig om mine personlige Indtægter og Udgifter og Forholdet mellem disse. Tal for Tal har jeg paavist Bilag B's Urigtighed og ikke et Ord har Statsadvokaten haft at svare dertil; for Nævningetinget blev dette Spørgsmaal ikke drøftet af min beskikkede Defensor og selv fik jeg ikke Anledning til at sætte mig ind i Tallene, hvad der sikkert heller ikke vilde have været mig muligt.

Naar det nu er dokumenteret, at der i Sagen mod mig er fremlagt en urigtig Regnskabsekstrakt — og jeg af selve Anklagemyndighedens Regnskabstal kan godtgøre, at jeg har haft mere end rigelige Midler til Dækning af private Udgifter, der langt fra udgør de Beløb, Statsadvokaten har opgivet, saa kan disse Oplysninger ikke betegnes som »ikke nye«, og saa kan det ikke, som i Kendelsen sket, hævdes, at det, de oplyser, ingen Indvirkning vilde have haft paa Nævningenes Kendelse. Thi vel kan Dommerne have ment, at de ikke med nogen Sikkerhed kan vide, paa hvilket Grundlag, Nævningenes Kendelse er afsagt — derom er jo intet noteret eller udtalt — men de kan ikke have Ret, naar de antager, at Nævningenes *Ja*, der er knyttet til bestemte Tal og den bestemte Forudsætning i Spørgsmaalets Ordlyd, at jeg har benyttet »Fyrtaarnets Midler til mine personlige Udgifter, vilde være afgivet, naar Nævningene havde været vidende om, hvad der nu foreligger dokumenteret:

1. at Tallene ikke er 182,000, men 125,000;
2. at af de 125,000 Kr. er 75,000 dokumenteret anvendt til Velgørenhed.
3. at jeg bortset fra mit Tilsvaer paa Kolonne 2 og 3 har haft tilstrækkelige Midler ikke alene til mit eget og min Families Forbrug, men ogsaa til Velgørenhed.

Jeg skønner ikke rettere end at Landsretten er gaaet ud fra det Ræsonnement, at min hele Procedure under Genoptagelsessagen drejede sig om Regnskabstal, der er diskuteret under Hovedsagen, og at man derfor kunde lade denne Diskussion ligge. Men saaledes er det ikke. Jeg kan ikke se rettere end, at der et Steds under Sagen forsætlig maa være opstillet Tal, der ikke svarer til de virkelige, der har foreligget fra Centralanstalten og foreligger tydeligt i mit Materiale for Landsretten i Genoptagelsessagen. Jeg skønner ikke rettere, end at det Hele saa let lader sig oplyse ved at foranstalte en Afhøring af Revisor Bøytler, som formentlig har foretaget Revisionen og stillet Ekstrakten i Bilag B op, saaledes at min Sagfører faar Adgang til at stille ham Spørgsmaal. Det er dette, jeg ønsker foretaget og dette Ønske beder jeg Højesteret opfylde, inden Afgørelse tages.

Jeg maa dog vel have Lov til at minde om, at da Sagen mod mig begyndte, var der fremsat en Række Sigtelser og Beskyldninger mod mig for alvorlige Bedrageriforbrydelser, der *alle* bortfaldt, fordi det lykkedes mig at angribe og tilintetgøre de Kolonner og Tal, hvorpaa disse Sigtelser hvilede. Kun paa et Punkt — det ubetydeligste — undgik Tallene min Defensørs Opmærksomhed; kan man da virkelig nu, naar jeg kan oplyse og rette Fejlene, nægte mig Adgang dertil? Af hele denne store Sag ser Højesteret jo i denne min Begæring kun en lille Episode, et ubetydeligt Afsnit og det maa dog vel betyde noget, at man maatte fratagde eller frifinde for Sigtelserne om Bedrageri.

Jeg har maattet finde mig i, at Skyggen af de Forbrydelser, hvor-

for jeg blev offentlig sigtet og for hvilke jeg blev offentlig frikendt, hviler over mig i den offentlige Mening — men er det dog ikke retfærdigt og rimeligt, at dette ikke for den højeste Domstols Prøvelse forhindrer, at man anstiller den enkle, let udførlige Undersøgelse, jeg beder om maa blive foranstaltet: Undersøgelsen af, hvorledes de urigtige Tal er kommet ind i Ekstrakten (Bilag B).

Jeg har kun liden Forstand paa Regnskabsvæsen, men jeg kan da forstaa Forskellen paa de Tal, som Centralanstalten fremskaffer (Beretning 13, Bilag 23 — anført i Modrevisionen Pag. 114 og 115) og de Tal, der er opstillede paa Bilag B (Bordereauet). Uoverensstemmelsen er tydelig for alle, den er aldrig diskuteret, Statsadvokaten svarede ikke under Genoptagelsessagen saalidt som Centralanstalten, og Retten tog — formentlig af foranførte Grunde — slet ikke Suørgsmaalet op til Drøftelse.

Er her begaaet — hvad jeg altsaa maa tro — en forsættelig Urigtighed, maaske bevirket af blind Iver for at underbygge Sigtelserne, saa maa jeg dog kunne sige, at Dommerne har Uret i at forbigaa dette Punkt, som uddebatteret under Hovedsagen, da det jo tvertimod synes mig at byde et uafviseligt Grundlag for en fornyet Undersøgelse.

Det er mit Haab, at Højesteret vil se anderledes paa Sagen end Landsretten har gjort og derfor paakærer jeg Kendelsen. Først nu, da mine Sagførere har vist mig, hvorledes det oprindelige Regnskab i Ekstrakten (Bilag B) er blevet forrykket, forstaaer jeg tilfulde, hvor alvorligt min Defensor har grebet fejl ved at overse dette Kernepunkt.

Jeg er mig ingen Brøde bevidst i denne Sag, med min Gud og min Samvittighed har jeg Fred, min Kirkes Tillid har jeg ikke mistet, og den Straf, man idømte mig, har jeg baaret, som jeg bærer, hvad der lægges paa mine Skuldre af Sorg og Modgang. Men jeg er kun et Menneske, og ingen kan forlange, at jeg uden at tale skal bøje mit Hoved og taale, at Statens Anklagemyndighed ved et urigtigt Dokument vildleder de Nævninge, der efter Statens Love dømte i min Sag; og jeg har den Fortrøstning, at Højesteret, der er sat til at dømme over Embedsmænds Handlinger saavel som over andre Borgeres, ved Genoptagelse af min Sag vil søge fuld Klarhed over den Regnskabsekstrakt, der har foranlediget min Domfældelse, og ikke, som Landsrettens Dommere utvivlsomt har gjort, gaa uden om Sagens Kerne, udfra den Betragtning, at ingen kan vide, paa hvilket Grundlag Nævningernes Kendelse er fældet, uagtet den foreligger som et Ja paa et Spørgsmaal, der er stillet paa Baggrund af urigtigt opstillede Tal. For Landsrettens Fejl er og bliver denne, at Retten hævder, at Tallene er diskuterede, men det nye, der er kommet til, er, at de Tal, man diskuterede — Bordereauets Tal — ikke er de samme som Centralanstaltens Tal og Paavisningen heraf er det nye og det *betydningsfulde*.

Man har for mig anført, at det er af altovervejende Betydning for

Retsordenen, at Domme, der engang er endeligt afsagte, ikke røkkes, og det indser jeg vel, men det kan ikke være af mindre Betydning for et Samfunds Retsorden, at en uskyldig Mand ikke dømmes paa et urigtigt Grundlag, fremlagt af den offentlige, statsansatte Anklagemyndighed, hvis Pligt efter Loven det ikke alene er at sørge for, at de skyldige dømmes til Straf, men ogsaa at paase, at ingen uskyldig anklages, end-sige dømmes ved Fremførelse af urigtige Dokumenter.

Saaledes har jeg angivet min Begrundelse for, at jeg ønsker Landsrettens Kendelse paakæret til Højesteret.

København, den 10. Februar 1928.

Ærbødigst

Anton Bast.

Bilag 16.

ORSgf. Jacobsens Bilag til Kæremaalet.

Hr. Biskop, Dr. theol. *Anton Bast,*

her.

Ved Spørgsmaalet om, hvad der nu skal foretages, vil jeg bede Dem erindre:

Da vi under Genoptagelsessagen havde dokumenteret med Centralanstaltens egne Tal og Ord, at der var et Underskud paa de Kr. 34,000.00 i alle Aarene, ønskede Retten, som Paategningen viste, Besked om, hvilke Beløb, De havde haft til Disposition, og da vi havde trevlet Bordereauet op og vist, at Deres personlige Forbrug ialt kun var Kr. 367,000.00 Kr., havde dette, som Kendelsen viser, alligevel ingen Interesse.

Sagen er saa urimelig, at den ene griber det ene, den anden det andet, og som altid, naar en Sag er forkert, bliver den værre og mere mærkværdig, jo mere man rører ved den.

Ifølge Dommen skal De være pligtig at have levet Deres Liv »historisk«, De skal af Underskudet have trykt Bladet gratis ogsaa i de første Aar. Det er Bedrageri ikke at give den fuldt vidende Centralmission og den intet anende Køber en Ekstrafordel, som ingen af dem kunde opnaa andre Steder. Man fortolker nogle Udtalelser paa en Maade, man ikke kan faa hverken en Filolog eller et almindeligt Menneske til at staa inde for.

Der har maaske foresvævet en enkelt af Dommerne noget af det rigtige: Skade kun, at det ikke blev gennemtænkt.

Alle Deres Udtalelser om, at Bladet var Deres og at man støttede baade Dem og Centralmissionen o. s. v., tilkendegiver, at man ved at

købe Bladet, foruden at hjælpe den fattige Sælger, satte Dem i Stand til gratis at hellige Dem Velgørenhedsarbejdet, og dette betyder igen, at der bestaar et vist passende Forhold mellem den Hjælp, De faar, og det Arbejde, De udfører for andre, medens man dog ikke godt uden at voldtage al Fornuft kan komme til, at Deres Udtalelser betyder lige det modsatte af Ordene, at De skal tage Gælden, forære Blad og Trykkeri bort og tilmed vedblive at sidde i den økonomiske Klemme, hvori De sad, og hvoraf man jo netop ikke hjalp Dem ud. De er efter den ved Kendelsen bekræftede Dom endda kendt pligtig til, hver Gang De købte det haardt nødvendige Materiel og dermed status- og skattemæssigt forbedrede Stillingen for den Virksomhed, som De altsaa ikke ejede, at gaa ud og skaffe Halvdelen af de anvendte Penge ekstra til Velgørenhed, en misundelsesværdig Stilling, som intet Menneske vides forhen at have indtaget.

De kan med rolig Samvittighed pege paa de arbejdsløse og Centralmissionenes indsamlede $3\frac{1}{2}$ Million Kroner; om De saa havde brugt hver eneste rød Øre af Blad og Trykkeri, havde ingen ydet en Indsats som Deres. — — —

Foruden de under Landsretsproceduren enestaaende Regnskabsmærkværdigheder, har man paa Bordereauet yderligere glemt at oplyse om, at samtlige »betroede Midler« paa Bilagets sidste Side var betalte, inden Bilaget blev lavet, ikke ved at De indskrænkede den øvrige Velgørenhed, som forskudsvis havde faaet for meget, men ved at De fik 25,000 Kr. fra Amerika, hvilket Beløb derfor skulde medregnes i Deres Indtægter, se Forhørsudskriften.

Som det fremgaar af Modrevisionen Side 115, der er Afskrift af Centralanstaltens Beretning 13, Bilag 23, har man glemt det Linie 3 fra oven omhandlede Laan: Kr. 49,576.00, og man har endvidere glemt den paa samme Side under III opførte Banksaldo paa Kr. 34,825.70 og 765.85 — —, og det viser sig yderligere samme Side, at Refusioner og Gaver ikke er 56,000 Kr. (Kolonne 6), men kun 32,000, og man kan derfor sige, at naar alle disse glemte (derunder de 35,000 Kr. fra Kirkeværgerne m. fl.) og i Deres Disfavør ændrede Beløb indregnes paa Bordereauet, saa findes der paa højre Side af den Kritstreg som Kolonnerne 4—12 er, indenfor Størrelsen af de der opførte Beløb ikke noget som helst andet end Indtægter og Laan, hvorover De havde fuld Raadighed til ganske private Formaal.

Vi opererer med Centralanstaltens egne Tal, og Landsrettens Afvisning kan derfor kun begrundes under Henvisning til Formaliteter.

Der maa foreligge en Erindringsforskydning hos Landsrettens Dommere, eller ogsaa er Kendelsens Ord uheldigt valgt, vel at mærke rigtigt nok, at der har været talt om Tallene, vel at mærke de gale Tal i Ekstrakten, og at Statsadvokaten under Henvisning til Bordereauets ganske misvisende Udvisende paapegede, at der var en mindre,

men betydningsløs Uoverensstemmelse mellem Kolonnerne 4 og 12, men at man iøvrigt kunde se, at De havde brugt »Fyrtaarnet«s og Trykkeriets Indtægter til privat Forbrug, og at De ikke havde øvet Velgørenhed, fordi De ikke kunde have øvet Velgørenhed, fordi De ingen Penge havde haft.

Genoptagelsesbegæringen begrundes imidlertid ikke med, at Bordereauets Tal viser noget andet end hidtil antaget, men derimod med at ikke et eneste af de rigtige Tal der findes i Beretning 13 Bilag XXIII, har været forelagt eller været omtalt i Nævningeretten, idet disse rigtige Tal ved Domsforhandlingen blev ladet uomtalte og kun Ekstraktens misvisende Tal blev omtalt.

Kendelsens Ord er derfor uheldige, ligesaa uheldige som Dommerens øvrige Behandling af Sagen.

At tænke sig, at man her i Landet i en Retssag kan stille godt Halvdelen af en Mands Indtægter op overfor et tilsvarende Beløb af hans Udgifter, og saa er der ikke een af Dommerne, der kan se, at man i Virkeligheden siger: Kan I se, 2 og 2 er 4, alsaar er Biskop Bast skyldig, og ikke en af dem finder paa at spørge om eller undersøge hvad der saa bliver af Resten af Indtægter og Udgifter; ikke een af dem finder paa at feje dette til Side og forlange i et af de første Retsmøder en Opgørelse over legale Indtægter og Udgifter, tvivlsomme og alle andre, en Opgørelse som hverken Statsadvokat eller Dommere har villet foretage eller udtale sig om trods alle vore Opfordringer og trods det, at det er dette, der er afgørende for Sagen. Naar De har anvendt ca 400,000 Kr. til ikke-personlige Formaal, er dermed Spørgsmaalet om de svigagtige Artikler og Misforstaaelser vedrørende mindre Beløb ude af Verden, for som Retsformand Rasmussen sagde i Retsbelæringen: Det skal være sket i svigagtig Hensigt.

Havde en eneste af Dommerne haft saa megen Forstaaelse af Sagen, at han havde fundet ud af at trække Kolonne 12 fra Kolonne 18 og havde set, at De selv efter den misvisende Opgørelse havde anvendt 300,000 Kr. til ikke-personlige Formaal, saa kunde man ikke have undgaet at se, at her var noget galt, her skulde passes paa.

Ingen saa det. De er dømt, »fordi 2 og 2 er 4«. Det mørke Punkt i Deres Sag er Bordereauet, der findes intet andet.

Gør man Regnskabet rigtig op, trækker Deres personlige Forbrug, 367,000 Kr. fra Kolonne 18: 768,000 Kr., idet vi indregner alle Deres nu oplyste private Laan i Stedet for Deres Tilsvaer til forskellige Formaal, Refusioner m. m., saa viser det sig, at De i Aarenes Løb har brugt ca. 400,000 Kr. af Deres egne private Penge til kirkelige og filantropiske Formaal, foruden at De har givet Centralmissionen Deres og Deres Families Arbejde ganske gratis, hvoraf Resultatet blev en Indsamling paa 3½ Million Kroner til Velgørenhed og — 3 Maaneders Fængsel til Dem.

Dette er dog vist kun muligt i Danmark.

Vi har en bekendt Rigsretsdom og Masser af andre Domme, der indskærper os, hvor villige vi skal være til at foretage Undersøgelser, naar man gør os opmærksom paa begaaede Fejl, hvilket Ansvar, vi har, naar vi forsømmer eller glemmer noget, og jeg skal citere Retsplejelovens § 977 for Dem:

»Kommer Omstændigheder, som antages at give Tiltalte eller andre paa hans Vegne Føje til at andrage paa Sagens Genoptagelse til Rettens eller Anklagemyndighedens Kendskab, bør de derom underrette Vedkommende«.

og § 281:

»Enhver af Parterne er pligtig bestemt og utvetydigt at angive de Kendsgerninger saavel som bestemt og utvetydigt at erklære sig over de af Modparten anførte Kendsgerninger og Opfordringer«.

Dette er i Deres Sag praktiseret saaledes, at man ved at forrykke de rigtige Tal har faaet Dem dømt, at hverken Dommere eller Anklagenyndighed trods alle Deres Opfordringer har været at formaa til at gøre Regnskabet op eller blot sige, hvad man bebrejder Dem.

Nu fortolkes den ovennævnte § 977 derhen, at der ikke er noget nyt i Sagen, og Landsrettens Dommere siger, at de har kendt alt dette, som de endnu ikke har Aelse om og den rette Fortolkning af § 977 er herefter: Skyldig eller ikke, skal en Sag ikke genoptages, naar Dommene kunde have gjort det rigtige, men valgte det gale. — Dette Spørgsmaal maa forelægges Højesteret.

København, den 9. Februar 1928.

Deres ærbødige

Johan Jacobsen.

Bilag 17.

ORSgf. Rosenkrantz Indlæg for Højesteret.

Til Højesterets Ankeudvalg.

Da Overretssagfører Wreschner, der under Sagen var Forsvarer for Biskop Bast, var bortrejst, da Kæremaalet blev indgivet og overhovedet ikke har taget virksom Del i den omstændelige Skriftveksel for Landsretten om Genoptagelsesbegæringen, opfordrede Biskop Bast undertegnede til at bistaa ham som Sagfører, og det er mig, der har affattet Kæremaalsbegæringen.

Kun paa et enkelt Punkt har jeg følt Trang til at supplere denne med en skriftlig Henvendelse til Højesteret, som ommeldt i Retsplejelovens § 971, idet jeg nærmere begrunder og underbygger Biskop Basts fremsatte Anmodning om, at der maatte blive foranstaltet en Afhøring af Revisor Bøytler, som formentlig har foretaget Revisionen, saaledes at jeg kunde faa Adgang til at stille ham Spørgsmaal — og at denne Adgang blev aabnet, før endelig Afgørelse tages.

Min Anmodning herom støtter jeg paa det Factum, at Ekstrakten, Bilag B, er urigtig og at den giver et ganske forvansket Billede af Forholdet mellem den Domfældtes Indtægter og Udgifter, samtidig med at den er objectiv uforenelig med de Tal, paa hvilke den angiver at støtte sig.

Jeg har spurgt Overretssagfører Wreschner, om dette Forhold var paavist og diskuteret under Proceduren og dette tør han ikke paastaa, han kan kun sige, at hvis Revisor Jespersen, der foretog Modrevisionen og har set Bilag B, har henledt hans Opmærksomhed paa dette Factum, har han sikkert berørt det. Men Revisor Jespersen har udtalt til Sagfører Wenzel, at en kritisk Gennemgang af Bilag B vilde nødvendiggøre en helt ny Revision, hvortil der ikke var Tid.

Afgørende er det, at et Blik paa de i Bilag B opførte Tal, der er hentede fra de oprindelige Opstillinger af Indtægter og Udgifter, viser, at ingen Forsvarer, der var bleven opmærksom paa disse Afvigelser, kunde undlade at kræve Bilag B bragt i Overensstemmelse med de foreliggende objektive rigtige Tal, og ingen Anklager kunde have nægtet at foretage Rettelser, der ikke hvilede paa Ræsonnementer, men paa positivt forkerte Tal.

Jeg skal her opstille de afgørende Kolonner i Bilag B:

Indtægter:

1.	2.	3.	4.
Løn, Husleje- godtgørelse m. m.	Indtægter fra »Fyrtaarnet«s Bladekspedition.	Indtægter fra Trykkeriet.	Totalsum af Kolonnerne 1—3.
232,171.91	144,145.52	102,391.23	478,708.66

Udgifter:

9.	10.	11.	12.
Husholdning, Husleje og andre private Udgifter.	Gaver og Laan til Familien.	Udgifter ved Køb af Ejendomme.	Totalsum af Kolonnerne 9—11.
233,982.20	163,142.65	83,609.43	480,734.28

Det er her iøjnefaldende, at Kolonne 4, der rummer en Summering af Biskoppens private Indtægter samt Indtægter ved »Fyrtaarnet« og Bogtrykkeriet, er stillet lige over Kolonne 12, der angiver at rumme en Summering af Biskoppens udelukkende personlige Udgifter til egen og Families Ophold, Gaver og Laan til Slægtninge samt Udgifter til private faste Ejendomme, og at de tilsyneladende ganske modsvarer hinanden, saaledes at Læseren maa faa det Indtryk, at Indtægten ved »Fyrtaarnet« og Bogtrykkeriet helt er opslugt af Biskoppens personlige Udgifter og Teksten i Spørgsmaal 1 til Nævningerne saaledes underbygget med solide og talende Tal. — Iøvrigt henviser jeg til Bilag B, der er fremlagt i Sagen, og som jeg beder de høje Dommere betragte ved Læsningen af dette.

Hvad der ellers har været af Indtægter er stillet op paa en saadan Maade for Indtægtens Vedkommende, at det giver Indtrykket af, at disse Indtægter forud har været optagne og ikke kan have været anvendte til personlige Udgifter. Hvad der har været af Udgifter er saaledes stillet op, at Læseren nødvendigvis maa faa det Indtryk, at ogsaa de for den væsentligste Dels Vedkommende har været anvendt til personlige Udgifter.

En grel og straks iøjnefaldende Fejl i denne Opstilling er det, at ca. 60,000 Kr. til Biskoppens mange og lange Rejser i de 11 Aar er opført under Kolonne 9.s personlige Udgifter, mens de Refusioner, 60,000 Kr., der er ydet for disse Rejser, er stillet udenfor Stregen, i Kolonne 7 og derved ikke faar Indflydelse paa den forønskede Billedvirkning: Kolonne 4, jfr. Kolonne 12.

For at se det, behøver man ikke at være regnskabskyndig. En Gennemgang af Bilag B vil Skridt for Skridt vise, at de Tal, der figurerer paa dette Dokument, slet ikke lader sig føre tilbage til de omhyggelige gjorte Prima-Noteringer og hvor et enkelt Tal kan findes, afviger det i den Skikkelse, hvori det opføres paa Bilag B, væsentlig fra Prima-Noteringen.

En jævn og korrekt Opstilling af de omhyggelige Regnskabstal med det Maal for Øje at finde ud af, hvad Biskop Bast virkelig har haft af private Indtægter, og hvad han har haft af Indtægter, der forud var bestemt til kirkelige og filantropiske Formaal og modsvarende en Oversigt over de personlige Udgifter, de til nævnte Formaal anvendte og endelig de Summer, om hvilke der absolut ikke *kan* siges, hvad de er anvendt til, vil uden større Regnskabskyndighed lade sig gøre. Jeg er desværre nødt til at gøre en mere udstrakt Brug af Tallene paa Bilag B — hvortil jeg ikke har fjerneste Tillid — end jeg kunde ønske, idet jeg som Revisor Jespersen maa sige, at en grundig Kritik vilde kræve en hel ny Revision.

Indtægter:

	I.	II.
	Private Indtægter.	Beløb til forudbestemt Brug.
Kol. 1, Bilag B:*)	232,000.00	Kol. 6: 56,000.00
Suppleret med 9000 Kr., oplyst i Proceduren for Landsretten i mit Indlæg:	9,000.00	
55 pCt. af Trykkeriet, indrømmet i Dommen:	56,000.00	
Kolonne 5:	19,000.00	
Kolonne 7, Refusioner af Beløb op- ført paa min Kolonne III:	60,000.00	
 Utvivlsomme og dokumenterede <i>Laan:</i>		
Hos Kirkeværgerne til »Fyrtaar- net«, udeladt paa Bilag B:	35,000.00	
Engstrøms Laan, Bilag B, c.	16,500.00	
Nuelsens Laan, Bilag B, c.	10,900.00	
Missionskassen, Tilgodehavende, Bi- lag B, c.	9,700.00	
Sagfører Wenzzel, Bilag B, c.	5,300.00	
Kassebeholdning:	4,000.00	
Laan af A., Bilag B, c.	5,000.00	
Overdriftskontoen, Bilag B, c.	11,900.00	
Laan hos Dr. North, Forhørsud- skrift fra Byretten, Pag. 62:	22,000.00	
Banksaldo, Centralanstaltens Beret- ning 13, Bilag 23:	34,000.00	
— —	700.00	
 Summa:	<hr/> 531,000.00	<hr/> 56,000.00 <hr/>

*) Der arbejdes her med runde Tal.

Udgifter:

	III.	IV.	V.
	Personlige Udgifter til Familie, Laan og Gaver, samt Ejendomme.	Beløb konstateret udgivne til kirkelige og filantropiske Formaal.	Beløb om hvis Anvendelse intet er oplyst.
Husholdning o. s. v.:	67,000.00	Kol. 14: 80,000.00	Kol. 13: 150,000.00
Rejser:	60,000.00		
Privat Skat:	19,000.00		
Nyanskaffelser: ...	12,000.00		
Laan og Gaver til Slægtninge, (heri Laan og Gaver ydede Olaf Fønss til Bevaring af hans faste Ejendom og Udredelse af Skat i en Sammenbrudsperiode 60,000.00 Kr.)	Kol. 10: 126,000.00		
Ejendomme, Kol. 11:	83,000.00		
Summa: ..	367,000.00	80,000.00	150,000.00

Medens Bilag B giver Læseren det bestemte Indtryk, at Kolonne 4 og Kolonne 12 modsvarer hinanden, og at der intet har været til Velgørenhed, giver min Opstilling, der støtter sig paa de samme Primanoteringer det Indtryk:

At Biskop Bast har haft legitime Indtægter til Beløb: .. Kr. 531,000.00
af hvilke han har afholdt til private Udgifter — 367,000.00

altsaa har et Beløb af: Kr. 164,000.00
som er udgivet, men om hvis Anvendelse man for Størstepartens vedkommende intet har kunnet oplyse udover Kolonne 14: — 80,000.00

At »Fyrtaarnet« Indtægter slet ikke behøver at røres for at præstere personlige Udgifter,
samt at endelig ialt Kr. 234,000.00 ikke har kunnet knyttes til paa-viselige Udgifter.

Den Paastand, at Indtægten af »Fyrtaarnet« for en væsentlig Del

er kommet Biskop Bast personlig tilgode, kan efter dette kun støttes paa et rent Postulat, dette, at han personlig har brugt ca. 600,000 Kr., hvad alle de om hans Livsførelse indhentede Oplysninger og alle de minutøse Tal, der vedrører Husholdningen m. m. paa det mest afgørende modsiger. Og saa er Domsbeløbet (Indtægten paa »Fyrtaarnet«) ikke engang medtaget i de ca. 600,000 Kr.

Med andre Ord, det hele store Regnskabsmateriale svigter ganske og ethvert Fundament for Nævningekendelsen glider bort.

Hvis jeg som Forsvarer for Nævningetinget havde paavist dette for Nævningene, vilde deres Kendelse sikkert aldrig være bleven, som den blev. Ja, jeg gaar endnu et Skridt videre og paastaar med god Samvittighed, at hvis Sagen bliver genoptaget, vil Statsadvokaten efter en Revision af Bilag B ikke kunne finde noget Grundlag for Anklage og intet Spørgsmaal kunne stilles til Nævningene med ringeste Udsigt til Domfældelse og jeg tør maaske haabe, at det højtærede Ankeudvalg vil forstaa, hvorfor det var mig magtpaaliggende at faa Lejlighed til at fremsætte foranstaaende. Og jeg vover at tilføje, at jeg, der med Betænkelighed har set Lægdomstolsinstitutionen hævet til at indtage en selvstændig Plads over den højeste Domsmyndighed, der i en flere hundredaarig Udvikling har haft det afgørende Ord, hvor det gælder danske Mænds Velfærd, endnu har et stille Haab om, at den stærke Røst maa lyde en Gang endnu og mane disse Lægmænd til en Forsigtighed, der desværre altfor ofte savnes i deres Afgørelse.

Og da jeg nu her har faaet en Lejlighed til — hvad der ellers ikke falder i min Lod i mit Hverv som Sagfører — at henvende mig til vor højeste Domstols Dommere, kan jeg ikke undlade at vidne om, at jeg i Biskop Bast, hvem jeg har lært nøje at kende, har fundet en Apostelskikkelse fra den gamle Kirkes Tid, og at jeg har set og forstaaet, at der bag disse Kolonner af Tal, der i regnskabskyndige Hænder kan benyttes til, hvad det skal være, skjuler sig en ærlig Kristens Kamp for at hjælpe de nødstedte, saa hver Krone af disse uforstaaede Hundrede Tusinder kunde fortælle om lindret Nød for gamle, syge og forsorgsløse, og at Dommen over Biskop Bast ene skyldes den vildledte offentlige Mening og den Uvidenhed, hvorom mit foranstaaende taler med uimodsigelige Vidnesbyrd i de uforstaaede og vildledende Tal, af hvilke kun 6000 Kr. om Aaret er gaaet til hans og Families sparsommelige Underhold.

Men maaske staar selve Højesteret magtesløs overfor den i Blindhed begaaede Uret mod en af vor Tids ædleste Skikkelser: John Wesley's bedste Discipel i Norden.

Ærbødigst

Palle Rosenkrantz.

O. Rsgf.

*Bilag 19.**ORSgf. Fabricius Klage.*

31 Bilag.

Til

Rigsadvokaten.

Vi undertegnede tillader os herved i Ærbødighed at anholde om, at der maa blive foretaget offentlig Undersøgelse samt eventuelt rejst Tiltale mod Biskop Anton Bast i Anledning af den Maade, hvorpaa han har administreret de ham betroede Midler.

Til nærmere Begrundelse skal vi tillade os at fremlægge:

Bil. 1. Centralmissionens Statuter af Juni 1921.

- 2—11. Centralmissionens Aarsberetninger for Tidsrummet 1913—1923.
- 12. Udklip af »Fyrtaarnet« for 13. December 1912.
- 13. Do. af »Kristelig Talsmand« for 1912, Side 15—16.
- 14. Nr. 51 for 20. December 1912 af samme Blad.
- 15. Udklip af do. 1915, Side 181—182.
- 16. Do. af »Fyrtaarnet« Nr. 40 for 1. Oktober 1915.
- 17. Justitsministeriets gennem R. B. udsendte Meddelelse af 16. f. M.
- 18. Genpart af vor Henvendelse til Justitsministeriet af 16. s. M.
- 19. Justitsministeriets Svar af 24. s. M.
- 20. Genpart af Brev af 25. s. M. til Pastor P. Rasmussen, Jerusalemkirken.
- 21. Centralmissionens Repræsentantskabs gennem R. B. udsendte Meddelelse af s. D.

Det kunde ved første Øjekast forekomme mærkeligt, at vi fremkommer med nærværende, efter at Justitsministeriet — se Bil. 17 i. f. — har udtalt, at det »mener herefter ikke for sit Vedkommende at have Anledning til at foretage videre i Sagen«.

Vi skal imidlertid heroverfor først tillade os at henvise til Bil. 19 i. f., hvor Justitsministeriet udtrykkelig fremhæver »at den Undersøgelse af den af Centralmissionen ledede Virksomhed, der ved Justitsministeriets Mellekomst har været foretaget, var en udenretlig Undersøgelse af særlig dertil udpegede Mænd, der indledes i Henhold til en Anmodning, som Biskop Bast fremsatte i Anledning af forskellige Angreb, der offentlig var rettet imod ham«.

Denne udenretlige Undersøgelse har — som det udtrykkelig fremgaar af Bil. 17 — kun omfattet Centralmissionens Regnskaber i Aarene 1920—21, 1921—22 og 1922—23 og har overhovedet ikke beskæftiget sig med de forudgaaende Aar og Beretningen drejer sig følgelig kun om Anton Basts Forhold til den Centralmission, som er grundlagt ved Statuterne fra 1921, se Bil. 1.

Forud for dette Tidspunkt var Centralmissionen imidlertid et direkte Led i Jerusalemskirkeens Missionsarbejde her i Byen. Vi henviser herom til de Statuter, der findes aftrykt i f. Eks. Bil. 2. Disse Statuter giver et ganske klart Billede af det juridiske Forhold mellem de forskellige Institutioner og Personer, og vi skal derfor tillade os at knytte nogle nærmere Kommentarer dertil:

ad § 1. Viser, at Jerusalemskirkeens Ledere er Centralmissionens øverste Myndighed og at »Kvartalskonferencen« d. v. s. Menighedens samlede Ledelse er »ansvarlig over for Offentligheden«. Enhver af Kirkens ledende Mænd er saaledes medansvarlige over for Offentligheden for alt, hvad der er passeret i Centralmissionen.

ad § 2. Centralmissionens Leder »modtager hele sin Løn tra Jerusalemskirkeens Menighedsraad«.

ad § 5. »Centralmissionens Regnskaber og Pengesager holdes skarpt adskilte fra Menighedens. Alle Regnskaber skal i revideret Stand forelægges Kvartalskonferencen til Godkendelse, før de offentliggøres«.

ad § 6. Fremhæver saa stærkt som vel tænkeligt Kirkeværgernes Ansvar for alle Virksomhedernes Ejendomme og for al Gæld.

Ved Statutterne af 1921 sikrede Anton Bast sig den væsentligste Myndighed paa alle afgørende Punkter, men iøvrigt paalægger disse Statuter selvfølgelig Centralmissionens Ledelse fuld Regnskabspligt for alt vedrørende alle Centralmissionens Virksomheder.

Kommissionen har som sagt udelukkende beskæftiget sig med denne nye Centralmission og har overhovedet ikke foretaget nogensomhelst Undersøgelse vedr. Perioden før 1921.

Forinden vi gaar over til Sagsfremstilling af de enkelte Klagepunkter, skal vi til nærmere Belysning af Centralmissionens Virksomhed — og Virksomheder — tillade os at dokumentere de fremlagte Bilag.

Bil. 2. Side 19 nævnes »Fyrtaarnet« under »Vore Barmhjertigheds-virksomheder«. Side 13 hedder det »Revisions- og Decisionspaategningen vil blive offentliggjort i *Centralmissionens Organ* »Fyrtaarnet«.

Bil. 3. Side 6 citeres et den 12. Januar 1915 vedtaget Tillæg til Statutterne, hvorefter Forretningsudvalget bl. a. skal sørge for de tilvebragte Midlers »Anvendelse og Fordeling til de forskellige Virksomheder«.

Side 15 nævner daværende Pastor Bast blandt Virksomhederne »Blad- og Traktatvirksomheder«.

Side 26 hedder det: »Pastor Bast er Virksomhedens Hovedkasserer« — »Ethvert Bidrag, der indgaar, kontrolleres af Hovedkassereren, hans Privatsekretær, Frk. Elisabeth Schou, og begge hans Assistenten samt af Revisionen« — »Forsaavidt Forholdene tillader det, skaffes der ikke alene Udgiftsbilag, men ogsaa Indtægtsbilag« — »Ingen Kvittering for Penge maa udgaa, uden med Kassererens, i hans Fraværelse Næstformandens Underskrift«.

Bil. 4. Side 22 hedder det bl. a. »*Alt, hvad der indkommer af Penge og Gaver, bliver nøjagtig bogførte.* Ingen Penge modtages uden at der sendes en Kvittering med Centralmissionens Leders, Hjelpekasserers og Bogholders Underskrift. *Alle* Regnskaber revideres af Hr. Revisor William Nielsen, statsautoriseret Tillidsmand, og bliver decidede af Hr. Kriminalretsassessor Riise«.

Bil. 6. Side 23 hedder det bl. a.: »Paa Foranledning meddeles det, at undertegnede Leder af Centralmissionen modtager sit Underhold fra den biskoppelige Metodistkirke i Amerika, hvis Repræsentant han er i Danmark og det øvrige Skandinavien, og Generalsekretæren og Kassereren modtager delvis Løn fra Jerusalemskirkens Menighed og delvis fra andre Kilder (ikke Centralmissionen). Centralmissionens øvrige Arbejdere modtager Løn gennem den Virksomhed, de betjener. Og desuden har vi en betydelig Stab af gode og trofaste frivillige Medarbejdere«.

Bil. 7. Side 28 nævnes »Fyrtaarnets Bogtrykkeri« blandt Centralmissionens Virksomheder.

Bil. 8. Side 7 hedder det med udhævede Typer: »De Midler vore Bidragydere betror os, opholder 17 forskellige Grene af Centralmissionens Virksomhed. Paa de følgende Blade vil De kunne se, hvad hver af disse Afdelinger i det forløbne Aar har udrettet — saa vidt som Tal kan fortælle det«. I den derpaa følgende Fortegnelse er »Fyrtaarnet« Nr. 11 i Rækken og det benævnes udtrykkeligt »Centralmissionens Blad«.

Side 30 hedder det: »Det er mig en Glæde at kunne bemærke, at undertegnede Leder af Centralmissionen og de tre Præster, der helt eller delvis anvender deres Tid i Virksomhedens Tjeneste, ganske modtager deres Underhold fra andre Kilder, som ikke berører Centralmissionens Kasser«.

Bil. 9. Side 11 findes nøjagtig samme Tekst som ovenfor nævnt ad Bil. 8, Side 7.

Bil. 10. Side 15 ff. Ganske tilsvarende.

Bil. 11. Side 21 nederst. Ligesaa.

Disse 10 Aarsberetninger er af afgørende Betydning. De er alle forfattet af Anton Bast. De udgik i stærkt stigende Oplag fra 20,000 (Bil. 8) til ikke mindre end 180,000 (Bil. 11). De spredtes over det ganske Land. Det var Anton Basts Henvendelse til Offentligheden, hans Anmodning om Bidrag, og deres Indhold — hans egne Ord — bliver derfor afgørende. Han giver Bidragyderne de mest vidtgaende Garantier — Jerusalemskirkens Værger og Ledere som personligt ansvarlige i videste Omfang — ethvert Bidrag, der indgaar, kontrolleres foruden af ham selv af 3 Medhjælpere samt af Revisionen. Statsautoriseret Revisor og Tillidsmand plus Landets største Revisions-Institut. En af Landets højt ansete Dommere, nuværende Højesteretsdommer Riise,

som Decisor. Ingen Penge modtages uden Kvittering med 3 Underskrifter. Centralmissionens Organ »Fyrtaarnet« og »Fyrtaarnets Bogtrykkeri« hører ind under »vore Barmhertighedsvirksomheder«. Ingen Løn hverken til Lederen eller Præsterne o. s. v.

Og Billedet udviskes ikke, naar man betragter Bil. 12—16. Vi dokumenterer:

Bil. 12. Side 2: »Støt Centralmissionens Barmhertighedsarbejde ved at avertere i »Fyrtaarnet«.«

Bil. 13. Side 16: »Man støtter Centralmissionen og Redaktørens øvrige kristeligt sociale Virksomheder ved at holde det«.

Bil. 14. Side 408: »Enhver der vil gaa dette Ærinde hver Uge for Guds og Kirkens Sag til Fordel for vort fælles Missionsarbejde«.

Bil. 15. Side 181 gives en malende Skildring, betitlet »Centralmissionen« af »Fyrtaarnet«s Trykkeri. Ingen kan ved Læsningen heraf være i Tvivl om, at Trykkeriet hører ind under Centralmissionen.

Bil. 16. Side 7 citerer Anton Bast en Artikel i Dagbladet »Politiken« for 6. Januar 1913 om Bast's lykkelige Velgørenhedside »Fyrtaarnet«, og Bast tilføjer: »Husk, at enhver, der køber og holder »Fyrtaarnet«, giver de fattige Brød, støtter Centralmissionen o. s. v.«.

Disse sidste Bilag 12—16 er kun Citater, valgt i Flæng blandt Tusinder. Det er nøjagtigt den samme Form for Propaganda — varieret med udpræget agitatorisk Kraft — som stadig gaar igen i de sidste 10—12 Aargange af de paagældende Blade og som bestandig fremhæver »Fyrtaarnet« og dets Trykkeri som Grene paa det store Barmhertighedstræ.

Dette var principielt fuldstændig rigtigt. Anton Bast har selvfølgelig aldrig haft Lov til at beholde Overskudet af denne Blad- og Trykkerivirksomhed til egen Fordel. Det er rigtigt, at han stod som Ejer og som Udgiver — Bladets Udgivelse paabegyndte han jo længe før Centralmissionen startedes — men Forudsætningen var selvfølgelig den, at disse Virksomheder var et direkte Led i det store Hele. Derfor laante Anton Bast ogsaa den fornødne Driftskapital af Kirken og den 14. Juni 1914 stillede Kirkeværgerne den bestemte Betingelse for Ydelsen af et af ham ansøgt Laan, at Jernbaneassistent Sofus Nielsen skulde ansættes som administrerende Direktør for »Fyrtaarnets Bogtrykkeri« og at Bast skulde give ham Prokura. Denne Beslutning blev truffet i Henhold til Statuternes § 1.

Vor kære Broder Sofus Nielsen ofrede al sin Fritid for Kirkens og Missionens Sag. Han søgte at føre Centralmissionens Kasseregnskab forsvarligt og rigtigt, men Anton Bast bragte ham til Fortvivlelse ved uafladeligt — dels ved selv dels ved sine Børn — at hæve Penge af Centralmissionens Kasse til privat Forbrug. Sofus Nielsen klagede Gang paa Gang sin Nød til medundertegnede, L. C. Hansen og J. C. Nielsen,

og en Dag sagde han f. Eks. til mig, J. C. Nielsen: »Hvad skal jeg dog gøre — der gaar ikke en Dag, uden at de kommer og forlanger Penge«. Jeg raadede ham naturligvis til at kræve, at saadanne Udbetalinger skulde debiteres Anton Bast's Privatkonto — Bast maatte jo selv tage Ansvaret — og dette Raad fulgte Sofus Nielsen straks. Men fra det Øjeblik af indførte Anson Bast Systemet med de »personlige« Postanvisninger — adresseret til ham selv personlig — og disse Anvisninger gik fra den Dag af til hans eget private Kontor og kom ikke Centralmissionen i Hænde, før han havde gennemgaaet dem og sorteret dem.

Dette System fortsattes Aar efter Aar. Vi dokumenterer Bil. 11, Side 16—17. Saaledes saa Postanvisningen ud i dens mest »fuldendte« Form. Adresse:

»Til Fattiges Jul,

Adr. Pastor A. Bast,

Rigensgade 21.

København K.«,

og paa Kuponen »Centralmissionens Juleindsamling«.

Saadanne Postanvisningsblanketter fulgte med hver eneste af de mange Tusinde Aarsberetninger Aar efter Aar og de vendte tilbage til Pastor Basts eget Kontor. Hele det oprindelige System med omfattende Kontrol etc. blev saaledes allerede i 1915 fuldstændig sprængt, og de ustandselige Krav og Henstillinger om dog at sørge for Orden og Redelighed i alle disse Forhold blev totalt afvist. Anton Bast var dengang tillige Kirkeværgernes Formand, hvad der gjorde vor Stilling endnu langt vanskeligere. Medunderskrevne Pastor Ingerslew, der var Medlem af Centralmissionens Direktion, talte i Sommeren 1921 med min Kollega i Direktionen, Generalsekretær Chr. Jensen, om dette uforsvarlige System, og Sekretæren søgte at faa det ændret gennem Forhandling med Biskoppen. Det lykkedes ham at faa sat igennem, at de *trykte* Blanketter — som den dokumenterede — fremtidig skulde gaa til Centralmissionen, men videre kunde han ikke naa. Bast forlangte fremdeles, at de af Publikum selv affattede og til ham adresserede Anvisninger skulde gaa til ham og ikke til Centralmissionen, og Bast vilde fremdeles selv bestemme, hvorledes Fordelingen mellem de forskellige Kasser skulde ske.

Sofus Nielsen var forøvrigt forinden sin Død — i September 1915 — begyndt at gennemgaa Anton Basts Affærer i det hele taget, og da medunderskrevne Malermester Nielsen sagde til Bast: »Det var et heldigt Tidspunkt, Sofus Nielsen døde«, svarede Bast: »Det kunde ikke have været heldigere. Nu kan jeg blive Diktator«.

Det hele Kontrol- og Garantisystem blev saaledes allerede for over 9 Aar siden sprængt og tilintetgjort. Og Bast nøjedes ikke med 2 Afdelinger. Nej, Bidragene fordelte han *dels* til Centralmissionen direkte,

dels til »Legatfondet« og dels til det »private Virkefond«. Dette sidste Fond, som alle Dage har været fuldstændig hemmeligholdt for os, har Pastor Ingerslew hørt Tale om i den Periode, i hvilken han havde Sæde i Centralmissionens Direktion.

Kun for den første Kategori af Bidrag blev der aflagt Regnskab, ikke for de to sidstnævnte.

»Legatfondet« siftedes i 1917 i Anledning af Anton Basts 50-Aars Fødselsdag. Vi vedlægger:

Bil. 22. Udskrift af »Fyrtaarnet« for det paagældende Tidspunkt. Det fremgaar deraf — ogsaa med Anton Basts egne Ord — at Indsamlingen fik et tilfredsstillende Forløb.

Vi dokumenterer:

»Indsamlingen til Fonden for udslidte Medarbejdere tegner godt«. Og Præsterne Gaarde og Iversen attesterer — sammen med 2 af Centralmissionens Medarbejdere — »at en af Centralmissionens Venner allerede har stillet et betydeligt Beløb til Raadighed for dette gode Formaal«.

Men de udslidte Medarbejdere har ingensinde modtaget nogensomhelst Støtte, m. a. O. Formaalet ændrede Anton Bast egenmægtigt med det samme, og da den nye Konstitution blev dannet i 1921, gled Legatfondet ind som et Led i det store Hele — se Bil. 1 § III, Punkt 1 — uden at Bast dog af den Grund følte sig foranlediget til at aflægge noget Regnskab for de i 1917 og senere indkomne »betydelige Beløb« og deres Anvendelse. Først i 1923 — se Bil. 11, Pag. 26 — angives som Indtægt »Overf. f. Legatfondet som Tilskud 166,803.13«, men hvorledes dette Beløb er fremkommet og med hvilken Ret man simpelthen lader denne Saldo indgaa i Centralmissionens Kasseregnskab, derom siges intet.

I Regnskabet for det foregaaende Aar — se Bil. 10, Pag. 28 — hedder det ganske vist »do. do. overført fra Legat-Fondet 50,000«, men dette Beløb var ingen reel Indtægt. Det var kun et Laan, og Repræsentantskabet vedtog denne Overførsel efter Basts Anmodning og imod en meget skarp Protest fra medunderskrevne Ingerslew, der protesterede, fordi der ikke forelaa Udtalelse eller Sanktion fra Pengenes Ejer, og iøvrigt fordi jeg ikke kunde indse, hvorledes Centralmissionen nogensinde skulde kunne betale Pengene tilbage, hverken helt eller delvist, idet den Aar efter Aar arbejdede sig ned i en stedse bundløsere Gæld.

Vi skal her paapege, at der i Bil. 2 forefindes Driftsregnskab, men i de følgende Aar ændres dette Forhold. Bil. 3, 4 og 5 indeholder saa godt som intet og i Bil. 6—10 inclusive findes kun kortfattede Driftsregnskaber, men ingen Status.

Vi — Ingerslew, Hansen og Gyldentorp — krævede imidlertid kategorisk, at nu *skulde* der aflægges et virkeligt Regnskab, og dette

gav Stødet til de noget mere fyldige Oplysninger i Bil. 11. Et Blik paa Status — Bil. 11, Pag. 28 — viser, at Laanet paa de 50,000 Kr. *ikke* forefindes som Passiv. Det er altsaa indfriet — se Pag. 27 »Atdrag paa kontante Driftslaan 250,862.17 — og tilbage bliver den førstnævnte Saldo 166,803.13, der altsaa udgør det Beløb, der iflg. Regnskaberne er overført fra Legatfondet til Centralmissionen.

Bast er ofte afkrævet Regnskab, men forgæves. Nogen udtømmende Opgave over de betydelige Midler, som i Aarenes Løb er indgaaet paa Legatfondets Konto, kan vi jo ikke give. — Vi maa nøjes med følgende, os bekendte Data:

- a. Omkring Nytaar 1920 modtog Bast fra Amerika \$ 15,000
- b. Yderligere har han — ligeledes fra Amerika — modtaget .. \$ 15,000
- c. 1920 fik han endvidere sammesteds fra \$ 10,000

Ialt \$ 40,000

eller — omregnet efter de dagældende Dollarkurser — over en kvart Million Kroner, hvortil maa lægges

- d. de i Henhold til Bil. 22 indsamlede betydelige Midler og
- e. de Beløb, som Bast iøvrigt maatte have tilført dette Fond.

Vi skal tillade os at kommentere de enkelte Poster:

ad a. I 1916 fik Bast i Amerika Tilsagn om denne Gave, og han meddelte Kirkeværgerne, at Beløbet vilde komme til Udbetaling i Løbet af et Par Aar af Jubilæumsindsamlingen i Anledning af Missionselskabets Hundredeaarsfest i 1919.

I Tillid hertil optog Kirkeværgerne derefter et Laan i Landmands-banken paa 100,000 Kr. Den amerikanske Gave fik Bast omkring Nytaar 1920. Han meddelte straks Pastor Ingerslew, at han — Bast — nu kunde glæde Kirkeværgerne med, at Beløbet var indgaaet til ham i Check, men han vilde selv sammenkalde Kirkeværgerne og meddele dem den gode Nyhed.

Han sammenkaldte derefter Værgerne til et Møde i den følgende Uge og meddelte dem, at Pengene var ingaaet i Check, at Checken var dateret nogle Maaneder frem i Tiden, og at Beløbet vilde blive Værgerne udbetalt, saasnart denne Frist var udløbet.

Kirken har imidlertid til Dato — trods utallige Paakrav og vidtløftige Forhandlinger gennem Aarene — ikke faaet disse Penge udbetalt, hverken helt eller delvist.

Pengene lod Bast straks indgaa i Legatfondet og et Par Aar senere figurerede altsaa paa Centralmissionens offentliggjorte Regnskab den nævnte Indtægtspost »Overf. f. Legatfondet som Tilskud Kr. 166,603.13«, hvilket satte Bast i Stand til at afslutte Udgiftssiden med en Kassebeholdning paa Kr. 1,223.07.

Paa dette Tidspunkt havde Kirkeværgerne — af Menighedens egne, Centralmissionen uvedkommende Midler — maattet afdrage Kr. 10,000 i Landsmandsbanken, ligesom alle Renter til Dato er afholdt af samme Midler.

Vi vedlægger som *Bil. 23* Brev til Jerusalemskirkens Værger fra Centralmissionens Præsident, Bestyrelse og Direktion. Vi dokumenterer:

»Centralmissionens Bestyrelse er overfor Landmandsbanken gaaet ind paa at afdrage Laanet i Landmandsbanken (Kassekrediten paa 100,000 Kroner)«

»Vi samtykker i denne Ordning, hvorved Jerusalemskirken er uden Forpligtelse overfor det omtalte Laan paa Kr. 100,000«

»Denne endelige Ordning af Anvendelsen af de 15,000 Dollars og Overtagelsen af Laanet i Landmandsbanken«

Da Værgerne havde modtaget denne Skrivelse, søgte de Oplysning i Landmandsbanken, hvor det konstateredes,

at der overhovedet ikke er sket nogensomhelst Ændring i Skyldforholdet.

at Kirken ved dens Værger fremdeles hefter for Gælden,

at Centralmissionens Bestyrelse ikke hefter over for Banken,

at Banken overhovedet ikke har rørt ved eller hørt om Sagen siden 13.

Februar d. A., da den tilskrev Bast, at der i 1924 maatte afdrages 10,000 Kr. og i 1925 10,000 Kr., hvorefter hele Spørgsmaalet skulde tages op til fornyet Behandling.

Vi fremlægger til Dokumentation:

Bil. 24. Kopi af Skrivelse af 10. ds. fra Kirkeværgeraadets Finansudvalg til Landsmandsbanken.

Bil. 25. Bankens Svar af 13. ds. med Bilag.

Bil. 26. Afskrift af Kasse-Kredit-Kontrakten.

Bil. 27. Kopi af Skrivelse fra Banken af 5. Februar d. A.

Bil. 28. Kopi af Centralmissionens Svarbrev af 8. Febr. d. A.

Bil. 29. Kopi af Bankens Brev til Bast af 13. s. M., hvis Indhold beviser, at Bast har givet Banken en fuldstændig urigtig Fremstilling af Forholdet med Hensyn til disse Penge, som Missionsselskabet jo havde betalt forlængst og som selvfølgelig straks i 1920 skulde have været anvendt til Indfrielse af Kasse-Krediten.

Indholdet af Bilag 23 stemmer saaledes ikke med Sandheden og Kendsgerningerne.

Men selvom saa var, kunde Sagen dog ikke ordnes som i *Bil. 23* nævnt. Brevskriverne gaar nemlig ud fra, at Sagen kan ordnes med de 15,000 Dollars, som indgik i Centralmissionens Kasse for snart 5 Aar siden og som fremkom i Regnskabet 4 Aar senere. Men deri tager de ganske Fejl, thi disse Penge er jo forlængst indgaaet som Indtægt i og brugt af Centralmissionen, jvfr. *Bil. 11*, *Pag. 26*.

Vi undertegnede, L. C. Hansen, Ph. Berger og J. Chr. Nielsen, medunderskrev Skylddokumentet til Landsmandsbanen.

ad b. Disse Penge skænkedes af Søndagsskoleraadet i Chicago til Børnehjemmet »Dear Home« i Hellerup af Raadets Fond, indsamlet gennem Metodisternes Søndagsskoler Verden over til Fordel for nødlidende Børn i de krigshærgede Lande. Om de er kommet dette specielle Formaal til gode, ved vi ikke og ej heller er det blevet paavist, om man har Lov til at henhøre danske Børn under Kategorien »nødlidende Børn i de krigshærgede Lande«. Denne Kategori har dog vist — heldigvis for Danmark — anden Adresse.

ad c. Disse Penge er skænket af det amerikanske »War Relieffund« til Dækning af Midler, udlaant af Legatfondets Midler til »Krigshjælp«. Om disse »Laan« er imidlertid aldrig oplyst noget, og det maatte jo i saa Fald — jvfr. overfor ad b — være kommet det krigshærgede Europa og ikke danske Barmhjertighedsvirksomheder til gode.

Kendsgerningerne vedr. Beløbet under a. er alle direkte bekendt. Oplysningerne vedr. Beløbene under b. og c. har vi fra Pastor Ingerslew, som i den paagældende Periode var Medlem af Centralmissionens Direktion.

ad d. Til det angivne Formaal er intet Beløb nogensinde blevet anvendt til Trods for, at Indsamlingen fandt Sted i dette ganske specielle Øjemed.

Vi citerer af Bil. 1 § III, Post 1: »Over disse Midler (Legatfondets) og deres Anvendelse føres særligt Regnskab« og samme Bilag § VI sidste Stykke: »Centralmissionen skal aarlig indgive Beretning om sine Virksomheder, Regnskaber og Status til den danske Metodistkirkes Aarskonference til Jerusalemkirkenes fjerde Kvartalskonference«.

Vi skal derhos — i Tilknytning til vore ovenstaaende Bemærkninger ad a. vedrørende Legatfondet — paapege følgende Forhold, som det ej heller nogensinde har været muligt at faa udredet, endsige faa allerfjerneste Regnskab og Redelighed for:

Natten til den 21. Januar 1914 nedbrændte Jerusalemkirken. Der blev i den Anledning straks gjort Skridt til en vidtomspændende Indsamling i Ind- og Udland. Kirkens Værger — deriblandt medunderskrevne L. C. Hansen og J. C. Nielsen — medunderskrev Opraab om Støtte og den hele Propaganda blev ført med stor Energi og Dygtighed. Men da Regnskabet omsider blev aflagt af Anton Bast i Kirkeværgernes Møde den 17. Juli 1916, udviste det følgende Indtægtsposter:

Assurancesum for Bygninger	Kr. 202,000.00
— for Løsøre	— 2,225.58
Salg af Materialer	— 1,539.32

Ialt Kr. 213,206.73

Noget Regnskab over Gaverne eller blot en Specifikation af ovennævnte ringe Beløb forelaa ikke og har aldrig været forelagt.

Vi fremlægger:

Bil. 30. Metodistbladet »Kristelig Talsmand« for 1914 og dokumenterer:

Side 36 in extenso med special Henviſning til Spalte 2 nederst, hvor Anton Bast fremhæver, at der antagelig vil behøves 100,000 Kr. til Sagens Gennemførelse.

Side 39, Spalte 1, hvoraf fremgaar, at der straks indkom rundelige Gaver, baade i rede Penge og paa anden Maade.

Side 45, 2. Ligesaa, hvorhos Anton Bast udtrykkeligt fremhæver, at »Der kvitteres efterhaanden i Talsmanden for modtagne Beløb«.

Side 54, 1 varieres Opraabet og *Side 55, 3* citeres en varm Anbefaling fra Formanden for Indre Mission og Redaktør af »Indre Missions Tidende«, Provst Fr. Zeuthen — en Anbefaling, som næppe har kunnet undlade at øve megen Indflydelse.

Side 68, 3 ff. citeres »Nationaltidende«, der opfordrer sine Læsere til at »tage en Aktie i de 75,000 Kr.«.

Side 77, 2 dokumenterer, at vi, Hansen og Nielsen, var Medunderskrivere paa Opraabet.

Side 193, 1 omtaler Anton Bast Pastor Gaardes Idé, hvorefter der gennem Søndagsskolerne skulde indsamles til Kirkens nye Prædikestol.

Side 112, 1 nederst — og mange andre Steder i samme Aargang — averteres 2 Taler af Anton Bast, som solgtes til Fordel for en Klokke til Kirken.

Side 118, 3 paakaldes Menighedernes, Søndagsskolernes og Ungdomsforeningernes Hjælp.

Dette som Eksempler valgt i Flæng i den paagældende Aargang af Bladet, der — ligesom naturligvis samme Aargang af Basts eget Blad »Fyrtaarnet« og Bladet »Menighedsbudet« — er helt igennem stærkt præget af dette Indsamlingsarbejde, for hvilket *alle* Præster og *alle* ledende Lægmænd inden for *alle* Metodistmenigheder *altid* og *overalt* propagerede, hvad der bl. a. gav sig slaaende Udtryk gennem Antal-let af de her i Landet udsendte Indsamlingslister. Vi henviser til:

Side 240, 1, hvor en Del af disse Lister anføres. Man finder der en Del Løbenumre fra over 3000 helt op til Nr. 4203 — der var altsaa udsendt i Tusindvis af Lister. Bemærk ogsaa her *Side 61, 1* (»Indsamlingslister til *alle* Medlemmer ud over Landet«).

Maatte man nu ikke paa Forhaand føle sig overbevist om, at et saa bredt anlagt, storstilet gennemført og ypperligt organiseret Indsamlingsarbejde vilde give rundeligt Udbytte? Jo — dertil var man berettiget og derom følte vi os sandelig ogsaa forvissede. Resultatet — efter Anton Basts Regnskabsaflæggelse — var imidlertid kummerligt og de Bidragslister, som han forpligtede sig til at give efterhaanden — se

Side 45, 2 — var positivt ufyldstgørende og misvisende. Vi dokumenterer:

Side 69, 2 findes første Liste, udvisende ialt Kr. 1,275.20.

Side 160, 1 oplyses det, at »der til 1. Maj var indkommen 3,455 Kr. 96 Øre i Gaver«, men

Side 240, 2 — for 24. Juli — hedder det derimod: »Tidligere er indk. 3,122.45. Ialt er indk. Kr. 4,328.27«.

Dermed hører al videre Kvittering op og intet yderligere sker, før Bast den 17. Juli 1916 aflægger »Regnskab«, der udviser en samlet Sum for indkomne Gaver paa 7,441.83 Kr.

Vi fik imidlertid endda kun Kr. 7,043.31 udbetalt.

Paa Trods af det store Arbejde for denne Sag, der paakaldte alle gode Menneskers mest umiddelbare Sympati baade ud fra et kristeligt Synspunkt og ud fra almindelig Medfølelse, og i Strid med givne Til-sagn om virkelig og fuldstændig Regnskabsaflæggelse, afsluttes Sagen efter 2½ Aars Forløb paa en beskæmmende Maade.

Vi har i det foregaaende udelukkende berørt og dokumenteret, hvad der skete — og hvad der *ikke* skete — herhjemme, men dertil kommer saa Udlandets Bidrag. Der blev samlet ind alle Vegne, navnlig i de skandinaviske Broderlande og ganske særlig i Amerika. Der blev ud-sendt i Tusindvis af Brochurer og Opraab paa forskellige Sprog og Indtægten ved Salget skulde tilfalde Indsamlingen. Vi lader de tidligere omtalte store Bidrag fra Missionsselskabet og de dertil knyttede Institutioner ude af Betragtning i denne Forbindelse — dem har vi ovenfor skænket særlig Omtale i Forbindelse med »Legatfondet« — og holder os alene til den almindelige Indsamling.

Hvis Basts »Regnskabsaflæggelse« for hele denne vidtomspændende Indsamling er rigtig, saa betyder det, at der fra Udlandet ikke er kommet saa meget som en eneste Øre. Det siger sig selv, at dette ikke kan være rigtigt. Naar man betænker, hvilken Offervillighed der alle Dage har været inden for Metodismens Menigheder — ikke mindst inden for de amerikanske — naar man betænker, at intet Formaal vel kunde appellere stærkere til Solidaritetsfølelsen end dette: at Metodismens Hovedkirke i et Land var nedbrændt og naar man endelig, sidst, men ikke mindst, betænker, at Anton Bast personlig foretog Agitationsrejser for denne specielle Sag rundt om til de amerikanske Menigheder — ja, saa har man Ret til paa Forhaand at hævde, at Bidrag er der kommet. Og vi vilde hævde dette, selv om vi ikke havde yderligere skellig Grund dertil. Jeg, J. C. Nielsen, har f. Eks. talt med en Dansk-Amerikaner, Andy Christensen, President of Andy Christensen Co., Inc., Garage & Implement's, Humboldt, Iowa, der var paa Besøg herhjemme. Han var saa glad og stolt over at have været med til at rejse dette smukke Guds-hus, og han oplyste, at der var kommet Bidrag fra mange Menigheder i Amerika — hans Menighed havde alene givet over 1000 Dollars.

Ydermere har Basts Sagfører, da han blev spurgt om, hvad der indkom ved denne Indsamling, svaret, at det kunde han ikke huske paa staaende Fod. Men han tilføjede, at det var ialt omkring 100,000 Kr., og da han blev spurgt, om man med Sikkerhed kunde sige, at der da i hvert Fald var indkommet *over* 50,000 Kr., svarede han ubetinget og kategorisk bekræftende.

Bast er tit og mange Gange krævet til Regnskab, men har til Dato intet aflagt — intetsomhelst udover de ufuldstændige Brudstykker af Bidragslister, der er indbyrdes misvisende og positivt ufuldstændige. Vi, Hansen og Nielsen, har derimod faaet Lov til i denne Sag saavel som saa ofte ellers at lægge Navn og Ære og Ryg til — og vi kan som ordentlige Borgere og kristne Mænd ikke gaa Skødeløshed og Uorden og Uredelighed til Haande.

Vi har alle lidt. Men vi har tiet i det længste udadtil, — ud fra Haabet om at Anton Bast dog vilde tage sin Fornuft fangen og sørge for en redelig Ordning uden Offentlighedens Indblanding. Vi har med Sorg maattet konstatere, ikke blot at dette vort Haab var og blev forfængeligt, men at han har angrebet os paa det voldsomste — ganske i Smag med det Bagvaskelsesfelttog, som han iværksatte forrige Aar mod Pastor Ingerslew.

Vi henviser til Bil. 18 — vi ventede jo nok, at Justitsministeriet maa-ske vanskeligt kunde imødekomme vort Andragende i den foreliggende Form, men vi vilde ikke lade nogen Udvej uforsøgt. Og selv efter at have faaet Justitsministeriets Skrivelse, Bil. 19, gjorde vi et sidste Forsøg. Vi dokumenterer vort Bilag 20, og vi tør vel spørge, om vort Krav om Revision af Fortiden og betryggende Garantier med Hensyn til den fremtidige Administration paa den ene Side i Forbindelse med vort Krav om, at alle uretmæssigt anvendte Pengebeløb skulde betales tilbage og at ingen af de skyldige i Fremtiden kunde have med Centralmissionens Ledelse at gøre — vi tør vel spørge, om dette kan kaldes urimeligt endsige haarde Vilkaar? Mon man ikke maa have Lov til at sige, at dette vel var Minimum af, hvad Velanstændighed og almindelig Renlighedssans maatte kræve?

Vi skal i denne Forbindelse som et typisk Eksempel paa »uretmæssigt anvendte Beløb« anføre følgende:

Vi dokumenterer paany Bil. 6, Pag. 23 og Bil. 8, Pag. 30, hvor Bast over for Offentligheden udtrykkeligt fremhæver, at han er ulønnet og at han ganske modtager sit Underhold »fra andre Kilder, som ikke berører Centralmissionens Kasser«! Og heri ændrer Bil. 1 intetsomhelst. Den gentager i § VII, at »Lederen er ulønnet«.

Anton Bast fik desto mindre tilstaaet 18,000 Kroner i 1923. Forslaget herom blev fremsat paa et Repræsentantmøde af Generalsekretæren og vedtaget mod skarp Protest af medunderskrevne L. C. Hansen, R. Gyldentorp og Pastor Ingerslew. Denne Beslutning forekom os saa

skandaløs, at vi saa at sige Ord til Ord erindrer det passerede. Generalsekretæren udtalte bl. a.: »Vi kan jo ikke udbetale noget Beløb til ham som Løn i den Forstand, men saa kan vi jo give det til ham paa en anden Maade, som Repræsentationsudgifter, der jo kan indføres som almindelig Driftsudgift. Bast kan jo ikke saadan selv bede om det, men saa har han bedt mig om at forelægge Sagen i Dag og det gør jeg med Glæde«.

Vi protesterede under Henvisning til, at Lederen ikke maatte faa Løn, og at Bast foruden sin fyrstelige Gage fik *alle* Repræsentations- og Rejseudgifter dækket fra U. S. A. efter Regning, men ved Afstemningen blev Forslaget vedtaget med alle Stemmer mod vore 3.

Sligt er efter vor Opfattelse Udtryk for ren og skær Korruption. En Mand, der i Biskopsgage hvert Aar fast oppebærer 6000 Dollars plus 1500 Dollars i Huslejegodtgørelse, som endvidere faar alle Udgifter uden for sit Hjem godtgjort efter Regning og som dertil ejer private Virksomheder af højst indbringende Natur — alene for Trykkeriets Vedkommende Kr. 52,887.83 i 1922—23, se Bil. 17, Spalte 3, 5. Stk. — har ikke Lov at berige sig paa de Fattiges Bekostning, saaledes som det her skete. Og det vilde være ulovligt, selvom han ikke udtrykkeligt havde erklæret over for Offentligheden, at han var ulønnet. For det siger vel sig selv, at en Præst ikke skal tjene sig en Formue paa sit Velgørenhedsarbejde. Men nu har han ovenikøbet Gang paa Gang i sine Henvendelser til Offentligheden slaaet paa dette i sig selv saa selvfølge og dermed er han ogsaa uden for Lov og Ret, naar han — der iforvejen havde fyrstelige Indtægter — ikke undser sig for at hæve 18,000 Kr. af de Penge, som han indsamlede til Storbyens allerfattigste Mennesker.

Sligt er forargeligt Misbrug af betroede Midler og baade Bidragyderne og de Fattige er derved ført bag Lyset. Havde han saa endda nævnt det rent ud i sine Regnskaber og lagt Kortene paa Bordet over for Offentligheden — men det gjorde han ikke. Han vidste godt nok, at sligt maatte skjules og dermed er ogsaa Gerningens forsætlige Karakter fuldtud dokumenteret.

Mon vi ikke havde Ret, naar vi krævede, at alle saaledes anvendte Beløb — og de nævnte 18,000 Kr. har vi kun nævnt som Eksempel — skulde tilbagebetales, saa de kunde komme de Fattige til gode, og at Regnskaberne for alle de forløbne Aar skulde underkastes Revision?

Vi er blevet afvist hensynsløst og kategorisk og vi anmoder derfor den højtærede Rigsadvokat om nu at fremtvinge den Sandhed, som vi i aarevis forgæves har kæmpet for at faa frem.

Sørgeligt er det, at dette Skridt skulde være nødvendigt. Og den højtærede Rigsadvokat maa forstaa, at vi kun tager det, fordi vi anser det for uomgængeligt nødvendigt. Intet borgerligt Samfund kan — allermindst da ud fra et kristeligt Synspunkt — tie stille over for saa-

damme Forhold. Os har Læsningen af Bil. 17 desværre ikke beredt nogen Overraskelse, og skønt denne Redegørelse som nævnt kun omhandler de sidste Aar, i hvilke Bast har været under stedse skarpere og stedse mere effektiv Kritik, saa rummer den dog Momenter, som eftertrykkeligt underbygger det principielle i vor Klage over Bast. Vi skal tilde os at kommentere nogle Punkter:

Spalte 1, 5. Stykke. »Forsaavidt denne Kritik er gaaet ud paa, at Jerusalemskirkens Menigheds Interesser i forskellige Forhold er tilsi-desat til Fordel for Centralmissionen, formener Udvalget, at det ligger udenfor dets Opgave at tage Stilling til de paaklagede Punkter«.

Dette har Udvalget altsaa ganske ladet ligge, og vi skal ikke kritisere dette Standpunkt, ligesom vi i det hele taget ønsker at betone, at denne vor Henvendelse overhovedet ikke er bygget op eller ment som en Kritik af Udvalgets Arbejde, hvilket allerede fremgaar af den Kendsgerning, at vor Klage udelukkende tager Sigte paa Decennlet *forud for* de 3 Aar, til hvilke Udvalgets Undersøgelse har været begrænset.

Spalte 2, 3. Stk. sidste Punktum betegnes nogle af Bast aflagte Regnskaber som *misvisende*.

Spalte 2, nederst hedder det: »Trykkeriet udfører ogsaa andet Arbejde, men det er kun ringe i Forhold hertil«. Det er muligt, at Udvalget ikke har haft Lejlighed til i fuldt Omfang at kunne bedømme, hvilket Arbejde Trykkeriet har haft ved Siden af Arbejdet for Centralmissionen. Det har nemlig ogsaa arbejdet under andet Firmanavn — saaledes er eksempelvis en Bog som Hr. Jørgen Basts, »Den store Revue« — en saakaldt »Københavnroman«, der i al sin Ublufærdighed saasandt ikke har noget med Kristendom eller Missionsvirksomhed at gøre — blevet trykt paa Fyrtaarnets Trykkeri, dog — af letforstaaelige Grunde — med Trykkeriets Faktor angivet som Trykker. Vi vedlægger denne Bog som *Bil 31*.

Spalte 3, 5. Stk. konstaterer Udvalget, hvilke rundelige Indtægter Bast har haft saavel af Trykkeriet som af Udgivelsen og Redaktionen. Udvalget kan — se 6 Stk. — »ikke anerkende« Basts Paastand om at have været »ulønnet Leder af Centralmissionen« og hans Fortegnelse over Udlæg har ikke kunnet staa for Institutets Prøvelse«. Vi har ovenfor dokumenteret, hvorledes Anton Bast Aar efter Aar har foregøglet Offentligheden, at »Fyrtaarnet« var Centralmissionens Blad, at dette Blad — saavel som dets Trykkeri — hørte ind under Centralmissionens Barmhertighedsvirksomheder, at han saavel som hans Medhjælpere var ulønnede Ledere o. s. v. Naar det nu er konstateret, at denne Mand f. Eks. i 1922 og 1923 paa *Trykkeriet alene* indtjente til sig seiv ialt Kr. 45,285.15 plus Kr. 7,602.68 skænket hans Søn og Svigersøn, altsaa ialt ikke mindre end Kr. 52,887.83 i blot 2 Aar, naar man senere hen i Bil. 17 — Spalte 4, 5. Stk. — paany hører Tale om Gaver til Slægtninge, denne Gang for ikke mindre end Kr. 39,071.65 — ja, saa beviser det,

at denne Mand har misbrugt betroede Midler. Det hedder ganske vist i Redegørelsen, Spalte 4, 4. Stk.: »Det er ej heller oplyst i noget Tilfælde, at skænkede Beløb ikke er ført til Indtægt paa rette Maade«. Men denne Bemærkning vilde have lydt modsat, om Udvalget havde undersøgt Tiden før 1921 — det fremgaar klart nok af vor foranstaaende Dokumentation, som vi forøvrigt skal tillade os at supplere med et typisk Eksempel:

Omkring Nytaar 1921 besøgte medunderskrevne L. C. Hansen, der paa det Tidspunkt var Kirkens Kasserer, nu afdøde Skræddermester J. P. Andersen. Andersen spurgte, om han dog ikke fik Kvittering for de 2,000 Kr., han havde skænket og hvoraf Halvdelen skulde tilfalde Kirken. Jeg svarede ham, at jeg kendte slet intet til denne Sag, og at jeg ikke havde modtaget disse Penge, hvorefter Andersen fortalte, at han nogle Uger i Forvejen havde givet Bast dem. Jeg henvendte mig derefter straks til Bast, der indrømmede at have faaet Pengene, men tor klarede, at han havde forstaaet Giveren saaledes, at han — Bast — kunde bruge disse Penge efter eget Forgodtbefindende. Da jeg derefter foreholdt Andersen dette Udsagn af Bast, gentog han, at Halvdelen af Pengene havde han skænket til Kirken og Halvdelen til Centralmissionen. Jeg forelagde derefter Sagen i Kirkeværgernes næste Møde og ved den Lejlighed blev det overdraget til Pastor Ingerslew at skaffe Klarhed i Sagen.

Jeg, Ingerslew, gik straks til Centralmissionens Forretningsfører, Pastor J. C. Iversen og spurgte ham, om de 2,000 Kr., da allesammen var indgaaet i Centralmissionens Kasse. Pastor Iversen lovede at undersøge Sagen og meddelte mig nogen Tid efter, at disse Penge *ikke* var ført til Indtægt for Centralmissionen. Jeg talte derefter med Bast selv, men kunde kun faa samme undvigende Forklaring som den, han havde givet L. C. Hansen.

Da den nye Forretningsfører, Pastor Chr. Jensen, der tillige var Centralmissionens Generalsekretær, i Sommeren 1921 havde tiltraadt sit Embede, tog jeg Spørgsmaalet op med ham. Han konstaterede — ligesom sin Forgænger — at Pengene *ikke* var ført til Indtægt i Centralmissionens Regnskab og jeg bad ham saa forsøge at faa Adgang til at undersøge Forholdene vedrørende Legatfondet. Dette lovede han og Resultatet var negativt. Pastor Jensen maatte bekræfte, at Pengene heller *ikke* var ført til Indtægt i Legatfondet.

Vi skal iøvrigt i denne Forbindelse dokumentere vort Bil. 30, Side 23, 1, hvor det under Overskriften »En Arv« ordret hedder:

»Jerusalemkirken i København har arvet 3,332 Kr. efter afdøde Dyrslæge Strigler, som i sin Tid var Medlem af Menigheden, men senere blev Medlem af Baptistmenigheden. Det siger sig selv, at vore Venner var glade ved at modtage dette Pant paa, at den afdødes Kærlighed til Menigheden ikke helt var rustet bort«.

Dødsboet tilstillede Kirkeværgernes Kasserer, medunderskrevne L. C. Hansen, dette Beløb i en Check. Anton Bast, der var tilstede i det Møde, paa hvilket jeg gav Kirkeværgerne Meddelelse om Beløbets Indgang, sagde til mig paa Mødet, at han skulde gerne hæve Pengene for mig i Banken, naar jeg havde kvitteret Checken. Det kunde jo — tilføjede han — være vanskeligt for mig at komme i Banken midt i min Arbejdstid og da han alligevel skulde i Banken den følgende Dag, vilde det ikke volde ham nogensomhelst Ulejlighed at besørge dette Ærinde for mig.

Bast inkasserede Beløbet og jeg maatte følgelig — efter forgæves at have afkrævet ham Pengene — indføre Modposten i mit Regnskab som Laan til Bast privat, da jeg fornuftigvis krympede mig ved at nævne Forholdet i Bøgerne ved dets rette Navn.

Endelig finder vi Anledning til at fremhæve sidste Afsnit af Bil. 17, der omhandler de betydelige Pengsummer, som Anton Bast har laant af Midler, han har administreret som Biskop i Metodistkirken. Vi beder her bemærket, hvad vi ovenfor har anført vedr. »Legatfondet« — paa denne Konto indgik jo de store Tilskud fra Amerika og Udvalget har altsaa konstateret, at Anson Bast har sammenblandet denne Konto's betydelige Midler med sin egen Privatøkonomi — i hvilken Forbindelse der — som et Tilfælde, der ligner en Tanke — kan være Grund til at fremhæve, at det Beløb, han efter Udvalgets Opgave har laant af disse Midler, næsten nøjagtigt svarer til, hvad han selv har maattet vedgaa i samme Tidsrum at have skænket sin Søn og Svigersn og øvrige Slægtninge.

Anton Bast og hans Sagfører vil hævde, at dette alene er en Sag mellem Bast og de amerikanske Institutioner. Men det er ikke rigtigt. Legatfondet blev stiftet ved Henvendelse til og ved Bidrag fra den danske Offentlighed som en Hædersgave i Anledning af Anton Bast's 50-aarige Fødselsdag til et ganske bestemt præciseret og ganske nøje afgrænset Formaal — nemlig til Fordel for Centralmissionens udslidte Medarbejdere. Disse sidste har aldrig faaet en Øre, og Bast har aldrig givet andre Oplysninger vedr. Anvendelsen af dette Fond end de beskæmmende, der nu foreligger og som viser, hvorledes han har jongleret med hele dette Fond efter eget Forgodtbefindende og tildels til eget privat Forbrug.

Vi rekapitulerer følgende Hovedpunkter:

1. Anton Bast har i Aarenes Løb modtaget Millionbeløb i frivillige Gaver, for hvis Anvendelse han ikke fuldtud har gjort Rede, og som i visse Tilfælde ikke har været ført til Indtægt, i hvert Fald ikke paa rette Maade.

2. Han har ikke overholdt den Kontrol med indgaaede Bidrag og den nøjagtige Form for Regnskab og Revision, som han garanterede Publikum og i Tillid til hvilken Bidrag blev ydet.

3. Han har hævet Penge af de indsamlede Midler dels til privat Forbrug og dels uden at have aflagt Regnskab for deres Anvendelse, og han har ikke tilbagebetalt de paagældende Beløb.

4. Han har delt de indkommende Bidrag i 3 forskellige Kasser og kun aflagt Regnskab for den ene.

5. Han har indsamlet betydelige Midler i et ganske bestemt Øjemed — nemlig til Centralmissionens udslidte Medarbejderes Alderdom — men har anvendt det paa helt anden Maade — delvis til privat Forbrug — og iøvrigt stedse uden Regnskabsaflæggelse.

6. Den tredje Kasse, der bærer Navnet »Det private Virkefond«, har han ejheller nogensinde aflagt Regnskab for.

7. i »Kristelig Talsmand«, »Fyrtaarnet« o. s. v. har han haft en staaende Annonce, hvori det hedder: »Enhver, der sælger eller køber »Fyrtaarnet« støtter Missionsfondet«. Til den ene Side var »Fyrtaarnet«s Udbredelse Basts private Interesse, til den anden Side anvendtes hele dette Missionsfond til Præstelønning, hvilket aldrig er meddelt Offentligheden. Vi henviser i denne Forbindelse paany til Bil. 6, Side 23, og til Bil. 8, Side 30.

8. Han har indsamlet Midler, betydelige Midler, til Jerusalemskirkens Genopførelse, men kun ført en ringe Sum til Indtægt og afleveret en endnu ringere Sum til Kirkens Værger. De foreliggende Bidragslister er ganske ufuldstændige og indbyrdes misvisende og om Regnskabsaflæggelse har der overhovedet aldrig været Tale, hverken helt eller delvist, hverken for Bidragyderne eller overfor Kirken, til hvis Fordel hele Indsamlingen udelukkende var sat i Scene.

9. Han har overfor den danske Offentlighed stedse dækket sig bag Kirkeværgerne og gjort dem direkte ansvarlige. Dette har til den ene Side givet Offentligheden Ret til at gøre dem ansvarlige, men det har ogsaa til den anden Side bevirket, at Værgernes Ret til at gøre denne Mand ansvarlig ikke blot er blevet en Ret i dobbelt Forstand, men navnlig ogsaa en Pligt, som vor Samvittighed — baade ud fra et borgerligt og ud fra et kristeligt Synspunkt — forbyder os at sidde overhørig.

10. Han har stedse henvist til, at Centralmissionens Ledere var ulønnede, men i samme Aandedræt har han personlig — foruden at modtage »Repræsentationstilskud« af Centralmissionens Midler — tjent sig en Formue som Bogtrykker, som Udgiver og Redaktør. Den stadigt skarpere Kritik bevirkede omsider, at han ifjor gav Afkald paa fremtidige Indtægter af Udgivelsen og Redaktionen, men han har fremdeles beholdt Trykkeriet for sig selv. Det er ganske vist, jfr. Bil. 17, Spalte 2, næstsidste Stykke, blevet omdannet til Aktieselskab, men af Aktiekapitalen, der udgør 75,000 Kr., ejer Bast selv de 73,000 og hans nærmeste Slægtninge de resterende 2,000. Han har saaledes den Dag i Dag fremdeles det fulde Udbytte af denne indbringende Virksomhed, der i saa mange Aar har figureret blandt Centralmissionens Barmhjertighedsvirksomheder.

Hele dette fortvivlede Kaos i alle Regnskabsforhold, hele denne utrolige Sammenblanding af andres og egne Interesser, hele denne fælles Benyttelse af helt eller halvt offentlige og helt eller halvt hemmeligholdte Kasser, hele denne Form for Indblanding af Penge og Gaver, der derefter benyttes paa helt anden Maade, hele denne bevidste Tilsidesættelse af redeligt og ordentligt Regnskab — alt dette sammenfatter vi under Begrebet: Misbrug af betroede Midler. Vi skal ikke forsøge en nærmere juridisk Vurdering deraf — vi nøjes med at paapege de foreliggende Kendsgerninger, som berettiger os til at anse det for uomgængeligt nødvendigt, at alt belyses til Bunds gennem en offentlig retslig Undersøgelse.

Man kan med fuld Føje spørge, hvorledes alt dette da overhovedet har kunnet praktiseres mod vor stadige Protest. Heroverfor skal vi henvise til, at Anton Bast efter Broder Sofus Nielsens Død — i September 1915 — lagde al Centralmissionens Regnskabsførelse og -afslutning i Hænderne paa sin juridiske Konsulent Hr. Sagfører Wenzzel og betroede al Centralmissionens Revision til Hr. Revisor Wm. Nielsen. Det har heroverfor været umuligt for Kirkeværgerne at tiltvinge sig de fornødne Oplysninger, endsige Medbestemmelsesret i alle disse Anliggender. Værgerne har maattet lade sig nøje med at bære Medansvaret overfor Offentligheden i Ind- og Udland.

Først efter at Centralmissionen havde faaet den nye Konstitution, Bilag 1, blev det os muligt — omend kun brudstykkevis og Skridt for Skridt — at tvinge mere haandgribelige Data frem. Ifølge denne Konstitution fik medunderskrevne Pastor Ingerslew nemlig Sæde i Centralmissionens Direktion, Bestyrelse og Repræsentantskab — se Bil. 1, § IX, 1. Stk. og § XIII i. f. — ligesom vi medunderskrevne L. C. Hansen og Robert Gyldentorp fik Sæde i Repræsentantskabet, se Bil. 1, § IX, 7.

For om muligt at fremskaffe Klarhed valgte Kirkeværgerne af deres Midte et Finansudvalg paa 3 Medlemmer. I dette Finansudvalg fik vi medunderskrevne L. C. Hansen, Ph. Berger og R. Gyldentorp Sæde, og det blev vor Opgave at søge alt finansielt Mellemværende mellem Kirken paa den ene Side og Centralmissionen paa den anden Side klarlagt til Bunds. Vi har ikke skyet nogen Anstrengelse for at komme til Klarhed, men vort Maal har vi langt fra naaet, og det er os nu — efter at Bast har søgt at stemple os som Kværlanter og ondsindede Personer — naturligvis ganske umuligt at naa blot et eneste Skridt videre.

Vi har i det foregaaende paavist, at der desværre kun er alt for skellig Grund til Klage. At vi — baade formelt og reelt — er umiddelbart beføjede dertil, kan ikke omtvistes, men for os selv staar som sagt Pligten over Retten. Og naar vi har ment at burde henvende os til Rigsadvokaten og ikke til Statsadvokaten, saa er det ud fra den Betragtning, at denne Sag har Betydning for og Tilknytning ikke blot til

København, men til hele Landet, ja til alle Lande, hvorfra der er ydet Bidrag til de mange Indsamlinger.

Alle Meddelelser denne Sag vedrørende bedes stilet til vor juridiske Konsulent, Overretssagfører Otto Fabricius, Chr. IX's Gade 7, København K.

København, den 15. Oktober 1924.

I Ærbødighed

sign. *L. C. Hansen,*

Papirhandler,
Rørholmegade 23¹.
Kirkeværge siden 1902.
Formand for Jerusalemkirskens
Værger indtil 1916 og siden 1921.

sign. *John P. Ingerslew,*

Svalevej 3, Hellerup.
Præst ved Jerusalemkirken 1919-
1924. Medlem af Centralmis-
sionens Direktion, Bestyrelse og
Repræsentantskab til 1924.

sign. *J. Chr. Nielsen,*

Malermester,
Monrads Alle 2, St.
Kirkeværge i Tidsrummet 1915-
1924 og Bestyrer af Centralmis-
sionens Herberg og Arbejdshjem
1922—1923 og Slummissionen.

sign. *Otto Allin,*

Grosserer,
Chr. Winthersvej 3, Lyngby.
Kirkeværge indtil 1924.

sign. *C. Pedersen,*

Skibsfører,
Skovgaardsgade 36.
Medlem af Betaniakirkens
Menighedsraad.

sign. *Sven A. Nielsen,*

Revisor og statsautoriseret Til-
lidsmand. Medlem af Betaniakir-
kens Menighedsraad indtil 1924.
Nu Medlem af Jerusalemkirskens
Menighed.

sign. *Rob. Gyldentorp,*

Revisor og statsautoriseret
Tillidsmand,
Isafjordsgade 10².
Kirkeværge og Kirkeværgenes
Sekretær siden 1921.

sign. *Ph. Berger,*

Fuldmægtig,
Classensgade 41, Mezz.
Kirkeværge og Kirkeværgernes
Regnskabsfører siden 1915.

sign. *Sam. A. Hedstrøm,*

Skræddermester,
Studiestræde 21³.
Medlem af Jerusalemkirskens
Menighedsraad og Formaner
siden 1922.

*Bilag 20.**Anklageskriftet.*

Genpart.

Journal Nr. 8772.

ANKLAGESKRIFT.

Anton Bast, født den 9. September 1867, sættes herved under Tiltale ved Østre Landsret til at lide Straf for nedennævnte Forhold, dog for Forhold 1's Vedkommende kun for Tiden efter 1. Februar 1916, medens der eventuelt vil fremkomme Tillægsanklageskrift for Tiden før nævnte Tidspunkt:

1.

for Bedrageri efter Straffelovens §§ 251 og 253 ved i Tidsrummet 1913—23 at have formaaet Almenheden og Centralmissionen til at købe det af ham trykte og udgivne Blad »Fyrtaarnet«, idet han snart gav det Udseende af, at Bladet ikke gav noget Overskud af Betydning, snart at Overskuddet anvendtes i velgørende Øjemed, medens det virkelige Forhold var, at Bladet har givet en Fortjeneste, der for Trykningens Vedkommende skønsmæssigt er beregnet til 54,010 Kr. 28 Øre og for Udgivelsens Vedkommende udgør — 128,970 Kr. 31 Øre, altsaa ialt en Fortjeneste af ca. 182,980 Kr. 59 Øre, hvoraf den allervæsentligste Del tilfaldt ham personlig.

2.

for Bedrageri efter Straffelovens § 251, subsidiært for svigagtigt Forhold efter Straffelovens § 257, for i Aarene 1918—1923 svigagtigt at have formaaet Almenheden til at yde Bidrag til de af ham ledede Virksomheder ved paa de Regnskaber, der findes i »Centralmissionens Aarsberetninger for 1917—18, 1918—19, 1919—20, 1920—21, 1921—22 og 1922—23 at have givet det Udseende af, at de Beløb, der opførtes som »Understøttelser«, »Juleuddelingen« og »Juleuddeling og Understøttelser i Aarets Løb« og som tilsammen udgør ca. 713,000 Kr., helt eller dog for den væsentligste Dels Vedkommende direkte kom de Fatige til Gode, medens det virkelige Forhold var, at kun ca. 372,000 Kr. er uddelt, medens ca. 341,000 Kr. er medgaaet til forskellige Omkostninger;

3.

for Bedrageri efter Straffelovens § 253 for i Tiden fra 1. Decbr. 1917—1. Oktober 1924 svigagtig at have tilvendt sig 55,049 Kr. 25 Øre, hvoraf Størstedelen hidrørte fra Bidrag, han havde unddraget Centralmissionen og Resten hidrørte fra Bidrag, der var sendt ham i velgørende Øjemed, og derefter gennem Kassen: »Skjult Nød« disponeret over Beløbet efter eget Forgodtbefindende, saaledes at kun ca. Halvdelen blev anvendt til Uddeling til Trængende, medens Resten gik til Ad-

ministration og saaledes, at 6,075 Kr. 87 Øre er kommet Tiltalte selv til Gode, deraf 2,623 Kr. 54 gennem Bladekspeditionen.

4.

for Bedrageri efter Straffelovens § 253 for den 18. December 1919, efter at han den 2. Juni 1919 privat havde ydet Pastor Duckert et Laan paa 900 Kr., svingagtigt af Kassen »Skjult Nød« under Posteringen »Pastor Bast laant til Pastor Duckert« at have tilegnet sig 900 Kr. og eftergivet Pastor Duckert Beløbet.

5.

for Bedrageri efter Straffelovens § 253 for omkring Januar 1920, efter at han i Oktober 1919 privat havde ydet Redaktør Jens Nyberg et Laan paa 2000 Kr., svingagtigt af Kassen »Skjult Nød« under Posteringen 5. Januar 1920, »Laant Jens Nyberg ved Pastor Bast«, at have tilegnet sig 2000 Kr., og ikke senere tilbagebetalt Beløbet, uagtet Nyberg den 5. Januar 1920 betalte ham Beløbet;

6.

for Bedrageri efter Straffelovens § 253 for i Aarene 1918—1924 af de Beløb, der var indkommet ved »Foraarsblomst« Indsamlingen, og som var bestemt til Centralmissionens Børnehjem og Børnehaver samt forskellige Filialhjem og de dermed forbundne sociale Virksomheder, svingagtigt til Øjemed, der var fornævnte Formaal ganske uvedkommende, at have anvendt følgende Beløb: 9000 Kr. til »Missionsfondet«, 15,000 Kr. til »Taksigelsesfondet« og 11,500 Kr. til »Agitation«, hvilket sidste Beløb er udbetalt Tiltalte personlig;

7.

for Bedrageri efter Straffelovens § 257 for i Aaret 1921 af et Beløb, stort 50,707.32 Doll. — 283,341 Kr. 60 Øre, som han modtog fra en af de methodistiske Søndagsskoler i Amerika foretagen Juleindsamling til Fordel for nødlidende Børn i Europa, svingagtigt at have tilegnet sig 10,222 Kr. 60 Øre og anvendt Beløbet til Børnesagen uvedkommende Formaal, derunder selv hævet 7,863 Kr. 70 Øre, som skønsmæssig Refusion af Udgifter til Dyrtidstillæg til Prædikanter og Administrationsudgifter;

8.

for Bedrageri efter Straffelovens § 253 for i August 1924 svingagtigt at have tilegnet sig og forbrugt 2,688 Kr. 52, som Pastor Hj. Strømberg, Jönköping, sendte ham til Uddeling til nødlidende Børn i Tyskland og Østrig;

9.

for Bedrageri efter Straffelovens § 253 for i Juli 1923 til Uddeling til

syge Enker og Børn anonymt at have modtaget 5000 Kr., uden at der var aftalt noget om Regnskabsaflæggelse, og derefter svigagtig undladt at anvende Beløbet i det Øjemed, hvori det var skænket, men tilegnet sig samme, og i hvert Fald for den allervæsentligste Dels Vedkommende forbrugt dette til egen Fordel.

Domsforhandling, der efter Tiltaltes Begæring vil finde Sted under Medvirken af Nævninger, kan ventes foretaget paa det til den 2. Marts d. A. og følgende Dage berammede Nævningeting for den københavnske Nævningekreds ved Rettens Hovedtingsted her i Staden.

Den i Rpl. § 836 omtalte Frist, inden hvilken Tiltalte eventuelt dennes Forsvarer vil have at fremkomme med deres Beviser og Begæringer, fastsættes til 3 Uger.

Sagens Akter henligger paa Landsrettens Justitskontor.

Statsadvokaten for København, den 30. Januar 1926.

(sign.) *Poul Gammeloft.*

Genpartens Rigtighed bekræftes.

Statsadvokatens Kontor i København.

(ulæseligt Navn.)

Bilag 21.

Indtægter:

	1.	2.	3.	4.	5.
Aar	Embedsind, Husleje og Flyttegodtgørelse.	Fra Bladexpeditionen »Fyrtaarnet» er der indbetalt til Biskoppens Privatkasse.	Fra »Fyrtaarnets Bogtrykkeri» er der indbetalt til Biskoppens Privatkasse.	Totalsum af Kolonnerne 1-3	Forskellige Indtægter saasom: Salg af Bøger og Skrifter Renter, Refusion af Jernbane-Karøkort etc.
1913	2.133,35	4.829,03	—	6.962,38	1.227,57
1914	2.151,00	6.200,83	—	8.351,83	2.579,50
1915	3.579,97	5.398,48	—	8.978,45	922,13
1916	1.783,33	7.447,18	2.036,19	11.266,70	632,01
1917	4.745,89	14.798,18	2.398,36	21.942,43	982,67
1918	5.870,44	13.031,16	1.140,09	20.041,99	1.675,88
1919	8.173,21	10.567,66	3.850,00	22.590,87	167,01
1920	44.864,64	19.065,65	21.563,90	85.494,19	2.502,23
1921	43.208,80	21.613,55	17.082,11	81.904,46	2.079,80
1922	38.261,24	20.200,00	21.517,36	79.978,60	2.111,84
1923	43.213,80	13.775,00	10.804,37	67.793,17	3.318,25
1924	34.186,24	7.218,50	21.998,85	63.403,59	999,78
	232.171,91	144.145,52	102.391,23	478.708,66	19.198,47

Udgifter:

	9.	10.	11.	12.	13.
Aar:	Udgifter til Husholdning, Tyende, Lys, Gaa, Brændsel, Husleje, Nymsskaffelser, Skat og diverse private Udgifter.	Biskoppens Udbetalinger til Sønnen J. C. Best og Døtrene samt Olaf Feuss.	Udgifter til Køb af Biskoppens private Ejendomme: St. Knudsvej, Lindevangen, Kærsgaarden, Huset i Løkken og Fredensdal samt Terrainudlæg og Renter.	Totalsum af Kolonnerne 9-11	Beløb, som Biskoppens har hævet kontant uden Angivelse af, hvortil det er anvendt.
1913	5.438,36	1.897,56	—	7.335,92	1.068,21
1914	7.002,59	2.124,51	—	9.127,10	4.073,51
1915	6.011,01	1.534,01	—	7.545,02	3.796,45
1916	8.863,85	1.664,79	12,50	10.541,14	2.688,85
1917	8.976,63	1.313,59	7.094,86	15.385,08	13.386,44
1918	8.774,49	765,25	3.651,75	13.191,49	15.190,36
1919	9.674,86	2.087,35	2.413,56	14.175,77	20.776,78
1920	27.634,14	22.540,13	+ 12.724,44	37.449,83	15.378,72
1921	35.403,87	41.106,80	6.179,10	82.689,77	29.168,43
1922	48.955,14	37.441,09	49.299,16	135.695,39	19.237,11
1923	35.024,44	24.846,92	22.806,22	82.477,58	14.266,37
1924	34.222,82	25.820,65	5.076,72	65.120,19	10.702,64
	233.982,20	163.142,65	83.609,43	480.734,28	149.739,87

Fotograferet efter et af de i Retten fremlagte Eksemplarer

6.	7.	8.	
Beløb, som er blevet Blakoppen refunderet af andre Kasser: »Skjult Nød», »Krigshjælp» etc. etc. samt Gaver.	Nissionselskabet i Amerika har betalt Blakoppen Oodgørelse af Rejsudgifter og Stenografhjælp.	Totalsum af samtlige Indtægtskolonner	Aar:»
1.870,51	—	10.086,46	1913
581,27	—	11.512,60	1914
1.394,74	—	11.295,32	1915
1.459,11	—	13.357,82	1916
3.137,41	—	26.662,51	1917
486,05	—	22.203,72	1918
346,96	—	23.104,84	1919
930,00	12.849,94	101.776,36	1920
26.788,97	12.325,20	123.098,43	1921
8.532,50	11.647,76	102.270,70	1922
4.241,29	5.546,67	80.899,38	1923
6.300,00	17.868,12	88.569,49	1924
56.074,81	60.235,99	614.217,63	

14.	15.	16.	17.	18.	
Forskellige Udgifter, for Storstedens Vedkommende private Udgifter, som dog ikke kan henføres til de øvrige Kolonner.	Forskellige Nølem-regningsbeløb, Gaver og Beløb, som Blakoppen har udsendt til forskellige Personer	Af disse Laan har Blakoppen faaet følgende Beløb tilbagebetalt:	Beløb, som er indbetalt i »Fyrstaarvets Bogtrykkeri» og Blakoppens Kapitalindskud i Trykkeriet.	Totalsum af samtlige Udgiftskolonner.	Aar:»
112,92	1.216,70	498,68	17.804,74	27.069,61	1913
207,27	689,20	675,05	11.902,43	23.324,46	1914
—	881,07	100,00	5.309,34	17.431,88	1915
1.700,00	707,17	30,00	—	15.607,16	1916
1.533,69	1.824,75	148,75	—	32.001,21	1917
150,00	201,00	342,00	—	28.386,85	1918
1.748,09	145,00	1.511,10	—	35.304,54	1919
8.689,68	13.004,84	—	—	74.523,07	1920
17.531,37	6.813,90	760,00	—	135.413,47	1921
14.284,35	3.828,64	5.906,22	—	167.139,27	1922
20.368,64	5.411,46	630,00	—	121.924,05	1923
13.808,00	094,91	2.260,00	—	88.453,74	1924
80.244,01	25.778,64	+ 12.892,00	35.016,51	768.621,31	

Biskoppens indtægter - Total-Indtægterne	Kr. 708.623,51	
og Total-Indtægterne	» 614.217,63	
er dækket paa følgende Maade:	Kr. 154.403,68	
a) ved en Række af Beløb, som er taget til Indtægt i Biskoppens Privatkaasereg. hvor de er bogført under Betegnelsen sidskudt af A. Basts, sidsbetalt af A. Basts eller sidsnettet til A. Basts, uden at det kan ses, hvorfra Beløbene hidrører (jfr. Beretning Nr. 13, Bilag X, Pag. 3)	31.550,98	
b) ved forskellige Beløb, som i Form af Check, kontante Indbetalinger, Salg af Obligationer er indbetalt paa Biskoppens Bankkonti, uden at være bogført i Biskoppens Privatkaasereg. og uden at det kan ses, hvorfra Beløbene hidrører (udtaget af Beretning Nr. 13, Bilag XI)	19.274,33	
c) samt ved forskellige Laan, der, ifølge den af Fraken Schou udarbejdede Fortegnelse (H. Rep. Bilag 35 X) over Biskoppens Tilsvær, er opgjort til:		
1921. Board of for. Miss.	341,46	
Dec. 22. " " " "	963,05	
" 23. Alma Dall, Chicago	615,00	
" 24. American Bible Society	1.410,00	
" 24. Biskop Joh. L. Nansen	1.830,00	
" Board of for. Miss.	213,50	
" Alma Dall, Chicago	1.075,00	
" Sunday School of Burket	131,25	
" E. de Vestry	2.280,00	
" " " "	2.240,00	
" Board of for. Miss. (Biske)	112,80	
" Board of for. Miss. (Biske)	2.256,00	
" Restkaasereholdning af Søndagskolepengene	704,00	
" 24. " (5.000 Dollar)	5.988,50	
Restkaasereholdning i Administrationskassen	292,93	
" Board of for. Miss.	2.902,70	
" " " "	538,00	
" Disciplinære Kollekter fra Danmark	1.538,00	
" 21. Bishop John L. Nansen	10.960,00	
" 24. Pastor Axel Ergstrøm	16.500,00	
" A	5.000,00	
" Missionskassen	3.704,93	
" Takingsfondet (Pastor Chr. Jensen)	6.000,00	
" Laant af Overdrifts Kontoen (J. Wenzel)	2.500,00	69.025,14
d) 24. Aarenskaasereholdning	206,78	
Juli 23. Restbeløbet af de 5.000 Kr. som skulde uddelen til syge Enker og Børn	4.394,00	
Aug. 21. Beløbet fra Pastor Strömberg til »Wienerhjælpe	2.688,52	7.289,30
e) 24. Biskoppens Andel i Overdrifts Kontoen	11.940,62	89.092,86
f) Sagfører Wenzels Tilgodehavende hos Biskoppen	2.850,07	
g) Diverse Laan, som i Aarens Løb er tilbagebetalt eller udlignet ved Mellemregning	7.341,57	
h) Kaasereholdning og ikke bogførte Lidtag (jfr. Revisor Jespersens Beretning Pag. 21)	4.294,10	
	154.403,68	154.403,68

Indtægter:

1.	2.	3.	4.
Embedsløn, Husleje, og Flytte- godtgørelse.	Fra Bladekspe- ditionen „Fyrtaarnet“ er indbetalt til Biskoppens Privatkasse.	Fra „Fyrtaarnet“s Bogtrykkeri er der indbetalt til Biskop- pens Privatkasse et regnskabsmæssigt Overskud.	LAAN Banksaldo i Beretn. 13. Bilag 23, Linie 3 fra oven j.
1913. 2,133.35 1914. 2,151.00 1915. 3,400.00* 1916. 5,797.40* 1917. 6,050.00* 1918. 6,450.00* 1919. 10,699.75* 1920. 44,864.64 1921. 43,208.80 1922. 38,261.24 1623. 43,213.80 1924. 34,186.24	144,145.52 { se Trykkeriet } { pag. 23, 24 & 25 } ÷ SKAT: 20,000.00* ÷ Redaktion, m. m. 39,503.76*	35,397.15* 179,542.67* 59,503.76*	a. 31,550.93 b. 19,274.35 c. 69,863.14 d. 7,289.90 e. 11,940.42 f. 5,300.00* g. 7,341.37 h. 4,294.10 i. 34,825.70* j. 765.85* j. 49,576.77 Heraf er ca. 35,000 Kr. Tilsvaret til Kasser, først dækkede under Sagen ved Laan fra Amerika.
240,416.22*		120,038.91*	242,021.83*

De rettede Tal er betegnede med en * og den rettede Tekst er fremhævet med fed Skrift.

Indtægter:

228

5.	6.	7.	8.
<p>Forskellige Indtægter, saasom Salg af Bøger, Skrifter, Renter og Refusion af Jernbanekørekort etc.</p> <p>19,198.47 {se Modrev.} {pag. 115}</p>	<p>Beløb, som er blevet Biskoppen refunderet af: Andre Kasser, „Skjult Nød“, „Krigshjælp“, etc.</p> <p>ca. 32,000.00*</p>	<p>Missionsselskabet i Amerika har betalt Biskoppen Rejsegodtgørelse og Stenografhjælp.</p> <p>60,235.69</p>	<p>Kolonne 8 er Laan, der er opført paa Kolonne 4, der udgaar. Se Tekst i Kol. 8.</p> <p>Kolonne 4 er et regnskabsmæssigt Trick, der antagelig skal give Nævningerne det Indtryk, at Biskoppen har anvendt Bladets og Trykkeriets Indbetalinger til at give sine Børn og Svigersøn. Kolonnen maa derfor udgaa; saa meget mere som den paa en vilkaarlig Maade tilslører de senere Kolonnens legitime Indtægter.</p>
<p>19,198.47</p>	<p>ca. 32,000.00*</p>	<p>60,235,69</p>	<p>Saldo: 713,911.12*</p>

Udgifter:

9 a.	9 b.	10.	11.	12.
Udgifter til Husholdning, Tyende, Lys, Gas, Brændsel, Husleje.	Nyanskaffelser, Skat, evt. Gaver m. m.	Biskoppens Udbetalinger til Sønnen og Døtrene som Gaver, Laanet til Olaf Fønss.	Udgifter til Biskoppens skiftende Ejendomme.	Totalsum af Kolonnerne 9 — 11. Private Udgifter, evt. Gaver.
	164,982.20* Udbetalt til Fru Bast fra Kol. 13 1,500.00* 166,482.20* ÷ Skat af Fyrtaarnet 20,000,00* 146,482.20* ÷ Møbler, givet til Centralmissionen, overført til Kol. 14 8,952.76* 137,529.44* ÷ Rejseudg., Stenografhjælp, m. m. 60,235.69* 77,293.75	163,142.65 ÷ Redaktionshonorarer (pag. 116) 37,355.67*	Sct. Knudsvej, Lindevangen, Kærgaarden, Huset i Løkken og Fredensdal, samt Terminsafdrag og Renter, samt Laan til Svogeren Klitfod til Køb af Hotel Elim i Odense.	
69,000.00*	77,293.75*	135,786.98*	83,609.43	365,690.16*

Udgifter:

13.

14.

15—16.

17.

17 a.

18.

Beløb, som Biskoppen har hævet kontant, uden Angivelse hvortil de er anvendt.	Forskellige Udgifter	Forskellige Mellemregnskabsbeløb og Gaver, som Biskoppen har udlaant; af disse Laan har Biskoppen faaet	Beløbet er indeholdt i Kolonne 3.	Rejseudgifter, Stenografhjælp, overført fra Kolonne 9.	Totalsummen af samtlige Udgiftskolonner
Heraf er ca. 4,500 maaske Rejseudgifter (hævet af Frk. Schou).	hævede paa Check, hvoraf fremgaar, at ca. 1500 Kr. er udbetalt Fru Bast. Resten er Gaver til Præster, kirkelige Formaal eller private Personer, der dog ikke staar i Slægtskabsforhold til Biskoppen.	en Del Beløb tilbagebetalt, hvorefter Saldoen bliver		60,235.69*	samt en Saldo, som Biskoppen har haft til Disposition, uden at det kan ses, hvortil den er anvendt. 678,796.37* Saldo 35,114.75* Ialt 713,911.12*
149,739.87	80,244.01	22,886.64		60,235.69*	713,911.12*